

အလှူအတန်း

၂၂
အလှူအတန်း

บัญชีเรื่อง

(ปีที่ ๘ เล่ม ๑๐ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๔)

มาสานุสสรณ์	หน้า ๑๑๓๓
เรื่องของใคร ?	สม-โพธิ์ , ๑๑๓๔
หลวงลูกสาว	จ. เพ็ชรศรี , ๑๑๔๓
ลองดี	สันตารมย์ , ๑๑๔๖
ชะโมยความโสด	ค. อมาตยกุล , ๑๑๗๐
สารเชชม	, ๑๑๘๐
การบัต้าวสยามใน ร.ศ. ๑๑๒	จากนาวิทยาศาสตร์ , ๑๑๘๓
ภรรยา ๗ สถาน	เถื่อนป่า , ๑๑๘๗
นิทานบุญของอินเดีย	พรรณนะแพथย์ , ๑๑๕๐
ความรักต้องการการให้อภัย	ว. สารคาม , ๑๑๕๓
ความจริง ๑๐ ข้อ	ใช้ เล่าวิจิตร , ๑๑๕๖
ความทรงจำของมนุษย์	สัจยธรรม , ๑๑๕๕
ควรทราบไว้	ไสว ศิลปรัตน์ , ๑๒๐๖
ความรักของบุคคลสำคัญ	สาวิตรี , ๑๒๑๐
ทิพยกาย	วงศ์กมล , ๑๒๑๓
บทนำบางเรื่อง	, ๑๒๑๗
ประกาศ, พระราชกฤษฎีกา, กฎเสนาบดี และ หนังสือสัญญาทาง	
พระราชไมตรี, พระราชบัญญัติ	๑๖๕-๒๑๒

มหาสารคาม

พิมพ์ครั้งที่ ๑

ปรัชญาชีวิตดี

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พิมพ์ครั้งที่ ๑

[๑๑๑]

มาสาธุสสรณ์

คุณบิดามารดา

๑ ข้าพชน้อมเศียรกราบทูล เทพบาทบิดาคุณมหารัตน์ อิกทั้งมาราคุณอนันต์
เถกณบุตรผู้รักก็ ทั้งแท่งเยาว์เยาว์บุญญา ไ้ฟังมารคาเถกมศรี บิกรวนว่า คำที่
หวังให้บุตรที่สมใจ คอยทั้งระวงอินทรา ยะคิดล้ายากายนั้นหาไม่ สู้ถนอมกล่อมเกลี้ยง
เลี้ยงไว้ หวังให้สุขสันต์หน้าตา เมื่อยามฝนแปรแซะเขื่อน ห่มน้เคื่อนแต่มีสอนวอนว่า
ฝึกหัดกตัญญูเปลี่ยนกิริยา สืบมสอนวาทสนใจ ควรจะรู้ลึกถกัญญู รู้ภัยบุญคุณผู้ใหญ่
ทดแทนแทนคุณท่านไซ้ ให้เย็นเยี่ยงกกระเวที แม่ท่านพิโรธโกรธซึ่ง ควรคำนึงความผิด
ของเรานี้ แกะไขให้กลับเย็นคี่ ให้เย็นที่ท้องใจทุกสิ่งอัน ท่านว่าสิ่งใดไม่ควรเลี้ยง
ท่านบ่มล้าเอียงเย็นแม่นมั่น รักเราจึงเล่าว่าพัน ช้แรงสั่งสรรพให้เราฟัง คุณด้นพินัย
กว่าชนปวง ยิ่งกว่าจอมสรวงสุกขลัง ควรคิดผูกจิตขยันยัง ควรจะรักไว้ไม่วายเฉย ๆ

พระราชนิพนธ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เรื่องของใคร ?

“สม-โพธิ์” เขียน.

“ผู้ชาย!” เธอพูดอย่างเขื่อ “จริง ๆ คาคัน
นะคะ คิดฉันไม่เห็นมีอะไรตรงไหน” “ผู้หญิง!” เธอตัวทรวง. “ผู้หญิง
แข็งแรงเท่าการเล่น_____” “ไม่เคยสำนายนอย่างนั้น”

ข้าพเจ้าหัวเราะอย่างนึกขึ้น “โกหก” “ผู้หญิง! อ้อ! เพคะอ่อนแอ จริง!
เก่ง,— ปลิ้นปล้อน,— ล้อลง และทุกคน?” เธอ ควรจะกลัว คำ เช่นว่า — — กลัวความ
เธอเพคะหนักน้าก ๆ พุดข้อ เสี่ยงฮอน:— “ก็กลัวสิคะ_____”

“— มากไปสักหน่อย, คิดฉันหมายถึง — เพคะอ่อนแอ! เชื้อ! เขากลัวภักดะ—
การสำราญว่า รัก — เวลานั้นนะ, ออก หล่อนฮอนค่างหาก” เธอบอกทรวง ๆ
จะเกินความจริงไป — — ฮ้างพระ, ฮ้าง “ฮอน?” ข้าพเจ้าทวนอย่างลงน
สรวรค์, สยด, สำนายน” “เป็นคำเข้าใยากไปหรือคะ — ก็ฮอน

“ไม่เพราะเพคะของคุณกอกหรือ? ที่ทำ เคื่องมือของเค็ก — เวลาต้องการกระทำสิ่ง
ให้เขาสันความแข็งแรง! และ — — ฮ้าง ผู้ใหญ่ห้าม, ผู้ชายยกยอให้เรียกเอง—
พระ, ฮ้างสรวรค์_____” “ว่าฮอนแอ? ฮัน_____” เธอหัวเราะเสี่ยงใส่

เธอไม่ทอย แต่พุดเปรย ๆ ว่า:— “ทำให้ — — แคสำหรับการเล่น_____?”

ของคักก็กลัวฮอนฮอนไปหมก ก็เพราะอย่าง ข้าพเจ้าพูดอย่างเกรงใจ
_____ แหม! ถ้าคำสำนายนคักก็กลัวเท่า “น้อยเต็มที” เธอสั่นหน้า “ขอโก้คัก
ท้อฮ้าง คงจะโก้เห็นหรือกลัวว่า คันเคื่อนหง่าย ๆ สิบคะ ผู้หญิง— พุดจริง— ว่ารัก! ก็เขาเนือ
อากาศคัก ๆ นะ มีผู้ชายดกหักคอก, คันคาย, แล้วถ้าแกล้งล่อลง, โทโยไม่รักแล้ว ว่ารัก
รากเลือก, ฟาผ่า, สักคักน?” “จะมี_____”

“ในจำนวนนี้ผู้หญิงคงไม่มี?” ข้าพเจ้า “— — จะมี ขาคำว่าไปหรือ?”

พ. ศ. ๒๔๗๔

เรื่องของใคร ?

ข้าพเจ้าสอ

---ผู้หญิง---

เธอค่อนข้างที่ “ฮ้! — เฮาส์ข้างดู”

“ --- ล่องวงเก้ง --- ปลิ้นปล้อน

“อ้าว!”

เก้ง” เธอประซก

“เห็นๆ อยู่แล้วยังจะพูดออกไปได้”

“จริง ๆ ค่ะ ---”

ข้าพเจ้าออก “โอ! จริง ๆ นะครับ
ถ้าผมไม่เกรงว่า คุณจะไม่พอใจ ---”

“จริงสิคะ—ผู้หญิงจะทำไม? ผู้ชาย
เขาได้หรือ? แต่งตัวโก้ นุ่งม่วงยกกลีบ

“ --- คำคุณเสียชี ---” พลงเมิน
หน้าหน้า

แม้แต่เพียงโจงกระเบนก็คองช่วย รองเท้าก็
คองมีคนซัก ลุงก็มีคนซัก—คนชุน เสือ

“เวร! เวร!!” ข้าพเจ้าวาง “ไม่
ทันไรคุณก็โกรธผมแล้ว”

นอกจากมีคนซัก จะใส่จะใช้คองมียาว นอน
คองปลุก นาล้างหน้าก็คองมีสำรองคอย

“ไม่เห็นมีเหตุผลตรงไหน? คิดฉันไม่
โกรธคุณเลยสักนิด — ถ้าคุณจะพูด ในสิ่งที่พอ
จะควรเชื่อ”

ตลอดการกินอยู่ เสร็จแล้วคองมีคนล้าง
คนเก็บ งานอย่างหนักก็ คือ ไปกระทรวงนั่ง
เซ็นชื่อ หมุนไปหมุนมา ย่นเกาฬพดหนึ่ง

“ให้คนกรไปเถอะ ---”

กลีบขาน ที่ขานมีคนคอยฆ่าเธออยู่ได้อ่านจ

“นั่น! นั่น!!” เธอขหน้าและหัวเราะ
ออกมาได้ “ --- ไหมล่ะ? ตกนรก ---”

อย่างนี้ถ้าไม่พอใจ ก็เบ็ด ไปเที่ยว — หา ทอน,
อิสสระแต่กันจนปลาย --- ส่วนผู้หญิง, เป็น

“แค้นผมไม่ได้สำราญความรักนะ”

พันห้องสำหรับเหยียบ คอยเอาใจเหมือน

“คุณก็สำราญออกมาแล้ว ถ้าถึงเวลา
เข้าจริง ---”

รองเท้า เคื่องครกเหมือนนาฬิกา ไม่มีเส้น
มีอาทิตย์ ไม่มีสโม่สกร กออยู่ก้นดู เล้าอยู่

ข้าพเจ้าหัวเราะยัง “ --- ผมจะสำราญ
มากกว่านี้ และอย่าวิจิตร”

กัยขาน เพลินอยู่ก้นงาน ยังคองคอยรับคำ
สอน จากพ่อนักประพันธ์ ที่คอยแนะนำ — นำไป

“ไม่ต้องบอกคิดฉันก็พอจะทราบ”

ทางการเอาออกเอาใจ --- ล่องออกไปลอย

“สำราญ — ในสิ่งที่จริงจะกลัอะไร? ที่
ผมจะบอกกับคุณต่อไปก็อาจสำราญได้ดีกว่า

หน้าอยู่ช้ นึกหนอยกักำกันแล้วหรือคอง
จะมีเวลาไปล่องวง—ปลิ้นปล้อนคุณเถอะ ---”

สม-โพธิ์

กุ่มภัก

“ตามแก้ชอบชิริบ” ข้าพเจ้าค้านเชิง
จึงชวน “เป็นความผิดของใคร? เธออา
เลือกได้ทำไมชอบ เมื่อชอบทียบโหย่ง
ไปไหนพ่อขุนนาง กรักกรวย เข้าอย่างนั้น แล้ว
จะทำอย่างไร? เพราะพวกเธอเหมือนกัน ที่
ไปแก้ชอบพวกยกกลีบ ร้างระเห นกเวียน
นอกเปรี้ยว ๆ นึ่งเช่นแคชช เวลาเคียวถึงเหิ
ส่วนโอ้ที่ล่า ๆ สัน ๆ ชุกดิน, โถนา, โปงน้ำ
เหียง ๆ ค้อนควาย, ถางไร่อยู่ตามป่าคามทุ่ง
เธอได้ไม่ชอบนักพาเสียแล้ว จะโทษใคร?
รู้ชอบแล้ว ผู้ชายนั้นชอบจะเอาใจพวกเธอทั้ง
นั้น ยอมสยดสาขาน ยอมเป็น ยอมตาย ขอ
แต่ให้ชอบให้ผู้หญิงที่แล้วกัน ที่นั้นเมื่อผู้หญิง
ชอบโก้ชอนคนนั้นเกาโอ้เช่นชอบ, นุ่งม่วงยกกลีบ,
มันก็ จำเป็น อยู่เอง ที่พวกเขา จักต้อง กระเสือก
กระสน หาเกาโอ้น หาม่วงยกกลีบ เพื่อความ
นิยม ลองชอบน้อยเถอะ! ขอให้พวกผู้หญิง
พากันเกลียดพวกกรักกรวย หันมาชอบชวนนา
พวกผู้ชายมีพากันทั้งผ้าม่วง ขว้างปากกา โทก
ไปจับไถ นุ่งผ้าหัยกรั้งแทน แล้วค่อยว่า
อย่างชอบให้ทันคาเห็น ส่งผู้หญิงสวย ๆ
สักคนที่เห็นผู้รู้และปรณนิตีเอาอกเอาใจอย่าง
คุณว่า ตนแต่เข้า ปลุกจากนอน จักให้รับประ-
ทานจักแรงให้ไปทำงาน—ทำนา— กลัมมา

คอยรับรองอย่างชวนนา เอาความอ่อนหวาน
เข้าประเล้าประโลม ส่งไปให้เป็นคู่กับเขา—
ชวนนา— ตามความปรารภนา, กุชชี—กุ
ฉีว่าผู้หญิงคนนั้นจะถูกเหยียบยหรือถูกทุบเกล่า
— — — ทนหัว — — — นมแท — — — จะ
ล่อลวงกับคน เช่นนั้น แล้วมาเสียทำกับคนกรัก
กรวย— — —

“ใคร — — — ล่อลวงที่ไหน? เธอ! ขาป
ก้วยนะ เอ้า!”

“มีชีน่า — — — เกี้ยวผสมสาขานอีกดิย — — —
เธอหัวเราะกึก “คุณเคยมีเรื่องเสมอ

— — — แค่ว่าจริง, จริง ๆ หรือ — — — จะ — — —
“— — — นั้นนะ!” ข้าพเจ้ากักคอ “คุณ

กลัวมะระโทกให้แล้วละไหมละ?”
“ก็ใครจะรู้ ไฉนออกจากคุณเอง”

“ถ้าไม่จริง ให้ยื่นไปตามสาขาน” ข้าพ-
เจ้าอ้าง

เธอสิ้นคิริระน้อย ๆ:— “บ่यर เกี้ยว
นั้นไม่มีอะไรศักดิ์สิทธิ์แล้วละคะ ไม่เคยเห็น
ใครเป็นอันยื่นไปเพราะสยดว่าพำผ้าหรืออะไร ๆ
ทำนองนั้นสักที”

“ก็เขาไม่ไ้ โทกทนะชิตคุณ”
“บอกแล้วนั้นนะ ว่าใครจะรู้”
“เป็นอันว่าคุณไม่เชื่อ และไม่ชอบ

พ. ศ. ๒๔๗๔

เรื่องของใคร ?

ฟัง ?” ตามอย่างเป็นทางการ.

“เล่าไปเถอะละ” เธอถอนใจสำรวมในท่าทางใจฟัง

“อ้อ ! ที่องค์คนให้ฉันรู้ ก่อนว่าเรื่องอะไร.”

“ผู้หญิงล่อลวงผู้ชาย” ข้าพเจ้าตอบ

พลาเงนหลังเข้าฟังหมอน

ทำมุกย้อนกลับผละน้อยขึ้นยังปาก “ฮักซัว ! ออ — เรืองนำเสียได้”

“อย่า ขี้ขม นานา — เกียว ขวัก ฟัง เลย” ข้าพเจ้าหันทำ

“แหม ๆ มีชวายนนอกคนหนึ่ง แอเข้ มารักสาวชาวในกรุง—”

“ชอควยชเคะ” เธอเคื่อน “ไม่ต้องละ ชอให้จำไว้ว่าผู้ชายชวายน

นอก ผู้หญิงในกรุงก็แล้วกัน” “งั้นคนก็เทียมเอาเองนะซี”

“ยัวให้ผมสาบานอีกแล้ว” “เอาละละ ทยวน — ทยวน” เธอหัวเราะอย่างสนุก

“ต่อไปเถอะละ”

“ผู้ชาย คัว หน้อยเพราะเคยถือแต่คนใด ค้ามาชบ แล้วรักผู้หญิงคนนั้นเสียจนคายอก หล่อน— แม้ผู้หญิงนั้นเปรี้ยว หล่อนยัวเสียจน

หัวหมุนเป็นแรงทวีค เลยกังวักขายควายตาม เข้ามาในกรุง พวกเอาเงินตามหลายร้อย แม่หญิง อยากไ้เงิน แต่ไม่รักตัวเจ้าของเงิน เพราะตัว มีรัก อยู่แล้ว—

“อย่างในเรื่องอ่านเล่นนะละ” เธอพูดเลย ๆ

“— ผมยังไม่ ค้องการ ลูกคู้— ค้องการแต่คนฟัง” ข้าพเจ้าเล่าต่อไป

“หล่อนจึงออกอุบาย ล่อลวง — ใน วันหนึ่งให้เจ้าผู้ชายมาหา หล่อนตกลงยอม หนีไปกับเขา นึกวันนั้นก็คนเสร็จ พอถึงคนจะ ไป ทั้งสองพบกันในที่สงัด — ในสวนคอกไม้ และเคื่อนหงาย—”

“— พระพายโชยมาเฉื่อย ๆ นำเอา กลิ่นหอมของคอก — คอก——ง่า— — คอกอุคพิค — มาตึงค ๆ และ—” เธอหัวเราะว่า.

“เลิก ! เลิก ! !” ข้าพเจ้าพักคัง ๆ ให้ เห็นว่าโกรธ เธอขยับควนคองเท่าแนช ทั้ง สองข้าง อ่อนชก จ้องหน้า ข้าพเจ้า อย่าง ชิงชิง แล้ว อากการ ยิ้ม อย่างน่ารัก ก็ระบายไป ทวีหน้า พกเอาไปเสียหวาน

“ฉีกคินแล้ว— โด ! เล่าไปเถอะละ ล้อเล่นหน้อยเท่านั้น หนิ ไหนหล่อนออกอุบาย อย่างไม่ระ” อย่างขมิ ๆ

สม — โพธิ์

กุ่ม

ข้าพเจ้าท้อว่า “ออกอุบายอย่างคุณ กำลังทำกัณฑ์มนะซี”

“อ้อ! อะไกรกัน?” เธอร้องฮาการยม หายไปทันที.

“ให้เขาเล่า ให้ฟัง แล้วกระไร ท้อยเขา เล่น”

“ท้อย?” กล่าวอย่างตกใจ.

“ทั้งนี้ ทั้งนั้น — นั่นซิท้อย!”

“คาย — คาย!” แสกกะมิกะเมียน เหลือยคาซันส่งแล้วว่าฟัง “ไม่ว่าจริง — จริง ไม่ทราบว่าจะไรนออย่างนั้น —”

“เอาละ ทวน — ขอมให้” ข้าพเจ้ายม “— แต่ —— เธอเข้ารอบไม่ถูกเสียแล้ว ว่าเล่าไปถึงไหน?”

“ถึงทรงเขาพอกัน” เธอขอก

“พอกันเพื่อจะพากันหน” ข้าพเจ้าเล่า

ต่อไป “ข้าพเจ้าผู้หนีเขาสัญญาไม่ให้ทั้งขว้าง อะไรๆ ตามธรรมชาตินิยมพอคายใจ แล้วก็อุบาย กันๆ อย่างเหตุเล็กน้อย เป็นคนว่า — หล่อน ค่องการเงินสำหรับให้ —— ใครคนหนึ่ง —— ซึ่งเห็น ผู้ร่วมรู้ อยู่ข้างหลังให้ช่วยยักข่าว อะไรๆ ลักเท่านั้น —— นั้นๆ ผู้ชายควัก

เงินให้ตามจำนวนเสร็จแล้วพากันไป พอจะ ออกประวัตรบ้านก็จึงกับ ผู้ชาย คู่รัก — คู่มนั้น เข้าพอกี เพราะหล่อนซอมมขยบทาไว้แล้ว —— พกกันสองสามคำ เจ้าหนุ่มบ้านนอก ก็ถูกเตะและไล่ส่งออกจากบ้าน แม่นั่นเลย ควงแซนไปกับหมอกู้รัก —— สบาย —— เฉียบ ——”

“โธ่ดี!” เธอร้องหน้าเสีย. “แล้ว อย่างไรละคะชายคนนั้น”

“อย่างไร —— ก็ —— เสียเงินเปล่าๆ ข้าถูกเตะแถมพกด้วยนะซี”

“แต่ก็คิดว่าคงไม่ใช่เรื่องของใครจริง ๆ หรอกนะคะ”

“จริง ๆ นะคุณ” ข้าพเจ้าท้อ

“มีตัว?” เธอซัก

“แน่นอน” ข้าพเจ้ายืนคำ

“ผู้ชาย!” เธอถอนใจและสำหน้า

“— คายเพราะผู้หญิง! แต่ผู้หญิงก็มี ไม่น้อยที่คายเพราะผู้ชาย —— สำหรับเรื่องที่คุณเล่ามานะบอกฉันได้ไหมคะ เรื่องของใคร”

“เรื่องของใครก็ได้” ข้าพเจ้าท้อด้วย อาการอย่างเดียวกัน!

หลวงลูกสาว

จ. เพ็ชรวิศรี

“โน้นประตูและนั่นนาฬิกาเห็นไหม? ถ้า
ชนชาติอีก ๑๐ นาทีฉันขังคีย์เธอ ด้วยไม้ตะพค
เลย ไม่ใช้ขังคีย์ด้วยคำพูดอย่างที่โง่เขลา
กันมาเป็นนานสองนานเช่นนั้น.” ชายอายุ
กลางคนหน้าผากกว้างพูดอย่างเกียติแก่น

ส่วนชายหนุ่มผู้หนึ่งทรงข้าม สังเกต
ซากยิปทรียา คล้าย ๆ กับว่า คนใด พยายาม ชี
แจง อธิบายให้ ผู้ที่มีอาวุธโสทรร้าย กระหนัก มา
เป็นเวลานานแล้วทุกคืน แต่ต่างคนต่างไม่
ยอมมีมกิดลงรอยรูปการกันใด จึงใคร่เริ่มพูด
เสียงสั้น ๆ อีกเป็นครั้งที่ ๑๑๗.

“ฟ้ามจริงนั้น ผม ——”

“เธอเลือก ชนมาชนบ้านฉันในเวลาซึ่งนำ
ระเป็นเวลาของชะโมยมาก กว่า ของผู้มาโดย
สุจริต เพราะเวลานี้ กลัวงเลยเที่ยงคืนแล้ว—
——” เจ้าของบ้านพูดอย่างหัวเสีย

“ก็ผมมาเรียกโกเท้า——”

“เธอ——แต่เวลาเช่นนี้——” เจ้า
ของบ้านถูกชนกลางคืน

“คือผม——” ชายหนุ่มกล่าวต่อไป
เจ้าของบ้าน “เธอไม่ควร และไม่จำ
เป็นอันใดเลยที่จะต้องอ้างเหตุผลในส่วนตัวเธอ
ว่า เธอเป็นคนส่งข่าวหนังสือพิมพ์ และอาศัย
รายได้ จากการ ประพันธ์อย่าง เลว ๆ ของเธอ
โดยแสนแร้นแค้นประทังชีพไปชั่ววันหนึ่ง ๆ”

“มิได้ ผม——”

“เธอไม่ต้อง อ้างสิ่ง เหล่านี้ ชนมา เพื่อขอ
ลูกสาวฉัน เธอจะคิดเพียงนี้ เลวกว่านี้ ดึกว่า
เลวอย่างนี้ และอะไร ๆ เหม็นเสียเถอะที่จะได้
ลูกสาวไป เพราะเหตุที่ว่าฉันพอใจเธอ.”

“แต่เมื่อคุณ——”

“นั่นแหละ ใคร ๆ ไม่สำคัญเท่าฉันหรือ
ถ้าฉันเกลียดเธอแล้ว คุณ ลูกสาวฉันก็ยอม
รักเธอไม่ได้ เข้าใจไหม?”

ต่างคนต่างนั่งกันอยู่ราว ๒ นาที ผู้เป็น
เจ้าของบ้านอำปากทวนแสดงการรังงนอน ผู้
บุตรถูกเกลียดชังนาฬิกา เพื่อให้แน่ใจว่าเวลา
๑๐ นาทีที่ผ่านไป ซึ่งไม้ตะพคจะเป็นผู้มาพูดกับ

จ. เพ็ชรบุรีศรี

กุ่ม

คนอย่างที่เราของบ้าน ออกปากนั้นจะจริงหรือยัง

“ฉันจะงอนจนแล้วจะยอมให้ การมาทำลายความสุขของ ผู้ที่ไม่อยากเป็น พ่อตาในเวลาเช่นนี้——ก็ยกานัน ถ้าเป็นคนอื่นบางที เธอจะคงไปนอน อยู่โรงพยาบาลแล้ว——”

“โอ! คุณพ่อ——”

เจ้าของบ้านขยิบลูกขึ้นอย่างเห็น เมื่อเห็นชายหนุ่มเกาะคำ “พ่อ” เขาได้

“เราน่า จะเก็บทองทางไหนๆ จำเลยกันมากกว่าพ่อตากับลูกเขยเสียแล้ว—ตามรูปการคุณเหมือนฉันพัวพันแรง, เชื้อ, รื่องขอ, ปล่อย, ยอกและถึงกับไล่มาถึงหัวโหม่งแล้วจะยอมให้เพื่อให้เธอออกจากบ้านโดยเร็วที่สุด——”

ชายหนุ่ม “หมายความว่า คุณพ่อจะรักเกียรติ ระหว่างผม——”

“แน่นอนที่สุด เธอเรียกฉันคุณเลย ๆ ก็พ่อไม่ต้องการต่อสร้อย ‘พ่อ’ เขาไปด้วยหรือ เพราะฉันไม่ได้เปลี่ยนความตั้งใจเรียกเธอว่า ‘ลูก’ เลยในชีวิต คราวหน้าฉันตาย.”

“น่าเสียสย เพราะได้เท่าเขาใจผิด” ผู้ที่กระทำชั่วจะเป็นลูกเขยกล่าวออกต่อไป.

“ฉันจะเข้าใจผิด เจ้าหนุ่มเอ๋ย, ฉันไม่หนักหวั่นอยากได้รับคำ เป็นขอร้องเจ้า ว่าฉันเข้า

ใจคุณเลย ด้วยการทำลายยอมยกลูกสาวหัวแก้วหัวขวานของคุณให้แก่เธอ, ตามที่ฉันคิด”

“เมื่อคุณ ไม่ผิดอะไรเลย——”

“ถูกแล้ว ลูกฉันไม่ผิด, ฉันก็ไม่ผิด แต่ส่วนเธอนั้นผิด เธอรักลูกสาวฉันอยู่นานแล้ว ยทเจ้าผู้ เธอเที่ยวรักกรวยกลางวัน อยู่ยังไม่พอ คืนนี้จึงมากลางคืน มันไม่เหมาะนะ จะยอมให้ ถ้าฉันพานักเธอ—เธอก็จะเปล่าเท่านั้นเอง”

“ผมขอคำที่มากกลางคืน ก็——”

“ไม่มี ใครใช้ ให้เธอมา เธอมาเอง เธอจะพูดคำที่หรือไม่ เป็นการกระทำของเธอต่างหากเล่า.”

“ผมเพอะจะแจ้งว่า คุณชอุ่ม——”

“ไม่ได้รักเธอ—— เธอหน้าบ้านมาอย่างนั้นเองใช่ไหม?”

“มิได้ คุณชอุ่ม รักกับผม และผม——”

“เดี๋ยว!” เจ้าของบ้านพูดชัก พลงกุนาพิกา “มัวเลี้ยงกันเพลิน คุณเหมือนเลย ๑๐ นาทีไปแล้ว จะต้องจัดการตามสัญญา” แล้วแกเอื้อมไปหยิบไม้ตะพุดข้างฝา.

ชายหนุ่มลุกขึ้นยืนกึกๆ ทำท่าจะแผ่นหน้ากานาพิกา พกเสียงสั้น “ยังก่อนครับ เพิ่ง ๕ นาที ๕๐ วินาทีเท่านั้น——”

พ. ศ. ๒๔๗๔

หลวงลูกสาว

“มีอะไรอีก พวกเสียให้เสร็จภายใน ๑๐
วินาทีที่เหลืออยู่ ฉันเกือบแล้วนะ”

“คือ ผมมาทนนี่——”

“ฉันรู้แล้วว่ามาทนนี่, อย่าพูดมาก
มีเดนั้น ฉัน จะ นวก เสียก่อน เสาขาย, ฮ้าว !
ท้อไป !”

เสียงชายหนุ่มพิมพ์คำต่อไป แต่เขากว่าเคย

“คือมา—มา แจ้งว่า คุณอุคม——”

“ระวัง !” เสียงของการอย่างท้าว ๆ

“คุณอุคม หนีตามผมไป เมื่อคำ——

ผม ผม—มาขอสะมาโทษทำงหาก.”

เสียง เขา ของบ้าน ทง ไม่ ลง กับ พน คงยัง

แล้วกระแทกตัวลงนั่ง หายใจหอบถี่ด้วยความ
เคียดแค้นเป็นหลายเท่าตัวคุณ เห่งฮทหน้า

ผาก อันกว้าง จึงปรากฏไหล เป็นทาง ๆ

ครั้นแล้วชายหนุ่มพูดเสียงอ่อย ๆ

“ผมพยายาม จะสรวลภาพ บอกแก่ ไ้ไ้

ตั้งแต่แรกมาถึง แต่ไ้ไ้พาพชกจึงหะเสีย

จนไม่มีโอกาสให้ผมพูดเลย ความจริงไ้ไ้

ควรระวังเรื่องเสียนานแล้ว ไ้ไ้ไม่ต้องเสีย

เวลาช้านานถึงเพียงนี้——”

“เฮฮแล้ว” เสียงกล่าวอย่างกะพึด

กะเพยก็ “มันกลัษฉึกคาคไ้โละพึดกับอย่าง

ทฉฉคไ้ว.”

๑ ธรรมชาติ กับปรารถ- นามนุษย์ เจริญสุข เกิดหวัง กันทั้งสอง

ใครของอา น้อมปรารถ- นาปอง

กลัษตามกลอง ธรรมชาติ ผลตกเขย ๙

พระศรี นพนธ์

ลองดี

ของ สันตารมย์

การที่เรานั้นจะเกิดขึ้นเป็นเรองใด ก็เนื่อง
แต่เมื่อสัก ๗-๘ ขนาน ข้าพเจ้ากำลังเรียน
รัฐประศาสน์ อยู่ ณ วิทยาลัยการณ มหาวิทยาลัย
และก็เป็นการบังเอิญอย่างไม่เคยคาดไว้ ที่

ผู้ปกครองของข้าพเจ้าถูกทางราชการย้ายจาก
พิษณุโลกมาอยู่จังหวัดเพชรบุรี ฉะนั้น ใน
ปลายนั้น แทนที่ข้าพเจ้าจะใช้เวลาศึกษาต่อไป
อยู่พิษณุโลก จำต้องเปลี่ยนมาเป็นเพชรบุรี
ตามภูมิลำเนาของผู้ปกครองไปด้วย

หลังจากโรงเรียนย้าย สอน แล้ว ๑๐ วัน
ข้าพเจ้าได้กำหนดถูกยักเริ่ทางไปจังหวัดเพชร
บุรีพร้อมกับนายอิ้ว ศรีวัฒน นายเชือ คำนต-
มโน เพื่อนร่วมโรงเรียน และพรรคใคร่สนิท
ยิ่งของข้าพเจ้า อิ้วช เขามียานเค็มอันเป็น
ภูมิลำเนาเดิมคงอยู่ที่เพชรบุรี ยิ่งกว่า ข้าพเจ้า
จะเรียกว่าเขาเกิดที่นั่นก็ไม่ผิด จึงไม่เป็นการ
แปลกที่เราจะมีที่ก่อนเกิดร่วมกันในปลายทาง แต่
ส่วน เชือ นั้นเป็นยุคคติพิเศษร่วมเริ่ทางไปใน
ฐานอยากเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีพร้อมกับเรา คือ
อิ้วชกับข้าพเจ้า

เมื่อถึงสถานจังหวัดเพชรบุรีแล้ว เรา
ต่างแยกย้ายกันไปบ้านของตน เชือตกลงไป
พักกับข้าพเจ้าตามคำขอร้อง และตกลง กันไว้
ก่อนเริ่ทาง

“มานิดย เมื่อถึงบ้านเรียบร้อยแล้ว ชวน
เชือ ไปเที่ยวบ้านกันบ้าง” อิ้วช กล่าวเมื่อ
ก่อนที่เราจะลาแยกทางกัน

“เมื่อไหร่ ที่แกคิดว่าเหมาะสำหรับเรา
ไปหาแก” ข้าพเจ้าถาม

“ได้ทีเมื่อ เชือเริ่เิก ในระหว่างนั้น
จะไม่เที่ยวไหน และถ้าเที่ยวก็ชวนแกกับ
เชือไปด้วย”

“ก็เที่ยว กันใหม่กับจังหวัดนี้นัก”
วันรุ่งขึ้นตอนบ่าย เมื่อได้เที่ยวตลาดและ
ชมสถานที่ต่าง ๆ ใกล้เคียง ๆ บ้านแล้ว เลียด
โอกาสเริ่เล่นเรื่อย ๆ ไปหา อิ้วช พยเขา
กำลังขึ้นเกาะ ลูกกรง ชมภูมิภาพ ภูเขาวัง อยู่
อย่างแสนสุขพอดี

“นั่นกำลังคิดถึงอยู่เที่ยว” เขาร้องทัก
เมื่อหันมาเห็นเรา แล้วจะโกล้งมาโดยเร็ว

พ. ศ. ๒๕๓๘

ลองดี

แสดงความเป็นกตัญญูจากน้ำใจจริง

“ไปนั่งคุยกันในส่วนเอเช ยันบ้านร้อน นึก” เราทั้งสองไม่แสดงกิริยาคุกคาม และ เคารพเขาไปเรื่อย ๆ

“แกคงไม่อยากเที่ยวเลยนะ ธิวี่” ข้าพ- เจ้าตามขณะที่เดินมาด้วยกัน

“แกจะให้กินเที่ยวไหน ตลาด ถนน รนแคมป์ใกล้ ๆ นี่หรือ ก็น่าเบื่อเสียแล้ว แก คงเที่ยวมาแล้ว”

“เที่ยวข้างแล้ว แต่ยังไม่ทั่ว” เชอ

กล่าว และข้าพเจ้าพยักหน้าแทนตอบ

“จะนั่งที่ไหน?” ธิวี่ กล่าวเมื่อได้มา ถึงเรือนหลังน้อยกลางสวน “จะขอขยสระ หรือบนเรือนเล็ก ๆ” พรอหมพกเขา

เรือนหลังนั้นทำแบบเรือนตึกคา แต่โปร่ง สบาย มีเฉลียง หนาห้องเข็นที่นั่งเล่นได้ สบาย บ้านของ ธิวี่ แค่งไว้อย่างแปลกและ น่าอยู่ยิ่งนัก ใช้ศูนย์กลางตึกอยู่แบ่งส่วน น้อยแก่กลางตึกไปส่วนหน้า เป็นสนามหญ้า แนวอนอกมีไม้พุ่ม ทั้งแก้มุมหลังของตึกทก ขอบรั้วบ้านทั้ง ๒ ด้าน ปลุกต้นชะบาศกเป็น รั้ว ทำให้คนภายนอกมองดูภายในไม่เห็น และภายในบริเวณนี้ แค่งเข็นสวนดอกไม้ นานา ชาติ มีกหลาย มะลิ ฯลฯ มากอย่าง

หน้าเรือนตึกคาที่กล่าวนั้น มีสระน้ำปลูก ขวและผักน้ำต่าง ๆ ไว้หลายชนิด ในสระ น้ำใสแจ้ว มองเห็นหัวปลาวายคัลลา- ขณะที่ ไก่เห็นพวกเรามาใกล้ คล้ายกับจะ เรียบกรงเชือเชิญให้เราชม ซึ่งได้ทราบดีว่า เป็นความเคยชินของปลา ในสระนี้ เมื่อ เห็นคน ผ่านมาจะต้องพากันผุดขึ้น เพราะเคยได้รับ อาหารจากคนเป็นนิตย์

เวลานี้แม้จะเป็นคิมหันต์ฤดูก็จริง แต่ใน บ้านของ ธิวี่ มีลมพัดโกรกรเย็นสบาย ส่วน ภาพธรรมชาติ ซึ่งจัดการสร้างสระไว้ ให้ ชมเพลินพอที่จะลืมความร้อนเสียได้ คำถาม ของธิวี่ คงกล่าวแล้ว ข้าพเจ้าก็เขยื้อนหา สัมผัสใจที่ระบอบไม่ ค่างหันมาเอาใจใส่กับ ภาพทิวใจเหล่านี้ กอดดูหลายขณะส่งกอด ไยและส อย่างคร่ำมแสงแดดไม่สู้สีกคนนัก แต่ก็นั่นก็ยังงามไม่น้อย

“กันซอชที่อยู่เฉยๆเช่นนี้จริง” เชอกล่าว พร้อมก้มทักนั่งลงบนเก้าอี้เบาะซีเมนต์ ซอชระ แล้วเหวี่ยงเท้าทอดลงในสระ ข้าพเจ้า ธิวี่ ค่างกระทำตาม ซึ่งเป็นคำขอว่าสัมผัสนั่ง ที่นั่นกันทุกคน

“คุณผู้ของกัน ท่านซอชอะไร ๆ ที่เกี่ยว กวี่ยธรรมชาติเสมอ”

สันตารมย์

กุ่มภัก

“ท่านสันบุญแล้วไม่ใช่หรือ” ข้าพเจ้า ชอบ”

ถาม

“๓ ปีมาแล้ว แต่เราขจรหลานไม่ต้องการเปลี่ยนความคึกความพอใจของท่านเลย”

“ก็เมื่อของท่านเขาทำอยู่แล้ว” เชื้อ
กล่าว ซึ่งอวิช กับข้าพเจ้าพยายกัน

“เฮอ ที่เที่ยว ๆ มาแล้วคงแคว้น ได้เห็นอะไรเย็นขวัญตาขวัญใจบ้าง” อวิช ถาม
พร้อมกับยิ้ม ๆ กับเรา

“แกหมายความว่าอะไร” ข้าพเจ้า ถาม

“ผู้หญิงสวย” เขาเน้นคำ ตอบ

“โอ้! ถามได้ เทียวเถิดไปเถิดมาเท่านั้น
ที่จริงก็มายัง แต่สู้พระนครไม่ได้” เชื้อ พก

“ผิดกันกัวยการแต่งตัวกะมัง ถ้าพุดถึง
ธรรมชาติแล้ว ทุนไม่เลวเลย”

“กันไม่มีความรู้อะไรหมก” ข้าพเจ้า
ปล่อยโพล่งออกไป

“มานิคย์ แกนูกุชชอลจริง แต่เกิด
มายังไม่พบผู้หญิงลูกตาเลยนั้ร”

“โง่ไม่ทราบ เพราะกันไม่เอาใจใส่เรื่อง
นั้”

“นั่นก็ เขาว่า เป็น พระเถระเจ้า เลี้ยงเด็ก
เพื่อน”

“ไม่จำเ็น อยู่เช่นนั้นก็ได้ ถ้าใจกันไม่

“ถ้าอยู่อย่างนี้ แกร่ก็ต้องกลับชอบสัก
วันหนึ่ง” อวิช กล่าวหัวเราะน้อย ๆ พร้อม
กับโยนไม้ตกทรายลงในสระใต้น้ำกะพ้อม

“ไม่วินละ อวิช กันเกลียดผู้หญิง”

“เฮอ พุดน่ากลัวจริง หล่อนทำอะไร
ให้แกเกลียด”

“โค่นไม้เค็ดมาจนเข็ดละมัง” เชื้อกระทุ้ง

“เปล่า หัวใจกันยังมีบริสุทธิ์ กันเกลียด
หล่อนเอง ผู้หญิงเป็นเพศที่ไม่มีอะไรจริง”

“อัย! มานิคย์ แกร่รักหล่อนก็ถึงเพียง
นั้นเชียว?” อวิช ถามพร้อมกับหัวเราะอย่าง
ทน ๆ

“แน่ละ แกร่รู้ หากแกไม่คิดอย่างกัน”

“อะไร”

“ปู้โฮ! แกไม่เห็นหรือ หนาค ๆ เนอ
เกลี้ยง ๆ อย่างกันอย่างแฉ่นแหละ แต่ถ้า
เป็นของผู้หญิง หล่อนต้องขยับเสียวจอกวอก
ที่เคียว ผมก็เทียวหยิกหยิกให้เข้รป่น ทำ
น ร้อยอย่าง ประเคียวสันประเคียวยาว ใส่
สเลอกที่แถม ที่ปาก เข้นคว โอ้ย! ร้อยอย่าง
ล้วนแต่ไม่ใช่ของจริง อย่างเราผู้ชายเลย กัน
เขือ เพียงคำแ่ง คำเล็ดผ่าของหล่อนก็ช่น

สันตารมย์

กุ่ม

ก็คงไม่กล้าสร้างส่งมาให้กัน”

“แหม น่ากลัวจริง มานัก” เชื้อพุก
พร้อมก๊วยหัวเราะเสียงค่อนแรง”

“อู๋!” อวช้ออกเสียงตน ๆ จนเราต้อง
สะดุ้งและมอง “นั่นเป็นเครื่องหมายว่าเรา
ควรหยุดพักเรอเน” เขาพุกเขาและชครังไป
ทสนช ชนปุกปุย ชาว สะอาด ทั่วน้อย ชัง กำลัง
วิ่งมาทางหน้าเรือนคักกาทาข้างขวามือของเรา

“ทำไม นั่นสนชไม่ใช่หรือ” เชื้อถาม
เมื่อหันตามไปเห็น

“นั่นแหละ คือ องค์กรกช ของน้องสาว กัน
เขาคลาคกันไม่ไ้โดย ไม่ว่ระกาวไปทาง
ไหน มันก็กเอนแไปเสมอ นีกังลงมาอยู่
กลางบ้าน และอาจะมาจากทางนีกไ้” เขา
พุกเขา ๆ อย่างครั้งก่อน

“อ้อ เอ๊ะ!” ข้าพเจ้าเกิดความทวน
อย่างไม่เคยทวน “แล้วนักกัวเธอจะไ้ยิน
เรื่องที่เราพุกใหม่”

“บางทีไม่ไ้ยิน” อวช้พุก “แค่พุก
เรอชอนเล็ก ถ้าเธอไ้ยินเขาก็น่ากลัวว่า แก
จะลุกเธอเกลียด เพราะเธอเป็นหญิง”

“เธอคุมากหรือ” ข้าพเจ้าถามและรู้สึก
ร้อนใจจริง ๆ ทั้งสองหัวเราะเขา ๆ

“เปล่า” น้องกันไ้ทักต แต่คำพุกของ

แถนนั้นน่ากลัว

ต่อจากนั้นเราก้เปลี่ยนเรื่องพุกจริง ๆ แม้
สนชน้อยตัวนั้นจะลยสาบหายไปแล้วก็ตาม พอ
ไ้เวลาราว ๑๗ น. กว่า ๆ เราจึงลาอวช
กลับ เขาไ้ไ้เรตามมาส่งเรา และคงสนทนา
กันเรื่อย ๆ มา

“นั่นแน่ ริงใหม่ละ” อวช้ พุกพร้อม
ก๊วยม้งสาบคายไปทางสุกสนามหน้าบ้าน ซึ่งมี
ไ้ระทวเล่กว้างอยู่ พร้อมทั้งเกาอิ และทณ
มัสตวสว่างนถมนน้อย ๆ กำลังอ่านหนังสือ
อยู่ แต่เอียงส่วนข้างตัวมายังเรา

“นั่นในของสาวกัน เธอคงมานั่งอยู่นั้น”
เขาพุกต่อ “คงถวรู้รักกัยเธอใหม่ กันจะ
แนะนำไ้”

“กัก” เชื้อพุกไ้ไ้ไม่รอให้ข้าพเจ้าตอบ
เมื่อเขาตอบเช่นนั้น ข้าพเจ้าก็หมกเสียง
ที่จะคักค่าน และก็เห็นว่า เธอเป็นน้องสาว
ของ อวช้ เพื่อนเรา ทั้งเขนเราของบ้านคน
หนึ่งที่เราจะต้องมาอยู่ ๆ ด้วย ควรทข้าพเจ้า
ระยบเว่นเธอไ้เอนเห็นอศกรชอน ๆ ทข้าพเจ้า
ไม่ชอบ แต่ก็ไม่วายทวนว่าเธอผู้นั้นจะแอบไ้
ยีนคำพุกที่ รุนแรง แก่พค ของเธอที่สนามริมฝ-
ปากของข้าพเจ้าเมื่อครั้งก่อนนั้น อวช้ นำเรา
ทั้งสองคักค สนาม มุ่งตรงไป ยัง เธอ ซึ่งยังคง มี

พ. ศ. ๒๔๗๔

ล่องใต้

อาคารเครื่องขมิ้นเพลิงล้านหนึ่งร้อยอยู่ และ
สนั่นอัยยวัฒน์หมอยกกระดกอยู่แทบเท้าของเธอ
นั่นเอง เมื่อเราเข้าไปใกล้ สนั่นแสดงกิริยา
ลูกขึ้นประจุกม่นวช ก่อน แล้วเธอก็เงยหน้า
เหลียวมาพร้อม ๆ กัน พอเห็นพวกเราเธอก็
ยิ้มกับนวช พยายามของเธออย่างอ่อนหวาน คง
คาบแก้วได้เบิกยาก

เหตุดี อะไรทำให้ข้าพเจ้าและประพม่า
กลัวความผิดที่พม่าแล้วหรือ เปล่า ในดวง
หน้าของเธอไม่มีรอยแสดงว่าเธอรู้เรื่องนั้นเลย
เมื่อถูกแนะนำ จาก พชาย ของ เธอ ๆ ก็ยอมรับ
เรา พร้อมกันบอกว่า “คุณยายดีมากที่ไ
ริ่จักกัน” แล้วเธอเชิญให้เรานั่งสนทนากับ
เธอ ได้ความจากคำแนะนำว่า เธอชื่อ วิมล
วิมล ยศ พระราชชนิพนธ์สม โฉม ของ พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้า ที่ข้าพเจ้าชอยนจำ
เลียบขึ้นไถมานานแล้ว ดังนี้

พิศโฉมอรทัยวิไลลักษณ์
นารักขั้วชวนเสนาหา
ดวงพักตร์ตั้งดวงจันทร์
เนตรดั่งดารากลางอัมพร
โอษฐ์ป่านประพาลแดงແຂ່ງ
แก้มดั่งมาลีคล้ออ่อน
เกศงามกว่าศีลาภรณ์

ขนงก่งยั้งสรฤทธิรงค์
พิศณันเพียงดวงปทุมมา
หัตถ์กร่อนนำพิสวง
เอวกลมสมสวระทวยองค์
งามล้ำอนงค์ในลางกา
ก็จะไมใกล้กับรูปทรงของวิมลนัก

เธอแต่งกายเรียบร้อย อย่างเรียบร้อย นุ่งถุง
สีเลือดหมู สำหรับวันอาทิตย์ เสื้อขาวขลิบ
ไค้ก่อน ท้อมเอว คอ และแขน ตกัสสำนึ่ง
และเธอให้เห็นความงามซึกเจเนชัน

“คุณคงชอบเพชรบุรีมาก” เธอปราศรัย
แก่เราเมื่อได้นั่งกับภายหลังแนะนำแล้ว พร้อม
กับพลิกหนังสือที่เธอกำลังอ่านอยู่ก่อน และ
ชี้กับแล้วมันเล่นอยู่บนคอกฟลาง

“ผมคิดว่าคงชอบ เพราะเขาเล่าว่ามี
เทียวมาก” เธอ ตอบ

“เฮ้! คุณยังไม่เคยมาเลยหรือ”

“นั่นเป็นครั้งแรกของเรา” ข้าพเจ้าตอบ

“ไค้เทียวที่ไหนบ้างแล้วละ”

“ยังเลยนอกจากตลาดกษิริมแม่น้ำหรือที่

ใกล้ ๆ ยาน”

“คุณควรไปเที่ยวเขาวัง” เธอแนะนำ

“ครั้น ผมตั้งใจอยู่ว่าจะมาชวนนวชไปคุณ
ไปด้วย” ข้าพเจ้าบอกความจำนง

“นิสัยยี่หะเหมือนกันหมดทุกคนไม่ได้หรอกคุณวิมล” ข้าพเจ้าค้าน แล้วตกใจกลัวเธอก็ไม่พอใจ “แต่ที่คุยกันโดยยี่หะนั้น ต้องอาศัยความผ่องใสแก่กัน สำหรับ ขวัญ พี่ชายของคุณ เขามีเพื่อนมาก และใคร ๆ ก็ชอบเขา เพราะเขาไม่ชักคอใคร ใจก็เสมอ” ข้าพเจ้าพยายามผูกเอาตัวให้พ้นความผิดที่ชักคอเธอ

“คุณพุดก นั้นเขาคงสมกับชื่อหนึ่งของ พ ขวัญ ที่ใคร่มาจากคุณปู่” เธอพูดแล้วหัวเราะเบา ๆ หันไปมองพี่ชายด้วยสายตาที่แสดงความพอใจ “คุณควรระขอยใจว่าसानตนเอง ที่สรวรค์ทรงสร้างให้คิดมาเป็นน้องของพรวุฒิ เรามีใจตรงกันมากทีเดียว”

“ผมยินดีมาก และทำให้กลายเป็นความวิเศษว่า พวกผมที่เป็นเพื่อนของขวัญจะไม่ถูกคุณรังเกียจ เพราะคุณมีนิสัยยี่หะกว้างขวางอย่างพี่ชายของคุณ” เธอกล่าว เธอหัวเราะอีก ขวัญ ฮัน แต่ข้าพเจ้าต้องเมินหน้ามไป เพราะรู้สึกตัวว่า เธอ พูด กะเทก ข้าพเจ้า มากกว่าความตั้งใจจริง

“ไม่มี ไม่มี” เธอปฏิเสธพร้อมทั้งกิริยา “เป็นความสลับ คิณจะกะตือรือร้นของพ

ขวัญ ทุกคนว่าเป็นเพื่อนหรือพี่ของกิลันด้วย”

“ขอบคุณ” เธอตอบ

“คุณจะมาบ้านใดทุกโอกาส เราจะไม่คิดเป็นอัน ต้องเป็นเพื่อนเสมอ” เธอกล่าว

เมื่อได้สนิทสนมกันต่อไปอีกเล็กน้อย เธอก็พาข้าพเจ้าออกสู่ประตูหน้าบ้านกลับ แต่อะไรไม่ทราบความหลอนวิญญานของข้าพเจ้าให้คิดถึงความงามของวิมล ใจที่ค้างคอกหัวใจอย่างไร

พิกล ทั้งแต่เกิดมาข้าพเจ้ายังไม่เคยนิยม

เลื่อมใสในสตรีคนใด มองเห็นสภาพต่าง ๆ

ของสตรีเต็มไป ด้วย ความ หลอกลวง ทั้งที่ใด

กล่าวมาแล้วทั้งนั้น แต่สำหรับวิมล เธอไม่

มีอะไรที่แสดงเหตุผลให้เป็นจริงตาม ความคิด

ของ ข้าพเจ้าเช่นนั้นเลย เธอมีความงาม

โดยสภาพ มีความหวานอันแท้จริงซึ่งสรวรค์

ได้สรวรค์สร้างมาให้เธอ ทำให้เป็นของคงแก่

ขันไม่ แม้ทั้งผม ผิดพรตที่เธอคงแก่

ไว้ นั่นเล่า ก็มีใช้ว่าระ แ่งให้เกินจริง ปก

ยัดสิ่งที่น่าเกลียดไว้ภายในที่หาไม่ ทุ ๆ ล้วน

แต่เป็นการแ่ง ส่งเสริมความงามที่มีอยู่แต่ตัว

เธอแล้วนั้นให้ผลของขันเท่านั้น รวมความคิด

ความเห็น ความรู้สึก และทุกอย่างของ

ข้าพเจ้า ที่มี ต่อ วิมล ว่า เธอมีความงาม

อันแท้จริง และเป็นความงามที่ผูกหัวใจของ

สันตารมย์

กมกั

ข้าพเจ้าไว้ได้

ตลอดเวลาที่เฝ้าทางกลีบบ้านของเรา ไม่มีอะไรที่กึกก้องใจข้าพเจ้ามา นอกจากภาพของวิมลอย่างเกี้ยว อันเคี้ยวจริง ๆ การเที่ยวเตร่ที่ต่าง ๆ ที่เราคิดไว้อย่างเพลึกเพลิน บกข้าพเจ้าไว้ได้เสีย ภายในห้องสมอชณกลีบ และไม่มีโอกาสที่จะมาแทรกแซงและมาขยไ้ความคิดใหม่ใด

“เป็นไรไป มานิดย ักซมไปมาก” เสียงชักของเชอ บียมิดร ชึง เกร เวียงไหล่ กัน มาทำให้ข้าพเจ้าสรงก้นจากความฝัน

“เปล่ากำลังคิดถึงความสนุกที่เขาวังพรง” ข้าพเจ้ารีบแก้ตัวด้วยคำที่ไม่จริง เขาหัวเราะแสดกวารู้เท่าทัน

“งันร ักนาคกลีบไป นึกว่าภาพสนามหน้ากัก ขวช คักตามเกมมา”

“Nonsense” ข้าพเจ้าค้านอย่างค แต่รู้สึกว่าการไ้คำมากกว่าถูกยคำค้าน เขาหัวเราะอีก จนทำให้ข้าพเจ้าหน้าชา รียกลยไปทำมออะไร ๆ เสีย

“ที่รังภาพต่าง ๆ ในบ้านขวช แม้ที่สกลันชควนอยนังงาม” เขาเคาะ “กัน คักว่า เรืองเที่ยวเขาวังนะ คววลิมเสยลักราว”

“แกันมีความเห็น อย่งไรนะ เชอ”

ข้าพเจ้าถามอย่างโง่ที่สุด

“แกพูดว่าอะไร มานิดย” เขายันถามพรอมกัยหัวเราะ “ความเห็นของกันว่าแกกำลังฝัน” เขาค้อชอกมาตรง ๆ

“บารึง ฝันอะไร คนกำลังคนอยู่แท้ ๆ” “กฝันโก ักนเคยฝันแล้ว”

“สำหรับแกันไม่ทราบ แแต่กันเปล่า”

ข้าพเจ้าปฏิเสธด้วยเสียงเข้าง ไม่สู้ชกเจนนัก

“เหอ! นะ มานิดย แแล้วเราะพพความจริง วันนกันจะไม่กวนและ แแควระพพยายามคักทายทเรียนใหม่เสยให้คัก”

คำพคของเชอ ในคอนหลัง ทำให้ข้าพเจ้าพรงพรงและขวยใจมาก เพราะคเหมือนเขาะมอกลอกเข้าไปในทวงใจของข้าพเจ้าเสยจนหมคไม่มีเหลือหลอหลงคาเลย แแต่เมื่อ

เขากล่าวสัญญาว่าจะไม่กวน ข้าพเจ้าแล้ว กันยว่า เป็นการแสดกอยในตั ว่าเขาะไม่พค เรืองนให้คยาวไป ข้าพเจ้าเพงมารู้สีกคนเองว่า สคริมอำนาจมกคักความคักของคช่ายแมแ่งที่สกลอย่างข้าพเจ้าไว้ โดยไ้เวลาเพียงไม่กี่นาคัก

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าอยู่เพชรมว คเคอนเคษ ถันออกจากไปเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ แล้ว ข้าพ-

พ.ศ. ๒๔๙๔

เรื่อง

เจ้าแม่แบ่งเวลาไปย่าน ธวัช มากที่สุด และ
ไต่โอกาสพอกับมิลล์ทุกครั้ง โดยปราศจาก
ความรังเกียจเยื่อหน้าของเธอสักเวลา
มากจนร่วมสนทนากับข้าพเจ้า หนัก ๆ เข้า
ข้าพเจ้าเลยเป็นแขกประจำบ้าน และเป็น
กิจวัตรประจำวันเสียทีเดียว ส่วนเขายังคง
เขากลับไปช่วย แต่โดยมากขอตัวไปเที่ยว
หรือพักอยู่ทางบ้าน ซึ่งดูเหมือนเขาทรา
หวัดใจข้าพเจ้า

“เฮ้อ เย็นนี้ไปเที่ยวบ้าน ธวัช ด้วยกัน
ไหม” ข้าพเจ้าชวนในยามเย็นหนึ่ง

“กันอย่าไปแหละที” เขากอเลย ๆ
ไม่มีแววชวนขึ้นหอยกตัญญูในหน้าเลย

“ทำไมเล่า อึกไม่กวนเราก็คงลา
เมืองเพชร และจากทุก ๆ อย่างในจังหวัด
นี้”

“กันน่ะ กันจึงว่ากันอย่าไปแหละที การ
จากเมืองเพชรของกันง่ายนักก็เลย เพราะ
กันไม่มีห่วงอะไร” เขาคอยโดยไม่มองหน้า
ข้าพเจ้า แต่คำกว่าเขาคงอ้อม ๆ ซึ่งข้าพเจ้า
ก็ทักขมเหมือนกัน

เมื่อเขาไม่ยอมไปช่วย ข้าพเจ้าก็ต้องไป
คนเดียว พอลงบ้านธวัช ข้าพเจ้าได้พบสิ่งที่
ต้องการเกินความคาดหมาย คือ เธอผู้เป็น

เทพธิดาประจำความฝันของข้าพเจ้าขณะที่กำลัง
ลงมานั่งอ่านหนังสืออยู่ ที่เคยกับ วันแรก รู้จัก
และนั่งคนเคียง เธอไม่เห็นข้าพเจ้าจนเมื่อเข้า
ไปใกล้ ในระยะเพียง ๑ วา เธอจึงยกหน้า
ละจากหนังสือมาเห็นข้าพเจ้า อาการยิ้มอย่าง
สดชื่นหวานเป็นที่เริ่มมีขึ้นในทรวงหน้า ของเธอ
ซึ่งเป็นความดีนัยก่อนวาทาใด ๆ หมด และ
ข้าพเจ้าก็ต้องคอยเธอกับอาการ เช่นเดียวกับกัน
แต่โอกาสเช่นนั้น เวลาอย่างนั้น ก็ขมขื่นของเธอ
ดังนั้น ทำให้หัวใจของข้าพเจ้าเลี้ยวอย่างไร
ซอซกล จนเกือบจะประหม่า ก้าวขาไม่ใคร่
จะออก

“โง่ มาคนก็เลยละคะ คุณเธอไปไหน”
นั่นเป็นคำทักมึนของเธอ ซึ่งไม่แปลกไปกว่า
ก่อน ๆ ที่ได้เห็นข้าพเจ้าไปหาเธอคนเดียว

“เขาไม่มาครับ บอกว่าอยากนอน”

“นงซ์คะ” เธอเชิญอย่างกันเอง “แปลก
จริงคุณเขื่อน หรือไปไหนเหนื่อยมา” ตาม
คำเมื่อข้าพเจ้าเงยบร้อยแล้ว

“ครับเมื่อเข้าไปเที่ยวมาจนเหนื่อย แต่
ก็พักหลายชั่วโมงแล้ว”

“ไปเที่ยวที่ไหน ?”

“วัดมหาธาตุ ครับ”

“อ้อ ก็ไปไกลน่ะกันคะ”

สันตารมย์

๒๓๖๗ กุมภาพันธ์

“แต่เราไปกันสองคนเท่านั้น และค่อนข้าง
เหนื่อยชอกแซกทุกครอกทุกมุม ซึ่งเป็นการ
เที่ยวสัง”

“เที่ยวสัง” เธอยื่นคำ “ราวกับจะ
ไม่เหยียบเมืองนอก” เช่นเสียงตลกพริ้วพร้อม
กยัมอย่างหวาน

“ไม่ใช่ครับ ไม่ใช่หมายความว่าเช่นนั้น”
ข้าพเจ้าคำนึงถึงความตกใจ และก็ทำให้เธอ
ต้องหัวเราะกึก “เพียงแต่มุ่งว่าอีกไม่กี่วัน
โรงเรียนแยกเราจะต้องลาไป สำหรับฉัน
และครูนี้โดยเฉพาะ”

“งั้นหรือ?” เธอทำเสียงเหมือนเพ่ง
เข้าใจ

“อ้าวไปไหนครับ?”

“ออกไปข้างนอกค่ะ ว่าจะไปอะไร” เธอ
ทอ

“นั่นสิ คุณจึงต้องนั่งคนเกว”

“ตามเคย เพราะเวลานี้เป็นเวลาว่าง
และอากาศสบาย ถ้าไม่มีเพื่อนก็อยู่คนเดียว
อย่างเสมอ”

“อ้าวเล่าว่าคุณชอบหนังสือมาก”

“ผู้พิโรธของหนังสือแล้ว ต้องชอบทุก
คน แม้คุณก็เถอะ”

“คุณไม่สมัครเป็นครูหรือเรียนอะไรต่อไป

อีกหรือครับ”

“หยุดแล้วค่ะ เห็นจะต้องอยู่เรียนรู้อีก
เช่นไปของโลกร้าง ๆ โดยทำการงานอยู่กับ
บ้านและจังหวัดนี้”

“ทำไม คุณจะไม่ไปกรุงเทพฯ หนึ่ง”

“ไปค่ะ แต่ไม่ขอย้าย ความความตั้งใจ
เพราะคิดต้องมาอยู่ทำงานบ้านที่นั่น แทนพี่
น้อง ๆ หนึ่งที่ไม่มีโอกาส”

เธอออกเล่าเช่นนี้เห็นจริง เพราะบ้าน
ซึ่งหลักฐานและผลประโยชน์ของเธอ อยู่ใน
จังหวัดเพชรบูรณ์มาก ส่วนพี่น้องอื่น ๆ ก็แยก
ย้ายกันไปอยู่ไปรับราชการบ้าง แต่งงานเสีย
บ้าง ไปเรียนบ้าง คุณก็คิดว่าที่เป็นหลักอยู่
แต่ก่อน ไกลเกินไปแล้ว ในระหว่างที่เธอ
กำลังเล่าเรียนอยู่ ไม่มีบิดามารดาของเธอ
คนหนึ่งต้องผลัดเปลี่ยนกันมาประจำ แต่ท่าน
ทั้งสองเป็นคนราชการ และเวลานักโดยย้าย
ไปอยู่ทางฝ่ายเหนือ การไปมาไม่ได้บ่อยนัก
จึงจำเป็นต้องบรรเทาพ้องที่อยู่ไกล ๆ จะต้องทำ
หน้าที่แทนต่อไป ในปลายปีที่ผ่านมาไม่กี่วัน
นั้น วิมล ซึ่งเป็นบุตรคนที่ ๕ รองแก้ววิมล ของ
บิดามารดาของเธอ ได้สำเร็จการศึกษาแล้ว
โดยบริบูรณ์ และเป็นโอกาสว่างที่เธอยังมี
เหตุจำเป็นอะไร จึงถูกพ้องรวมทั้งบิดา

พ. ศ. ๒๔๙๔

ล่องใต้

มารถามขอให้เธอมาประจำปกครองทรัพย์สิน-
สมบัติ อยู่ในท่ามกลาง ข้าราชการทั่วทุกแห่ง
อันเป็นแหล่งเดิมของตระกูล ทุกคนเชื่อใน
ความสามารถของเธอ และเป็นเรื่องพิเศษ
ที่ข้าพเจ้าจะเว้นชมเชยไม่ได้ ฟันธงของ
ตระกูลนี้ ข้าพเจ้าได้รู้จักมาแล้ว ช่างมี
นิสัยที่น่าทึ่งน่าวางใจทุกคน เป็นคนเอา
งานเอาการจริง แม้ที่สุด น้องคนเล็กซึ่งมี
อายุเพียง ๑๐ ขวบ ก็มีความเฉลียวฉลาด
เหมือนกัน

“พวกเราทุกคนก็ต้องมาเคียดเคืองน้ำตา
เพชรทั้งสิ้น” นี่เป็นถ้อยคำของวิมล ที่คอยเรา
เมื่อเราแสดงความประหลาดใจ ที่เห็นน้อง
ของเธอส่งงานส่งการได้ และยิ่งเล่าต่อไปว่า
ปัทมาภาของเธอยังอยู่ในโอวาทของ คุณปู่ คุณ
ย่าจริง ๆ จนกระทั่งทำมาขายส่งพนักจะบังคิย
กันแล้ว อานาที่มียูเมื่อเด็ก ๆ ก็ทำไปเรื่อย
สลับไปไม่ ฉะนั้นลูก ๆ ก็พวกเธอทุกคน
พอพ้นเขตกันนั้นแล้วก็ถูกส่งมา อบรม นิสัย
ให้ใคร่เห็นการงานของตระกูลทั้งทั่วทุกแห่ง
จนกว่าจะเข้าเขตที่ควร เล่าเรียน ใน พระนคร
และก็เป็นหน้าที่ของคุณปู่คุณย่าทั้งสิ้น

“คุณปู่ ไม่ค่อยสบาย ท่านใจก็ทศก จึง
เป็นเหตุก่อกวนของพวกลูกหลานมาทุกคน”

วิมลเล่าแก่เราว่า คุณปู่ของเธอมีอำนาจ
อันน่าอัศจรรย์ ซึ่งพวกเธอทั้งรักทั้งกลัวและ
เคารพ ฉะนั้นจึงไม่มีใครกล้าทำผิด ในโอวาท
ของท่านเสมอ วัตรของไม่เรียวจึงไม่พอง
พานเลย แม้แต่ยั่วไฟรักเช่นเดียวกัน แต่
ข้าพเจ้าก็พอจะคาดประโยชน์อันยิ่งใหญ่ ของ
ตระกูลนี้ คือ ความสามัคคีปรองดอง ความ
สงบ ความเคารพยำเกรงแก่กันตามชั้น ความ
มีระเบียบเรียบร้อย รู้จักหน้าที่กัน หน้าที่ท่าน
ไม่พลุกพลาณสืบสันก่าเกิน ยิ่งสำหรับวิมล

แล้ว ยิ่งรักเธอมากเข้า นานเข้าก็ยิ่ง
เห็นนิสัยที่ดีงามของคุณย่าของเธอยิ่งขึ้น เธอ
มีวัยเพียง ๑๘ ปี อ่อนกว่าเธอจริง ๒ ปี แต่
ก็เป็นผู้ใหญ่และมีคนเกรงใจ ไม่เกรงใจสมัย
หรือลาหลังเกินควร เธอมีความคิดความ
เห็นที่เหมาะสมสมสมัยทุกอย่าง

“คุณย่า และคุณปู่รักกันของกัน
กว่าหลานอันรวมทั้งกันด้วย”

เป็นถ้อยคำของอวัชกล่าวต่อเมื่อเราชม
เชยน้องสาวของเขา และก็สมควรที่เธอจะ
ได้รับความรักมาก การที่ข้าพเจ้าได้มาพบ
เธอวันนี้ ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความคิดใหม่ซึ่ง
ไม่สู้สมควร และยังไม่มีกิจไว้ว่าจะให้ตรวจ
เช่นนี้ แม้จะไรเล่าที่กระตุ่นเคื่อนหัวใจของ

สันตารมย์

๖๓๖๓ กุมภาพันธ์

ข้าพเจ้าให้เขียนขึ้นไว้ นอกจากคามงาม
ความสกลันและคุณสมบัติอัน ถ้าเล็ค ของเธอ
แล้ว ต้องไม่มีอะไรแน่ ๆ รวมทั้งเป็นโอกาส
อันเหมาะ ไม่มีเชื้อ ไม่มีอิฐ แต่ท่านเอ๋ย
แม้ข้าพเจ้าได้ทักสินใจตกลงแล้ว เกรยม
ด้วยคำไว้แล้ว คอยโอกาสอยู่แล้ว แต่ก็ไม่
มีอะไรเกิดขึ้นสมที่ทักตกลงไม่ เพราะพอ
เริ่มทัก ก็เริ่มสั้น ๆ อย่างไม่เคยในชีวิต มี
เท่าที่หาการ่างกายพยานจะยื่นไปหมด

“คุณคงตั้งใจมาพบพิวชี่” เธอถามต่อ
“มีได้ มาเพื่อคุณกัย”
“เป็นการลาภัยกรรมะมัง แต่กัยยังอีกตั้ง
๗ วัน” เธอออกความเห็น

“ยังกรัย เธอ คุณทราบกำหนดคนเรวจริง
พิวชี่บอกคุณหรือ”

“ตกลงกันเมื่อวานไม่ใช่หรือ และก็ไม่มี
น่าประหลาดที่กลิ่นระไกรทวย” เธอตอบพร้อม
กัย

“พิวชี่ ไปแล้วคุณคงเหงามาก”
“ก็มีข้าง แต่ไม่เกินไป เพราะยานนม
ความสงขมอยู่โดยธรรมชาติที่กล่อมชีวิตพวกเรา
ให้เคยชิน”

“คุณควรเที่ยวเล่นมอ ๆ” ข้าพเจ้าพูด
โง่ ๆ คามเคย

“คุณออกกะมีความคิดแปลกมาก” คำ
พูดของเธอทำให้ข้าพเจ้าตกใจ “แต่ดูเหมือน
คุณจะหมายความว่าให้กลิ่นพื้นความเหงาเมื่อ
พิวชี่และน้อง ๆ ไปหมดแล้ว” ตอนท้าย
เธอแก่ ให้กัยความฉลาด ซึ่งข้าพเจ้าชอบชม
ตลอดชีวิต

“กรัย” ข้าพเจ้ารับสมอ้าง “แต่ถ้า
ไม่ถูกใจคุณก็จงอย่าแก้สม”

“คุณยังต้องเรียน อีก บ่อยกว่า ไม่ใช่ หรือ
คะ” เธอเปลี่ยนเรื่องพูด

“กรัย คุณเห็นว่าผมยังเย็นเด็กมากไหม
สำหรับที่เธอออกทำงาน”

“ไม่มากหรอกคุณ ก็เท่า ๆ กับพิวชี่
หรือคุณอ่อนกว่าเธอ”

“แก่กว่า ๑ ปี”

“นั่นก็ควรอายุพอสมควรแล้ว” เธอล้อ

“และก็ทวยกรัย”

“แต่ยกเว้นไม่ใช่หรือคะ”

“เว้นในระหว่างที่เรียนเท่านั้น สำเริง
แล้วก็คงเข้าเกณฑ์อีก ถ้าไม่รับราชการก็
หลีกเลี่ยงไม่พ้น”

“แล้วคุณจะไม่รับราชการหรือ จินเรียน
รัฐประศาสน์ทำไม”

“คุณชอบไหม ถ้าคุณชอบผมจะรับ

พ.ศ. ๒๔๗๔

เรื่อง ล่องใต้

ราชการ”

“เฮ้! คุณมานิคีนนี่แปลกจริง ไงมา
ปรีกษาคินนี่”

ฟังคุณเธอต่าน ว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่ไม่มีความฉลาดพดเลียบ อยู่ ๆ ก็มาเกิดทำให้เธอฟังถ้อยคำที่ไม่ใช่สำหรับเธอเสียเลย ๆ แต่ถ้ามความในใจของข้าพเจ้าแล้ว คำเหล่านั้นเป็นของเธอจริง ๆ ซึ่งเธอเองก็รู้ ไม่ได้ว่าเพราะเหตุใด ถ้าข้าพเจ้าไม่เป็นคนบอกเธอ และเมื่อพูดไปแล้ว แม้เป็นความจริงใจ แต่ก็ไม่วายทกลใจเสียขวัญ ยิ่งถลเธอคอยเช่นนั้นเข้าด้วย ยิ่งทำให้หัวใจหวิว ๆ อยู่แล้ว พลันหลุกก็เคียว แต่ไม่เข้าเท่าใด ข้าพเจ้าก็เก็บคืนมาได้ และเกิดความแข็งแรงขึ้นกว่าเดิม เห็นว่าต้องแนใจที่จะปล่อยเรื่องให้เธอได้รู้เสียแรมแรม ไม่ต้องสงสัยอะไรในคำพูดของข้าพเจ้าอีก ส่วนที่จะใคร่ขผลในที่สุดอย่างไรนั้น ข้าพเจ้าก็คิดไม่เห็นไม่คิดเสียก็เคียว

“คุณจะรับเป็นที่ปรีกษาผม ไม่ได้ เจียวหรือ” ข้าพเจ้าทำเสียงอ่อนทอขอเธอ “ถ้าคุณทราบดีความจริงใจของผม คุณจะไม่แปลกเลย”

“ทำไม?” เธอถามโดยเร็วพร้อมกัยหัวเราะมีเสียงกังวานแหลม” บอกความ

ขบขันที่สุด

“เพราะคุณมีอำนาจเหนือหัวใจผม คุณวิมล คุณอาจขืนฆ่าชีวิตผมได้ทุกอย่าง”

เป็นเพราะข้าพเจ้าปล่อย คำพูด ที่ เข้ม แข็ง ที่สุดไปละมั้ง ทำให้เธอสะทึงและเบิกกวงตาอันคมงามทั้งสองดูข้าพเจ้า ด้วยแววที่ประหลาดใจอย่างขึง อาการขมมารออยู่ที่ริมฝายปากของเธอ และไม่นานก็เกิดเป็นเสียงหัวเราะขันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งทำให้หัวใจของข้าพเจ้าผวาหวาดที่สุด

“แปลกอีก อยู่ก็ ๆ ก็มาตั้งแต่งให้กิดินมีอำนาจเหนือหัวใจเลย ๆ กิดินไม่ได้เป็นนายหรือผู้ปกครองคุณเลย”

“แต่ผมก็เป็นทาสของคุณแล้ว คุณวิมล”

“ทาส” เธอออกเสียงแหลมขอกความทกใจ “โอ! นี่อย่างไรกัน ประเทศสยามได้เลิกทาสมาเกิน ๕๐ ปีแล้วนะคุณ”

“แต่ผมก็ยังเป็นทาสคุณก็ ๆ นั่นเอง เขาเลิกก็ข้างเขา ผมยอมด้วยใจสมัครต่างหาก” ข้าพเจ้าตอบความนี้ด้วยเสียงที่ข่มขู่ เพราะได้ช่วยตัวขึ้นแล้ว โดยเห็นเป็นขบถทกทล้นที่สุดที่ระโยกโยกขอ

“ไม่มีเหตุผลที่ผู้เป็นไทยแก่คน จะยอมทวเป็นทาสคนง่าย ๆ”

สันตารมย์

កុំរា

“ง่าย ๆ เมื่อไร ก็ว่าทสมจะยอมเป็น
ทาสของใครก็ได้ ไม่ง่ายเลย คงมีแต่คุณคน
เดียวทสมยอม”

“งานเขียว เกียรติยศสูงมากอยู่นะกิดน”
เป็นคำพกทขขึ้น ของเธอ และ ไม่แน่ว่าเธอ
รู้สึกอะไรกับคำพกของข้าพเจ้า

“คุณวิมล ขอให้คุณทรายเถิดว่า ผม
รักกิตติคุณตั้งแต่ครั้งแรกที่เราได้พบกัน ผม
ไม่ได้ลมคุณเลย ผันดังเสมอ และเป็นความ
สนิทชิดชวยมาก”

“เฮ้ย คุณพ่อกำลังหมก ไม่ทำให้กลิ่น
เข้าไธอะไร^๑ไป^๒กว่า ว่าคุณกำลัง^๓เค็ม^๔แรง
มา Making fun กับคุณ”

“เปล่า คุณวิมล ไม่ใช่ผมพกลั่น ผม
ไม่เคยพกลั่นเรื่องตำหรับชีวิตเล่นเลย เป็นความ
สคัญ ทดสิ่งผมพกลั่นจริง จิตลั่นชีวิต”

“อะไรกันหนอ” เธอพุดลอบ ๆ

“ผมต้องขออนุญาตสวัสดีว่า จ๋า—
ผม—จ๋า—รักคุณ” พตได้มามากมาย แต่
พอจะแสดงสยให้สั้นไปก็เกิดคิด ๆ ซัก ๆ

“รักคิน โอ้คุณพระ” เธออุทานอย่าง
ตกใจ ซึ่งข้าพเจ้าไม่คิดว่าจะได้เห็นสตรีที่มี
อาการอย่างเธอ เมื่อได้รับชยคำเหล่านั้น
“นั่นคุณพ่หรือ ๆ คิน โอ๊ยไปเอง”

“ผมพูด และเป็นคำพูด ที่ออกมาจาก
หัวใจจริงของผม คุณพระกรุณาผมได้ไหม”
ตอนนี้ง่ายกว่าส่วนบนของข้าพเจ้าได้ไหม

ลงไปใช้ศอกยันเข้าที่ท้องไว้ และประสานมือ
มองดูเขือก้วยด้วยความรู้สึกที่ ร้อนรนกระวนกระวาย
ซึ่งมีเจตนาวิ่งวนในใจให้เขือกรุกก้วย เขือ
ถอนใจเฮือก และผงะหงายตัวไปึงหลัง
เกาะอึด คางคามองดูข้าพเจ้าอย่างเวทนา ทำ
ให้หัวใจของข้าพเจ้าทันทูเหวี่ยงแห่ง เหมือนถูก
นำหินสาด

“สมมุติไม่มีหัวใจในความ กรุณา ของ คุณเลยหรือ?” ข้าพเจ้าถามเธอด้วยน้ำเสียงสิ้น และปากสั้น “โปรดยกเลิก สมมุติของคุณเสียที และกระทำไว้ตลอดชีวิต ข้า—คุณวิมล สมมุติคุณจริง และหวังเสมอว่ามีหัวใจในความรัก ๆ ซึ่งเย็น ครั้งแรก ใน ชีวิต ของผม ซึ่งผลึกของอกงามยิ่ง สมมุติของคุณล้มไว้กับชีวิต แม้จะไม่สำเร็จ เพราะมีเหตุมาแต่คุณก็ตาม สมมุติทั้งสี่เสียไม่ได้ ผมเชื่อว่า คุณควรทราบหัวใจผมมานานแล้ว ผมไม่เคยขยับจากความรักกับกวียาของการของผมเลย แต่เหตุใดที่คุณไม่ได้ มีแนวโน้มว่าคุณรักการสลักนัก แม้ผมขอกแล้ว” ข้าพเจ้าเพ่งพินิจเธอ ซึ่งเธอนั่งฟังกวียาการสียง ไม่

พ. ศ. ๒๔๗๔

ลิ่งติ

อะไรที่ชวนให้เห็นในคลองความคึกของเธอ

โดยที่ไม่ต้องรอรับคำสั่งของจิตใด

เธอเปลี่ยนจากนั่งฟังมาทรงตัวตรงอย่างมี
สง่าและอำนาจ พร้อมถอนใจและยิ้มน้อย ๆ
มองข้าพเจ้าด้วย แววตาที่เต็มไปด้วย ความ
กรุณา ซึ่งกรุณาเล็กน้อย ๆ

เคยพูดคล่องก้นหูลิ้น ปากก็อ้าได้ โดยยาก
เย็น ความเป็นอยู่ของข้าพเจ้าขณะนั้นไม่ต่าง
อะไรกับตัวเธอ

“คุณจะไม่ต้องพยายาม พิสูจน์ว่านิทาน
ของคุณ เป็นของที่จริงเท็จเพียงไร แต่ที่
สมควรที่ฉันจะคอยคุณ ในฐานะที่เราเป็นเพื่อน
กันแค่นั้น คุณจะรักฉันด้วยน้ำใสใจจริง
หรือล้อเล่น โอ—อย่าเพื่อชีวิต รอให้ฉันพูด
ให้จบ”

“ทุกสิ่งสำหรับที่ระทอยแทนความรัก
ของคุณให้สัมผัสคุณหญิง” เธอกล่าวต่อ
“หัวใจของฉันไม่มีที่ว่างเปล่า สำหรับ ความ
รักของชายใด ๆ ฉันมีความรักแล้ว และ
ในไม่ช้าเราจะแต่งงานกันตามประเพณีนิยม”

เธอยกมือขึ้นทาม เมื่อเห็นข้าพเจ้าเผยอ
ปากเราะซิก

เธอยลงพร้อมก้มร่างกาย ของ ข้าพเจ้า
ชุ่มเหงื่อ ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าโลกที่ข้าพ-
เจ้าเกาะอยู่ได้หลุดหายไปจากข้าพเจ้า หรือ
ข้าพเจ้า ได้หลุดไป จากโลกนี้ ได้ทั้งสองอย่าง
เพราะข้าพเจ้ามองไม่เห็นอะไรหมก คิระะ
หม่นไม่ต่างกับลูกข้าง คาพว่า หรือ หัวใจ
หุบเค้นเสียดที่เคี้ยว เธอ นอนอด แต่เกิดมา
จนโดยนัย ยังไม่เคยกระทบความเสียดใจอย่าง
รุนแรงน่ากลัวเช่นเคย ข้าพเจ้าพึ่งได้สติ
รู้สึกตัวเมื่อเธอลุกขึ้นยืน และส่งมือขวาให้
ข้าพเจ้าพร้อมก้มพู่กันอย่างอ่อนหวานว่า

“ฉันไม่เห็นปัญหา สำหรับ ฉัน ที่ จะทำ
ความเข้าใจ เพียงแค่คำพูดของคุณมีเหตุ
และต้องการผลคือคำตอบของคุณ ฉันต้อง
หมายความว่า เมื่อคุณนำความรักมาบอก
ฉัน คุณก็คงต้องการแต่งงานกับฉันด้วย
ในที่สุด และสำหรับเวลานี้คุณคงประสงค์
ให้ฉันคอยความรักแก่คุณสักวัน แต่ คุณ
มานิดๆ ฉันเสียใจ”

“คุณมานิดๆ คุณอย่าเสียใจให้มากนัก
จะเป็นไทยแก่การศึกษา ถึงแม้ว่าเรา
คงต้องเป็นเพื่อนกันตลอดไป เว้นแต่ความ
ประสงค์ของคุณ ฉันจะคอยแทนไม่ได้ ขอ

ข้าพเจ้าใจหายวาม โลภที่ที่เบ่งร่างกาย
ทุก ๆ ส่วนให้คงแข็งขมเมื่อก่อน แค่ว่าพู่คำพูด
ตอนนั้นกระทบสัญญาประสาธน์ ก็พลันยุบตัวลง

สันติธรรมย์

กมลวิ

รับความมีภรรยาของกนิษฐ์ไว้แก่ท่านเล็ก”

ข้าพเจ้าได้เขียนขณมัยของเธอด้วยอาการ
ลำบากที่สุด

“ขอพระคุณ ๆ มาก คุณวิมล ผมเห็น
แล้วว่าคุณปรารถนผม แทนเป็นสิ่งที่เกิน

อำนาจที่ควรระทอยแทนได้” เป็นคำตอบของ
ข้าพเจ้าที่รู้สึกว่ายาวมาก “เพียงกรุณาท่าน

ก็นับว่าคุณเมตตาผมมากมายพออยู่แล้ว ผม
ไม่มีสิทธิ์ที่เรียกร้องอะไรได้อีก ผมขอลาคุณ
แทนเป็นอันกันไป และจะไม่มีเวลาให้คุณ
ได้เขียนหาผมอีก ผมทนไม่ไหว คุณวิมล

แต่โปรดจำไว้ว่า ผมเป็นทาสรักของคุณตลอด
ชีวิตของผมเมื่อปราศจากความหวัง
ในคุณแล้ว ก็นับว่าหมดเขตจากที่ระหว่ง
อะไร ๆ ได้ ผมจะปล่อยให้ท่านไปตาม

ขณการม ผมผู้มึนกรรมและแสนอาภัพ ขอ
ลาคุณก่อน”

อีกครั้งหนึ่งเธอได้ส่งมอที่ ออฮุ่น และอ้อ
นั้นมาให้ข้าพเจ้าสัมผัสสัส พร้อมกันกับกล่าวด้วย
น้ำเสียงสลด ก่อนที่จะปล่อยมือ

“บางทีกนิษฐ์จะมีโอกาส ช่วยเหลือคุณได้
บ้าง”

“โอ! อย่าพยายามเลยคุณ ไม่มีประ-
โยชน์”

แล้วข้าพเจ้าก็ลาเธอไปโดยวางกายที่ซาก

หัวใจที่ ๆ คุ่วังโรยอ่อนเพลียที่สุด ทาและ
หู ตลอดจนใจของข้าพเจ้าเวลานี้ใช้ประโยชน์

ได้น้อยยิ่งกว่าน้อยแทบจำทางกลับบ้านไม่ถูกก็
ว่าได้ โอ! ท่านทั้งหลาย นี่มันควยเหตุผล

กลใด อะไร ๆ ก็ยังอยู่กับตัวพร้อมบริบูรณ์
แต่ก็ไร้ประโยชน์ ข้าพเจ้าเพิ่งมารู้จักค่าของ

ความรัก อำนาจของสัตว์ ในยี่ภยันเอง ว่า
มากมาย และอยู่เหนือโลกจริง ๆ

“ฮัลโล! มานิดๆ นั้นแกเป็นอะไร” เสียง
ร้องทักมาอย่างคุ้นเคยของเจ้าของเสียง จาก

ในที่ไกล ๆ ทำให้ข้าพเจ้าสะดุ้งและเงยขึ้นหา
และขมคออย่างไม่มีความจริง เมื่อเห็น

เป็นชีวิตกำลังกระโดดลงจากรถจักรยานตรงมา
หาข้าพเจ้า

“เปล่า! ยวทวิญญิตน้อย แกลไปไหน
มา กันไปที่ย่านที่ไม่พอ”

“ไปย่านหลวงเชษฐา อ้อ แกลไปย่านกัน
มาแล้ววี่ พย วิมล กะมิง” เขายืนถาม

พร้อมกันหัวเราะเขา ๆ “อะไรยวทวิญญิต คุ
หน้าทำเหมือนคนกระต่าย”

ข้าพเจ้าเพิ่งรู้ตัวเกี่ยวกับตนเองว่า หน้าของ
ตนเป็นอย่างไร

“กลับไปย่านกันอีกซิ ะให้ยา”

พ. ศ. ๒๔๗๔

ลองดี

“ขอบใจ อ้ายเลย กันเพิ่งมาเคียนเอง
นี่กันกำลังเคียวกลัย”

“ฮั!” เขาออกเสียง “แปลก วิมลทำ
ให้แกปลวกหัว” เขาคังคันท้าหัวเป็นนาย
แพทย

“เปล่า กันเป็นของกันเอง”

“แต่แกไม่ เคย มี อากา ร อย่างนี้ มาก่อน
ที่กันเห็นแกมา”

“ถ้าจะเกิดเข็นหินใหม่ไม่ได้หรือ” คอย
อย่างรำคาญ

“ร่างกายแกแข็งแรง ไม่พอที่โรค
พรวิคนจะฆ่าแกได้”

“อย่าชักกันให้มากเกินไป นายแพทย์
ขอรับ” ข้าพเจ้าเปลี่ยนจากรำคาญใจมาเป็น
นึกขุ่น

“งั้นรึ กันขอโทษ ถ้าแกอยากให้กัน
ช่วยเหลืออะไรบอก ยินดีเสมอ”

“ขอบใจ กันไปละ ค่อยไปพยกันที่
โรงเรียน”

“เฮ้! มานิคย์ ไหนว่าไปพริ้มกัน แก
พูดแปลก”

“กันเปลี่ยนใจแล้ว คิดว่าจะไปพริ้ม
สักก่อน” ไม่รอให้เขาถามอีก รีบผละจาก
เขาเคียวหนีไปโดยเร็ว

“อะไรเกิดขึ้นกับแกมานิคย์” เขาตะโกน
ถาม แต่ข้าพเจ้าก็หาได้หันกลับไปคอยไม่
พอกลัยถึง บ้าน พย เชื้อ กำลัง ซ้อมกำลัง
อยู่ก็เข้ามอริศตัวใหญ่ของข้าพเจ้า โดยการ
โยนลูกบอลลูให้มันไปกาย และท้วงเขากั้ว
อย่างสนุกสนาน

“เฮ้! มานิคย์ แกเป็นลมไปหรือ คุณหน้า
เขียวเขียว” เขาถามเมื่อวิ่งกลัยมาเผชิญ
หน้ากับข้าพเจ้าที่หน้าบ้าน เห็นอันว่าหน้าของ
ข้าพเจ้ามีแปลก ๆ ให้ใคร ๆ ตก

“เปล่าปลวกหัว กันะไปนอน”
“ปลวกหัว กันชักไม่เชื่อ แกไปทำอะไร
แปลก ๆ มาจากบ้าน อวี่ลละมั้ง”

“เปล่า อย่างกวณ กันะไปพัก” พุก
แล้วรีบเคียวขึ้นบ้านโดยเร็ว

อาหารมอริณ เป็นอาหารที่แค้นแค้นที่สุด
แม้เขาจะท้าวเคียวปานใดก็ไม่ได้กลัยปากข้าพเจ้า
ทุกคนแสดงแววตาแปลก รวมทั้งเชื้อควย
มารดาของข้าพเจ้าดังกับออกปาก

“มานิคย์ ลูกไม่ค่อสยายไปหรือ”
“ปลวกหัวนี้ค่อนน้อยควย ไม่เป็นไร
คุณแม่อย่าเป็นกังวล”

“ไม่ใช่ฮั่น คงเป็นเพราะท้วงคววักแกก
ไม่เลือกเวลานะเอง” คุณพ่อออกความเห็น

สันติธรรม

กมล

แล้ว ท่านก็ เอ๊ะ? ความรัก ความหมอบ มาให้
ตรวจ และสั่งแก้ให้ขยำมาให้ข้าพเจ้า แต่
เขื่อยนอมยืมมอมอะไรต่าง ๆ

“แกไม่ควรเป็นถึงปานนี้ ให้ท่านคัดลอก
ตกใจเลย มานิกย์” เขาพูดเชิงเตือนแถม
สัพยอก

“กนกไม่ยอมและ ไม่รู้ ตัวว่า จะร้าย ถึง
ปานนี้ กนกจะกลับกรุงเก่า ๆ พวุงนี้ ถ้าแก
ยังไม่กลับก็อยู่ก่อนเถอะ”

“ทำไม แกควรพาทนทกกว่าไปกรุงเทพฯ?”

“กนกจะไปหาหมอบ สรรพกว่าท่าน”

เขามิได้ทักอะไร เพียงแค่มองข้าพเจ้า
ครู่หนึ่ง แล้วออกจากห้องนอนข้าพเจ้าไป
เมื่ออยู่คนเดียวทำให้หัวใจ ของ ข้าพเจ้า ไม่มั่นคง
ทั้ง หกความสงสัย เข้าใจขึ้นโดยไม่ต้องการ
ท่าน เพราะข้าพเจ้าไม่ได้นอนเลยตลอดคืน

ขณะที่กำลังจะล้างหน้า เพื่อลงไปที่เดินเล่นหย่อน
ใจเสียเล็กน้อย เด็กคนใช้มาเคาะประตูห้อง
ส่งจดหมายให้เดชะหนึ่ง ซึ่งไม่มีดวงตรา
และไม่เคยเห็นลายมือมาก่อน ความแปลก
ใจมีอยู่อย่างเล็กน้อย ล้างหน้าเสร็จ ก็ฉีก
ซองจดหมายนั้นออก อ่านอยู่ริมหน้าต่าง ลาย
มือนั้นทวนอวย ๆ และเรียบร้อยสวยงาม มี
ความงดงาม

บ้านศิริวัฒน์

วันที่

คุณมานิกย์ ทราบ

บางทีคุณ จะแปลกใจ เมื่อ เห็น จดหมาย นี
เพราะเป็นซองใหม่ แต่ท่านอ่านต่อไปหน่อยก็
จะทราบชัดขึ้น

เป็นวานนี้ครครากน้อย ๆ ที่คุณยกคิด
แสดงด้วยกนกนั้นจะทำให้ความเดือดร้อนให้แก่คุณ
เพียงใด คิดค้นหาได้ยากไหม แค่นี้พอพอช
กลยไปตั้งบ้าน ตามและเล่าอาการที่โดนคุณ
กลางทาง รวมทั้งข่าวเปลี่ยนวันเที่ยวทางกลย

กรุงเทพฯ ทำให้คิดเฝ้าเรื่องรถหมด พอ
ค่ำแล้วเกือบ ๒๑ น. คุณเชื่อไปหาพ่อช
และเล่าเหตุการณ์กับคุณแก่คุณข้าออก เรื่องทั้ง
หมดครบถ้วนให้คุณต้องเขียนจดหมายฉะฉาน
ส่งมายังคุณในเช้าวัน

ทำไมใจเสาะนักหนาแล้วคุณมานิกย์ แต่
เอาเถอะคุณจะได้ทราบในเร็ว ๆ ว่า ที่คุณต้อง
เป็นเช่นนั้น ก็เพราะคุณเองเป็นผู้ทำ เป็นความ
ผิดของคุณ คุณจำได้ ไหมว่า วันแรกที่คุณ
ไปบ้านคุณ คุณได้พาทะไรกับเพื่อน ๆ ของ
คุณบ้าง ขณะที่อยู่กันตามลำพัง ในสวน นั้น
แหละยังเชิญให้คุณดื่มเครื่องดื่ม หาก ข้างหลัง โดย
ทั้งใจว่าจะมาอ่านหนังสือที่เรือนตุ๊กตา และ

มาได้ยินด้วยคำของคุณทั้งหมด แล้วก็ฉัน
ก็หลักไปหน้าบ้าน ด้วยความขยัน แล้ว
ก็ใจอย่างแรงที่จะ ลองดี กับคุณ เชื้อมันว่า
ก็ฉันต้องใช้เวลา ได้พบคุณ และรู้จักกันแน่นอน

สมหวังทุกอย่าง เพราะเวลาคุณกลับ
ก็ฉันยังคงอยู่กลางบ้าน ทั้งคุณต้องผ่านไป
พอวิชา ได้ทำงานถูกใจฉันมาก คือ นำคุณกับ
คุณเข้ ไปแนะนำให้คุณรู้จัก ไม่เป็นการ
แปลกที่ฉัน จะ ทำใจ ส่งย กิริยา เหมือนไม่รู้
อะไรก่อนรับคุณ และฉันเชื่อตัวของตัวเองเสมอ
ว่า อำนาจใจ ที่ จะ ลองดี คุณนั้น ต้องมีผล
โดยการทำงานง่าย ๆ นี่เอง ก็ฉันทราบนิสัย
คุณจากคำพูดเหล่านั้นว่า คุณชอบทุก ๆ สิ่ง
ที่เป็นธรรมดา ฉะนั้น จึงไม่เป็นการใหญ่โต
จนถึงกับใช้ความคิด หรือตกแต่งขบขาทให้
ฉีกความจริง ความจริงในตัวของคุณ คำมี
พอที่จะทดแทนคำพูดที่นำกลัวเหล่านั้นของคุณ
และนับแต่นั้นมาที่เราได้ รู้จักกัน ก็ฉันก็เริ่ม
ตรวจและเรียนทุก ๆ อย่างในตัวคุณ ฮา! คุณ
มานิย์ ความตั้งใจจริงมีเท่าไหน ความสำเร็จ
ก็มีเท่านั้น นี่เป็นความจริง เพราะยังวัน ก็ฉันก็
ยังได้พบหัวใจของคุณเข้าทุกที ความเข้มแข็ง
อย่างที่คุณ คุณไม่โกหกเหลือไว้ของคุณสักนิด
เพศที่คุณเคยเกลียด และทำทนายให้รักคุณ

ก่อน เถียวคุณก่อน วิ่งวนคุณด้วยสายน้ำ
ตา แท้สิ่งเหล่านั้นสูญหมด คุณกลับรักเขา
ก่อน เถียวเขาก่อน โดยที่เขาไม่เคยแสดง
อะไรให้คุณ

แต่คุณมานิย์ คุณอย่าเพื่อโกรธฉัน
และตกใจเกินไป ว่าที่จริงที่คนพวกนั้นเป็น
มาครวณสำคัญที่ฉันถือไว้ในมือ เพื่อตรวจ
ดูคุณให้ลองแท้ คุณพูดตามใจคุณ และตาม
ชีวิตของคุณที่ยังไม่เคยประสบความจริง ซึ่ง
เมื่อพบความจริงเข้าก็โดยตนเองของทนายศาลผล
ทั้งสิ้น คุณทราบก็แล้วละมังว่า ความคิดเดิม
ของคุณไม่ตรงกับความเป็นจริงของโลกมนุษย์
เลย และถ้ามีชายที่มีความคิดอย่างคุณนั้น
คงจนตัวตายอยู่ในโลกนี้ สักครึ่งจำนวนเท่า
นั้น อย่างทั้งหมดเลย คุณจะเห็นว่าโลกนี้ไม่
น่าอยู่สักนิด แต่ก็หาจริงไปตามแนวความ
คิดของคุณได้ ไม่ เพราะในไม่กี่ชั่วโมง
คุณก็ถูกอำนาจธรรมดาเปลี่ยน และ ชักเข้าวิถี
ธรรมดาเสียแล้ว

ก็ฉันเตือนคุณให้หยุดแล้วจึงจะบรรยายความ
ประหลาดใหม่ คุณมานิย์ ในฐานะที่เราเป็น
เพื่อนกันมาแล้ว และต่อไป ก็ฉันขอแนะนำคุณ
ว่า ต่อแต่นี้ไป ให้คุณเชื่อเรื่องนี้เป็นที่เรียน
ที่สอนใจ แม้อย่างไรก็ตามมันเป็นอันขาด

สันตารมย์

กมภ

สิ่งใด ที่คุณไม่เคยได้รู้แจ้ง ประจักษ์จริง
อย่าเพื่อแสดง จะเกิดเป็นร่อง ล่องตื้น
ครั้งที่ ๒ ซึ่งชาวไร่ย้ายไปกว่ากับดิน

เมื่อคุณกลยแล้วเข็นวาน หวีใจของ
ที่ดินไม่มีอะไร นอกจากความชื้นและสงสาร
ยิ่งได้ทราบจากคุณเชอ พรวช ก็ยิ่งให้ท
ความรู้สึกทั้งสองนั้นยังชน เหาละ ดินจะ
เล่าเรื่องละ คุณคงได้ ๆ นัยแต่ที่เราจัก
กันมา แม้ชันแรก ๆ โครงการของคุณมุ่ง
ไปทางลองศึกษากิจจริง แต่การที่ได้พบคุณ
เสมอทำให้คุณรู้จักคุณดีขึ้น ทุกสิ่งในหัว
ของคุณตลอดจนดวงจิตก็ กลืนไม่ไปผ
อะไรที่น่ากลัวอยู่ในหัวคุณเลย ที่คุณคุยโว
มาแล้ว เป็นถ้อยคำของเด็กหนุ่มคนหนึ่ง ที่
มีหัวใจเป็นใหญ่ ครบถ้วนข้าม ดินกลยได้
พบสิ่งนานาชนิด น้าวางใจในหัวคุณ คุณเป็น
สุภาพบุรุษแต่จริงผู้หนึ่ง และง่ายที่ส
ความรู้สึกเหล่านั้น คอยเปลี่ยนของเล่นให้
ค่อยเป็นจริงขึ้นทีละน้อย ซึ่งคุณรู้จัก แต่
คอยขมขื่นไว้ เพราะการเล่นของคุณยังไม่ถึง
ผลที่สุด ได้อ่านหัวใจของคุณออกตั้งแต่แว่นที่
เราพบกันครั้งที่สอง และดินก็เริ่มขมขื่นไว้
อย่างแข็งแรงที่จะคอยรับผลในที่สุด ฉะนั้น
เข็นวานานี้ ถ้อยคำของคุณจึงไม่ทำให้คุณ

ตกใจเลย เพราะดินมีสติตัวราวกับบรรดาพระ
ใช้ ให้การ เล่น ของ ดินนี้ ที่ ชักซ้อม ไว้จนได้
บรรลุลผล และเพื่อระสอนใจคุณเสียด้วย เพราะ
คุณยังจะต้องโตกว่านี้อีก ใช้ว่าเป็นเด็กที่
ใคร ๆ ให้อภัยอยู่เสมอเมื่อไร

คุณสนิท ว่า บทบาท และ ถ้อยคำ ของ
ดินนั้นเป็นของจริง แท้! คุณมานิย คุณ
ช่างพาซอมมากเสียเหลือเกิน แต่เขาละ ให้
ถือว่าเล่นว่าเสียก็สันเรื่อง จกหมายต่อไปนะ
เป็นความจริง ดินก็บอกแล้วว่า ของเล่นค่อย
เป็นของจริงขึ้นทีละน้อย และนั่นเป็นความจริง
ของคุณ ที่ดินบอกว่า ดินจะแต่งงาน และ
มีความรักแล้วนั้น เป็นทานที่คิดผูกพัน
สำหรับหลอกคุณสอนคุณต่างหาก ที่จริงหัวใจ
ของคุณยังคงอยู่ในสภาพอิสระ และเพิ่ง
เริ่มมีความคิดแปลก ๆ เมื่อคิด ลองดี กับคุณ
อย่างเล่น ๆ นั้นเอง จกหมายจะขมขื่นและเป็น
แรกในชีวิตที่ที่ดินมีถึงบุคคลในลักษณะนี้ แต่
เมื่อคุณอ่านจบ ทำความ เข้าใจได้ ถูกต้อง แล้ว
ก็จงอย่าคอย ให้คนอื่นมาตัดสินหนึ่งสำหรับ
ปล่อยใจ ที่ต้อง ซอกแซก มาแรง เมื่อ ก่อนหน้านั้น
แล้วจึงขมขื่นไปเล่าเรียนให้สำเร็จ จนได้ทำ
งาน ทั้ง หลักฐาน การงาน ชีวิต ของคุณ เอง ตาม
เยี่ยงสามัญชนทั้งหลาย ส่วนดินนั้นคุณไม่

พ. ศ. ๒๔๗๔

ล่องใต้

ก็ต้องเป็นห่วง คุณสำเร็จเมื่อไร ให้แต่งผีใหญ่
มาจัดการตามประเพณี คุณจะคอยเสมอ แต่
ถ้าคุณไม่มีอนาคตที่น่าเชื่อถือ โดยเพิกเฉย
การเรียน และกระทำตัวผิดไปจากที่เห็นที่หวัง
อยู่นั้น ถึงจะเชื่อว่า คุณไม่มีหวังอะไรที่คิดจะ
สนองได้

แต่กับคุณไม่มี ความประสงค์อะไร พย
หรือรับ คอย จดหมาย จากคุณ แม้แต่ ตัวเดียว
จนกว่าคุณจะสอยไล่สำเร็จออกจากงาน จก-
หมายจะยื่นชกเขียนออกจากหัวใจอันแท้จริง
ของ สกปรกคุณรักคุณหวัง ซึ่งมีความหวังที่
ต่อคุณ

วิมล

ตลอดเวลาอ่านจดหมาย หัวใจของ
ข้าพเจ้าได้เปลี่ยนไปเรื่อยอย่าง เปลี่ยนไป
ตามคำพูดของเธอ แต่ในที่สุด ได้ขมลงด้วย
ความยินดีชุ่มฉ่ำ หัวใจที่เหี่ยวเฉานี้ ยัก
ได้พองตัวขึ้นเต็มที จนเกือบจะรู้สึกตัวออก
ตัวเอง ความเศร้าโศกเสียใจได้สูญหาย
ไปหมดแล้ว ส่วนความรัก ความยินดี ขุชา
ที่ข้าพเจ้ามีต่อ วิมล อยู่แล้วมากมายนั้น เวลา
นี้ ถูกทิ่มแทงจนออก และมันขยิบขยับภาพต่าง ๆ
ที่ถูกลืมเมื่อยนานจนลืมภาพที่ ยบยวบ

ของเธอแยบคายมาก เล่นเอาข้าพเจ้าเกือบ
เป็นบ้า แต่ทนหมกแล้ว โรคภัยไข้เจ็บ และ
ความวุ่นวายอ่อนเพลียได้พากัน หลีก ไปจาก
ข้าพเจ้าหมดแล้ว จนเสลดตัว ผิวปาก หรือ
ร้องเพลงเล่นในคอกย่อย ๆ ถ้าใครแยบมา
เห็นอาการของข้าพเจ้าขณะนั้น จะต้องนึกว่า

บ้า แน่ ความรื่นรมย์ยังยกให้ข้าพเจ้าเสลด
ที่จะไปเขียนจดหมายคอยเธอต่อไป และบาง
คราวก็กระโดดไปหาเธอพบเธอ แต่พอนึกถึง
ถ้อยคำที่เฉยชาของ เธอในจดหมาย ละใจ
เหี่ยว แต่ข้าพเจ้าก็รู้ทันความคิดของเธอว่า
ไม่ต้องการให้ข้าพเจ้ามาเฝ้า เธอมีความ
คิดดีกว่าข้าพเจ้ามากนัก ทั้งเธอเธอ เธอ
บอกแล้วว่า คอย ข้าพเจ้า และถ้าเช่นนั้น
ถึงข้าพเจ้าจะพยายามคอยเธอ ไปหาเธอ คง
ไม่ได้รับผลดีอะไร นอกจากเหมือนเกล้งให้
เธอเกลียดหน้า หมกความกรุณาเสียเท่านั้น
อะไร ๆ แม้คิดไปอย่างไร แต่ผลสุดท้ายก็ตั้ง
อยู่ในโอวาทของเธอโดยไม่เกะกะ

ฉะนั้น นัยว่าการเรียนในชั้น มัธยมศึกษา ของ
การเรียน นอกจากข้าพเจ้าจะมีความสามารถ
ในตัวแล้ว ยังมีสิ่งทงพรอันยิ่งใหญ่คอย
สนับสนุนปลุกปลอบให้ เกิด ความ มานะ ยิ่งขึ้น
ใช้แก่การเรียน แม้การอื่น ๆ ก็เช่นเคย

สันตารมย์

กุ่มกั

กัน ก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้ทำกิจระทำทองหวน
คิดถึง วิมล ทวงทวประจำชีพ เทพธิดาประจำ
ความฝันของข้าพเจ้าเสียก่อน ได้เป็นสิ่งที่
ไม่ต้องกลัวโลกนิยม จรรณนิยม ข้าพเจ้า
มักได้เห็นภาพของเธอมาเด่นอยู่ตรงหน้า และ
แสดงท่าหรือเกิดอุปาทาน ได้ยินเสียง ของเธอ
ทุกท่วงเสมอ จกหมายของเธอจะขยับขึ้น ช่าง
เป็นระเบียบแรกและสุดท้าย และเป็นระเบียบที่
สุดของข้าพเจ้า ได้แนบประจำตัวอยู่เป็นนิตย์
ได้ไว้ ในที่ ๆ คนหนุ่มทุกคนเคยเก็บ จกหมาย
คุกริก และทุกครั้งที่ข้าพเจ้าคิดถึงเธอ จกหมาย
จะขยับขึ้นจะต้องถูกข้าพเจ้าคลอออก อ่านและ
ถึงเคยขยับจนกระทั่งเขียนเรื่องน้อย จกหมายจะขยับ
ขึ้นถึงขั้นดวงตาขยับใจของข้าพเจ้าอยู่ และ
ถูกข้าพเจ้านำมาคลอลงในเรือนนี้ ไม่ให้
ผิดสักตัวเดียว

พอเขียนมาถึงตรงนี้ กำลังจะห่อหุ้มไว้ก็
มากมาย ก็รู้สึกว่ามีอะไรอื่น ๆ อุ่น ๆ
มาแตะที่แขนข้างที่กำลังเขียนอยู่ พรอมกับ
เสียงหวานจืดเจี๊ยบ ๆ มากะซิบ ๆ ทักว่า

“เธอเขียนอะไรคะ” ซึ่งข้าพเจ้าต้องละ
มือและหันไปมองด้วยความผาสุก

“เขียนเรื่องอะไรนิดหน่อย” ข้าพเจ้า
ตอบพรอมกับขมขื่นของเธอมาถวิลไว้

“เรื่องอะไร ราชการหรือส่วนตัว”

“ส่วนตัว ทำนองนิทาน”

“อ้อ! นี่เธอเป็นคนเขียนนกกินพญากัน
เขาคอยหรือ เป็นความรู้ใหม่”

“เปล่า อย่าเข้าใจผิด พี่เขียนเรื่องที่
สำคัญที่สุด เพราะกลัวลืม และเป็นครั้งแรก
ที่ไม่ลืมถึงปานนั้นหรอก”

“เฮ้! เรื่องสำคัญกว่า ก็ฉันทราบไว้
ใหม่ ว่าเรื่องอะไร”

“ก็ เรื่องของเรา” ข้าพเจ้าตอบพรอม
ขมและโหยหลังเธอเข้ามาโอบกอดแน่นเกาะ

“เรื่องของเรา” เธอขยับถามด้วยความ
สงสัย “เรื่องอะไรที่เราสำคัญจะเขียนกัน
ลืมเที่ยว”

“เรื่อง ลิงจืด” พอข้าพเจ้าหลุดปาก
ออกไปไม่ทันหมดก็รู้สึกได้ว่า เนื้อที่แขนมี
อาการนูนขึ้น และก็เขียนต้องห่อปากเรียก
ลมให้ช่วย เพราะคำว่า ลิงจืด ไม่ใช่คำใหม่
ที่จริงเป็นคำ คัดปาก ของข้าพเจ้าที่เคยว่า
ฉะนั้นโทษของการเก็บมาเขียน จึงหนักยิ่งกว่า
ลหุโทษก่อน ๆ แม้จะแสดงอาการเรี่ยปวด
สักเท่าใด ลมอากาศ ตรงนั้น จะหมด ไป
เท่าใดเธอก็ไม่ปล่อย

“โอ๊ะ! ปล่อยเถอะ พี่เจ็บเหลือเกิน เช็ด

ชะโมยความโสด

โดย ต. อมาตยกุล

ถ้า ะ พก ด้ ความ ด้ ซึ่ง ปรากฏ อยู่ใน
พระนครเวลานี้ และซึ่งยังไม่มีผู้ใดค้นพบแล้ว
ต้อง นับว่า ความ ด้ ของ คุณหลวงศุภไชย
บัณฑิตย เป็นยอดแห่งความ ด้ ทั้งปวง ไม่มี
ผู้หนึ่ง ผู้ใดทราบเลยว่า เป็นเพราะเหตุใด ท่าน
ถึงได้ดำรงความเป็น โสด อยู่ ณ อายุล่วงเข้าสู
ชดมชดมวัย ทั้งนี้มิใช่จะเกียจเหง่เองด้วย
ท่านชดมชีพสันสนขี้ขี้ซึ่งทำให้ท่านขาดความ
สุข ท่านยังมี มีจนระบือว่าท่านเป็นเศรษฐี
ใด คนหนึ่ง และก็มีใช้เพราะเหตุว่า ท่าน
เกลี้ยกลดผู้หญิง ตรงกันข้าม ท่านกลด
ชอยลือ ชอยชม ชอยมอ อยู่เสมอ แต่การ
ที่ท่านได้ดำรงความ โสดมาดังเพียงนี้ จะเป็น
ด้วยเหตุผลประการใดก็เหลือที่จะทราบได้ แม้
แต่ตัวท่านเอง ก็ยัง คอยไม่ได้ว่า เป็นเพราะเหตุ
ใด นอกจากจะบอกได้อย่างเดียวเท่านั้นว่า
“ยังไม่มีพบเนื้อคู่ทั้งใจ”

มีพวกเพื่อน ๆ เคยลือเสมอว่า ท่านจะต้อง
พา ความ โสด ไป สู่ปรโลก พร้อมกันท่านด้วย
แต่ท่านอธิบายว่ายังไม่แน่แท้ บางทีถ้าหากว่า

พบเนื้อคู่ในวันหรือพรุ่งนี้ ท่านอาจจะแต่งงาน
ที่เคียวก็ได้ และด้วยคำพูดซึ่งกินความหมาย
กว้าง ๆ ของท่านทั้งนี้ ทำให้บรรดาพ่อค้า
คฤหบดี ตลอดจนข้าราชการ กระทบกระทั่ง
ฉีกาให้เป็นสัทธินั่งอยู่ในกองเงิน กองทอง ของ
ท่าน แต่ยังไม่ได้รับคำตัดสินอันเด็ดขาดว่า
จะละความ โสดของท่านให้แก่สตรีคนใด ณ
กระทั่งบัดนี้

วาทะกาลวันหนึ่ง ใน همینตฤก ท่านถูก
เชิญไปทำ โสเถลราชธานี เพื่อเลี้ยงส่ง หลวง
ปรีชา ซึ่งจะถอยย้ายไปเป็นผู้พิพากษาจังหวัด
พิษณุโลก คำนั้น กว่าท่านจะกลับมาถึงบ้าน
ก็เป็นเวลาเที่ยงคืนเศษ บรรดาคนใช้ในบ้าน
ต่างพากันหลับนอนหมด ท่านค่อย ๆ ไข
กุญแจเข้าไป โดยไม่ปรารถนาจะรบกวนคนใช้
ตามนิสัยอันเคยของท่าน

ขณะที่ท่านลือเล็ดลือลลลล ออกจะแฉวน
นั้น รู้สึกว่ามีภรรยาชาว ๆ แผ่นหนึ่ง คดลง
ยังพรม ท่านจึงก้มลงเก็บขึ้นมาดู ปรากฏว่า
ภรรยานั้น เป็นรูปถ่ายของชายหนุ่มคนหนึ่ง

พ. ศ. ๒๔๗๔

ชะโมยความโสด

อายุอยู่ในราว ๒๐ ปี หน้าตาหมกหมกค้มค้าย
จนทำให้ท่าน คิดไป ว่า ย่างที่ จะเห็น สตรี ด้วย
ปลอมมุกได้ แต่เมื่อพลิกหลังรูปขึ้นดู จึงได้
เห็นอักษรหวัก ๆ เขียนด้วยดินสอคำสองสาม
บรรทัดว่า

“หวังในความสามารถของคุณ
ในการตัดสินใจเสมอ”

“เฮ้!” ท่านร้องขึ้นคนเดียว ในเมื่อ
พยายามนั่งอยู่สักครู่หนึ่ง

“อัยเก้หนุ่มคนนั้นมันต้องเป็นคน ๆ เกียว
กันกับเจ้าเขี้ยว ผู้ดูทว่าปลอมลายเซ็น
ซึ่งเราพิจารณาที่อยู่นี่เหมือนอย่างแน่นอน
ที่เกี้ยว” ท่านคิดอยู่ในใจ “คงไม่มีใคร
เล่นสัปดน อย่างนี้ นอกจาก หลวงยี่ซ่า ๆ
คนเกี้ยวก็สังเกตุพยานใจทกมันไม่แน่นแฟ้น
จะให้ตัดสินใจอย่างไร”

คิดรวนเขินคึกที่เกตุชู้ชากันขึ้นในพระนคร
อยู่พักหนึ่ง เรืองมีคนปลอมลายเซ็นไปส่งจ่าย
ในนามของ นายมาโนช กลพาดิษฐ์ พ่อค้า
เจ้าสารหนุ่มที่ร่ำรวยคนหนึ่ง ไปรับเงินยัง
ธนาคารฝรั่งเศส เป็นจำนวนเงิน ๓,๐๐๐ บาท
และลายเซ็นในใบส่งจ่ายนั้น ก็เหมือนลายเซ็น
ของ นายมาโนช แท้ทุกตัวอักษร แม้แต่
ผู้จัดการธนาคารเองยังยอมรับว่าผู้รับ

รายนทำการโกสินท์สมมมาก แต่ยิ่งกว่านั้น
ผู้ถูกจับยืมเงินเพื่อน อันสนิท ของ นายมาโนช
ซึ่งอยู่ต่างประเทศด้วย จึงทำให้เกิดทั้งกัน
ทั่วไปในหมู่ประชาชนแทบทั้งพระนคร

“เรื่องมันชอยกล” ท่านนึกต่อไปตาม
นิสัยที่ชอยใคร่ควมของท่าน “เจ้าหนุ่ม
คนนั้นคงจะมีความลับอะไรอยู่ในตัวสักอย่าง
หนึ่งเป็นแน่ แต่ยังไม่มีส่วนไหนอันสำคัญ
ที่จะกระตุกออกได้เท่านั้น”

ขณะนั้นระฆังนาฬิกายาวสี่เรือนใหญ่ ซึ่งตั้ง
อยู่ในห้องสมุด ได้กึกก้องขึ้นในท่ามกลาง
แห่งความเงียบ แสดงอาณาเขตสัญญาณว่า
เป็นเวลา ๒ นาฬิกาแล้ว ท่านจึงรีบลงผลึก
เครื่องแต่งตัวของท่าน

ชั่วโมงหนึ่งผ่านพ้นไป ท่านได้ถูกปลุก
ให้ตื่นด้วยอำนาจของเสียงระฆังหนึ่ง คล้าย
เสียงผลึกจาก กระโถกกลางจากหน้าต่าง เข้ามายัง
ห้องสมุด ซึ่งอยู่ติดกับห้องนอนของท่าน

ท่านลุกขึ้นนั่งฟังอยู่สักครู่หนึ่งเพื่อให้แน่ใจ
ว่าเป็นอะไรแน่ แต่ในที่สุดได้ยินเสียงเสมอน
คนไขกุกแ่งก้านเงินของท่านดังแกรก ๆ
ท่านจึงรีบลุกออกจากที่นอนโดยทันที พลาง
หยิบขึ้นพกในลิ้นชักโต๊ะออกถือ และค่อย ๆ
ค่อยเดินไปตามเฉลียง

๓. อมาตยกุล

กุ่ม

อาศัยแสงสลัวแห่งดวงจันทร์ ท่านมองเห็นภาพมนุษย์ผู้หนึ่ง แต่งกายด้วยเครื่องชุดดำ กำลังคุกเข่าไขว่กอดเก้าอี้ขึ้นอยู่ ท่านกระซิบขึ้นแนบเข่าอีก พลางเคาะเข้าไปใกล้และร้องสั่งด้วยเสียงอันดังว่า

“ถอยห่างออกไป มิฉะนั้นจะถูกยิง”

ผู้ร้ายลุกพรวดขึ้นด้วยความตกใจ และถอยห่างออกไปในเงามืด คุณหลวงคลุกๆ ขยิบเข้าไปใกล้และเบียดไฟฟ้าขึ้น ความมืดซึ่งปกคลุมอยู่ในห้องนั้น ได้สูญหายไปหมดสิ้น

“พุทโธ!” ท่านร้องดังในการที่แลเห็นชะโมยะของท่าน เป็นหญิง และยิ่งกว่านั้น หล่อนยังเป็นสาวสวย รูปร่าง สะอาด สะอาด ผิวเนื้อเปล่งปลั่ง ว่องพริ้ว ดั่งแม่พระมีแววตาอันเศร้าสลดฉายอยู่ข้าง แต่กึ่งยังหาลบความงามซึ่งเป็นเงาเรือนให้ลึกล้ำน้อยลงไปไม่ได้ หล่อนเป็นสตรีที่ทว่างามต้องตายด้วยมือผู้หนึ่ง

“สิ้นเคราะห์ที่ไปทีละละ” ท่านกล่าวอย่างโล่งอก พลางวางขลุ่ยลงบนโต๊ะเล็ก ซึ่งชะโมยะสาวผู้นั้น กำลังขยิบตัวนอนอยู่ข้างๆ

“จะโปรดให้ฉันมีเกียรติยศสำหรับวัยของการเขียนเขียนของเธออย่างไรบ้าง?” ท่านกล่าวถามอย่างสุภาพ

หล่อนพับตัวลงบนพื้นพรม พยายามที่จะ

ปกปิดหน้าของหล่อนด้วยฝ่ามืออันขาวซีด และมิได้ตอบว่าประการใด

ไม่ก็สงสัยเสียเลยว่าจะหล่อนจะเคยชิน หรือเคยยกถือเอาการ กระทำอย่างนั้น อาชะมาแต่ก่อน เพราะปรากฏว่าหล่อนมิได้เคยมีเครื่องมือ อย่างนั้น มาแต่ก่อน นอกจากถูกแหว่งเล็ก ๆ ซึ่งมิใช่ ๔-๕ คอกเท่านั้น

หล่อนสะอื้นโดยแรง เป็นเหตุให้ร่างอันแยบยง ของหล่อน สั่น สะท้านไป ทว่าสรรพางค์กาย ประพฤติการณ์ทั้งนี้ ดั่งแม้นคุณหลวงคลุกๆ ท่านผู้พิพากษาซึ่งมีดวงใจมั่นคงเป็นธรรมชานิต อยู่แล้วก็ ก็หาสามารถ รับผิดชอบความสงสัยไว้ได้ไหม ท่านรู้สึกได้ว่าใจของท่านกระวนกระวายขึ้นขึ้นเสมือนลูกกระพือโดยแรง ยากที่จะข่มไว้ได้

“ลูกขึ้นเถิด” ในที่สุดท่านได้เอ่ยขึ้น พลางเลื่อนเก้าอี้จนมิด คุกเข่าเข้าไปใกล้ ๆ หล่อน “ฉันคิดว่าพรมที่เต็มไปด้วยฝุ่นละออง อย่างนี้ คงจะไม่ทำความสุขให้แก่เธอนัก”

หล่อนเงยหน้าขึ้นช้า ๆ และยื่นแขนออกไปข้างหน้า คล้ายจะร้องขอความช่วยเหลือ

“ท่าน ระลึกว่า คิฉิน เป็น คนชื่อนี้ใด?”

หล่อนถามเสียงสั่น อัสสุสซึกก็เริ่มไหลจากคลองจันทน์ลงมายังรางอันแนวล ทั้งสองข้าง

พ. ศ. ๒๔๗๔

ชะโมยความโสด

ทัศนียภาพ ทำให้คุณหลวงศุภย์ ๑ เกิดความรู้สึกชื่นชมนิ่ง ๆ ซึ่งทำให้ท่านนึกไปว่า คราวนี้
เพิ่งจะเป็นครั้งแรกที่ชนชาติไทย มา ประสพ สตรี
ที่รัก ที่น่าเอ็นดู โดยมิได้นึกฝันมาก่อน

คุณหลวงศุภย์ ๑ พยายาม ที่จะสูดอากาศ
เข้าปอดให้มากที่สุด ตามกำลังของท่านที่สา-
มารณะทำได้ แต่ไม่สำเร็จ เพราะดวงใจได้
ทำการเกิน — เหนือ อย่างแรง เกินธรรมชาติใน
เวลาปกติ ทำให้การหายใจของท่านเร็วและ
ถี่เข้า คล้ายกับคนที่หอบวิ่งใหม่ ๆ

“ได้โปรดเลิกท่านเจ้าข้า คิณไม่เคย—
ไม่เคยประพฤติเช่นนั้นมาก่อนเลย” หล่อน
เริ่ม อธิบาย “เป็นความสัถย์ คิณอา-
สาบานไว้ต่อพระพักตร์พระพุทธเจ้าว่า คราวนี้
เป็นครั้งแรกที่คิณต้องทำ จำใจต้องทำเพื่อ
เห็นแก่น้องชายคนเดียวของคิณ—”

“น้องชายของเธอ ! เรื่องอะไรกัน ?”
ท่านท้วงขึ้น

หล่อน พย หน้กลง บัง พรหม อีก คราว หนึ่ง
พลางสะอื้นอย่างแรง

“นั่งเสียนเก้าอี้” ท่านกล่าวเป็นเชิง
บังคับกลาย ๆ ซึ่งหล่อนกระทำตามโดย
ไม่ขัดขืน

“นายวิเชียร อุคมพันธ์ ผู้ที่ถูกหาว่า

ปลอมลายเซ็นนั้น เป็นน้องชายของคิณ”

คุณหลวงศุภย์ ๑ เบิกตาโต ในเมื่อได้ยิน
เช่นนั้น

“แล้วอย่างไรต่อไป” ท่านถาม พยายาม
ให้เสียงเย็นปกติ

“เขาโกหกเสียคน เพราะเพื่อน ซึ่งชักจูงให้
เล่นการพนัน ในไม่ช้าทรัพย์สินสมบัติที่มีติดตัว
อยู่จะถูกเขาผลาญหมด และผลที่สุดก็กระทำการ
มิดีมิร้ายขึ้น”

“และน้องชายของเธอ ได้ปลอมลายเซ็น
ของเขาจริง ๆ”

หล่อนนั่งกลืนความสะอื้นเข้าไว้ในลำคอ

“อย่าไปคิณ ฉันอยากทราบความจริง”
ท่านกล่าวขึ้น

“ฉันเคียดแค้นใจไม่ทราบ จนกระทั่งได้
รับจดหมาย ฉะนั้น — จดหมาย สารภาพ ของ
น้องชายคิณ” หล่อนพูดพลางส่งจดหมาย
ให้คุณหลวงศุภย์ ๑ ดู

ท่าน รับ กระดาษขาว แผ่นเล็ก ๆ มา อ่าน
เป็นจดหมายที่ปลอมลายเซ็นของนายวิเชียร ซึ่ง
เขียนสารภาพความผิดของคนแก่พี่สาว ปราร-
บว่า อยากจะหาเงินส่งไปใช้ให้แก่ธนาคาร
เพื่อให้หมดเวรกันไป กยให้ท่านขนไว้วาง

จะเลิกเล่นการพนันอย่างเด็ดขาด และจะ

ด. อมาตยกุล

กมร

ประพฤติกตตามเบียงอย่างพลเมืองที่คตไป
 “กแล้ว” ท่านกล่าวขันในเมื่อได้อ่าน
 วยตง “แต่ — ทำไมเออจึงมาหาฉัน ไม่รู้
 คอกหรือว่า เธอ กำลัง เกร เข้า มาใน ข่ายสิ่ง
 เวลานั้นเอง ชาย ของ เธอ ยัง พลุ่จนไม่ไ้ไ้ว่า มี
 ความผิดอย่างไร ทำไมเออจึงคว่นสารภาพ
 กัยฉันซึ่งเป็นผู้ที่กตนั้นความ”

หล่อนสะอื้นผะหงายพิงพระนั้เกาธิ ใน
 เมื่อไ้ยินคำพูดของท่านเข้า ทั้งน้มิไ้จะ
 เป็นเพราะหล่อน ตกใจในการที่ตนไ้มาเผชิญ
 หน้กับท่านผู้พิพากษา แต่เกิดเเนื่องจาก
 หล่อนเพ่งทราวยเคยวน ว่าหล่อนกำลังทำหน้
 เป็นพะยานโจทก์ หาเหตุผลแห่งความผิดของ
 น้เองชาย ซึ่งยังพลุ่จนไม่ไ้ไ้ โดยต้องแทน มา
 จวระไนให้ท่านผู้พิพากษาฟัง

“ก็ฉันกล่ากล่าวเช่นนี้เพราะสังเกตุเห็น
 ท่าน เป็นผู้ที่ เติมพร้อมไป ด้วยความ กรวดา”
 หล่อนกล่าวขัน อย่างกล่าหาญใน เมื่อไ้เจียบ
 ไปสักคร้หนึ่ง

“ไ้โปรดเลิก ท่านเจ้าขา ครังนี้เป็น
 ครังแรกที่เขาประพฤติกชั้ว และเขายังเป็น
 ะกตนัก — เกิดคตการที่ระยียังไ้ไ้ แต่ยััน
 เขาก็ไ้สารภาพความผิดแล้ว ก็ฉันขอสัญญา
 ว่าพะยายามเปลี่ยนชีวิตให้เขาใหม่ —”

“แต่ เวลานั้น ขอให้ เธอ ทำ หน้ทำ เป็น
 พะยานโจทก์ไปก่อน เพราะเรองที่เธออธิบาย
 แก่ผู้พิพากษา มาแล้วนั้น เป็นผลก็แกโจทก์
 ทั้งสิ้น” ท่านกล่าว พยายามวางหน้ให้โดย
 ะสุก

“ก็ฉันไม่ทราวยเลย ว่า ะมาขอ ความช่วย
 เหลือจากท่านทำไ้” หล่อนพคอย่างแก่น
 “ก็ฉันไม่นักเลยที่ท่านจะเป็นอย่างนี้ ไ้โปรด
 ส่งก็ฉันไปให้ ค้ารวร เพื่อเป็นจำเลย อีกคนหนึ่ง
 ระกักว่า เพราะก็ฉันล้งล้าเข้ามาในย่าน
 ของท่านในฐานะ ะโมย”

“แต่ผู้พิพากษามีไ้ไ้หมายความเช่นนั้น”
 ท่านกล่าว พลางหัวเราะ “พะยาน ออกจะ
 ใจน้อยเกินไป หลักลำคญที่สุด ก็ฉันจะคต
 การทราวย ก็คตอยู่ของเธอ”

หล่อนลุกขึ้นยืน พลางไ้ค้วงคานันคำ
 เป็นประกายทั้งคตของหล่อน จ้องหน้า คุณหลวง
 คุยว่า เสมอนจะแทงทะลุเข้าไปในคตงทหัย
 ของท่าน

“ก็ฉันไม่คตบ และจะไม่พยายามคตบ
 คำตามอันนอกคตอกของผู้พิพากษา” หล่อน
 กล่าวอย่างโกรธจกั

“เธอไม่ควรถ้มว่า การขอกหลักฐานและ
 อาชีวะนั้น เป็นหน้ทำของพะยานโดยคตง”

พ. ศ. ๒๔๗๔

ชะโมความโสด

“แต่किनได้บอกแล้วว่าकिनไม่ปรารถนาที่จะเป็นพระยาน কিনชอบเป็นจำเลยมากกว่าไปรื้อกิจการตามหน้าที่ของท่านเด็ก কিনไม่มีอะไรจะบอกหรือจะร้องขอต่อท่านอีกแล้ว”

“ถ้าเช่นนั้น ศาลจะถามว่า จำเลยเข้ามาในบ้านของ หลวงกุศลไวทยณ์ฉกทรัพย์ และพยายามเขี่ยกำยานเงินของเขานั้น เพื่อประสงค์อะไร?”

“किनปรารถนาจะขโมยเงินของท่าน สัก ๓,๐๐๐ บาท เพื่อรื้อกิจการตามคำขอของน้องชาย และ —”

“และศาลไม่ถือว่าจำเลยกระทำการเช่นนั้นเป็นการขโมยโดยตรง เพราะเจ้าของไม่รู้ไม่เห็นด้วย” ท่านกล่าวชักขึ้น ก่อนที่หล่อนจะกล่าวจบประโยค

“มิได้ ที่किनกล่าวเช่นนั้น ก็เพราะकिनได้ตั้งใจไว้ ตั้งแต่แรกแล้วว่า จะหาเงินมาใช้ให้ท่านในโอกาสต่อไป แต่ที่किनละสายละลังเข้ามาในบ้านของท่าน โดยมีได้บอกกล่าวให้ผู้ใดทราบนั้น เป็นเพราะความซลาดของकिन และकिनได้ตั้งใจแล้วว่า ถึงแม้จะทำให้กล้าเข้าเผชิญหน้า และบอกความจำนองให้ท่านทราบ ท่านก็คงไม่โกรธหา เนื่องจากकिनเป็นคนแปลกหน้า ไม่เคยรู้จักมักคุ้น

กับท่านมาก่อน”

“ก็แล้ว, ถ้าจำเลยเข้าไปหาโทกโกธโดยตรง และบอกความจำนองให้เขาทราบเสีย ตามความคึกคึกของจำเลย จำเลยก็คงจะไม่ต้องมาให้การกับผู้พิพากษาเช่นนี้”

หล่อนรู้สึกโกรธ—โกรธจนหน้าแดง ในเมื่อได้ยินคำพาดพิงเสียดื้อของท่านผู้พิพากษาเข้า หล่อนหนึ่งนั่งไม่ได้คอยว่าอะไร ความเกลียด ความโกรธ ความแค้น ได้ประทุกันขึ้นสุมสุมของของหล่อน ซึ่งทำให้หล่อนหน้ามืด ทาลาย จน มองไม่เห็นหน้า คุณหลวงกุศล

“แต่ศาลจะขอที่จำเลยสักหน่อย” ท่านกล่าวชักขึ้นในเมื่อเห็นหล่อนนั่งนิ่ง “ว่าจำเลย ออก จะเป็น คน อ่อนหัดใน การ กระทำ อย่างนี้ อยู่บ้าง อาจระมัดระวังได้บ้าง” เพราะการเขี่ยกำยานซึ่งมีตัวอักษรเช่นนั้น จะใช้เขี่ยถ้วยบุญไม่ได้ นอกจากจะใช้เครื่องมีอะไร แต่จำเลยไม่ได้เตรียมมาในการนี้เลย ศาลจะสอนวิธีให้” ท่านพูด พลางก้าวไปที่กำยาน มีตัวอักษรและกลีบบัณเฑาะว์ที่ข้างนั้น พลันประทุกำยานก็เบิกรอกออกมา

ท่านหยิบ ธนบัตรใบละพัน สาม ฉะบับ ออกจากลิ้นชักเล็ก

ด. อมาตยกุล

กมล

“นี่คือจำนวนเงินที่เธอต้องการ” ท่านเปลี่ยนคำพูดใหม่ให้เข้าไปโดยสุภาพที่สุด พลางยื่นธนบัตรให้หล่อน

“สำหรับเวลานี้มันไม่มีประโยชน์อะไรแก่คุณเสียแล้ว โปรดเก็บเสียเถิดค่ะ”

“แต่ฉันขอบอกว่า ฉันต้องบังคับให้เธอรับเพื่อเป็นการสนองความดีใจ และตอบแทนการเยี่ยงมเหียนของเธอ ซึ่งเธอได้ให้เกียรติยศแก่ฉันอย่างยิ่ง”

“ท่านเจ้าข้า” หล่อนทูลทูลอย่างน่าสงสาร “ถ้าหากว่าท่านจะบังคับฉันเสียด้วยประการอย่างนั้น ก็ฉันเชื่อแน่ว่าคงจะเจ็บน้อยกว่าใช้บังคับด้วยคำพูดเช่นนี้”

“มิได้ เธอเข้าใจผิดอย่างลึกซึ้ง” ท่านรีบปฏิเสธ “เท่าที่ไปพบมาแต่ก่อน ๆ นั้น ขอให้เธอนึกเสียว่า เป็นแค่เพียงฉันล้อเธอเล่น แต่เป็นคนพูดกับเธอโดยจริงใจ ฉันรู้สึกยินดีและเต็มใจที่สุด ที่จะช่วยตามคำขอร้องของเธอ โปรดรับเงินจำนวนนี้ไว้”

“คุณเป็นคนไม่มึนหลงใหลอะไร ท่านจะไม่กลัวกิเลสขบถหรือคะ?”

“เธอคงจะถือว่าการข่มขู่เสมอหรือ? ฉันขอขอร้องอีกครั้งหนึ่งว่า ฉันให้เกียรติตามที่คุณปรารถนา”

“แต่คุณไม่ปรารถนาที่จะรับไว้เป็นกรรมสิทธิ์ของคุณ— คุณต้องการข่มขู่เพียงชั่วคราวเท่านั้น”

หล่อนพักพลางทอดสายตามันคมคำทั้งคู่ไปยังท่านผู้พิพากษา ซึ่งกำลังจ้องมองหล่อนอยู่แล้ว คำต่อคำประสพกัน ทำดวงใจของคุณหลวงกลบ ๆ ซึ่งกำลังจะเป็นปกติอยู่แล้ว กลับเด่นแรงขึ้นอีก และยิ่งกว่านั้น ยังทำให้สมองเกิดความรู้สึกชื่นชมคนหนึ่ง ซึ่งท่านไม่เคยประสบเลยในชีวิตของท่าน — ท่านเริ่มชอบชะโมยสาวของท่านแล้ว

“ถึงอย่างไรก็ ถ้าเธอไม่รับเงินจางานนี้ไว้”

หล่อนเอื้อมมือไปรับ และก็มีलगรายแทยผ้าเท้าของท่านผู้พิพากษา พร้อมม้วนกล่าวคำขอบคุณต่าง ๆ ในการที่ท่านกรุณาแก่หล่อน ซึ่งหล่อนมิได้คิดว่าจะเป็นไปได้โดย

ขณะนั้นภาพที่ห้องสมุดได้กังวลกันขึ้น ๕ ครั้ง เหมือนจะเตือนชะโมยสาวให้รีบกลับ ฉะนั้น หล่อนสะดุ้งในเมื่อได้ยินเข้า และลุกขึ้นยืนลงเลใจ ไม่ทราบบอกกล่าวประการใด

“ฉันคิดว่าเธอคงจะต้องการกลับ” ในที่สุด คุณหลวงกลบ ๆ ได้กล่าวขึ้น “ฉันจะไปส่งเธอ เพราะเวลานี้ยังมีคนนัก เกรงว่าเธอ

พ. ศ. ๒๔๓๔

ชะโมความโสด

จะกลับลำบาก”

“ขอพระคุณค่ะ” หล่อนตอบ “แต่
ก็จวนสว่างแล้ว ก็ฉันกลัวยกเกี้ยวได้ ก็ฉัน
จะลงไปตามทางเดิมที่ขามาเมื่อก่อน”

“อ้อ, ฉันล้มลุกไปว่าเธอขามาได้อย่างไร”
ท่านพุดผางชะโงกออกไปจากหน้าต่างบานที่
เปิดไว้ เรือนของท่านเป็นเรือนยกพื้นขึ้นคืบ
ไม่ใหญ่โตนัก ฉะนั้นจึงไม่เป็นการลำบาก
แก่ชะโมยสาว ในการที่จะใช้ลงไม้ฉัตรค่อเท้า
ขึ้นเข้ามา

“หน้าต่างบานนี้ไม่ใช่หรือ และเธอ
เข้ามาได้อย่างไร?”

“ฉันใช้ปลายไม้พืดสอดเข้าไปในบานเกล็ด
และแคะกลอนขึ้น” หล่อนตอบ

“เธอทำโกลี้นทีละทีมาก แต่คราวหลัง
ระวังอย่าทำเสียงดังถึงให้ฉันได้ยินเข้าอีกนะ”

“ท่านผู้พิพากษาจะชอบพุดกึกกลั่นจนเสมอ
จะเถิดเท่าไร ก็ฉัน เป็น จำเลย อีก หรือ ค่ะ?”

หล่อนพุดผางซ้ำเลื่องทุกข์ทรมาน มีไข้ด้วยสาบคา
แห่งความโกรธหรือกลัวอย่างแต่ก่อน แต่
เป็นสาบคาชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นประกาย สุกใส ว่า
เวียง สำแดงความให้เห็นว่ายังเกิดความรู้สึก
อย่างหนึ่งขึ้นในหัวหล่อนแล้ว เป็นความรู้สึก
ที่คล้าย ๆ กับของ คุณหลวงคุณยี่

“ฉันตั้งใจจะให้เธอเป็นโจทก์ในคราวต่อ
ไป” ท่านพุดเป็นปริศนา “เพราะเธอได้
เป็นพระยาน และเป็นจำเลยมาแล้ว”

“แต่ฉันไม่ ยอยาก เป็นโจทก์ พึงท่านผู้
พิพากษา เพราะเกรงจะเสียค่าธรรมเนียมให้
แก่ศาลเปล่า ๆ ก็ฉันกรวยลาละ” หล่อนพุด
ผางยกมือไหว้ท่านผู้พิพากษา และเคียวตรงไป
ยังหน้าต่าง

“ถ้าเธอตกลงไปจากหน้าต่างแล้ว ะให้
ฉันทำประการใด” ท่านผู้พิพากษาขึ้นในมือ
เห็นหล่อนเกรี้ยวมาจะลง “ออกไปทางประตู
เห็นจะเหมาะมากกว่า เพราะไม่มีอันครวญ
อย่างไร ตามฉันมาทางนี้ ฉันจะเปิดให้”

หล่อนไม่ชักขึ้น เกรี้ยวมา หลวงคุณยี่
ออกไปตามเลี้ยว

“บุญคุณ ของ คุณหลวง ช่างได้ มี ทั้งฉัน
ครั้งนี้ ก็ฉันจะไม่ลืมเลย ะพยายามจาก
และระลึกถึงเสมอ”

“เธอ ออกจะขบฉัน มากเกิน กว่าเรื่องไป
เสียแล้ว” ท่านผู้พิพากษา “อ้อ—ไปกระ
อะไรแล้ว ฉันจะไปปลุกเครื่องแต่งตัว และจะ
ไปส่งเธอ”

“อย่าเลยค่ะ” หล่อนปฏิเสธ “เป็น
การลำบากแก่ท่านเปล่า ๆ และฉันต้องการ

เพชรฆาต

ครู.....“อุทิศสำหรับเจ้า นายชิต
จำไว้ว่าอะไรที่เราได้เรียนไว้ จะไม่มีใครมาชะ-
โมยเอาไปได้เลย”

ศิษย์เล็ก...“แต่ก็ไม่มีใครจะมาชะโมย
เอาวิชาที่เรา ยังไม่ได้เรียนไปได้ เหมือนกัน
ไม่ใช่หรือครับ”

นาย....“ฉันต้องการพวกเธอเรื่อง”

ย่าว....“สมมุติขอยกให้ทุกอย่าง”

นาย....“ฉันไม่ต้องการทุกอย่าง ฉัน
ต้องการแค่ความจริงเท่านั้น”

ถาม.....“ใครเป็นคนที่ยกย่องที่สุด
ในครูบ้าง”

ตอบ.....“คนที่คอยซื่อทวารไล่เมื่อ
ใครๆ เขาเตรียมพร้อมที่จะไปกันหมดแล้ว

โดยคนๆ นั้น ต้องการ จะให้เงินนอน อยู่ใน
กระเป๋างานที่ลึกลับ

“ฉันจะทำสิ่งที่ยากลำบากไว้ด้วย”

“เมื่อก่อนเขาได้ใจไว้ เพื่อเตือนใจให้คนทั้ง
โลกมาเข้าใจเขา”

“แล้วแกทั้งแล้วหรือยังเล่า”

“ยัง เพราะเมื่อก่อนเขาล้มลงให้กับมา”

ชาวบ้านนอกคนหนึ่ง เกรี้ยวไปพบชายแก่ผู้
หนึ่ง กำลังซุกกีนอยู่ข้างถนนหน้าบ้าน นึก
สนใจอยู่ครู่หนึ่ง เกรี้ยวเข้าไปใกล้ พลอง

ถามว่า

“ซุกหาอะไร พ่อลุง?”

“หาเงินนะ” ชายแก่ตอบ

“จริง?” ชายผู้นั้นกล่าวดูโพล่งขึ้นทันที

สารเชษม

กุมภ

คุณณ “เพราะเจ้าหล่อนกับอ๊วแต่งงานกัน คุณผา “ผมอยากนำเงินมาใช้หนี้ของผม”
แล้วนะซี” คุณผก “ผมยินดีมาก เชิญข้างในสิครับ”

◎ ◎ ◎

คุณสวิง “ทำไมต้องไปบอกกับเจ้าหล่อน คุณผา “ผมว่า ผมอยาก แต่ผมไม่สา-
ว่าอ๊วเขินใจกับอะไรคนหนึ่ง?” มารด”

◎ ◎ ◎

คุณรช “โอ๊ยโย! ขอโทษทีเถอะ อ๊วไม่ คุณย “คุณรู้จักผมมาตั้งแต่เกิด ๕ ปีแล้ว
ทราบดีเลยว่ามีเป็นความลับ” ไม่ใช่หรื?”

◎ ◎ ◎

คุณสวาท “เฮ้! นั่นแหวนมันไซ้ใหม่?” คุณย “ถ้าจะให้เงินผมขอเข็มสัก ๑๐
สายเพชร “ไซ้! แค่อ้ายเข็ไป “เขา” ยาทเถอะ”
ยังไม่มีรู้เลยว่า ฉันสวมแหวนนี้” คุณชอุบ “ผมเสียใจ ที่ทำให้คุณ ขอเข็มไม่
ได้”

◎ ◎ ◎

“ฉันรู้ สัก ไม่สบายในเวลากลางคืน ก่อน คุณย “อ้าว! ทำไมล่ะครับ”
วันเกิดทางของฉันเสมอ” คุณชอุบ “เพราะผมรู้จักคุณมาตั้งแต่เกิด ๕
“ก็ทำไมไม่ไปเสียก่อนวันนั้น สักวันหนึ่ง ปีแล้วนะซี”
เล่า”

◎ ◎ ◎

คุณผาก “พอเพลงที่กันเล่นจบลง มีคน ภรรยาสาว “ถ้าก็ฉัน ทำอาหารชนิดนี้ที่ตลอด
ขอชมมาก อย่างนั้นเชียวรึ?” ทั้ง ๒ “ก็ฉันจะไต่อะไรคะ?”

◎ ◎ ◎

คุณณ “ແ່ລະ ໃກ ຯ ເຂົາກໍ່ອາດໃຫ້ມັນ ສາມແກ່ “ໄດ້ ເງິນ ຄ່າ ປະກັນ ສິ ວິ ທ ຂອງ ຂ້ານັ້ນ
ຍາເສຍ ເຣົ້າ ຯ” ັ້”

◎ ◎ ◎

สารคดี

การปิดอ่าวสยามใน ร.ศ. ๑๑๒

ร. อ. ต. อี๋ บุญยานนท์

กรมยุทธศาสตร์ทหารเรือ

เพื่อประโยชน์แก่ศึกษาการทหารเรือ จะ
ได้กล่าวถึง พฤติการณ์ อย่างอย่างแห่งการปิด
อ่าวสยามโดยกองเรือฝรั่งเศสใน ร.ศ. ๑๑๒

ประเทศสยามของเรา ในอดีต ก็ ใน
ปัจจุบัน ก็ เป็นประเทศที่ยกประเทศอันมีชาว
ต่างประเทศ ให้มีความสะดวกโดยไม่เลือก
ชนวรรณะ และประกอบกับพหุภูมิประเทศ
ของเรามีบริเวณกว้างไกลทวีป พลเมือง
ส่วนมากเกี่ยจราน มกน้อย ไม่กะคอรอรณ
พอการทำมาหาเลี้ยงชีพง่ายกว่าที่อื่น ๆ
ไม่เว้นแต่ บุคคลเหล่านั้นจึงมุ่งเข้ามาตั้ง
หลักตั้งฐานเป็นยักแผ่นมั่นคง หาสินค้าเข้า
มาแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน ประพฤติประวั
ติในทางพาณิชย์โดยาย เพื่อทวีผลผลรายไ
แก่ประเทศที่กำเนิด และเพื่อความอุ้นหนา
ฝาคั่งความสมบูรณ์ของคน ๆ ใน ร.ศ. ๑๑๒
นั้น ชนชาวต่างประเทศที่มากมีลำนานใน
ประเทศเรา นั้น กางกมรายไกร้วยเสียทยม
อยู่มาก อันพฤติการณ์ทำให้ฝ่ายเราและ

ฝ่ายฝรั่งเศสต้องกระทบกระทั่งเกิดวุ่นวายกันขึ้น
จึงไม่เว้นให้ ประเทศเหล่านั้น ชาค ความ วิตก
ต้องสั่งเรือรบเข้ามาป้องกันรักษาผลประโยชน์
และเพื่อ ความ ปลอดภัย ของคนใน สังคกษาค
ของตน ควบว่าเกิดอันตรายขึ้น

รัฐบาลอังกฤษนั้น ได้สั่งให้นายพลเรือโท
ฟรีแมนเทิล (Vice-Adm. Freemantle) ผู้บัญชา
การกองเรืออังกฤษภาคตะวันออกไกล ประจํา
อยู่ที่ฮ่องกง ให้สั่งให้นายนาวาเอก เอนคัส
เม็ค ลีอ็อก (Capt. Angus Me Leod) ผู้บังคับ
การกองเรืออังกฤษประจำช่องมะละกา (Straits
of Malacca Division) ให้นำเรือลาดตระเวน
ปาลาส (Palas) เข้ามาขังน่านน้ำสยามพร้อม
กับเรือลินเนต (Linnet) ในบังคับบัญชาของ
นายนาวาเอก ชิสฮอลม์-บัตเทน (Chisholm-
Batten) และเรือสวฟ (Swift) ในบังคับ
บัญชาของนายนาวาโท คีร์บี้ (Kirby) เรือ
๒ ลำหลังนั้น นายพลเรือโท ฟรีแมนเทิล สั่งให้
ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาประจำอยู่ในแม่น้ำ หนา

จากนาวิกศาสตร์

กุ่มภัก

สถานทูตอังกฤษ ตั้งแรกที่ไทย กับฝรั่งเศส
เกิดความยากกันขึ้นในเรื่องขัณฑ์เขตแดน
ในระหว่างทกของเรือฝรั่งเศสทำการรบชื่อว่า มี
เรือรบอังกฤษลำหนึ่งชื่อ ยัมม (Pigmy) มา
รวมอยู่ด้วย

ฝ่ายรัฐบาลเยอรมันนั้น ชื่นคน เคนต์
ฮัทซเฟลด์ (Hatzfeldt) เอกอัครราชทูต
เยอรมันประจำกรุงลอนดอน ได้ขอร้องให้
รัฐบาลอังกฤษเป็นอิสระ ช่วยรักษาผลประโยชน์
และคนในบังคับให้ด้วย แต่ในที่สุด ก็ได้ส่ง
เรือรบชื่อวูล์ฟ (Wolf) ที่ประจำอยู่ในน่านน้ำ
มาล่าหนึ่ง

รัฐบาล ฮอลันดานั้น ส่ง เรือ ชุนบาวา
(Sunbawa) ซึ่งกำลังทำการรบชื่อว่าเมืองอาเชม
(Achem) ในเกาะสุมาตรา เข้ามายังประเทศ
สยาม ตาม คำ ร้อง ขอ เซอวาเลย์ร์ เค็น เกอ
สตูเกอร์เวอร์ดท์ (Chevalier Keun de Slooger
werd) กงสุล-เยเนรอล ฮอลันดา

ในระหว่างทกของเรือฝรั่งเศสทำการรบชื่อว่า
เรือวูล์ฟ, เรือชุนบาวา, เรือลินเนตถูกยิงตาย
อยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนเรือปลาตาส,
เรือสัวฟัก และ เรือยัมม นั้น ได้พากันไปพัก

ไป ๆ มา ๆ อยู่ที่เกาะลัน (Koh Lan) นอก
เขตคยชื่อว่า มีฐานเป็นเรือเหตุการณ
(observing ships) คอยพิจารณาการรบชื่อว่า
ของกองเรือฝรั่งเศสตามคำสั่งของนายพลเรือ
โท ฟรีแมนเคิล

ประกาศรบชื่อว่า (ฉบับที่ ๑)

เรือฟอเรพท์, วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๙๓
ข้าพเจ้านายนาวาเอกผู้มีนามข้างท้ายเป็น
ผู้บังคับการกองเรือฝรั่งเศส ทำการอยู่ในอ่าว
สยาม ตามคำสั่งของนายพลเรือตรีผู้บัญชา
การกองเรือภาคตะวันออกไกล ซึ่ง อาศัย
อำนาจที่มีอยู่

ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๘๙๓
เวลา ๑๖ ๐๐ น. บรรดาเมืองท่าตามทางเคียวเรือเข้า
ออก ชายฝั่ง และเกาะต่าง ๆ ของประเทศ
สยามที่อยู่ระหว่างแหลมเจ้าลาย และ
แหลมกระบังขึ้นไปทางทิศเหนือ (ท้ายแหลม
แหลมเจ้าลายอยู่ในแฉก. ๑๓ ๐๓ น. ลิง.
๕๗ ๕๓ อ. เมอริเดียนปารีส และแหลม
กระบังอยู่ในแฉก. ๑๓ ๐๕ น. ลิง. ๕๘
๓๑ อ. เมอริเดียนปารีส) จะเป็นเขตคกของ

หมายเหตุ (๑) (๒) คำ ๒ คำนี้ ในหนังสือของ นายพลเรือโท คาโรลัส เคอ ฟรเอนส์เซียน Sunbawa
และ Hungerword แต่ต้นฉบับนี้เขียน Sunbawa และ Sloogerwerd

พ. ศ. ๒๔๗๔

การปิดอ่าวสยาม

เรือในยังคัมภีร์ชาข้าพเจ้าทำการปิดอ่าวไทย
แท้จริง บรรดาเรือของชาติที่เป็นไมตรีกัน
ให้เวลาอีก ๓ วัน เพื่อลดยออกไปจากอ่าว
ไทยอีก ๓ วัน

เรือไทยพยามผ่านการปิดอ่าว จะได้
จัดการไปตามนัยแห่งกฎหมายระหว่างประเทศ
และสัญญาทางไมตรีที่ใช้อยู่กับญี่ปุ่น

เรือฟอร์เพต์, ณ สันดอนกรุงเทพ ฯ

(ลงนาม) เอ. เรอกูลส์

ประกาศปิดอ่าว (ฉบับที่ ๒)

ข้าพเจ้านายพลเรือที่ ๑ ผู้บัญชาการ
กองเรือฝรั่งเศสภาคตะวันออกไกล ผู้ลงนาม
ข้างท้ายนี้

เนื่องจากฐานะแห่งการทอแทนกระทำแก่
กันและกันในระหว่างฝรั่งเศสและสยาม และ
โดยอาศัยอำนาจของข้าพเจ้าที่มีอยู่

ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๔๗๔ และเมือง
ท่าประเทศสยามทั้งอยู่

(๑) ในระหว่าง แหลมเจ้าลาย แลต.
๓° ๐๒' น. ลอง. ๙๖° ๔๓' อ. และแหลม
กระบัง แลต. ๑๓° ๑๕' น. ลอง. ๙๘° ๓๑' อ.

(๒) ในระหว่างแหลมทิดไต้เกาะเสม็ด

แลต. ๑๓° ๓๑' น. ลอง. ๙๘° ๐๖' อ. และ
แหลมลิ้ง แลต. ๑๒° ๑๑' น. ลอง. ๙๘° ๕๘' อ.

จะเป็นค่าลท ซึ่งกองเรือในยังคัมภีร์ชา
ของข้าพเจ้าทำการปิดอ่าวโดยแท้จริง บรรดา
เรือที่เป็นไมตรีหรือเป็นกลาง ให้เวลาอีก
๓ วัน เพื่อบรรทุกสินค้าให้เสร็จและลดยออกไป
นอกเขต

เขตการปิดอ่าวกำหนดไว้ดังนี้—

(๑) เขตที่ ๑ ปกคลุมเส้นชี้จากแหลม
เจ้าลาย (ค่าลทที่ระบุไว้แล้วข้างต้น) ถึงแหลม
กระบัง (ค่าลทที่ระบุไว้แล้วข้างต้น)

(๒) เขตที่ ๒ ปกคลุมเส้นชี้จาก
แหลมเกาะเสม็ด (ค่าลทที่ระบุไว้แล้วข้างต้น)
ถึงแหลมลิ้ง (ค่าลทที่ระบุไว้แล้วข้างต้น)

เรือไทยพยามผ่านการปิดอ่าว จะได้
จัดการไปตามนัย แห่งกฎหมาย ระหว่างประเทศ
และสัญญาทางไมตรีที่ใช้อยู่กับประเทศที่เป็น
กลางณญี่ปุ่น

เรือลากตระเวนหุ้มเกาะฝรั่งเศสบริยงทั้ง
เกาะลิ้ง, ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๓

(ลงนาม) ฮูมันน์

จากนักวิทยาศาสตร์

ให้ถึงเมลผ่านเข้าในกรุงเทพฯ ได้
ในระหว่างปีนี้อ่า

(เจกหมาย นายพลเรือตรี ชูมนัน ผู้บัญชา
การกองเรือภาคตะวันออกไกล ถึง เซอวาเลียร์
เคิน เกอ สลุเกอร์เวอร์ กองสลุ-เยเนราล
ชอลันดา ผู้ดูแลผลประโยชน์ของฝรั่งเศสใน
กรุงเทพฯ ๑)

ท่านเซอวาเลียร์,

เพื่อให้ได้ไกลเกลี่ยความจำเริญแห่งฐานะ
เหตุการณ์ในขณะนี้ พร้อมกับความตั้งใจ
ของข้าพเจ้า ที่จะให้ เห็นถึงพหุพอ แก่คณะทูต
และกงสุล กับเพื่อที่จะไม่ให้ขัดขวางแก่การ
ติดต่อกันในทางการค้าขายของ ชนชาวยุโรปใน
กรุงเทพฯ กับภายนอกเสียทีเดียว ข้าพเจ้า
จึงได้ สั่ง ขรรษา เรือลากตระเวน ที่ ระวัง รักษา
เขตกับข้าพเจ้า ให้ปล่อยให้เรือที่นำถุงเมลมา
จากยุโรป ให้เข้าไปจนถึงท่าจอดเรือเกาะ
สีชัง เพื่อให้ได้มอบหมายขรรษากฎหมายและ
ไปรษณีย์ภณณกันแก่ท่านราชทูตฝรั่งเศส (คือ
ม. ปาวี) ซึ่งจะเป็นผู้เอากระ จักส่งเข้ามายัง
ท่านโดยเร็วที่สุด)

๑๖๖๖ กัมภ

ขอท่านได้แจ้งข้อตกลง ทั้งนี้ แก่คณะทูต
และกงสุลด้วย

เรือลากตระเวนที่รับฟังที่
เกาะสีชัง, ณวันที่ ๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๕๓

(ลงนาม) ชูมนัน

ประกาศเลิกปีนี้อ่า

ข้าพเจ้านายพลเรือตรี ชูมนัน ผู้บัญชาการ
กองเรือฝรั่งเศสในอ่าวสยาม ผู้ลงนามข้าง
ท้าย โดยอาศัยอำนาจที่ข้าพเจ้ามีอยู่

ขอประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

การปิดอ่าวฝั่งและเมืองท่าประเทศสยาม
ซึ่งตั้งอยู่

(๑) ระหว่างแหลมเจ้าลาย แลต. ๑๓°
๐๒' น. ถึง. ๕๖' ๔๓" อ. และแหลมกระบัง
แลต. ๑๓° ๐๕' น. ถึง. ๕๘' ๓๐" อ.

(๒) ระหว่างแหลมทิดโกเกาะเสม็ด แลต.
๑๒° ๓๑' น. ถึง. ๕๕' ๐๖" อ. และแหลม
ถึง แลต. ๑๒° ๑๑' น. ถึง ๕๕' ๕๘" อ.

ใกล้กันแล้ว ทั้งแต่วันที่ ๓ สิงหาคม ค.ศ.
๑๘๕๓ เวลา ๑๒^{๐๐}

เรือลากตระเวนหุ้มเกราะฝรั่งเศสที่รับฟังที่
เกาะสีชัง, ณวันที่ ๓ สิงหาคม ค.ศ. ๑๘๕๓

(ลงนาม) ชูมนัน

กรรยา ๗ ลัถาน

นงโนอ้อนีกัถน โดย “เดือนบ้ำ”

ผู้แต่ง

อินทรวีเชรฉนที่ ๑๑

ปฐมพจน

เรยฉนที่ประพณศาสัน

ลัรชานประมาณกร

ยาเจตสถานสสร

นิตชอระบอบควร

๑. วรกา กรรยา

หญงโดฤทยเหยม

บมเยมเสงยมนวล

เอบจิตตคคหวน

สละพวมิกถวกรรม

รกโครณชาข

บะรูกุคำ

มุงมาคพมาตจำ

เพาสวามมอลย

คหมันบสนสค

และประทุรรายไกร

เขยงนนคไข

กรรยาสมาต

๒. โกรว กรรยา

กรรตแพรงเสตงวทย

ฐระกจแสวงผล

อุตสาหะชาขวน

ชนเพมเฉลิมเรอน

มอบมาคคามรกษ

บะรยักชะมอเขื่อน

ทรพยสำระบายเขอน

นระกจบคคทำ

เฝ้าแต่สลายสน

กยะสนมเยงยา

ม่ห่มุงหะตุงจำ

ผะเลยงกเยงไกร

๓. อชญา ภริยา

สันดานทุกรรยา
หยาบคายดูร้ายโดน
เก็ยจกร้านณการกิจ
เสพภักษอักษ
ข่มขี้สกรรตา
สามหาจวิไตร

ตบะกล้ามิอ้อนโยน
พจีกล่าวก็ร้ายหู
จะมีคิจะทำดู
ตะกละเปรียบสุกรไพร
ทุษะกล้ามิเกรงใจ
ดูจะเยี่ยงเสมอนาย

๔. มาตา ภริยา

กรบี่ไคสุมานม่ง
ไคเป็นประโยชน์หลาย
ไคพลาดประมาทเชอน
ไคสิ่งสวัสดิ
เลห์ไคสลายสิน
เยี่ยงนี้สิกรรย์กล

สีหะตงสุกรรต์หมาย
อนุก่อสาวมิ
นุหะเตอนประโลมศรี
สิทช่วยอนวยผล
ก็มีจินตขวยชวน
ผิเสมอสุมาตา

๕. ภคินี ภริยา

หญิงผู้สุกรรย์สตัย
สอดส่องแสวงหา
เกรงใจละอาบจิตต์
โอนอ่อนและผ่อนผัน
เคารพบขิตน้อม
เลกนสิกรรยา

ปฏิบัติสุภักดา
สุขะสู่บิยากรรต์
บมิกิจะเค็ยดฉันท
มิคุดอบถ้อมาน
มนะพร้อมพจิกาย
กละเยี่ยงกะน้องหญิง

๖. สวี ภาวษา

กรรขัไดประสพกรรต
รำนรภัษประจักษ์จรง
ร่วมทุกซ์และสุขสรรรพ์
ต่างน้อมประนอมปาน
วาจเณลยศัพ—
ไปมีจะลาลมลง

สมนัสเกษมสิง
ปฏิบัติถนอมสานต์
สหะหรณัสมักรการ
สุวะมิตร์สนิททรวง
ทะสดับระเบียบปวง
บิยะเยี่ยงสมิตตา

๗. ทาสี ภาวษา

กรรขัไดประกอบกิจ
สามีสโทสา
เขี่ยนดีตะคอกขู่
อดกลั้นและเขงข่า
กัมน้ำกระทำงาน
การงานก็เสร็จเปลื่อง

ขณะผิระเบียบการ
ปริภาสมีเป็นสำ
นุชะสู้สงบคำ
มมิตีระคายเคื่อง
และสมานสนิทเนื่อง
กตะเยี่ยงกะทาสา

นิฎฐิตพจน์

รวมเจ็ดสถานกรรขั
หวังเพอสมิตตา

ตนสุรคัประพันธัมา
ดำรัสสรสุกรรขัเทอญ

มณฑลพายัพ

๒๔๖๓ จ.พ.

พิธีชบวยของอินเดีย

พระพรหมะแปทย

พิธีมันถันษล

[พิธีมันถันษล กระทำกันในเดือน ๑๐ ขึ้น ๖ ค่ำ มีการบิณฑบาต
คล้ายรูปคน ขึ้นด้วย แบริ่งเข้าเจ้า ปนกับ น้ำขมิ้น และ หวดล เครื่องบูชา
พระแม่เจ้า มีใบมะตูม, น้ำมันจันทน์, เครื่องหอม, ข้าว และใบหญ้าคา]

นิยาย

บุชายัญท้าววรรณ

พราหมณ์ผู้หนึ่ง เลื่อมใสในอนิสถแห่ง พราหมณ์ผู้นำสงสาร ตนขึ้นรู้ สักชนพองสยง
การชกสระ แต่ตาแก่ชกคลั่งไปเพียงไรก็ เกล้า เมื่อระลึกถึงนิมิตนั้น เลบกลายเป็นคน
หาน้ำมิไคเลย ทำให้เกิดความโหม่นสัสเป็น เจ้าทุกขทัชชน ๆ. บุตรชายของพราหมณ์
กำลัง ถึงนอนอย่างร้ายกาจว่า ถ้าไม่ตกหัว ไคว่ทวายถึงเหตุที่พราหมณ์บิดาทองครมครอม
หลานชายผู้เดียวที่ตาแก่มีอยู่ช่อเป็น ๕ ท่อน ใจห้อยเหงาไป แต่บิดาไม่ปรารถนาจะแจ้ง
ฝังไว้ตามมมสระที่ชก มมสระท่อน และฝังไว้ ให้ลูกชายทวายในชั้นแรก ทั้ง ๆ ที่ไม่เห็นทาง
กลางสระ ๑ ท่อน เป็นการบุชายัญท้าววรรณ ว่าควรทำประการใด แต่เมื่อกาลล่วงเลย
แล้ว ก็ระหาน้ำแม่แต่หยกเดียวก็ไม่ไค้ ะ นานเข้า บิดาก็ ขยาย ความให้บุตร ทวาย
ชกให้ลี้กลงไปเท่าไร ก็ไม่มี น้ำ มาเลย. พราหมณ์ บุตร ก็ แสวง สัก หน้า แล้ว สัก เช่น

พ.ศ. ๒๔๗๔

นิทานบุญของอินเฑีย

พราหมณ์บิดา. แต่เนื่องด้วยความจงรักภักดี
ต่อบิดา และความเลื่อมใสในลัทธิของชาววรรณะ
อย่างแน่นแฟ้น พราหมณ์บุตรตกลงใจจะ
สึกต่าง ๆ ของตนเสียเสีย เป็นเครื่องบูชาบุญ
เพื่อให้บิดาได้ รวยอันสงัด แห่งการชุกสละ เป็น
ผลสำเร็จ. พอพลบค่ำแล้ว ก็อุทิศทานน้อย
ไปยังที่ชุกสละ ลงมือศกการกนด้วยตนเอง
เป็นท่อน ๆ ฝังไว้ริมสระสะท้อนและกลางสระ
ท่งท่อน ตามที่แนะนำในฝันนั้น. ในทันใด
น้ำก็ไหลพลุ่งรอบคาน ไม่ช้าก็เขยื้อมสระ.

ตามประเพณีนิยม เมื่อการชุกสละสำเร็จแล้ว
แล้วแล้ว ก็ต้องมีการฉลองหรือพิธีมอบอุทิศ
สระนั้น เพื่อประโยชน์ทั่วไป จึงระนงว่าเกิด
อันสงัดบริบูรณ์. พราหมณ์กำหนดพิธีใน
วันรุ่งขึ้น และได้เชิญพราหมณ์วรรณะเดียว
กันมาในการพิธีนั้นด้วย. ผู้รับเชิญต่างมา
ชุมนุมกันที่พิธีแต่เวลาพระอาทิตย์ขึ้น และต่าง
หวังได้รวยเลี้ยงอย่างอัมมัทมม. พราหมณ์
ผู้เฒ่ารู้แจ้งว่าพราหมณ์ผู้บุตรได้ทำอย่างไรไป
แล้ว เมื่อนกขณมากทำให้ใจระหือมาก
ส่วนลูกสะใภ้หาทราบเรื่องอะไรไม่เลย เมื่อ
พ่อผู้ขอให้ช่วยทำของเลี้ยงแขก ถิ่นครมทา
ให้ นางก็องสวมก่าโลมื่อให้มือนทำด้วยสังข์
๑ คูในโอกาสนั้น และต้องลงอาบชำระกาย

ในสระ ต้องเอาซากทาหน้าผาก และแสดงม
กยทั้งทองนำแบ่งเจ้าเจ้าไปเพื่อชุกก่าโลมื่อด้วย
ในระหว่างพิธีเลี้ยงชุกก่าโลมื่อ นางรู้สึกสงสัย
กะทิง ๆ ว่า แปลกใจที่ลูกน้อยไม่มาหาสู่นาง
เลย แต่สาวใช้พักคกยทสนวิตกว่า

“ก็ทำไมคะ คุณน้อยนี่ มีคุณย่า คุณยาย
ก็เลี้ยงแล้วน เธอคงอยู่บ้านกับคุณย่า หรือ
คุณยาย คนใด คนหนึ่ง แน่”

นาง เห็น กระทง อิน เฒ่าไปคยเครื่องบูชา
ลอยมากามน้ำ ซึ่งทำให้ระลึกได้ว่าวันนั้นเย็น
วันยสามาณณยี่. นางเป็นผู้ที่นยถือพระ
แม่เจ้ามยรู้้อย่างแน่นแฟ้น, แต่เพราะวันนั้น
ลมเสีย. เมื่อระลึกขึ้นก็ กะว กะวาก วย
ชำระกาย เย็บกระทง จักของบูชาใส่ แล้วก็
เอาแบ่งเจ้าเจาบุตรพระแม่เจ้ามยรู้ ทำพิธีบูชา.
ครั้นแล้ว พอ นางเหลียว ก็ เห็นร่างหญิงผู้เฒ่า
อ้อมลูกนยยืนอยู่ข้างหลัง.

หญิงเฒ่ากล่าวว่า “กูเหมือนเจ้าจะไม่
ก็ดูแล้วยังลูกเจ้านั้นนะ ถ้าไม่อย่างนั้น เจ้าก็
คงรู้เสียแล้วว่า ลูกเจ้าไป ข้างไหน ตลอดเวลา
เข้าวัน”

กล่าวแล้ว หญิงสาว ส่งทารกให้แก่ นาง
พราหมณ์ และในทันใด ก็หายตนวิไปไปใน
อากาศ หญิงเฒ่าผู้นั้น มิใช่คนใดไกล ที่แท้

พรรณนะแพทย

กุ่ม

ก็พระแม่เจ้ามัยฮู้นเอง !

เรื่องเฮลลิกของหล่อนบูชายัญทั่ววรณแล้วแต่

พราหมณ์ สุกท จะคนคน คว้าความเมตตา

คนก่อนให้ฟังโดยถนัดแล้ว เจ้าหล่อนจึง

กรุณาแห่งพระแม่เจ้า ครั้นแล้วก็อุ้มลูกกลับ

เล่าถึงเหตุที่ พระแม่เจ้ามัยฮู้น ไปรบกวนให้ฟัง

บ้าน พ่อฉวีผู้เฒ่าและสามเห็นกักใจเย็นลง

บ้าง

พัน ยืนจ้องจ้อง ต่างงงเป็นพักใหญ่ พราหมณ์

ก่อนน้อมการนเร้ง เป็นที่ปราศปราโมทย์

ผู้เฒ่าทอกลายลงแท่นเท้าลูกสะใภ้ปลางว่า

ทั่วทั้งบ้าน ส่วนพราหมณ์เฒ่าผู้ใหญ่ถูกใจ

“เจ้าต้องไม่ใช่มนุญย์ธรรมดา บอกหน่อย

สร้างรูป พระแม่เจ้ามัยฮู้น คว้าทองคำไว้ เคารพ

เถิดว่า เจ้าคือใคร !”

บูชาในครอบครัว ตลอดจนกระทั่งหลานเหลน.

พราหมณ์ กิ่ง คว้าเห็นกวีบ้านแปลก

ผู้ที่ใกล้ชิดกับถาบุญแล้ว จึงพร้อมกัน

ประหลาด เลยวิ่งหนีเข้าห้อง ก่อเมื่อใดเล่า

ถวายชัยแก่พระแม่เจ้ามัยฮู้น เทอญ

สาธุ !

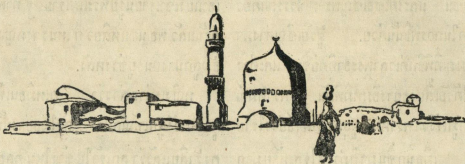
สาธุ !

สาธุ !

อุล !

อุล !

อุล !

๑ เด็กก็เล่น วันก็เวียน เพียรพระหน้า
ครั้นแก่ลง ปลูกสังฆาร เล็กกว่านเร้า

ลดกรรก็ทำ กิจการ ไร่ครั้นเขลา
จึงสมเกล้า ธรรมะชาศ ประสาสน์ เอย

พระศรี นพน

ความรักต้องการการให้อภัย

ว. สวรรคต

ขณะที่ท่านอุ้มเด็กน้อยอันน่าเอ็นดู แล้ว
ท่านรู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างที่
คอยท่านที่ศีรษะ แทนที่ท่านจะรู้สึกโกรธ ท่าน
กลับยิ้ม ด้วยความพอใจในกิริยาการกระทำ
ของท่าน ไม่ถือโทษโกรธชิง ไม่ทำใจ
คุณแก่ และไม่ได้ว่า กิริยาการกระทำ
เช่นนั้นเป็นการชิงอาย ท่านให้อภัยเด็กน้อย
นั้นมาแต่แรก ตั้งแต่ท่านอุ้มขึ้นเขยชมแล้ว
ที่ท่านให้อภัยก็เพราะท่านเห็นว่า ทารก
นั้นไร้เดียงสา ถ้าผู้ใหญ่เป็นผู้กระทำแก่
ท่านแบบนี้ ท่านจะไม่สงสัยท่านจะ
ต้องเห็นว่าเป็นการกระทำที่ผิด
ทั้งนี้ การให้อภัยโทษจึงลงน้อยลงทุกที
ถ้าหากผู้กระทำผิด มีความ เจริญใจใหญ่ขึ้น
การกระทำบางอย่างที่ก่อ 5 ขวบทำลงและท่าน
ไม่ถือโทษ อาจถือว่าเป็นกิริยาเลวทราม
ถ้าหากได้กระทำลงโดยเจตนา ๑๒ ปี และ
จะถือว่าเป็นกิริยาที่เลวร้ายที่สุด ถ้าหากว่า
ได้กระทำลงโดยผู้ใหญ่ ทั้งเพราะความคึก
คะนองตามว่า ผู้ที่มีอายุมากมาด้อยลงผ่าน

เหตุการณ์มามากก่อนแล้ว ต้องรู้ว่าสิ่งใด
ผิดสิ่งใดชอบ เมื่อได้กระทำผิดพลาง
เขาจะต้องถูกลงโทษใน ทาง อาชญาบ้านเมือง
หรือในทางสมาคม
การถืออายุเป็นเกณฑ์สำหรับให้อภัยนั้น
อาชญาเป็นการ คลาดเคลื่อน ต่อความ เทียงตรง
ความไม่เที่ยงมาแม้โดยปกติระลอกน้อยลงตาม
ส่วนแห่งการมีอายุมากขึ้น แต่ก็ไม่ใช่จริง
เสมอไป การกระทำของมนุษย์ในโลกนี้
มีหลายข้อหลายอย่างหลายชนิด ความ
เที่ยงมาเกิดขึ้นด้วยทางปฏิบัติ ดังนั้นจึงยัง
คงมีการกระทำใด ๆ เป็นอันมากที่ยังคงหลง
เหลืออยู่ โดยผู้กระทำผิดพลางไม่เคยผ่าน
หรือแม้จะเคยพบตัวอย่างก็ไม่มี
เมื่อเป็นเช่นนั้นเมื่อเขาจะมีอายุสักเท่าใด ๆ
ก็ จะไม่เป็นการสมควรหรือหรือที่จะให้
อภัยแก่เขาเหล่านั้น และถ้าเรายังลงโทษ
เขาในเหตุการณ์เช่นนั้นอยู่ก็ จะถือไม่ได้หรือ
ว่าเราเองต่างหากที่เข่นฆ่าผิดพลางในการลง
โทษบุคคลที่ไร้เดียงสา

ว. สารคาม

กุ่มภัก

ถ้าตกลงมาแล้วเห็นความจริง และการ
ผิดพลาด เช่นนั้น เห็นสิ่ง ทำให้ อภัย จริงแล้ว
กิริยาการกระทำเนื่องด้วย ความรัก เห็นสิ่ง
ที่น่าให้อภัยที่สุด ในบรรดาการกระทำทั้งหลาย
ในโลกนี้

ทำไมจึงกล่าวดังนี้ ถ้าไม่ใช่เพราะความ
รักเป็นสิ่งที่ ไม่เคยขาดสำหรับบุคคลทั่ว ๆ ไป
ยิ่งกว่าสิ่งอื่นแล้วก็ไม่เห็นผลอย่างอื่นอีก

ไม่มีใครในโลก มีความรู้ เรื่องรัก กัน
ความรักเป็นสิ่งที่ยากยิ่งแก่เราทั้งหลาย ตั้งแต่
ครั้งเรายังเป็นทารก บิดามารดาจะไม่เคย
สั่งสอนให้เราทราบว่า ความรักคืออะไร
มีสภาพและลักษณะอย่างไร แม้ในขณะ
เขยวกันนั้น วิชาการศึกษาจะสอนให้เรารู้
เรื่องให้บิดามารดาเริ่มคนสั่งสอนบุตรถึงเรื่อง
แต่เราทำทั้งหลายทางพากันศึกษาวิชาแห่ง
ความรักจากบรรดามิตรสหาย ซึ่งไม่
มีความรู้จริงจริงอะไรนัก และตามหนังสือ
อ่านเล่นทั่วไป

และมีมิตรสหายจะบอกท่านใดให้ท่านเขย
พยด้วยอย่างมาแล้วประการหนึ่ง หรือโดย
ประสพมากด้วยตนเองประการหนึ่ง หรือรู้เห็น
มาจากผู้อื่น ซึ่งไม่ต้องสงสัย ความรู้ของ
เขาจะต้องจำกัดอยู่ในวงอันแคบ ถ้าเขามี

ความเข้าใจเช่นใด เขาก็จะบอกท่านเช่นนั้น
เสมือน เช่นว่า ถ้าเขารัก สตรี ทนาย หรือที่
เกี่ยวข้องกับแต่ไม่สมประสงค์ เขาจะแนะนำ
ท่านว่าสตรีทนายและที่มิเกี่ยวข้องกับมันเสีย
ของทอง ซึ่งเห็นได้ชัด ๆ ว่าไม่จริงเลย

โดยอาพสุจน์ได้ว่า มีสตรีที่ร่ำรวยและมี
เกียรติยศลงไปที่มีกริยาบารมละมุนละม่อม
หรืองาม เขาไม่สนใจสตรีที่ดูชายทอถก

เขาจะแนะนำท่านว่า ชายที่มีลักษณะและคุณ
สมบัติอย่างผู้ทอถกทั้งเขานั้นไม่ดี อย่ารัก
ด้วยเช่นอื่นซาด ซึ่งก็ไม่เป็นความจริงอีก
เหมือนกัน ครั้นท่านจะอ่านหนังสืออ่านเล่น

หรือ การทำเช่นนั้นกลับจะทำให้สมองของท่าน
ขุ่นขมขื่นขึ้น พระเอกในหนังสือเรื่องอ่านเล่น
โดยมากมันสลับที่หรือนางเอกก็เช่นกัน แต่
มักจะเกินกว่าความจริง และมีเหตุการณ์
ตามหนังสืออ่านเล่นโดยมากที่เข้าไปไม่ได

เขยวท่านเองลองคิดดู ถ้าท่านจะเริ่ม
รักใคร่คนหนึ่ง ท่านจะทำอย่างไร ท่านจะ
แสดงให้ผู้ที่ท่านรักทราบได้อย่างไรว่าท่านรัก
ท่านควรแสดงกิริยาต่อเขาอย่างไร ท่านจะ
ทราบได้อย่างไรว่าเขารักตอบท่านหรือไม่
นี้เป็นปัญหา ห่วงยากที่ เราท่านจะได้รู้ สัก
ขณะที่มีความรัก ยางท่านพูดว่าสิ่งเกี่ยวกับ

พ. ศ. ๒๔๗๔

ความรักต้องการการให้อภัย

แต่ความรักเป็นสิ่งที่รู้ได้เอง ซึ่งเป็นความ
คิดที่ผิดหลงแท้ ๆ ความจริงผู้ที่มีความรัก
ก็กระทำกิจการทั้งหลาย ด้วยความเคา หรือ
ความภาคคะเนเป็นส่วนมาก

บุคคลทุก ๆ คนย่อมไม่ใส่ใจในความรัก
ความชำนาญที่ใดเคยผ่านมาชีวิตหนึ่ง ไม่
ทำให้เกิดความฉลาดขึ้นได้มากนักย แต่
เพราะรักที่ความโง่งมอยู่ในระหว่างสองฝ่าย
ความแปลกประหลาดจึงไม่เกิดขึ้น

แต่ความประหลาดจะเกิดขึ้นทันที ถ้า
หากอีกฝ่ายหนึ่งเขาไม่รักคอย กิริยาการ
กระทำฝ่ายหนึ่ง เขาป้องกัน กระทำลงไปนั้น
ก็ได้รับความเสียหายกัน ฝ่ายที่ไม่รัก
จะค่อนข้างอกหักฝ่ายหนึ่งและนำไปออกมิตรัสหลาย
ให้ทราบทั่วกัน โดยฝ่ายที่ป้องกันไม่รักตัว

นั้นเป็นการกระทำที่โหดร้ายที่สุดที่น่าสงสาร
ฝ่ายที่หมายรักซึ่งคงอดทนใจรักภักดี แต่
อันจากลบลูกอีกฝ่ายหนึ่งเหยียบย่ำจนเกินขีด
เที่ยวไปโพนทะนาว่ากล่าว และไม่เข้าใจ การ
กระทำอย่างโง่ง ๆ ของฝ่ายที่ป้องกันรักก็ถูกเลื่อง
ลืออื้อฉาว และมีพรรคพวกของฝ่ายที่ไม่
รักมองหน้าด้วยความขบขัน

ด้วยเหตุนี้ รักหรือไม่รัก รักหรือไม่รัก
คอยหรือไม่รักคอย แต่การกระทำที่เนื่อง
จากรัก ควรเป็นสิ่งที่น่าให้อภัยเสมอ บุคคล
ทุกคนควรคิดว่า เขาเกิดมาเพื่อจะมีความ
รักและถูกรัก บรู๊ชเกิดมาสำหรับสตรีและ
สตรีเกิดมาสำหรับบรู๊ช เขามีใจเป็นอิสระ
ที่จะรักใคร หรือรักคอยใคร แต่ในเวลา
เดียวกันเพศตรงกันข้ามผู้นั้นก็มีใจเป็นอิสระ
ที่จะรักใครหรือรักคอยเขาเหมือนกัน ผู้ที่

แสดงความรักดี ๆ กระทำกิริยาอาการ
ท่าทาง ๆ ที่เกี่ยวแก่ความรักดี ๆ เป็นผู้ที่มี
หมายความว่าไว้วางใจให้แก่ท่าน ท่านจะรัก
คอยและไม่รักคอยก็ตาม แต่ท่านต้องเก็บ
ไว้เป็นความลับเสมอ การเก็บเรื่องไว้เป็น
ความลับเป็นลักษณะของการให้อภัย

จงคิดว่าความรักเพิ่งจะมีลักษณะเมื่อเป็น
หนุ่มเป็นสาวแล้ว จงต่างกักับการกระทำ
อย่างอื่น ซึ่งเริ่มเมื่อรู้เคยงยา ยิ่งกว่า
นั้นความรักมักไม่มีโอกาสทดลอง การ
กระทำของความรักจึงเป็นการกระทำที่โง่งเสมอ
ถ้าท่านคิดได้เช่นนั้น ท่านจะไม่ให้อภัยแก่การ
กระทำของความรักโดยคำนึงถึงอีกเขาอีกเรา
หรือคิดหรือ

ความจริง ๑๐ ข้อ

ท่าน ทราบ ความ จริง ที่ง่าย ๆ ๑๐ ข้อนี้
แล้วหรือ ?

๑— ท่านทราบไหมว่า สุขกายของท่าน
และการขยับคืบ ให้พ้นจากทุกข์ภัยไข้
เจ็บนั้น จะมีขึ้นได้ก็โดยสุขแก่ตัวท่าน
เอง ซึ่งธรรมชาติก็สะสมไว้ ในระหว่าง
ความเป็นอยู่ของท่านพร้อมแล้ว มันจะ
เกิดขึ้นเนื่องจากเหตุอันนั้นไม่ได้เป็นอน
ชาต ?

๒— ท่านทราบไหมว่า ท่านอาจได้รับความ
สุขทั้งทางกายและใจได้ มากเท่าที่ จะมี
ได้ เมื่อท่านตั้งหน้าแสวงหาด้วยความ
พากเพียรของท่านเอง ด้วยความตั้งใจ
ให้ใช้ความใคร่ครอง ด้วยการใช้
คำเนรชีวิตให้ถูกต้อง ?

๓— ท่านทราบไหมว่าการทะเอาชะระความ
อ่อนแอหรือโรคภัยไข้เจ็บนั้น อยู่
ที่ความบริสุทธิ์ และ สะอาด แห่งโลหิต
ของท่าน อันตกเป็นภาระสำคัญของ
อาหารที่ท่านกินและรับประทาน และ
ทั้งหมดนี้ ก็ย่อมสรุปแต่ ความอปรหมของ

สมอง ซึ่งท่านมุ่งหวังจะให้ไปในทาง
ที่เจริญ รุ่งเรือง หรือ ความ เสื่อม ทำ
ลาย ?

๔— ท่านทราบไหมว่า บุคคลที่มีร่างกายสม
บูรณ์ ถูกอนามยและมีลักษณะที่สง่า อง
อาห์นั้น เมื่อยอมทวิใจด้วยน้ำที่มันเมา
อยู่เป็นนิสัยแล้ว ย่อมตกอยู่ในเงอ
มของ ความอ่อนแอ หายนะ และโรค
ภัยถึงแก่ชีวิต และท่านทราบไหมว่า
ชีวิตใน วัฏกลาง คน ของ คนไทย มาก
ถึง ถึง ซึ่งความ อับปาง และ ผ่านออก
นอกทางด้วยวิธีนี้ ?

๕— ท่านทราบไหมว่า — เกี่ยวกับคุณ ความ
ความเป็นใหญ่ และคำสรรเสริญของ
ชนทุกชั้นนั้น ตั้งอยู่ในที่ ๆ มนุษย์ทุก
คนจะต้องเออมาถึง เว้นแต่เขาผู้นั้น
ต้องมีความเห็นจริง ประจักษ์ถึงคุณ
ค่า พยายามก้าวออกไปคว้าไว้ และ
รู้จักใช้ โดยปราศจากอคติลำเอียงภาย
หลังที่ใด มาสม มโนระด — และท่าน
ทราบไหม — ว่าผู้ที่ได้รับพรเหล่านี้

พ. ศ. ๒๔๗๔

ความจริง ๑๐ ข้อ

- ๑- ก็คือ ผู้ที่มีมานะพากเพียรจริง ๆ และ ๘- ท่านทราบดีไหมว่า ด้วยความอดทน และประพฤติที่อยู่ในศีลธรรม การกิน อยู่ที่ถูกสุขภาพ การบริหารที่ถูกอนามัย จะทำให้จิตใจของท่านเป็นสุขไม่มีสิ่งสกปรก ความมีชัยชนะต่อความเจ็บป่วย ลังเลใจ และความยากลำบากต่าง ๆ จะรอท่านอยู่ข้างหน้า ความรื่นเริง หรรษา จะบังเกิดแก่ ความเย็นอยู่ตลอดทั้งในวงงานและนอกงาน— ?
- ๒- ท่านทราบดีไหมว่า ท่านมีอำนาจอยู่ในตัวแล้วที่จะขจัดความทุกข์ท้อใจ และทุกข์กังวลต่าง ๆ ได้ โดยง่าย เท่ากับขจัดความริษยา และโทษจริตมิให้ปรากฏขึ้นได้ โดยสละความผิดให้แต่เห็นไปในทางที่ดีงาม ในอันตรงข้ามกับความ รู้สึก อันไม่พึง ประสงค์ เหล่านี้— ท่านทราบดีไหม— ว่าชีวิตภายนอก ของท่าน อาจจะเปลี่ยนได้ทีละน้อย โดยความอดทนที่ถูกต้องของศีลธรรม ?
- ๓- ท่านทราบดีไหมว่า การที่หันหน้าเข้าเผชิญ กับ การงาน ด้วย มา นะ ยาก ยืน โดยอธิบายดุษฎีมนต์แม่ไม้สกลอกทั้งวัน แต่เห็นจุดหมายในชีวิตอนาคต มีความอดทนถูกต้องที่ต่อสู้มีคุณ ความหวังดีที่คอยคบคิดทั่วไปไม่ว่าไกลและใกล้ทั้งหมดนั้น คือ พระอินทร์ประเสริฐ อันนำมาซึ่งความสำเร็จสมปรารถนา แก่ผู้ปฏิบัติยิ่ง ๆ ขึ้นไป ?
- ๔- ท่านทราบดีไหมว่า สิ่งที่คุณโยนไปนั้น มีจำนวนไม่เกินกว่าที่ท่านได้หาไว้ ว่าความอดทน ซึ่งจะทำให้เกิดขึ้นจริงไม่ได้ นั่น คือ ความหลงผิดทั้งเช่นนี้ ๆ และความผิดเห็น ที่จะนำคนไปสู่ความสำเร็จโดยหนทางที่ผิดและวุ่นวาย นั่น คือ ความผิดเห็นที่ผิดและปราศจากผล ว่าความอดทนที่จะดำเนินชีวิตไป โดยปราศจากความเดือดร้อน อุปสรรค และความไม่สมหวังนั้น ในไม่ช้าก็จะต้องทำให้ผู้หนึ่ง ถึงซึ่งความวิบัติและทุกข์ระทมใจ
- ๑๐- ท่านทราบดีไหมว่า วันหนึ่งจะมีมาถึง— ถ้าไม่ใช่เดี๋ยวนี้ ท่านจะล้าถึงความ

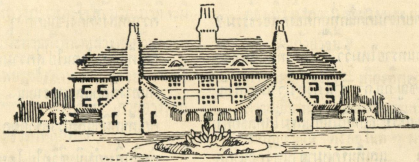
ใช้ เล่าวิจิตร

จำเริญและประสงค์ ที่จะเรียนรู้ ในธรรม
ชาติ ชีวิตจิตใจ และเคราะห์กรรม
ของมนุษย์ ท่านทราบไหมว่า ความ
เรียนรู้ ถึงชีวิตจิตใจมนุษย์นั้น คือ
ความธรรมดาของบุคคลผู้มีวิद्याภาพ
ผู้ใด ผ่านพ้น ความ เหน็ดเหนื่อย ตราก
ตรำแห่งการงานมาแล้ว เมื่อใดเรียนรู้
ถึงหัวหลัก แห่งความเป็นอยู่ ของชีวิต

โดยแท้จริงแล้ว ท่านเริ่มรู้ สักโดย
มโนคติว่า สิ่งหนึ่ง คอยชักเคื้อนให้
มนุษย์รำลึกถึงความสับสนและกำเริบ
ของตน ถึงวิญญานอันสูงสุดของตน
ซึ่งเราเรียกว่า พระ — — ท่านทราบ
ไหมว่า ประตู่แห่งสันติสุขอันเป็นทางที่
จะนำไปสู่ สุกตนิรัน คือ แก่นที่มนุษย์เรา
จะต้องเข้าถึง.

ใช้ เล่าวิจิตร

(รวบรวมจาก PSYCHOLOGY)

๑ เราเกิดมา หนาที่ นสำคัญ
สมัครกตคน เป็นพล เมืองก

ต้องยากจน ยืนยติ โยชกตน
ชาครยศิริ สยามสมัย ชนใหม่เอย ๑

พระศรี นพณ

ความทรงจำของมนุษย์

โดย “สตีลชัรรม”

ความทรงจำของมนุษย์เราไม่มีฐานไม่ติด
กย็หองล้ากยัพัฒมภาพยนตร์ ซึ่งอยู่ในความ
กยแลของยัล้ากยัพัฒมทกอนข้างปวาศากความ
ระมกัระวง ยางทเรงรวางท่าง ๆ ที่เกกขนกัสนุ
หายไปกากความทรงจำทห่มกอย่างสนทโดย
ไม่ม้วนทระนกออก แ่ขยทเกกการณย้าง
อย่าง กัศกขนใน สมอง โดย ไม่มื เหตุ ไม่มืผล
คล้าก กยคกเขา พืลม ภาพยนตร์ ทอน ทนึ่ง ไป
ประกยประกยเข้ากยออกทอนทนึ่ง โดยมิไค ไซ
ความระมกัระวงอย่างเพียงพอ แลขยบางครั้ง
เรากัฮาย ระลกดกั เหตุการณ ทท ลมเสียแล
อย่างสนทไคอย่างรวง ๆ แ่โลกไผนผล
แปลกไปกากเหตุการณทเษนจริง แ่ขยจะ
กล้าวไคว่า ไม่มืมนุษย์คนไคเลยทระไมเคย
นักรเษนนี แม่ ไม่มืมากอย่างนอยทสัคกัคง
กัรงทนึ่ง.

เหตุการณทสมองไคระลกดขนเษนนี เคย
ลกดกันว่า เษนเพียงเหตุขงเฮญ หรือเษนเพียง
สัณญาดณ ซึ่งแสดงให้รู้ ดัังอาการบุงยาก
แห่งสมองท้านน แต่ผู้ชำนาญในสมยณ

กล้าวว่าหาเษนเษนว่านนี้ไม่ บรรคานกัวิทยา-
ศาสตร์ท่าง พากนรู้ สัค ว่า ความ ทรงจำ ของ
มนษยเษนลัังสำคัญมากลัังทนึ่ง ซึ่งควระ
คองเอาใจใส่ให้มากกว่าทเษนอยู่ เพราะจาก
ความไมเษนยักคิแห่งความทรงจำนเอง นักร
จิตวิทยา ทวักนว่า ม้วนไคกัวันทนึ่ง คง
ระไคความกระว้างซัคในชัณททว่า ความ
ทรงจำของมนษย มีสภาวะความเษนอยู่อย่างไร.

ดัังแม้ว ในทกวันน จะมืผลก วชิการ ชนคั
แล่มืเหตุผลทแสดงให้ทนึ่งว่า เซลลในสมอง
ของมนษยไคกระทำการ ชนค่อให้ เกกความรู้
สัคแลความคัคกั แต่กัข้งไม่มืผลกัวชิการ
ทเกยวักยัความทรงจำของมนษยเพียงพอ.

หากล้าวไคว่า ไม่มืมนษยคนไคเลย,
แม่กัทขยคคกเลยจระคอย่างรวางแรงทสค, ทะ
จำเหตุการณ ซึ่งเพ็งเกกขน เมอสลัสยวนาทำ

ลัวงมาแล้ไมไค เพราะแม่แ่ก่ทนอรอ
สัค้วประมาณ ยางทกัฮายจะไม่ปวาศากเลย
ซึ่งความทรงจำดัังเษนนี แม่ดัังว่าจะไม่มืนักร
ชัววิทยาคนไค สามารถ ลัวงรู้ ดัังความทรงจำ

ลัทธิขัณธุ

กุ่ม

ของมนัก.

แม้การค้นคว้าหาความรู้ในเรื่อง ความ
ทรงจำของมนุษย์ จะเป็นการยาก แล่นยาก สัก
เพียงใดก็ตาม บรรดานักวิทยาศาสตร์ก็มี
ได้คิดทดลอง ต่างมั่นใจว่า ยังมีหนทางที่จะ
ทำการค้นคว้าความลึกลับของใจ, ซึ่งบางที
อาจจะค้นคว้าได้ ในเวลาที่ความทรงจำเลือน
ลหายไปจากอาการปกติ และหากความไม่
สมบูรณ์ของความทรงจำนั้น นักจิตวิทยา
อาจพิจารณาค้นคว้า ได้ว่า ลักษณะการสม-
บูรณ์ของความทรงจำเป็นอย่างไร เหตุฉะ
นั้น นักจิตวิทยาสมัยปัจจุบัน จึงพากันเอา
ใจใส่ในความเลือนลหายแห่งความทรงจำ เช่น
การหลงลืมสิ่งใดเกิดขึ้นแล้ว และการระลึก
ถึงสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย เป็นหนักหนา.

อาการเลือนลหายแห่งความทรงจำที่สำคัญ
ที่สุดมีอยู่ ๓ ชนิด คือ :—

๑ อาการเลือนลหายที่ทำให้บุคคลรู้ สักว่า
สิ่งใดที่ตนเห็นหรือที่ตนกำลังทำอยู่ เป็นสิ่งซึ่ง
ตนได้เคยเห็นหรือเคยทำมาแล้ว และความ
จริงก็เช่นเช่นที่ตนเห็น อันที่จริง ถ้าหากว่า
เขาได้เคยเห็น หรือเคยทำมาแล้ว ภายในชั่ว
ระยะเวลาไม่สั้นนัก อาการเลือนลหายแห่ง
ความทรงจำของเขาจะเป็นของธรรมดา แต่ถ้า

หากว่าเหตุการณ์นั้น ได้เกิดขึ้นนานมาแล้ว
มาก หรือได้เกิดขึ้น เมื่อเขายังเป็นเด็กที่จำ
ความอะไรไม่ได้เลย นี่ก็แปลกและน่าคิด
อยู่ไม่น้อย.

คอกเคอร์ วิลเลียม บี. คาเพนเคอร์ ได้
เล่าไว้ในหนังสือของเขา ซึ่งว่าด้วยความทรง
จำอันเลือนลหายว่า นักบวชซึ่งถูกผู้หนึ่งได้
ไปทำคดีหาสนัแห่งหนึ่ง ซึ่งเขามั่นใจว่า เขา
มิได้เคยย่างกรายเข้ามาก่อนเลย แต่พอสาย
ตาเลื้อยไปพบคดีหาสนันั้น พลันก็เกิดคิด
ขึ้นว่า คดีหาสนัที่เขาได้เคยเหยียบย่างเข้ามา
ก่อนแล้ว และยังหลยตามองเห็นคนกลุ่ม
หนึ่งยืนชุมนุมประคูดหาสนัอีกด้วย ความทรง
จำนั้น ใคร ๆ ก็ลงเนื้อเห็นว่า เป็นความทรงจำอัน
ผิดพลาดอย่างฉะฉาน

แต่การดูหาเช่นเช่นนั้นไม่ เมื่อนักบวชผู้นั้น
ได้ไปสืบสวน เรื่องราวจากญาติผู้ใหญ่ที่ยังมี
ชีวิตอยู่ ก็ได้ทราบว่า เมื่ออายุได้ ๑๘ เดือน
ครอบครัวของเขาได้มา ที่คดีหาสนันั้นจริง ๆ
และขณะที่เขายังก้อยแม่มน ที่สนามหน้า
คดีหาสนันั้น มีเด็กอื่น ๆ หลายคนได้พากัน
ไปเล่นไปเล่นชุมนุมประคูดหาสนั เหตุฉะ
นั้น การดูหาสนันั้น จึงยังคงฝังอยู่ในความทรงจำ
โดยอำนาจ การ ก้าวหน้าวันลึกลับแห่ง สมอ

พ.ศ. ๒๕๓๕

ความทรงจำของมนุษย์

ของเก็กอ้าย ๑๘ เดือน ตามปกติ ความทรงจำเหล่านั้นจะไม่ผัดขืนในสมอง ค่อยเมื่อใดมาพบเห็นสิ่งที่เคยเห็นอีกครั้งหนึ่ง ความทรงจำจึงไปปรากฏขึ้นอย่างรวดเร็ว.

๒. นอกจากความทรงจำที่เกิดขึ้นในขณะแก่ขยัคคต บางคนชราขึ้นแล้ว ยังมีความทรงจำที่เลือนลอย และ ลบเลือน อีกชนิดหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า “การลืมความหลัง” ในหนังสือเรื่อง “ทวงจิตหวนระลึกอดีต” ของ กอกเคอร์ วิลเลียม เอส. แชกเลอร์ มีอาทราตที่กล่าวถึงชายประพาศที่มานั่งออกคนหนึ่ง ซึ่งทนทุกข์ชั่วนาน เพราะโรคลืมความหลังเป็นเวลานานหนึ่งสัปดาห์ ในระหว่างนี้เขาได้ทำการ สรรเสริญหญิงคนหนึ่ง ซึ่งเขามิได้รู้จักเลยทั้ง ๆ ที่เขาได้มีภรรยาและครอบครัวที่รักอยู่แล้ว การสรรเสริญนี้ ได้เปลี่ยนไปจากความทรงจำของเขามาโดยครั้น และไม่ว่าที่ระลึกได้โดยแน่แท้แน่นอน แม้ถึงว่าพระยาผู้รับเห็นจะได้พิสูจน์ให้เห็น โดยไม่มีข้อแย้งว่าเขาได้ทำการ สรรเสริญ เป็นครั้ง ที่สอง โดยแท้จริงก็ตาม.

แทบทุกอาทิตย์ หนังสือพิมพ์อเมริกัน ได้ลงข่าวการพบยัคคต ซึ่งท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ โดยไม่สามารถจะนึกชื่อ เหตุการณ์

หรือสิ่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเขาที่ล่วงมาแล้วได้เลย

บางคนไม่ลืม เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น มาแล้วทั้งหมดที่เคยมา อาจจำได้บ้างบางส่วน และบางคนลืมความหลังเพียงในเหตุการณ์อย่างเดียว ซึ่งถึงแม้จะพยายามนึกสักเท่าใด ๆ ก็ไม่สามารถจะรำลึกออกได้เลย.

ตามรายงานของกอกเคอร์ มอร์ตัน ปวินซ์ แห่งบอสตัน มีเรื่องหนึ่ง ที่น่าใจความว่า หญิงคนหนึ่งได้กลืนในเวลากลางคืน และควาเอาเงินจำนวนหนึ่ง จากถนนชัคโคเร ครอง แียงไปซ่อนไว้ ได้ลับไปใต้ การกระทำทงนี้ ได้เปลี่ยนไป จากความ ทรงจำ ของ หล่อน หมกหล่อนรู้ สักจะจนกระทั่งอย่างนี้ ในการที่พยายามถึงที่ซ่อนเงินนั้น เพราะทำอะไร ๆ ก็นึกไม่ออก ในที่สุด กอกเคอร์ ปวินซ์ จึงใช้วิธีสะกดจิต ซึ่งทำให้ หล่อน สามารถรำลึกถึงเรื่องซ่อนเงินได้ จากความ ทรงจำ ซึ่งฝังอยู่ในทวงจิตของหล่อน.

๓. อาการเลือนลอย แห่งความทรงจำ ซึ่งสำคัญที่สุดคืออย่างหนึ่ง ก็คือ อาการเลือนลอยที่ทำให้บุคคลรู้ สักว่า สิ่งทงเห็นหรือที่ กำลังทำอยู่ คนใดเคยเห็นหรือเคยทำมาแล้ว แต่ความจริง คนหาได้ เคยเห็น หรือเคยทำมา

สัจธรรม

กุ่มภัก

ก่อนแล้วไม่.

มีบุคคล เป็น จำนวน ไม่น้อย ที่เคย เชื่อว่า คนใดบอก ความจริง อย่างหนึ่ง แก่ ครอวยครว ของคนคนใดคนหนึ่ง ซึ่งที่แท้คนใดบอก เลย, ภายหลัง เมื่อได้มีการสอบถามกันขึ้น คนจึงรู้ ได้ว่า คนเพียงคนเดียวเท่านั้น.

อาการเลือนลอย แห่งความทรงจำ ชะนิกัน กุเหมือนว่ามีอยู่ในดวงจิตต์ ของมนุษย์แทบทุก รูปทุกนาม ฉะนั้นเรา จึงถือกันว่า อาการผิด แปลกเช่นที่ กล่าวแล้วเนื่องมาจากการฟังเพื่อ แห่งความทรงจำมากกว่า การไม่สมมุติแห่ง สมมต ผู้ที่มีความทรงจำที่ระลึกถึงเหตุการณ์ ซึ่งไม่เคย เกิดขึ้นได้ อย่างชัดเจน คล้ายกับว่า มันเกิดขึ้นจริงเช่นนั้น มักจะถูกลดกล่าวหาว่า เป็น ผู้ที่พูดปดบ่อย ๆ ซึ่งเมื่อศึกษาความความคึก เห็นธรรมมาแล้ว ก็น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะ คนใดเล่าเรื่อง ซึ่งไม่เช่นนั้นจริง แต่ได้ระคึกให้ซึ่งแล้ว จะเห็นว่าเขามีได้ปลุกเสกเรื่องราวขึ้นเลย เหตุการณ์เหล่านั้น ได้เกิดขึ้นใน ความทรงจำของเขาโดยแท้จริง เหมือนอย่าง ที่ได้แสดงออก เช่นเดียวกับส่วนหนึ่ง แห่ง พิลมภาพยนตร์ เรื่องหนึ่ง ซึ่งได้ถูกตัดเอาไป ประคิปะต่อเข้ากับฟิลมภาพยนตร์ อีกเรื่องหนึ่ง โดยยังเอิญได้ ไปปรากฏอยู่ในจอ ประหนึ่งว่า

เป็นส่วนที่แท้จริงของฟิลมภาพยนตร์เรื่องนั้น.

ความรายงานประจำของโรงพยาบาลโรค จิตต์ต่าง ๆ สักมี เหตุการณ์ แปลก ๆ เช่นที่ กล่าวอยู่ ไม่น้อย บางเรื่องก็น่าเชื่อ บางเรื่องก็ โลกโสมนัสไปอย่างไม่น่าเชื่อ และยังกว่านั้น บางเรื่องยิ่ง โลกโสมนัสความจริงจนไม่มีใคร เชื่อ เพราะเรื่อง เช่นนั้น จะเกิดขึ้นในโลก ไม่ได้เลย.

ในหนังสือ ที่ว่า กว๊าน วิทยาโรค จิตต์ ของ คอกเคอร์ อาร์ธอน เอ. โรซานอฟฟ์ มี เรื่อง ๆ หนึ่งที่น่าสนใจว่า คนใช้คนหนึ่ง ใจคอหงุดหงิด เชื่อว่าเหตุการณ์ทุกอย่าง ที่เกิดขึ้น และการกระทำทุกอย่างที่เขา แสดงออกนั้น เขาได้เคยประสบและเคยทำ มาแล้ว โดยพร้อมมูลในลักษณะการเช่นเดียวกัน ก่อนที่เหตุการณ์หรือการกระทำ นั้น ๆ จะเกิดขึ้นจริง ๆ เช่นเวลาถึงหนึ่ง ยศมี ครั้งหนึ่งพี่สาวของเขาได้ทำการสมรส เขาเล่าตาม มีหทัย ทย่อนว่า ทำให้พิธีสมรส ซึ่งได้ ทำกันมาแล้ว ตั้งแต่เมื่อยกลาย จึงได้มา กระทำกันใหม่อีกครั้งหนึ่ง แม้จะอธิบายให้ เขาฟังสักเท่าไร ๆ ว่าพี่สาวของเขาไม่ได้เคย ทำการสมรสมาก่อนเลย นอกจากครั้งนั้น ครั้งแรก เขาก็ยังไม่เชื่ออยู่คนเดียว.

พ. ศ. ๒๔๗๔

ความทรงจำของมนุษย์

อีกเรื่องหนึ่ง คนใช้คนหนึ่ง เชื่อว่าเมื่อ ๓ หรือ ๔ ศักราชมาแล้ว เขาได้เคยเป็นคนงานสร้างวิหารใหญ่แห่งหนึ่งในยุโรป และมีก จะเล่าถึง การกระทำ และนิสัยใจคอ ของ นายช่างและคนงานอื่น ๆ เสมออย่างกับว่าเขาได้เคยเห็นเคยทำมาแล้วจริง ๆ.

คีย์ลิว และ เอ็ม. ที. ฮิลล์ ได้เล่าเรื่องที่ คล้ายคลึงกันกับที่กล่าวแล้ว ไว้ในหนังสือนี้ ถึง การ ปลุก ยืน เรือง โดย สัญญา วิปลาส ว่า หญิงคนหนึ่งอายุ ๑๕ ปี ได้หนีออกจากบ้านไป อยู่ในนครนิวยอร์ก หล่อนได้งานทำที่นั่น และได้ เล่าถึงเรื่อง ที่หล่อน เป็น ผู้อุปถัมภ์คาซึ บิคา มารคา ซึ่งพิการ แต่ ผู้ ใหญ่, เรือง อัครคิ ขาคเกล่นของครอยครว และเรื่องอื่นๆ อีก มาก ซึ่งทำให้นายช่าง ของหล่อน กระฉับกระริ้ว ทำการสืบสวนเพื่อจะช่วยเหลือ แต่เรื่องที่ หล่อนเล่ามาแล้วทั้งหมด เป็นเรื่องที่ปลุก เสกขมทั้งนั้น แต่อย่างไรก็ดี หล่อนได้ทิ้ง เชื่อว่า มันเป็นเรื่องจริงอย่างแน่นอน.

คนใช้ ของ คอกเตอร์ โรซานอฟฟ์ อีกคนหนึ่ง เชื่อว่าตัวของเขาเองได้เคยรับราชการ ทหารในกองทหารที่สำคัญๆ ในยุโรปมาแล้ว

หลายกอง ทั้ง ๆ ที่เขาไม่เคยเป็นทหารอยู่ใน กองทหารกองหนึ่งกองใดเลย คอกเตอร์ จอน เอ. บี. มอร์แกน ได้เล่าไว้ในหนังสือ “ชีว-วิทยาแห่งมนุษย์พิเศษ” ว่า หญิงคนหนึ่ง ได้ ยืนนิยาย ประหลาด เกี่ยวกับ มฤตก ของลุน กล่าวคือ หล่อนได้บอกให้ สามีกระทำการขาย กิจการงานให้ขาดทุนอย่างมากมายเพื่อที่จะได้ ถิ่นเขามฤตกรายนั้น แต่ในที่สุดทั้งตัวหล่อน เอง และใคร ๆ ต่างก็พากันพิศวงงงงวย เมื่อเรื่องกลับโธละพอ เพราะพินัยกรรมไม่ได้ กล่าวไว้อย่างนั้นเลย.

อีกเรื่องหนึ่ง ฮิลเบิร์ต พินนา แห่งนคร นิวยอร์กได้ ไป แจ้งความ ต่อตำรวจนครบาลว่า เขาได้ฆ่าภรรยาตายเสียแล้ว ขอมอบตัวให้ ตำรวจจัดการไปตามกฎหมาย และถึงแม้ ภรรยาของเขาจะมายืนยันว่า หล่อนไม่ได้ถูก ฆ่า เขาก็ยังไม่เชื่ออยู่.

การหลงเชื่อในสิ่ง ซึ่ง ได้ เกิดขึ้นหรือกลัว ว่าจะเกิดขึ้นในทำนองนี้ บางทีก็อาจอธิบาย ให้เราทราบถึงรากฉงวลหรือความกลัว อันลึก ปลุกได้เหมือนกัน คล้ายกับอาการนั้นๆ ของบุคคล ซึ่งมองไกลไปข้างหน้าโดยไม่มึน

สัจธรรม

กุ่มภัก

หมาย หรือซึ่งมองดูอาการเคลื่อนไหวของ
เข็มนาฬิกา ด้วย หัว คืบ อัน ยุ่ง ยาก รวย แปร
เพราะทรมานหัวใจ ของตนเอง โดยการคิดที่จะ
ให้เวลา ซึ่งคนคิดเห็นว่า โชคร้ายบางอย่าง
จะพึงมี พึงเป็นขึ้นผ่านพ้นไป.

อุทาหรณ์ เหล่านั้น อย่างน้อยที่สุดก็
ให้เห็นความไม่เสมอภาค ชั่วคราว แห่งสมอง
แก่อาการปรากฏท่าทางที่กล่าวแล้ว มักจะ
เกิดขึ้นแก่บุคคลแทบทุก ๆ คน แต่ไม่ผู้
โลก โสน เท่าใดนัก จึงทำให้เห็นเป็นสิ่ง
ธรรมดาไป ตัวอย่างเช่น คนตกปลาเล่าเรื่อง
ที่ตกปลาได้ตัวใหญ่ ซึ่งหลุดหนีไป เขาแล
เห็นปลามีขนาดโตกว่าขนาดอื่นแท้จริงของมัน
ซึ่งจะเห็นด้วยสามัญใจ ที่มีปลามาติดเบ็ด
ของเขา หรือจะเป็นด้วยอะไรก็ตามที่กล่าว
มาทุก ๆ เรื่องก็เช่น ความจริงไปเพียง เล็กน้อย
แต่ภายหลังเรื่องก็ขยายเกิน ความจริง ออกไป
ทุกที แล้วก็เชื่อกันว่าเป็นเช่นนั้น.

ยารอน มันโซเซ้น แม้จะเป็นนักเสกสรร
ขึ้นเรื่องราวเก่งที่สุด แต่ก็ไม่ได้ทำให้ ใครเชื่อ
ว่าเรื่องที่เขากล่าว เป็นความจริงเลย เพราะ
มันเป็นเรื่องที่เกินขึ้นโดยเจตนา ซึ่งใคร ๆ ก็รู้

มันโซเซ้น มี ชื่อเสียง มาในทาง เล่า เรื่อง ที่
พิสดารเกินความจริง และมหาชนต่างก็พา
กันมาพากันต่าง ๆ เพื่อฟัง เรื่องของเขา
เช่นแล้วว่า เขาได้ผูกมาไว้กับหลักต้นไม้ใน
เวลาพายุพัด และในวันรุ่งขึ้น เมื่อหิมะละลาย
แล้ว มันโซเซ้นก็ปรากฏตัวขึ้นไปลอยคว้าง
อยู่บนยอดโกลด์ เขาชักยื่นออกมาข้างขึ้นไป
ก็ยังเห็นมาในนัยกมล มักก็ตกลงมา แต่
ตามความสัจจริง มันโซเซ้น หรือผู้ฟังคน
ใด มิได้เชื่อถือในนิยายนี้เลย.

นักวิทยาศาสตร์เชื่อกันว่า ความคิดเกิด
ขึ้นเพราะการแลกเปลี่ยน แห่งกำลังไฟฟ้า
ในระหว่างเซลล์แห่งประสาทในมันสมอง ใน
ทำงานเดียวกัน ความทรงจำก็อาจจะเกี่ยว
ข้อง ก็มีการ สัมพันธ์ ด้วย กำลังไฟฟ้า ระหว่าง
เซลล์ในสมองด้วย เมื่อการสัมพันธ์ใดเกิด
ขึ้นในหมู่เซลล์ในสมอง จนก่อให้เกิดความ
ทรงจำขึ้นเป็นครั้งแรกแล้ว สมองว่ามีอะไร
อย่างหนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ เกิดการ สัมพันธ์
ขึ้นกับอันอีกครั้งหนึ่ง การสัมพันธ์ที่กล่าว
แล้วก็จะวนเวียนอยู่ในบริเวณเซลล์เหล่านั้นอีก
ครั้งหนึ่ง จะก่อให้เกิดความทรงจำขึ้นใหม่ เป็นครั้ง

พ.ศ. ๒๔๗๔

ความทรงจำของมนุษย์

ที่สอง เมื่อความทรงจำทั้งสองปะทะกันแล้ว นั้น ได้เกิดขึ้นเพราะการวนเวียนผิดทางแห่ง
พลันความทรงจำครั้งแรกก็ผูกพันในทันที แต่ การสัมพันธ์ระหว่างเซลล์ในสมอง แต่ก็ยังไม่
ไม่กระทำงานซักเท่าความทรงจำอันใหม่. มีใครรับรองอย่างแน่นหนา และนักชีววิทยา

อาจะเป็นไปได้ว่า ความทรงจำในสมอง ซึ่งเขาใจใส่ในเรื่อง ความทรงจำของมนุษย์
ที่โลกโคจร คงได้ แสดงไว้ในอุทาหรณ์ข้างต้น ทางกึ่งหัวที่พบความจริงในเรื่องนี้.

๐ ถึงน้ำร้อน ลอฮันหา ถึงน้ำหนาว น้ำหนาวคราว หนาวสั่น รำน่าน่าฝน
น้ำฝนดำ รำดังแล้ง เหมื่อนแกล้งร่น น้ำใจคน ก่นแก่ใคร แล้วใหม่เอ๋ย ฯ

พระศรี นพรัตน์

ควรทราบไว้

ไสว ศิลปรัตน์ รวบรวม

ถ้าใช้น้ำมันผสมกับยาสีฟันแทนน้ำ จะทำให้สีสดและนานกิน เพราะฟอก.

กะทะอะลูมิเนียมที่เขื่อนควรล้างด้วยน้ำสบู่ร้อน ๆ แต่ถ้ามารอยไหม้ดำ ๆ ควรขัดด้วยทรายอย่างละเอียด ๆ.

ถ้าเอา กระดาษ หนังสือพิมพ์ สัก ๒ - ๓ ฉมบับซ้อนไว้ ในระหว่างผ้าห่มถึงเกศ จะทวีความอบอุ่นขึ้นอีก.

กะปุกถ้าชำรุดจะเหม็นอับย่อย ๆ ด้วย เป็นการยาก ที่จะ เช็ดล้างให้ สะอาด หรือ แห้งสนิทได้เพราะปากเล็ก ถ้าจะให้หายเหม็นอับจงเช็ดด้วยผ้าให้แห้งที่สุดทิ้งทิ้งไว้ และเอา น้ำตาลทรายใส่ลงไปในปากก่อนแห้งแล้วขัดผ้าทิ้งไว้สักสามหรือสี่ชั่วโมง.

ผ้าเช็ดหน้าและเสื้อผาเครื่องแต่งตัว เมื่อใช้ ไป ๆ จะทำให้เย็นสัซๆ เหลือง ๆ ถ้าต้องการจะให้ขาวคงเดิมแล้ว จงใช้ครีม หินปูน ๑ ช้อน ผสมกับยาคีร์กิงหัว แล้วใช้ขัดสิ่งสกปรกของงานนั้น ๆ.

สนชกเครื่องแต่งตัวควรใช้ผ่านน้ำมรอกดีกว่าใช้กระดาษรอง เพราะตามก้นแล้งง่ายแก่การรักษาสีความสะอาด คือ ใช้ผ้าขน ๆ ถูก็ได้ ทั้งฝุ่นผงก็จะไม่ติดค้าง.

เข็มเย็บผ้า ถ้าจะขึงกันไม่ให้ เกิด สนิมจาง ใช้ชอล์กสีขึงลงไว้ ในแต่ละขั้ว.

ถ้าต้องการหลอมเหล็กให้ละลายโดยง่ายแล้ว จงเผาเหล็กแท่งนั้นให้ร้อนจนกระทั่งแดง แล้วจุ่มในแก๊สกำมะถัน (Brimstone) จะหลอมเหล็กแท่งนั้นได้ง่ายๆ หลอมตะกั่ว.

พ. ศ. ๒๔๗๔

ควรทราบไว้

เวลาซักผ้าถ้าใช้ โซเดียมโบรเอซ (Borax)
แทนโซดาได้ระคายเคือง เพราะดังเมื่อก่อนจะ
มีผลเท่ากันก็จริงแต่มันจะไม่กัดมือเท่าโซดา.

สำหรับผู้ที่มิถวิลจะซักผ้าต้องการการซักล้าง
ออกปะ จึงซักออกทางบ้านซ้าย คือ ซักน้ำไม่
มีโซ้ เพราะน้ำมันที่โซ้จะกัดก็ล้างทำให้ยาง
เปื่อยและผุเร็ว.

เท่ากระดาก ทศหมายที่โซ้แล้ว และขยัทร
ที่สีสองอย่าง โซ้ซักเครื่องเงิน แทน ขยัคได้
กัน.

กรมสาธารณสุข แผนกป้องกันโรคติดต่อ
ประกาศว่า “อย่ากินผักสดที่ยังไม่โกลวกใน
น้ำเค็ม” แต่ถ้าวรระลวกในน้ำเค็มก็กระทำ
ให้เสียรส ทางที่ควรเมื่อเราต้องการรับประทาน
ผักสดโดยไม่ต้องการลวกน้ำเค็ม จึงเอากะ
โบรอกซ์ แต่เพียงหนึ่งส่วนผสม กับน้ำส่นโซ้
ล้างผักนั้นก็ได้.

ถ้าท่านไม่ต้องการให้ หนูคน สัตว์ของ หรือ
อาหารของท่านในเวลาคำนึง จึงกำพริกแกง
โรยตามทั้งหรือที่ใส่ของนั้น ๆ.

ถ้าท่านต้องการซักผ้าที่นอน ที่ทำด้วยผ้า
ลินิน หรือผ้า กัก จงแช่น้ำอุ่น ๆ ที่ผสม
โซเดียมโบรเอซ นิดหน่อยไว้สักคืนหนึ่ง จะซักผ้า
นั้น ๆ ใ้สะอาดและขาว.

ถ้าท่านต้องการให้มือของท่าน สะอาดและ
อ่อนนุ่ม จงเอามือจุ่มลงแช่ในน้ำนาน ๆ แล้ว
ถูด้วยเกลือจน ที่ไม่ชื้น แล้วล้างน้ำ สะอาด จน
หมด และเช็ดให้แห้งจึงทำทุก ๆ วัน.

เมื่อจะผสมมีสคาร์ก ถ้าผสมเกลือลง
สักนิดหน่อย จะเก็บมีสคาร์กนั้นไว้ ใ้นาน ๆ
และสีก็ไม่จาง (เกลือที่ใส่ควรใช้เกลือย่น
ที่สะอาด ๆ)

ถ้าท่านต้องการซักผ้าทองเหลือง จง
เอาภาคนั้นล้างน้ำอุ่น กับผสมด้วยสบู่ขี้เถ้าเล็กน้อย
แล้วล้างด้วยน้ำใส ๆ แล้วเช็ดให้
แห้งและขัดด้วยหนังสามวัน ถ้าภาคนั้นมีรอย
ข้างเขื่อน จงขัดเสียก่อน ด้วยน้ำ มะนาวหรือน้ำ
ของส้มมะขามนั้น ๆ แล้วจึงค่อยล้างตามวิธี
ที่บอกกล่าวมาแล้ว.

ไสว ศิลปรัตน์

กุมภาพันธ์

เมื่อเราวัยประจวบเหมาะ เมื่อเวลาที่ยังสด ๆ
อยู่ยังไม่ไถ่บ่าวยังรุ่งโรจน์เป็นอาหาร จงแขวน
ไว้ดีกว่าวางไว้ในจาน.

หัวหอมค้มก้นมาให้เคือก ใช้ล้างสิ่ง
เปรอะเปื้อนจากโต๊ะเก้าอี้ที่สาวให้สะอาดไว้
ที่ทาให้พินของโต๊ะเก้าอี้เหล่านั้นมันขึ้นด้วย.

ลูกเท้าใหม่ ควรซัก ด้วยน้ำ ใส สะอาด กับ
สบู่สีขาว ๆ เสริบแล้วคว้างลงบนผ้าเช็ดตัว
ที่แห้ง ๆ ให้เย็นแผ่นแบน ๆ (ไม่ต้องบิด)
แล้วม้วนผ้าเช็ดตัว กับถุงเท้าขึ้น เข้าด้วยก้นให้
แน่นทั้งไว้จนแห้งแล้วดัดด้วยผ้าสักหลาดแห้ง ๆ
เพื่อให้งดงามเป็นมัน.

กระชายขยี้ฝานหึ่ง เมื่อเย็นเปรอะจะทำให้
สะอาดไว้ คือ ใช้ไม้กวาดก้น หย้า หรือไม้
กวาด ก้าน มะพร้าวอ่อน ๆ ที่แห้ง ๆ ขยี้กวาด
ผงและฝุ่นละอองเสียให้หมด แล้วใช้แปรงซัก
ผ้า หรือแปรง ไม้ไผ่ที่แห้ง ๆ และกระเบื้อง ๆ
สักหน่อยดูให้ทั่ว (เพื่อให้รอยค่างหรือยอน
เปรอะหายไป ถ้ารอยค่างนั้นเนื่องจากถูก
น้ำมันหรือเทียน จงเอากระชายขยี้ที่ขยี้จน
แล้วรกก้วย เคากรักผ้า ทรอน ๆ บนกระชายขยี้
อีกทีหนึ่ง)

กระทะหรือกาน้ำเมื่อใช้หึ่ง หรือทอดบนเตา
ที่เย็นควรมีน้ำมันมาชุบที่เสมอ ถ้าล้าง
ด้วยน้ำร้อนทุก ๆ คราวที่ใช้แล้ว จะทำให้
กระทะหรือกาน้ำนั้นสุกปลั่งอย่างเดิม.

ถ้ากำม่มักหลุก จงเอาผงอิฐกับเรซิน
อย่างละเท่า ๆ กัน ยัดเข้าไปในรูกำม่มักจน
เต็มแล้วเอากำม่มักเผาไฟให้ร้อนแยงกันนั้นเข้า
ไปในกำม่มัก.

ยากลั่นซึ่งหยกเขินเสื่อผ้า จงใช้ล้าง
ด้วยแอมโมเนีย.

ถ้าใช้ ผงกะทัก้าละสมแซ้วไว้ในน้ำมันสน
แล้วใช้น้ำมันชดโหลหระกุดต่าง ๆ จะทำให้
ภาชนะนั้นไม่ยังเกิดสนิม.

กระทะเคลือบ ที่มรอยไหม้ คำ ๆ ข้างในจง
ลองใช้ล้างด้วยเกลือแทนโซดา วิธี่ล้างทำ

พ. ศ. ๒๔๗๔

ควรทราบไว้

ทั้งนี้ เขาน้ำเกลือเทลงไปในกระทะทองไว้สัก
๒-๓ ชั่วโมงแล้วจึงถู รอยไขมันนั้นจะออก
อย่างง่ายดาย.

เครื่องเงินหรือเครื่องกาไหล่เมื่อใช้แล้ว
จำต้องระวังไม่ให้ชื้น ถ้าจะให้ดีหมกแข็งไว้
ก็ไ้.

ถ้าจะสระผมจงอย่าใช้น้ำที่ผสมกับยาสี
งใช้ น้ำที่ผสมกับยาสีแชมพู เพราะยาสี
จะให้โทษแก่ผม ส่วนแชมพูนั้นให้คุณ.

วัตถุที่เขื่อนน้ำมัน วาสลิน ใหม่ ๆ จงเอา
ฟองน้ำชุบน้ำมันสนถูหาย.

บางท่าน เมื่อรับประทานน้ำมันละหุ่ง มักจะ
อาเจียน ถ้าจะให้อาเจียนจงล้างปากด้วย
น้ำร้อนที่สุกที่ท่านจะทนได้ ย้วนน้ำที่ล้าง
ปากนั้นออกเสียให้หมดแล้วคือน้ำมันละหุ่งตาม
เข้าไป ท่านจะไม่อาเจียน.

ถ้าจะล้างชามแก้วให้สะอาด จงเทน้ำชา
ลงไปจนเต็มปล่อยให้ทิ้งไว้หลาย ๆ ชั่วโมง แล้ว
เทน้ำชา ออกเสีย นึกหน่อยเขย่าแรง ๆ แล้วเท
น้ำชาออกให้หมดที่ละน้อย ๆ จนหมดชาม ใน
ที่สุดล้างให้หมดกับด้วยน้ำเย็น.

เนื้อที่หมักก่อนเวลาทำเป็นอาหารจะสุกหรือ
เขยิบช้ากว่าเนื้อที่หมักหลัง.

ถ้าเหล้าไวน์เขยิบจนผาลัน รงดูหรือแช่
ด้วยน้ำนมหมักก็ได้.

กาแฟเปล่า ๆ คือ ทิ้งไว้ประสมน้ำมันหรือ
น้ำตาล สักด้วยหนึ่ง ผสมกับน้ำมันรสดี
ผล ใช้ดื่มแก้ปวดศีรษะได้เหมือนกัน.

ถ้าจะให้ดูเงาแว่นมีอายุยืนกว่าปกติ จง
โรยด้วยผง สี ฟ้า ฟ้า โย เมท ก่อนที่จะสวม
หรือใช้.

วัตถุที่เขื่อนน้ำมันวาสลินมาแล้วนานจนแข็ง
ลงในน้ำมันสนจะหายเขื่อน.

ความรักของบุคคลสำคัญ

“สาวตรี”

โสโฟนิสบา (Sophonisba) เป็นหญิงสาว
ที่โด่งดังว่างามที่สุดคนหนึ่ง ในคาร์เธจ (Car
thage) ในแอฟริกาเหนือ ได้มีพระราชและ
เจ้าชายหลายองค์หลายพระองค์พากันพยายาม
ที่จะชิงกรรมสิทธิ์ในคาร์เธจ แต่หัวใจของ
โสโฟนิสบา คงเยือกเย็น—ไม่เอาใจใส่ต่อท่าน
ผู้ใดจนกระทั่งมาสู่สินิสสา (Massinissa) ราช
แห่งมาสซิเลียน (Massilian) หรือ Numidia ภาค
ตะวันออก (Eastern Numidia) ใกล้กับประเทศ
ยังประเทศนั้น ทั้งสองต่างมีใจผูกสมัคร
รักใคร่กัน ในวาระแรก ที่โคพยประณันตนเอง ซึ่ง
ในเวลาต่อมา มีชำนัน ทั้งสองก็ไม่ยอม
ความรักให้แก่มันโดยที่มิได้เสียใจให้เสีย
ทวาย แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเหตุการณ์อัน
ได้ถูกกระทุ้งขึ้นแล้ว ความรักระหว่าง
พระเจ้ามาสซิเลียนและนางก็ได้อำนาจขึ้นลง
ทันทีโดยอำนาจของ “ฮัสดรูบาส” (Hasdrubal)
ผู้บัญชาของโสโฟนิสบา ซึ่งเป็นหัวหน้าชาวคาร์
เธจในขณะนั้น ในที่สุดโสโฟนิสบาที่ถูก
บังคับให้กระทำ การ วิวาท กับ เจ้าชาย สัฟกซ์

(Syphax) แห่ง Numidia สัมพันธไมตรีของ
คาร์เธจ ถัดต่อมา เจ้าชายสัฟกซ์ก็ได้ทรงรับ
ตำแหน่งพระราชแห่ง Numidia จึงเป็นโอกาส
ให้โสโฟนิสบาได้เป็นพระราชินีโดยเสกกับพระ
สวามีของเธอด้วย

เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นข้างต้น นับเป็นเวลา
นานเกินกว่าสองร้อยปีก่อนที่คริสตศักราชมา
แล้ว หรือจะพูดให้ถูก ก็คือเกิดขึ้นในคราว
เดียวกันกับ สงคราม “ปุนิก ครั้งที่สอง”
(Second Punic War) ซึ่งในขณะนั้น ทั้งคาร์
เธจและโรม ต่างรบราฆ่าฟันกัน อย่างรุนแรง
ฆ่าเลือด น้ำหวาดเสียว

ในวาระที่โคพยพองกันอย่าง พระมหากษัต
รีนั้น พระเจ้าสัฟกซ์ก็ทรงปรารถนาและลงมือ
กัม เป็น ชะเลย อยู่ใน อำนาจ ของ หัวหน้าแห่ง
บัสซิเลียนซึ่งเป็นสัมพันธมิตรของโรม ฉะนั้น
พระนางโสโฟนิสบายังคงตกไปอยู่ในอำนาจ
ของ ชายผู้ ซึ่ง ครึ่งหนึ่ง จวนจะได้อำนาจ การ
สมรสกับเธอด้วย

ความรักของพระเจ้ามาสซิเลียนและของ

พ. ศ. ๒๔๖๔

ความรักของบุคคลสำคัญ

พระนางซึ่งแต่เดิมมีอยู่ด้วยกันเพียงไร บัดนี้
ก็คงยังมีด้วยกันเพียงนั้นโดยไม่มีกิจางเลย

พระเจ้ามาสสินิสตา ทรงรัก พระนาง ด้วย
น้ำพระทัย ที่แน่วแน่ เกิดเคยว ด้วย น้ำใสพระ
หทัยจริง และกระทำประการใดได้เล่า? บัดนี้พระ
องค์เป็นสัมพันธมิตรของโรมก็เท่ากับเป็นศัตรู
ของคาร์เธจ ฉะนั้นพระองค์จะต้องกระทำการ
ตามหน้าที่ พระเกียรติยศ—พระนามและอะไร
อื่น ๆ อีก โดยบังคับพระองค์ไว้อย่างแน่นหนา
จนสุดท้ายจะขยับขยายได้แล้ว พระองค์จะต้อง
เป็นผู้ สักทว หนึ่งคน รัก ของพระองค์—และ
ผู้รัก พระ องค์ อย่าง สุก สวาท ซากใจ ไป ยัง
กรุงโรม ไปให้ สิบ โอ อาฟริกันอุส (Scipio

Africanus) ผู้บังคับการฝ่ายทหารในสงคราม
ยูนิกแห่งโรม จัก การ ลง โทษ ตะวันออก รอย ๆ
เมืองใหม่หาชนในฐานที่เย็นช่เลยคึก และ
เพื่อเป็นการฉลองชัยข้าม ° โอกรรมเว
ใครเลยจะทำได้ หรือทนดูได้เช่น?

ภัยอันหาความรักก็มาสสินิสตาทรงมีคือ
พระนางนั้นรุนแรงเหลือล้น จึงกระทำให้

พระหทัยอันแข็ง ก้าง ของพระองค์กลับอ่อน
ลงถึงซึ่งตกลงความวอนฉนั้น

พระองค์ทนไม่ไหวจริง ๆ ในเมื่อได้ทรง
หลับพระเนตรวาทภาพแห่ง การตะวันออกช่เลย
คึก ตามหน้าตามถนนทุกสายในกรุงโรมเพื่อ
เป็นการฉลองชัยข้ามแล้ว ทำให้พระองค์
ทรงพระคาร์เห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าเหล่านั้นได้ก็
ตลอดทั้งภาพอันน่าสมเพชเวทนาแห่งหญิงที่รัก
ของพระองค์ที่ปะนอยู่ในหมู่ช่เลยเคระหวัวย
ต่าง ๆ นั้นด้วย โอเอ๋ย! มันแสนระทม
บับคันพระหทัยของพระองค์จนเจ็บปวดควกร้าว
เหลือที่จะทนทานได้แล้ว

โชคชะตาใน ความ รัก ของ พระ องค์ ซึ่ง
ยังเกิดขึ้นเป็นจำนวน ๆ นั้นช่างโหดร้าย
นักไรเลย ความรักพระหทัยที่จะสมพระประ
สงค์ในความรัก—ความหวานสกลชื่นแห่งชีวิต
ไม่ลืออะไรกับความผันผวนเมื่อคืนขึ้นก่อนครวณ
ไปอย่างรวดเร็วโดยสิ้นเชิง คงเหลือไว้แต่ความ
ชอกช้ำระทมครมในพระหทัยอันมีรักสว่างจ้า
หน้า—ความจำเอนอื่น บังคับให้ พระองค์ ต้อง

๑. ในหนังสือบางเล่มกล่าวว่า ภายหลังเมื่อมาสสินิสตาทรงชนะศึกแล้ว ก็ได้ทรงกระทำพิธีเสกสมรสกับ
พระนางโลโฟนิสตาทันที แต่ สิบ โอ อาฟริกันอุส ไม่พอใจ เพราะเหตุว่าพระนางเป็นศัตรูของประเทศจึงต้อง
ลงโทษพระนางตามกฎหมายของบ้านเมือง ดังนั้น มาสสินิสตา จึงได้ประจานอาชญาแก่พระนาง ดังกล่าวแล้ว—ผู้แปล

ลาวีตรี

กุมภ

เสด็จไปยังกรุงโรมนั้นไ้เป็นกำแพงกันอันหนา
แน่นข้าทำลายความรัก—ความสุขของพระองค์
ให้พินาศลงเป็นผุยผงอย่างน่าอนาถ

ยังมีหนทางอีกทางเกี่ยวเท่านั้นที่เหลืออยู่
และก็—ซึ่งพระองค์ไ้ทรงใช้หนทางที่เหลืออยู่
นั้นแหละ จักการตามทีพระองค์ทรงเห็นควร
และคักล้นพระหทัยแล้วไม่คำกว่าแสนครั้ง

พระองค์ไ้ส่งยาพิษไปประทานแก่พระนาง
หนึ่งถ้วยก่อนทีพระนางจะต้งถูกส่งไปยังกรุง
โรม มาสสินิสสาทรงสมัครทีจะไ้เห็น

พระนางเซอัสพระชนมชีพด้วย การคัมยาพิษ
มากกว่าทีจะไ้ทรงเห็น ภาพอันน่าทุเรศของ
พระนางถูกกระทำโทษอย่างน่าอับอายสุดกู่กึ่งที
ทรงคาคในพระหทัยไว้แล้วว่าจะเป็นเช่นไร พระ
นางเธอไ้ทรงคัมยาพิษ นั้นด้วย พระพักตร์อัน
ชันยานยมแย้ม อย่างกล้าหาญ—แล้วพระวิญ-
ญาณของพระนางก็สละพระสรีราร่างไปสู่ยังภพ
อื่น ซึ่งไม่มีไ้ใครทราวยว่าอยู่ทีไหน คงเหลือ
ไว้แต่พระนามให้ถ้อยอยู่บนโลกมนุษย์ทราวยเท่า
ทุกวันนี้

หมายเหตุ: มาสสินิสสา มีพระชนมชีพ รว ร าก่อน ค.ศ. ๒๓๘—๑๔๕ (๘๕ ปี)
โสโพนิสยา ไม่นั่นัก ทราวยเพียงว่าพระนางสิ้นพระชนม์เมื่อก่อน ค.ศ. ๒๐๔

๑ คอกกฉิน ทอมประทิน สังกฉินฟง
อรอัยม น้ำปลาหวาน ปานสะเกา

กันทั้งยุง กันไข้ ปลูกไว้เจ้า
ลิเพ็คเพรา สย่นขาว พว้างพราวเอย ฯ
พระศรี นัพนธ์

ทิพยกาย

ความเข้าใจโดยทั่ว ๆ ไปนั้นว่า มนุษย์
เราประกอบด้วยส่วนใหญ่ ๒ ส่วน คือ
กายกับจิต เมื่อชีวิตกันแล้ว ร่างกาย
ย่อมค่อย ๆ แยกทำลายไป และเห็นโคชิต
ส่วนนั้นจากร่างกาย ซึ่งแต่ไม่เห็นและ
แต่ต้องมีกันนั้น มีคนเป็นส่วนมากเชื่อว่า
เป็นสิ่งถาวร ยังไม่แตกกับ สามารถคงภาวะ
ต่อไปได้ และอาจเข้าครองร่างที่เกิดขึ้น
ใหม่ด้วย นักเปเรทวิทยา (Spiritualists)
หรือนักจิตวิทยา มีความเข้าใจละเอียดลงไป
อีก เข้าใจว่ามนุษย์ประกอบด้วยส่วน ๓ ส่วน
คือ ขอบคิ, โซล และสปีริต ขอบคิ หมายถึง
ความว่า รูปร่างที่ปรากฏแก่ตา โซล คือ
กายอีกชั้นหนึ่ง มีรูปร่างเดียวกับรูปร่าง
ชั้นนอก และในชั้นจะเรียกว่า “ทิพยกาย”
ไม่ใช่ “วิญญาณ” ตามความเข้าใจของ
บางท่าน สปีริตเป็นส่วนสำคัญที่สุด เพราะ
เป็น “ตัวตน” อันแท้จริง เช่นเดียวกับอีกตา
ของศาสนาพราหมณ์ สปีริต เป็นผู้รู้สึก,
ยังมีการ และกระทำการ ส่วนอื่นเป็นแต่
เครื่องมือเท่านั้น ความสัมพันธ์ของ ๓ ส่วนนี้

อุปมาเหมือนผลไม้เปลือกแข็งชนิดหนึ่ง รูป
กายเปรียบเหมือนเปลือกแข็งภายนอก ทิพย
กายเปรียบด้วยเนื้อผลไม้ ส่วนสปีริต คือ
เมล็ดใน รูปร่างกับทิพยกายมีความสัมพันธ์
กันแน่นหนายิ่ง ทั้งฝ่ายต่างแทรกซึม
ซึ่งกันและกัน จะแยกให้เห็นหรือเข้าใจ
ได้ยาก แต่ทั้ง ๒ ส่วนมีธรรมชาติต่างกัน
มาก รูปร่างมีลักษณะหาย หนัก แปรปรวน
ง่าย ก่อความกังวลเดือดร้อนให้แก่สปีริตอยู่
ไม่น้อย เพราะต้องการอาหารชนิดต่าง ๆ,
เสื้อผ้า, เกศสถาน, การทำความสะอาดและ
การปรนปรีปฏิบัติอยู่เนืองนิตย์ ส่วนทิพย
กายประณีตละเอียดจนไม่สามารถจะจับต้องได้
แม้จะเกี่ยวข้องกับรูปร่าง จนเกือบจะเห็น
อันหนึ่งอันเดียวกัน ก็มีได้แปรปรวนและต้อง
การการปรนปรี เหมือนอย่างรูปร่าง
อย่างไรก็ดี กายทั้ง ๒ ของเรานี้ มี
คราวที่แยกออกจากกัน โอกาสที่พึงพิจารณา
คือ ผู้ที่หลับโดยถูกสะกดก็มักจะไม่สามารถไป
พบเห็นสิ่งต่าง ๆ ในที่อื่นได้ ทั้ง ๆ ที่รูปร่าง
ของผู้นั้นอยู่ภายใต้ พ.อ. คอเรนดิลเลซุ ได้

วงศ์กมล

กมล

บรรยายไว้^๑ ว่าเขาได้สะกดหญิงคนหนึ่ง แล้ว
ใช้ให้หล่อนทรวห้อง ๆ หนึ่งบนชั้นที่ ๕ ของ
ตึกที่หล่อนอยู่ (ตัวของหญิงมีไคโคลนไป)
หล่อนบรรยายถึงห้องชายน้ำไค ลูกคองเหมือน
อย่างไปเห็นด้วยตาเอง ผลอันมีไคเกิดจาก
หล่อนรับถ่ายทอดจากผู้สะกด (Thought
transference) เพราะผู้สะกดพยายามใช้จิต
บังคับให้ หล่อนกล่าวถึง หน้าต่าง ของ ห้องนั้น
แต่ไม่เป็นผล แทนที่จะพบน้้ำต่าง หล่อน
พบน้้ำ ภายหลังความจริงปรากฏว่าไคมี
ผู้ชักนำน้้ำหน้าต่างเสีย นอกจากนั้นหล่อน
เห็นเตาไฟและรู้สึกความร้อนของเตา แต่ไม่
เห็นไฟ ความจริงปรากฏว่าเตานั้นมีไคร้อน
อยู่ แต่ไม่มีแสงไฟเลย ผู้สะกดเข้าใจว่ามี
ไคอยู่ในห้อง ๒ ตัว แต่หล่อนเห็นตาม
ที่เป็นจริงเพียงตัวเดียว และกล่าวลักษณะได้
ถูกต้อง

ตัวอย่างข้างบนนี้แสดงให้เห็นว่า หญิง
ผู้ถูกสะกดสามารถเห็นและรู้สึกได้โดยมิได้ใช้
ประสาทหรืออายคนแห่งรูปกายเลย เมื่อ
เป็นเช่นนั้นแล้วจะต้องใช้เครื่องมือส่วนอื่นนอก
ไปจากรูปกาย

เหตุการณ์อันหนึ่งในบันทึกของสมาคมสืบ
ค้นจิตวิทยา^๒ กล่าวถึงคอกเตอร์ ยัคกัมมัน
ประเทศสเวเดน สะกดจิตหญิงสาวชื่อ อิลมา
แล้วส่งหล่อน (หมายความว่าส่งส่วนอันมิใช่
รูปกาย) ไปยังที่ทำการของผู้อำนวยการ
นำร่องในกรุงสตอกโฮล์ม ซึ่งหล่อนไม่เคย
ไป อิลมาเห็นผู้อำนวยการนั่งอยู่ที่โต๊ะ และ
บรรยายถึงห้องนั้นถูกต้องอย่างละเอียด ชะ
นั้นผู้สะกดสั่งให้ หล่อนหยิบพวงลูกกุญแจ ซึ่ง
หล่อนเห็นวางอยู่บนโต๊ะ ก็ให้เอามือวางบนย่า
ของผู้อำนวยการเพื่อสะกดให้รู้สึก หล่อน
พบว่า ผู้อำนวยการสังเกตเห็นหล่อน ต่อมา
ผู้อำนวยการ ซึ่งมีไครู้เรื่องการทดลองมาแล้ว
ก่อน กล่าวว่าในวันและเวลานั้น ๆ เขารู้สึก
ผิดปกติ กำลังทำงานวันอยู่โต๊ะ ไม่ทราบ
ว่าด้วยเหตุใด สายตาของเขาทอดไปทีพวง
กุญแจซึ่งอยู่ติดที่ กับเขาเข้าใจว่าได้เห็นร่าง
ของหญิงคนหนึ่ง (คงจะเห็นอย่างแวบ ๆ) แ
ก้ไปเสียว่าสาวใช้ จึงมิได้ใส่ใจใด ครั้น
เห็นชัดก็ จึงร้องเรียกและถามมาก ๆ แต่ก็
หาใครในห้องนั้นไม่

๑ ในหนังสือ "The Survival of the Soul"

๒ Proceedings of the Society for Psychical Research เล่ม ๑ หน้า ๒๐๗

พ.ศ. ๒๔๗๔

เรื่องข้างบนนี้ แสดงว่า ภายอีกกายหนึ่ง
ของ อิลมา ไก่ ไปยังที่ทำการของ ผู้อำนวยการ
นำร่อง ปรากฏให้เห็นไค้ด้วยตาของผู้
อภัยทั้งยังหยาบของเคลือบไค้ด้วย

นอกจากการสะกิดจิตแล้ว ยาสลยเป็น
เครื่องมือสำคัญในการเปลี่ยนทิพยกายให้ออก
จากรูปกาย แพทย์วางยาสลยเพื่อแก้ความเจ็บ
ปวดอันร้ายแรง ซึ่งจะมีแก่คนป่วยเนื่องจากการ
ตกคั่วเช่นคน ที่นายนเพราะขณะที่ยาสลย
หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า คายนอย ทิพยกาย
ของผู้ป่วย (พร้อมกัวยาสลย) ไค้แยกออก
จากรูปกาย มิได้มีรับรู้ความเป็นไปแห่งรูปกาย
ความรู้สึกหรือความเจ็บปวดจึงไม่เกิด

คอกเคอรู บอรู วิลก แดลง^๓ ว่าวันหนึ่ง
ในปี ค.ศ. ๑๘๗๔ เขากำลังกมยาสลยเพื่อ
บรรเทาความเจ็บปวด ทันใดนั้น เขามีความ
ประหลาดใจยิ่ง ที่รู้สึกว่าจะจิต หรือ อิศา
ของเขาอยู่ภายในกายอีกกายหนึ่ง ยืนห่าง

ออกไปประมาณ ๒ หลา ทิพจรรย์กาย
ของเขานอนนิ่งอยู่บนเตียง

นางสาว เยริล ฮินตัน เมือง กลักักศา^๔
รายงานว่า หล่อนถูกวางยาสลยเพื่อถอนพิษ
หลายช และเล่าถึงการที่หล่อนอยู่เห็นอ
รูปกายของตนเองซึ่งมีคนห้อมล้อมอยู่ แต่
ไม่สามารถจะพูดคุยกับคนเหล่านั้นได้ หล่อน
ไม่มีความสมปฤติอยู่เป็นเวลานาน จนเป็น
เหตุให้ผู้อยู่ ณที่นั้นมี ความตกใจ

มีสิ่งที่จะควรกล่าวอีกอย่างหนึ่ง คือรูป
กายกับทิพยกายมีสายโยงกิตต่อกันอยู่ หาก
กายทั้ง ๒ แยกออกจากกันเมื่อบุคคลยังไม่
ตาย สายโยงก็ไม่ขาด ถ้าสายโยงขาด
ก็แปลว่าความสัมพันธ์ถึงที่สุด รูปกายจะไม่
พบคนชีพ ในเรื่องสายโยงนี้ ลัทธิติโยค
กับหลักฐาน ของ นักเปเรศวทยา สมัยปัจจุบัน
ก็รับรองต้องกัน^๕

ถ้าเห็นว่าทิพยกายมีอยู่จริง และเห็นสิ่ง

^๓ ในหนังสือ "Theosophy or Spiritual Dynamics"

^๔ หนังสือ "Man is a Spirit" ของ J. Arthur Hill "

^๕ ดูเรื่อง "บรรณสันภาพ" ในหนังสือพิมพ์ ไทยเชมเบอร์ออฟคอมเมิร์ซ (รายเดือน) ฉบับเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

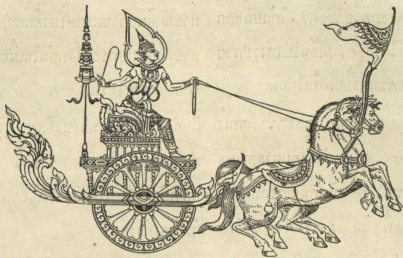
วงศ์กมล

กุ่มภี

ถาวรแล้ว ก็ย่อมจะต้องเห็นว่าสับริตยังมีภาวะ
ถาวรมากกว่าทิพยกายอันเป็นเพียงเครื่องมือ
หรือเครื่องอาศัย สับริตกิตติพิทยกาย จะมี
ภาวะอยู่นานเท่าใด ในที่นี้จะไม่กล่าวถึง แต่
อย่างไรก็ดี สิ่งซึ่งถาวรไม่จำต้องเป็น อมก
ถ้าท่านประสงค์จะอ่านเรื่องปรโลกอันเกี่ยว
เนื่องกับทิพยกายแล้ว ก็จะสามารถได้ในเรื่อง

“มฤตยูกถา” ของพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรม
หมื่นวิจิตรวรณปรีชา ซึ่งเคยลงในไทยเชรม
วิวิธนิพนธ์เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๔
ตามที่ได้อ่านมาแล้ว เป็นการแถลง
ตาม ความ คึกเห็น ของ นักเปรตวิทยา เท่านั้น
ความจริงควรเป็นอย่างไรย่อมสุดแล้วแต่ผู้อ่าน
จะวินิจฉัย

วงศ์กมล

๑ คนชวาก็ ที่ทะเลถึง เหมือนหนึ่งบ่อ คอยกระมำ คำขอส ธารเทว
พอไม่มี ก็แต่เหลิง เหมือนเพลิงเปลว ใครเหลวเขว คือกังขอส นัยถือเขย ๗
พระศรี นินนธ์

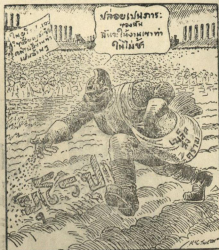

ลุงแซม: “เมื่อเกิดความลำบากยากแค้นเช่นนี้ เรา (อเมริกา) ก็มักจะช่วยอย่างไรได้”
(จากอเมริกา)

ความฝันของนาขบริองค

ประธานาธิบดีคนแรกของสหรัฐยุโรป

ทั้งอันอุดมด้วยความขากลำบาก

(จากชิคาโก)

คำกล่าวประกาศ

สันนิบาตชาติ “ท่านไม่มีอะไรจะประกาศ—ไม่มีชอกโกเลต—น้ำหอม—บุหรี่—ไม่มีเลขเซียววี?”
เยอรมนี “ไม่มีเลข! นั่นซิ ทำให้เราที่นี่—เพื่อหาบางสิ่งไปประกาศ.”

ความหือถอยของเยอรมนี

มิเชล (เยอรมัน) "ฉันจะทำงานและหาเงินอย่างไร
ได้ เมื่อมีดาพแห่งหนึ่งส่งความแขวนอยู่เหนือศีรษะ
ของนั้เช่นนี้ (จากเบร์ลิน)

ตามท่ฝรั่งเศสเห็นเยอรมนี

ตามท่เยอรมนีเห็นฝรั่งเศส

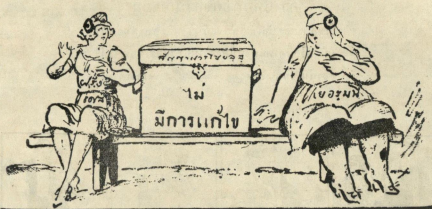
ตามท่เขาทั้งสองเป็นจริง ๆ

(จากเบร์ลิน)

อุทยานของยุทธเทพ

(จากอเมริกา)

ความเห็นของฝรั่งเศส

เยอรมนี “ถ้าแต่เพียงท่านชกหีบนี้ไปเสียให้พ้น, เราก็จะพูดกันให้ดีกว่านี้ก็ได้”
 ฝรั่งเศส “ก็จงแสดงความตั้งใจให้ดีขึ้นหน่อยซิ, แล้วฉันก็จะเอาชกไปให้พ้นได้”

บทนำบางเรื่อง

สถิติศุลกากร

(จากบางกอกไทมส์ วันที่ ๘ มกร.)

สถิติของกรมศุลกากรที่ออกใหม่นี้เป็น
เบื้องต้นแห่งถูกข้าวใหม่ และแสดงว่าสยาม
ยังอาจทรงตัวอยู่ได้ ในเวลา ยาก แค้น แค้นตก
ที่ตกวนั้น อันว่าคม เป็นเคื่อนขายข้าวได้
มาก ที่จริงเป็นเคื่อนที่ขายได้มากที่สุด นี้
ตั้งแต่พฤษภาคมที่แล้วมา คือ ขายได้มาก
กว่า พฤศจิกายน ถึง ๑๗,๔๐๐ ตัน และ
มากกว่า กันยายนถึง ๔๕,๖๐๐ ตัน. กันยายน
นั้น เป็นเคื่อนที่ขายได้น้อยที่สุดในถูกข้าวหลัง.

ความ ตกต่ำ เกิด แต่ราคาข้าว ตกต่ำลงไปอีก.
ข้าวที่ขายออกไปเมื่อเคื่อนธันวาคม กรมศุล-
กากร ติราคา ทำกว่า ตัน ละ ๔๕ บาทเล็กน้อย.
ราคาขายเมื่อเคื่อนพฤศจิกายนนั้น ตันละ ๖๓
บาทเศษ แม้ ในเคื่อนกันยายน ก็ยังขายได้
ราคา ๖๐ บาทเศษ. เคื่อนธันวาคมขายข้าว
ได้ถึง ๑๑๖,๐๑๖ ตัน. ราคาตันละ ๔๔ บาท;
เมื่อธันวาคม ค. ศ. ๑๙๓๐ ขายข้าวได้เพียง
๘๒,๒๔๑ ตัน ยังไ้ราคาถึงตันละ ๕๖ บาท;

ธันวาคม ค. ศ. ๑๙๒๕ ขายข้าวได้ ๘๘,
๔๗๕ ตัน ราคาตันละ ๓๓๕ บาท; และธันวาคม
ค. ศ. ๑๙๒๗ ขายข้าวได้ ๑๔๘,๒๔๘ ตัน
ราคาตันละ ๑๑๕ บาท.

ข้าวที่ขายได้เมื่อถูกที่แล้วมา เป็น จำนวน
๑๒๒,๑๐๐,๐๐๐ ตัน เป็นเงิน ๗๘.๕ ล้าน
บาท. เมื่อ ค. ศ. ๑๙๓๐ ขายได้เพียง
๑,๐๑๕,๐๐๐ ตัน ได้เงินถึง ๑๑๕.๗ ล้าน
บาท; ค. ศ. ๑๙๒๕ ขายข้าว ๑,๑๔๘,๐๐๐
ตัน ได้เงิน๑๔๓.๔ ล้านบาท; และเมื่อ ค. ศ.
๑๙๒๗ ขายข้าวได้ ๑,๖๖๕,๐๐๐ ตัน ได้เงิน
๒๐๑.๘ ล้านบาท.

ข้าวไม่เป็นสินค้าสำคัญทางแหลม มะลายู
แต่จะสังเกตได้ว่าส่วนนั้น แห่งประเทศ ก็กำลัง
เป็นข้าวขึ้นบ้าง. เมื่อเคื่อนพฤศจิกายน ข้าว
ที่ส่งออกไปจากท่าเรือ ในหัวเมือง เป็นราคามาก
กว่าที่ส่งออกไปเมื่อพฤศจิกายน ศกก่อนถึง
๑๑๔,๒๔๕ บาท ถ้านับเวลา ๘ เคื่อน คือ
ตั้งแต่เมษายน จนถึงพฤศจิกายนศกนี้ เมือง
ท่านั้น ๆ ก็ขายข้าวได้มากกว่า ๘ เคื่อนเคียว
กัน แห่งศกก่อนถึง ๓๕๑,๒๖๑ บาท.

บทนำบางเรื่อง

กุมภ

ยกลินค้าข้าวเสีย จะสังเกตเห็นว่าราคา
ไม่สึก, ยาง, และแม้นสินค้าอื่น ๆ ที่ส่งออก
ขายเมื่อเดือนกันยายน ราคาตกไปกว่าราคา
ขายเมื่อธันวาคมหลาย แต่ถ้ามอง ๕ เดือน
คือ ตั้งแต่ขายจนถึงธันวาคม สินค้าเหล่านี้ขาย
ได้มากกว่า ๕ เดือนก่อนนั้น เมื่อขายจนถึง
๑,๖๕๕,๐๐๐ บาท. ราคาไม้สักที่ขายได้
เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๑ นั้นประมาณ ๕,๕๖๕,๐๐๐
บาท เปรียบกับ ๑๐,๕๕๖,๐๐๐ บาท ที่เป็น
ราคาขายได้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๐, กับ ๑๑,๖๘๒,
๐๐๐ บาท ที่เป็นราคาขายได้เมื่อ ค.ศ.
๑๙๒๕. สินค้าอื่น ๆ ก็ใกล้เคียงกันโดย
ลำดับเหมือนกัน ค.ศ. ๑๙๓๑ ขายได้ ๒๓.๔
ล้านบาท; ค.ศ. ๑๙๓๐ ขายได้เพียง ๒๑.๕
ล้านบาท; และ ค.ศ. ๑๙๒๕ ขายได้ ๓๓.๒
ล้านบาท. รวมสินค้าส่งออกทั้งหลายในปี
๑๙๓๑ นั้นขายได้ราคา ๑๐๘ ล้านบาท; เมื่อ
ค.ศ. ๑๙๓๐ สินค้าส่งออกทั้งหมดได้ ราคา
๑๕๒ ล้านบาท; ค.ศ. ๑๙๒๕ ได้ราคา
๑๘๘ ล้านบาท; และ ค.ศ. ๑๙๒๗ ได้ราคา
ถึง ๒๓๕ ล้านบาท

ข้างฝ่ายสินค้าขาเข้า กรุงเทพฯ ก็
พยายามทรงตัวอยู่ได้ ในสมัยตกต่ำ. สินค้า
ขาเข้าทั่วไปใน ค.ศ. ๑๙๓๑ เป็นราคา

ประมาณ ๕๑ ล้านบาท เปรียบกับปีหลัง ๆ
เช่นไปจนถึง ค.ศ. ๑๙๓๐ ราคา ๑๔๒ ล้าน
บาท; ค.ศ. ๑๙๒๕ ราคา ๑๖๓ ล้านบาท;
และ ค.ศ. ๑๙๒๗ ราคา ๑๕๕ ล้านบาท. เปรียบ
เมรัย และสุราต่าง ๆ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๕
เป็นราคาที่เราสั่งซื้อมา ๓.๑ ล้านบาท; ค.ศ.
๑๙๓๐ ลดลง มาเหลือเพียง ๒.๕ ล้านบาท;
และ ค.ศ. ๑๙๓๑ ลดลง มาอีกเหลือเพียง ๑.๖
ล้านบาท. ฝิ่นก็ลดลงเช่นลำดับ เมื่อ ค.ศ.
๑๙๒๗ เราซื้อฝิ่นราคา ๖.๘ ล้านบาท; ค.ศ.
๑๙๓๑ นี้ เราซื้อฝิ่นเพียงราคา ๓.๓ ล้านบาท
เท่านั้น. ทองใบ, เนื้อเงินและเงินเหรียญที่เข้า
มาในประเทศก็เช่นราคาน้อยลง คือ เมื่อ ค.ศ.
๑๙๒๗ ของเหล่านี้เข้ามาเป็นราคา ๑๒.๑
ล้านบาท; แต่ ค.ศ. ๑๙๓๑ นี้ เข้ามาเพียงราคา
๒.๕ ล้านบาทเท่านั้น. สรุปรวมสินค้าขา
เข้าทางท่ากรุงเทพฯ ค.ศ. ๑๙๓๑ นั้นค่า
เหลือประมาณ ๕๕ ล้านบาท ถ้าเปรียบกับ
ปีก่อนนั้นเช่นไปจนถึง ค.ศ. ๑๙๓๐
๑๖๕ ล้านบาท; ค.ศ. ๑๙๒๕ ๑๗๕ ล้าน
บาท; และ ค.ศ. ๑๙๒๗ ๑๕๖ ล้านบาท.

สินค้า ขาเข้า ขาออก ตามท่าหัวเมือง ใน
แหลมมระอุ ก็ได้ลดถอยน้อยลงมาก. อย่าง
ไรก็ตาม ในระยะ ๘ เดือน คือ ตั้งแต่เมษายน

พ. ศ. ๒๕๓๔

บทนำบางเรื่อง

ถึงพฤศจิกายน ราคาสินค้าขาออกยังมากกว่าสินค้าเข้า ๕ ล้านบาท.

๐ ๐ ๐

อินเดีย

(จากบางกอกไทมส์ วันที่ ๕ มกร.)

ปัญหาเรื่องอินเดีย ยังเป็นเรื่องที่ให้คิดอีกมาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเร็ว ๆ นี้ เป็นเรื่องอยู่ข้างวุ่นวายมากทีเดียว. ก่อนที่จะพิจารณาว่าทำไม การเป็นอย่างนี้ ถึงที่ปรากฏตามข่าวโทรเลขเมื่อเร็ว ๆ นี้ เรามานึกถึงถ้อยคำที่หนังสือข่าว New States Man and Nation อันเป็นปากเสียงฝ่ายรุนแรง ได้แสดงความเห็นไว้ในเรื่อง การประชุมไตร่ตรองภาคสุดท้าย ก็คงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งไม่มากนักเลย. หนังสือข่าวนั้นกล่าวว่า ทางปฏิบัติ ของอิทธิพลศาสนาที่ อิงกฤษในอวสานแห่งการประชุม ได้ทำประโยชน์มากในการตัดความสงสัย และความเป็นปรปักษ์ต่อกันและกัน อันได้เกิดขึ้นแล้วระหว่างปรปักษ์ที่แลแล้วมา. "ประมุขซึ่งเคยระบิคมกัแล้วได้กลับเปิดออกใหม่. อย่างน้อยที่สุด บัณฑิตยังมีโอกาสที่กรรมกรทั้งหลาย จะดำเนินการประชุมต่อไปในอินเดียได้ โดยไม่ต้องเลิกถ่ม

เพราะเหตุ การต่อสู้ ของชาว อินเดีย ที่เรียกว่า Non-co-operation Campaign คือ หันหลังให้รัฐบาล ไม่ยอมช่วยเหลือร่วมมือด้วย." นำเสียดาย ที่ความหวัง ดังได้แสดง ออกมา นี้ ไม่ได้สมจริงเสียแล้ว. นายคัลลันไดเคินส์ ทว่าการโดยทรงให้ สภาของเกรตสตุ ของอินเดีย เริ่มทำการหันหลังให้รัฐบาลต่อไป และคราวนี้ ได้กระทำขึ้นด้วยอาศัย เหตุต่างกัน กับคราวก่อน. ใคร ๆ ก็ต้องรู้สึกเหมือนหนึ่งว่า จะหวกรัฐบาลด้วยไม่เร็วไวใด ๆ ก็สาแก่ใจอยู่แล้วทั้งนั้น เพราะคราวนี้ สภาของเกรตสตุ เริ่มหันหลังให้ รัฐบาลด้วยอาศัย เหตุที่รัฐบาลได้ชักออกกฎหมายพิเศษ ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าจำเป็น เพื่อกำกับกฎหมาย และความสงบของประเทศ ไม่ใช่อาศัยเหตุที่ไม่มีตัวตน คือความไม่เต็มใจของรัฐบาลใน อันจะให้ ฐานะผลประโยชน์แก่อินเดียโดยทันที ดังคราวก่อน. กล่าวอีกนัยหนึ่งกว่า จะยกอะไรขึ้นเช่นข้อแก้ตัวก็ใช้ ได้ทั้งนั้น. ทั้งนี้จึงปรากฏชัดว่า สภาของเกรตสตุ จะไม่ฟังความเห็นใด ๆ นอกจากความเห็นของตนเองเท่านั้น. จะเป็นการประชุมไตร่ตรองหรืออะไร ๆ ก็ช่าง ถ้าไม่ยอมให้ ความคำขอขอร้อง และไม่ยอมให้ โดยสันติวิธี ตามที่ขอแล้ว ของเกรตสตุ จะไม่เข้าเกี่ยวข้องกับ

บทนำบางเรื่อง

กับการข่มขู่หายากเข่นต่าง ๆ อันเนื่องด้วย
ความไม่ใจในความยุ่งที่พยายามรวมอินเคีย
มิได้ แยกแยกกัน ทั้งที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้
ความต้องการของกองเกรสส์ก็เท่ากับพวกอื่น ๆ
ว่าเราต้องการอย่างนั้น ๆ เราจะไม่ยอมมีอย่าง
อื่นนอกจากนี้. วิถี คำเนรี การที่ เรียกว่า

Non-violent ไม่ใช่เลือกตกขางออก กับ
Non-co-operative Campaigns ไม่ยอมช่วย

เหลื้อมร่วมมือกับรัฐบาล ล้วนไ้กระทำไป
อย่างที่จะเอาให้ ได้ทั้งใจฝ่ายเดียว. สิ่งที่จะ
ทำไป ก็คือ ข้อแก้ตัว ขั้รยุ้น ทนคว้น ซึ่งทำ
ให้เส้นข้อขัดใจกัน. ที่ใหม่ทสกัน ก็คือ การ
ออกกฎหมายเพื่อการขั้รยุ้นทนคว้น.

กฎหมาย เพื่อกฎ ขั้รยุ้น ทนคว้นจะรุนแรง
เกินไปหรือไม่ อาจเห็นไปได้ต่าง ๆ กัน

หนังสือ New Statesman and Nation เห็นว่า
รุนแรงเกินไป และอาจถึงมาทราทให้พิจารณา
คดีไปโดยมิต้องเรียกตัวจำเลย กับมาทราท
วางบทประหารชีวิต สำหรับความผิดเพียง
พยายามฆ่าคนเท่านั้น. ข้อเหล่านี้ก็พอ
จะยอมว่ารุนแรงเกินไปได้. กฎฎีกาเหล่านี้
ชาวบางทไทยหนักเกินไปในพฤกติกการณ่อย่าง
อย่าง แค่ว่าเข้าไว้ว่าทุกคนคงจะเห็นพ้องกัน
ว่า มีความจำเป็น ที่จะต้องใช้ กฎฎีกาเช่นนี้

๑๓๖๗ กุมภาพันธ์

เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย. แสดงการณ่
ทางราชการอังกฤษนั้น กล่าวหาว่าสภา
ของเกรสส์ พยายามจะตั้งตัว เสมอกับเป็น รัฐบาล
อธิปไตยของชาติ. สถานัน ไม่เพียงแต่กัก
ขวางกันทางทางการของรัฐบาลในอิน ธิราช
กฎหมายและความสงบเรียบร้อย ยังชวน
ชวน จะหักล้าง วิธีการ ปกครอง ที่แก่ ใจใหม่
กักับการของที่ประชุมไตร่กลม ให้ ไร้ผล.

การกระทำเช่นนี้ ย่อมจะยอมไม่ได้ ไม่ว่าใน
ประเทศใด ๆ หมด. ประเทศ ซึ่งมีการปก
ครองก็แล้วจะยอมให้ ใครตั้งรัฐบาลแข่งขันนา
ขึ้นม่ออีกได้หรือ? ยิ่งรัฐบาลหนึ่งเป็นรัฐ
บาลจริง ๆ มุ่งแต่จะให้ราษฎรทั้งหลายได้ความ

สุข อีกรัฐบาลหนึ่ง เป็นส่วนปกครองเฉพาะ
คณะ ก็ถึงแก่ลัทธิสมมุติของคณะนั้น และ
ยิ่งกว่าอะไรหมด เขาเป็นแต่เพียงผู้แทนส่วน
น้อยแห่งประชาชน อันเป็นคนต่างชาติ ต่าง
ศาสนา ยิ่งจะยอมปล่อยให้ทำได้อำนาจไปไม่ได้
ทีเดียว. ไม่มีประเทศใดในโลก ซึ่งมีการปก
ครองเป็นกัลลิตณะ ที่จะไม่คิดข่มกันตัว
ในพฤกติกการณ่เช่นนี้ จะผิดหรือถูกอย่างไร
ก็ต้องลงมือทำไปก่อน. กล่าวเฉพาะข้อ
การกระทำของรัฐบาลอินเคีย มีเหตุผลสนับสนุน
แข็งแรงมาก. รัฐบาลนั้น มีความรับผิดชอบ

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ปกครองประชาสามัญที่ไร้ปากเสียง กับพวก

Untouchables คือ คนกระดุกดำที่ถูกหาว่า

เป็นเสนียด ไม่พึงใคร่คบต้องไถ่ เป็นจำนวน

มากมาย คนเหล่านี้ล้วนมีไถ่เสียอยู่กับการ

ปกครอง แต่พวกเขาเกือบทั้งหมดจะเอาใจ

ใส่ในวิธีการปกครองรูปนั้นรูปนี้ก็ไม่ทำไม่. อัน

ยังมีส่วนไถ่เสียจริง ๆ แห่งการปกครอง ที่จะ

ต้องพิจารณา ไม่ว่าเขาไปถึงส่วนไถ่เสีย

ไถ่สำเร็จเลิกเพียงไรหรือไม่. ส่วนไถ่เสียของ

การปกครอง เหล่านี้จำเป็นจะต้องยกขึ้นพิจารณา

ขณะเมื่อระหว่างวิพากษ์วิจารณ์การทุกสภาวะไป. สรุป

ความว่า ถ้าปราศจากการช่วยเหลือ ร่วมมือ

กันระหว่างรัฐบาลกับประชาชนแล้ว ไม่ว่า

การปกครองชนิดไหน ย่อมจะปั่นป่วนเหินห่าง

ไปไถ่ ในเวลาไม่ช้า. การช่วยเหลือร่วมมือ

เช่นนี้แหละ สภาของเกรตสก็ไม่สามารถให้ไถ่

เลขตลอดมา ดูเหมือนนักบิณฑังหาหนทาง

ให้ ถึงแม้การปกครองจะไถ่แก้ไขให้

ประโยชน์ คือ ความสุข ความเจริญของ

ประชาชนทั้งหมดทั่วประเทศ.

นายสตีมันน้อยในที่ล้าบาก

(บางกอกเดลีเมล วันที่ ๑๑ มกร.)

นายสตีมัน เสนาว่าการต่างประเทศ

แห่ง ส. ป. ร. อเมริกาได้เข้าสู่ความรับผิดชอบ

ใหญ่หลวงในเรื่องเหตุการณ์แมนจูเรีย. เมื่อ

๒-๓ สัปดาห์มาแล้ว เขาได้ตั้งขึ้นยกแก่

ญู้นว่า ส. ป. ร. อเมริกาจะต้องรู้ สักว่า ถ้า

ญู้นเขายกเอาเมืองจินเจาจริง ๆ แล้วก็เป็นการ

เคราะห์ร้ายอยู่. ญู้นไถ่คอย ส. ป. ร. อเมริกา

ด้วย เขายก เมือง จินเจา ใน ๒ - ๓ วันต่อมา.

เวลาล่วงไปสี่สัปดาห์หนึ่งหรือ๒สัปดาห์ดูเหมือน

นายสตีมันยังนึกไม่ออกว่าจะทำอย่างไรต่อไป.

จริงอยู่ในวันรุ่งขึ้นจากที่ญู้นเขายกจินเจาได้

มีประกาศที่กรุงวอชิงตันว่า การซื้อมรณะแห่ง

กองทัพทั้งหมดของ ส. ป. ร. อเมริกาทั้งทัพเรือ

และทัพอากาศจะได้มาซื้อมรณะที่เกาะ ฮาวาย

ในเดือนกุมภาพันธ์นี้ แต่ประกาศเช่นนี้ถึง

จะไถ่ทำให้คนนึกไปต่าง ๆ ก็ระแวงใจ เขาเห็น

แน่ว่าเกี่ยวข้องกับความเย็นใจในแมนจูเรียไม่

ไถ่อยู่เอง. ทั้งเท่านั้นมา นายสตีมันก็ได้เจรจา

กับรัฐบาลญู้น เป็นทางการต่อไปอย่างเฉียบ

ขาด. คือ เขาแจ้งแก่รัฐบาลญู้นว่า รัฐบาล

บทนำบางเรื่อง

ศ. ป. ร. อเมริกาจะขอยึดสิทธิ์สัญญา ๕ ชาติซึ่ง
ยังเคยไว้ว่าให้ทางชาติต่างประเทศถือสิทธิ์สภาพ
ของเงิน ศ. ป. ร. อเมริกาทั้งใจระบุนกรานใน
การสงวนสิทธิ์ตามสัญญานั้น ถึงแม้จะไม่มี
ประเทศใดเข้าด้วยเลยก็ตาม.

ความประสงค์แห่งการเคร้นนโยบายรุนแรง
ในหน้าที่เสนายักว่าการต่างประเทศแห่งศ.ป.ร.
อเมริกาเช่นนี้ อย่างน้อยก็มีได้เช่น ๓ สถาน.
สถานที่ ๑ อาจเป็นเพราะเขากำลังพยายามด้วย
ความตั้งใจ เพื่อจะมีให้ โปลิซี้ประณามการ
ทำสงครามเป็นหมิ่นไปเสีย เพราะเป็นโปลิซี้
รับรองกันทั่ว นี่ยังแค่เกิดสงครามโลกแล้ว
มา จนได้มีกำเนิดสัญญาเคล็ดล็อก — บรื่องค
อันประเทศสำคัญ ๆ ทั่วโลก รวมทั้งญูน
ด้วย ไกลถึงข้อปฏิญาณกันไว้. สถานที่ ๒
เขาอาจเกยข้องของ ฉะเพาะ การรักษาระบอบ
แห่งประเทศของเขา กับข้อเสียงและอิสร
ภาพของประเทศอื่น. สถานที่ ๓ ความประสงค์
อาจเป็นไปได้เพื่อการ เมือง ภายใน ประเทศไทย
ฉะเพาะ เนื่องแก่การปกครองของประธานาธิบดี
คิฟเวอร์ไควให้ประชาชนมีเรื่องสนใจ นอก
จากเรื่องเศรษฐกิจตกต่ำอีกเรื่องหนึ่ง เพราะ
การเลือกประธานาธิบดีใหม่ จะมาถึงเข้าใน
พฤศจิกายนหน้าแล้ว.

ความประสงค์ของเขาคือเป็นสถานที่ที่ดีตาม
เป็นการบังคับอยู่ว่า เขาได้ ให้คำชักชวน
รัฐบาลญูนมากมาย จนบัดนี้ ถ้าจะโดยหลัง
ก็จะปรากฏแก่ตาโลกว่า การเมืองของ ศ.ป.ร.
อเมริกาคราวนี้ น่าขึ้นยิ่งไปกว่าคราวเมื่อ
ประธานาธิบดี วิลสัน กลมย จาก ยุโรปเมื่อเสร็จ
สงครามโลกอีก. ถ้าหากญูนจะไม่ยอม
โดยเพราะคำชักชวนของ ศ. ป. ร. อเมริกาที่ว่าจะเข้า
กันทางขวางหน้าไซริ ศ. ป. ร. อเมริกาที่
ก็จะต้องขวางเข้ามาจริงๆ หรือมีฉนวนกั้น
ไปซ่อนหน้าเสียทีเดียว. ทั้งนี้ นายสคิมสัน
เจ้าหน้าที่ผู้รักษาสัญญาประณามการสงคราม
มิให้ ใช้เป็นเครื่องมือการเมือง ก็ตกอยู่ในที่
ซึ่งมีทางห้าม ญูนมิให้ ใช้ การ สงคราม เป็น
เครื่องมืออยู่ทางเดียว คือ ขอให้ ประเทศ
ของเขาหันเข้าทำเช่นนั้นเสียเองเท่านั้น. น
แหละ คือ ความบกพร่องแห่งการ ขวนขวาย
ของโลกเพื่อสันติระหว่างชาติ การรักษ
คำคำนี้ในที่สุดก็กลายเป็นประกาศสงครามไป.
ความเป็นอยู่เวลานั้นร้ายเท่ากัยเวลาไหนๆ
หมก บางทีจะร้ายยิ่งกว่าเวลาเมื่อแรกเกิด
เหตุในแมนชูเรียเสียอีก. ญูนมีการฉ้อชาติ
แรงมาก ตามธรรมเนียมของชนชาวเกาะ
ทั้งหลาย. เวลานี้ ญูนกำลังโกรธว่า ญูน

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ภัยประเทศทั้งหลาย จะพยายาม เข้ามายุ่งกับ
กิจการ ซึ่งฉันถือว่า เป็นการส่วนตัวเฉพาะ
ประเทศฉันเท่านั้น. ฉันก็มีสิทธิที่จะรู้สึก
เช่นนั้น อยู่บ้าง เพราะประเทศอื่น ๆ เหล่า
นั้นทุกประเทศ ได้ปฏิบัติมาแล้วในทางคราว
บางสมัย ทำนองเดียวกับที่ฉันกำลังปฏิบัติ
อยู่ในขณะนี้ และเมื่อครั้งนั้น ๆ ก็ห้าม
ประเทศใดเข้าก่อกวนไม่. ฉันกำลังรับ
ข่าวเรื่องว่า หรือจะกล่าว อีกนัยหนึ่งที่ว่า
ฉันคงจะรับเอาความโศกเศร้าแห่งชนชาวเกาะ
อีกชาติหนึ่ง และกล่าวแก่ตนเองว่า "เชิญ
มาทั้งโลกเถิด ฉันประเทศเดียวจะยอมต่อสู้
จนยับยั้ง." กล่าวถึงความรู้สึกแห่งชาว
อเมริกันทั้งหลายในเรื่องนี้ คือเป็นการยากที่
จะคาดคะเน การเกี่ยวพันเหตุการณ์ทั้งหลายที่
เกี่ยวข้องกับชาว อเมริกัน. ความรู้สึกซึ่ง
ฉันได้มีอยู่ใน ชาวอเมริกัน บางพวกมานาน
แล้ว เนื่องแต่อาการอันหวั่นของหนังสือชาว
เช่น Hearst และ Chicago Tribune ถึง
กระนั้น ก็ยังน่าสงสัยว่าชาว อเมริกันจำนวนมาก
จะปรารถนาทางไหนในเรื่องปัญหาแมนชูเรียน.
ข้างฝ่ายฝรั่งเศสก็ยังคงถกกัน เวลานี้
เหมือนจะคอยว่า ความจำเป็นสุดท้าย
ของนายสตีมันน์ จะเป็นผล อย่างไรบ้าง

ทั้งสองประเทศนั้นยังไม่เคย ออกปากว่า จะเข้า
ข้าง ส. ป. ร. อเมริกา เมื่อถึงเวลาจริงจึง
เข้าเลย. นายสตีมันน์ ย่อมที่วางใจเหมือนกับ
คนใจเลวตึง ซึ่งต้องแยกของหนักไว้บนหลัง
ด้วย. ถ้าเขาตกลงมา สุนัขแห่งการส่ง
ความจะเข้าเล่นงานเขา. แต่เราอยากจะได้ว่า
ส่วนมากของโลก ซึ่งตั้งคาคอยอยู่ที่นี่ คงจะ
หวังให้เขาใจเลวตึงสำเร็จ โดยปราศจาก
ถลำตลากล.

การเลี้ยงในถนน

(ตำนานของเชอร์ฟเวอร์ วันที่ ๑๒ มกร.)

เราหวังไว้ว่าเราไม่ผิด เมื่อกล่าวว่าตำรวจ
เห็นแก่คนลากจูงลากมากกว่า คนขี่รถยนตร์
เมื่อเวลาเกิดเหตุชนกันขึ้น. เรา รู้สึกเสมอ
ว่าตำรวจเลือกดำเนินทางที่จะ คัดค้านคนขี่รถ
สัก และคิดว่าคนขี่รถยนตร์ว่าเป็นผู้ชน. การ
ปฏิบัติดังนี้ เราได้เห็นออกอยู่. คนขี่รถยนตร์
เป็นผู้ยังค้ำยันหมักกำลังมากกว่า แล่นได้
เร็วกว่าคนขี่รถของม้า ก็เป็นธรรมดาอยู่
ที่จะต้องคอยคิดว่าคนขี่รถยนตร์ค้ำยันคนขี่รถ
ล้อสี่ล้อวิ่งแข่งแล่นเร็วกว่า และมีกำลังมาก
กว่า คงจะเป็นตัวการให้เกิดเหตุได้ มากกว่า,

บทนำบางเรื่อง

กุ่มกุ่ม

เจ้าของผู้ชั่วร้ายเช่นนี้ หรือลูกจ้างของเขา
จึงควรต้องรับผิดชอบก่อนคนอื่น. ความวินัย
หรือการเงินต่อไป. ถ้ารถยนต์ชนรถลาก
เขา เพราะความเลินเล่อของผู้ลากรถ เจ้า
ของรถยนต์จะไปเอาอะไรกับคนลากรถในส่วน
ค่าเสียหายที่ให้แก่รถยนต์? แต่ส่วนตรง
กันข้าม เจ้าของรถยนต์มักจะไม่มีเงินทำขวัญ
ให้แก่คนลากรถผู้ร้องขอไม่มากนัก. อีก
ประการหนึ่งเจ้าของรถยนต์มักไม่ค่อยปรารถ
นาจะไปเกี่ยวข้องกับกิจการของตำรวจ จะ
เป็นใครผิดใครถูกก็ช่าง มักจะยอมเสียค่า
ทำขวัญ เลื่อนอัยให้แก่คน รถมลาก เสียให้ สัน
เรื่องไป จะใด ไม่ต้องไปเสียเวลาเป็นความ.
คงนึกเป็นการง่ายที่ ทังไม่แพงเงินด้วย. เหตุ
ผลจึงกล่าวมาทั้ง ๓ ประการนี้เอง คงจะทำให้
ตำรวจปฏิบัติคดี เลื่อนอัย ในทาง ตักสินให้ ผล
รถยนต์เป็นผู้ผิด.

แต่เมื่อกล่าวโดยสัตย์จริง อัยคดีที่เกิดขึ้น
ขึ้นในถนน. เหล่านั้นย่อมมีตำรวจรถลากหรือ
คนเถื่อนคนเป็นผู้ใช้ได้มากที่สุดทีเดียว. รถลาก
เร่กัทรายอยู่ว่ามีรถลากเกาะไปตามถนน ไม่
เชื่อต่ออาณัติสัญญาณแห่งการเถื่อนคน จนมา
เคื่องกุ่ม. กูเขาไม่รู้ลึกต่อความคืบคืบของ

ถนนเลยเลย เพราะเขารู้ว่ารถยนต์จะไม่
กล้าตรงเข้าชนเขา หรือมีฉนั้นเขาก็อัย
ให้เถื่อนคนขึ้นข้างเล็กลงน้อย เพื่จะได้ค่าทำ
ขวัญ เขาจึงมักไม่ค่อยให้ทางแก่รถยนต์
เพียงพอ. ฝ่ายคนเถื่อนคนร้ายเหมือนกัน
มีสองจำพวกที่เป็นภัยแก่รถยนต์. พวกหนึ่ง
ถือคติไม่ค่อยหลนหลกในถนนที่คับคั่ง เพราะ
เชื่อกันว่า ถึงจะหวิดหวิดก็พอหลกได้พ้น. เมื่อ

เวลาเขาชักเหิมขึ้นมา เขาอาจผลนไปตาม
ความพอใจ ปลดปล่อยให้คนรถหลนหลกเขาให้
ปราศจากอันตรายเอง. อีกพวกหนึ่งนั้น ไม่
เหลียวแลเหตุอะไรเสียทีเดียว วิ่งเข้ามาในถนน
ให้รถชนจนได้. อันจะไม่ให้คนชั่วรถยนต์
ชนคนเช่นนั้นเป็นการยากอยู่. เราเห็นด้วยว่า
คนชั่วรถ ผู้ใด ผก หัก มาช้านานและมี ขวัญ
อาชวาทการล่อลวงหน้าไม้ทัน แต่ใครเล่าจะ
คาดคิดว่า คนผลนผลนเหล่านั้น อยู่ๆ จะวิ่ง
ออกมากลางถนน? รวมความทั้งหมดเรา
เห็นว่า ถ้าคนเหล่านั้น ผู้เป็นพวกอให้เถื่อน
เหตุโดยไม่จำเป็น ต้องถูกลงโทษเสียบ้าง
จะเป็นผลกับมหาชนทั่วไป.

พ. ศ. ๒๔๗๔

บทนำบางเรื่อง

ปากบอน

(จาก บางกอกเดลิเมล์ วันที่ ๑๕ มกร.)

เมื่อพลเมืองเห็นการฆาตกรรม หรือเห็น
อะไรอย่างหนึ่ง หอยของออกจากบ้าน มายืนหลัง
ของมัน ความรู้สึกตามธรรมชาติของเขา
ทำให้เขาวังไปแรงแก่ คำว่าที่สถานที่ใกล้ที่สุด
ให้ทราบ. แต่เมื่อเขาเห็นคนหนุ่มหนึ่งเล่น
การพนันกันอยู่ เขาหาเกิดความรู้สึกเช่น
นั้นไม่ และก็เป็นการถูกต้องแล้วที่เขาไม่รู้
สึกเช่นนั้น. เท่าที่เราทราบได้ขึ้น ผู้แจ้งความ
แก่ตำรวจเรื่องของการฆาตกรรมหรือเรื่องอะไร
หาได้รีบวิ่งวิ่งไม่ นอกจากพฤติการณ์พิเศษ.
แต่ถ้าเขาวังไป กระซิบบอกว่าเพื่อนบ้าน ของเขา
กำลังฝ่าฝืนกฎหมายการพนัน เขาก็จะรีบ
เงินรางวัล.

เมื่อวานนี้ มีข่าวว่า พวกนักขโมย เหล่านี้ ประ-
มาณ ๑๐๐ ราย ซึ่งตำรวจได้จับตัวผู้เล่นการ
พนันตามความที่เขาเข้าไปจับนั้นเสร็จแล้ว ได้
ไปขอรับเงินบำเหน็จจากรัฐบาล นี่ยังเป็น
จำนวนประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท. จำนวนเงิน
จะเป็น ๒๐,๐๐๐ บาท หรือ ๑๐,๐๐๐ บาท

หรือ ๕,๐๐๐ บาทไม่สำคัญเลย จะเป็นจำนวน
เท่าไรก็ตาม เงินที่จ่าย ดังนั้น เช่นเงินจ่ายผิด
ดังนั้น.

วิธีจ้าง พลเมือง ให้ทำหน้าที่ปากบอน ทั้ง
หลายเหล่านี้ ผิดทั้งหมด และเป็นอันตราอยู่.
ไม่มีเหตุผลสมควร ไม่ว่าจะปรากฏแก่ไหน เมื่อ
ใช้กลอุบายเหล่านี้ไปทั่ว คงที่เห็นธรรมนิยมใน
เมืองเราเวลานี้.

คนวัยสิ้นของตำรวจ คงที่ใช่ ในประเทศ
อังกฤษและ ส. ป. ร. อเมริกา เมื่อใช้ สำหรับ
เหตุการณ์พิเศษบางทีก็เป็นการจำเป็นอยู่. โดย
ปกติ เขาใช้ คนที่พินโท มาแล้วไม่มี อะไรที่
กว่านั้น จะทำก็เต็มใจออกเหตุการณ์พิเศษประ-
โยชน์แก่ตำรวจเลย เรื่องความประพฤติที่
เพื่อนเก่าของเขาได้กระทำไป เพื่อเจ้าหน้าที่
จะได้ ตาม สกปรก รอย ผู้หันหน้าเข้าสู่อุบายมุข
เหล่านี้. เราเข้าใจว่าการใช้ วิธีเช่นนั้น ย่อม
มีเหตุผลสมควรอยู่บ้าง. แต่ถึงในนครใหญ่
ที่สุด เราก็สงสัยว่า ในแขวง ตำรวจ แขวงหนึ่ง
เขาจะไม่ใช้คนเช่นนั้นมากกว่าคนเกี้ยว.

การ วาง สิ้นยอมอย่างลึกซึ้ง คงที่ใช่ เกือบ
กับพระราชบัญญัติการพนันนั้น ไม่ใช่ใช้ของ

บทนำบางเรื่อง

๑๖๖๖ กุมภาพันธ์

ใหม่ ไ้เคยใช้กันยาวคราวสามปีในท
ประเทศ แต่ยอมแก้ด้วยกฎหมายสมัยใหม่
ที่ระบียบทางบรรยา คือ กฎหมาย ทพยายาม
ยังคัมความเคยชินส่วนตัวของพลเมือง. ใน
ส. ป. ๖. อเมริกา ทุกวัน นม ผู้รับสินจ้าง ของ
เจ้าพนักงานผู้พยายามอย่างแปลก ๆ ในอัน
ระให้ ไ้ใช้กฎหมายซึ่งไ้ไม่ไ้ คือ กฎหมาย
ห้ามการคัมสุราเมรัย.

ความน่ากลัวอันตรายอย่างหนึ่ง ในวิการ
เช่นนี้ คือ การเพาะทุษกรรมความชั่ว ซึ่งชั่ว
เท่ากันหรือชั่วมากกว่าความชั่ว หรือทุษกรรม
ซึ่งกฎหมายนั้นเอง พยายาม ระห้ามปรามเพื่อ
ระงับเสีย. กล่าวทั่วไปถึงมรรยาทของบุคคล
คนสามัญ ไ้ไหนจะเป็นพลเมืองดีกว่ากัน—คน
เล่นการพนันหรือคน ที่เคยเอาเรื่องของคน
บ้านไปเที่ยวขาย ? ในระหว่างทวิการ เช่นนี้
สามารถสำแดง สติดีแห่งการงานของตำรวจผู้
รักษา พระราช บัญญัติ การพนัน อัน แสนยาก
ลำบากไ้ได้อย่างทรุ กลยี่เป็นเวลาก่อนหน้ให้เด็ก
จำนวนคน ซึ่งทำความชั่วเช่นเท่า ๆ กัน ถึง
แม้จะเป็นความชั่วที่ไม่มกฎหมายห้าม ก็เป็น
ความชั่วที่โลกเห็นตรงกันหมดว่าชั่ว.

มีเสียง โยกันว่าจะกวาดขันพระราชบัญญัติ
การพนันด้วยไ้ให้ข้งขึ้นไป จนกระทั่งไ้
ญาติและมิตรเล่นการพนันกันไ้ คือ ห้าม
การพนัน “ญาติมิตร” เสียด้วยที่เกี่ยว.
เราไม่เข้าใจเลย ว่า อะไรทำให้สัจัญญาของ
ผู้ร่าง กฎหมาย สมัย ไ้ใหม่นี้ ยึกเยียน ผันแปรไป
จนกระทั่งทำให้ เขาเชื่อว่า กฎหมาย อาจเปลี่ยน
ความเคยชินส่วนตัว และส่วนสมาคมไ้.
ไม่ค้องสงสัย คนเหล่านี้ คงจะกล่าวว่าทุกวันนี้
ประเทศอื่น ๆ เขาก็มีกฎหมาย ห้ามการพนัน
อย่างเคร่งครัด. แม้ไ้เคยกฎหมายเช่น
นั้นก็มี และคนผู้ค้องการเล่นการพนันก็เล่น
กันในประเทศเหล่านั้นเหมือนกัน. เหตุไ้ไม่มี
การพนันมากกว่านั้นในตะวันตก ทำให้ไ้เพราะ
มีกฎหมายห้ามไม่ แต่เป็นเพราะพลเมืองมี
ทางเล่น อื่น ๆ ไ้เพลิดเพลิน มากกว่าและไ้
กว่า. เมื่อชาวสยามไ้มีภาวะสูงขึ้น เมื่อเขา
สามารถเริ่ทางไปในที่ต่าง ๆ ไ้โดยมิค้อง
อาศัยรถจักรยาน มีราคาแพงลงไป เมื่อเขา
มีของที่เขาอยากซื้อ ก็มเงิน ที่จะซื้อของเหล่านี้
นั้น เขาจะเล่นการพนันน้อยลง แต่ถ้าภาวะ
เช่นกล่าวไ้ ยังไม่มาถึงเข้า กฎหมายใด ๆ

พ. ศ. ๒๔๙๔

บทนำบางเรื่อง

ก็ไม่อาจ เปลี่ยน ความ เคยชิน ของราษฎรได้. หมกไป ๆ เขาเห็นจนกรรมเป็นการขาย
การออกกฎหมายเหล่านี้ ในเวลานี้ เป็น และโจรกรรมเป็นการขายไซ้ คำว่าจะไม่
การเคราะห์ร้ายอยู่แล้ว แต่การที่จะทำความ ต้องวางสินบน เพื่อให้เขามาบอกเล่าเลย. เหตุ
ผิดนั้น ให้หนักยิ่งขึ้น โดยของส่งเสริม ที่คำว่าจะเลิกสินบน ย่อมทำให้ผู้รับสินบน
ราษฎรชายหญิง ให้ละทิ้งความกังวลไปปฏิบัติ เหล่านี้กลายเป็นคนปากบอนไปสิ้น. แม้ผู้คร
ทุษกรรม จะเป็นการร้ายหนักขึ้นอีกมาก. คนสุกท้องของท่านก็อาจบอกแก่ท่านได้ว่า คน
ถ้าผู้รับสินบนไปแจ้งความแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อ ปากบอนไม่ใช่คนก็ ไม่ควรได้รับความยก
นำบัญชีเล่นการพนัน เชื่อว่าการพนันเช่น ย่องของรัฐบาล.

ประกาศ

เรื่องประเทศรุมเนีย อาณาเขตต์มอริซัส
และโรดีเซียเหนือ เรปบลิกฟันแลนด์และประเทศเนเดอร์แลนด์
เข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาะวางประเทศ
ว่าด้วยการปฏิบัติการตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ
ต่างประเทศร่วมกับกรุงสยาม

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

เลขาธิการสันนิบาตชาติได้แจ้งความการมอบสัตยาบัน และการให้ภาคยานุวัติของประเทศต่าง ๆ ดังจะได้ระบุไว้ต่อไปนี้ สำหรับอนุสัญญาว่าด้วยการปฏิบัติการตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ฉบับลงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐ (ค.ศ. ๑๙๒๗) คือ

๑. ประเทศรุมเนีย มอบสัตยาบัน วันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๔
(ค.ศ. ๑๙๓๑)

๒. ประเทศอังกฤษ แจ้งความการให้ภาคยานุวัติสำหรับอาณาเขตต์มอริซัสและโรดีเซียเหนือ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ (ค.ศ. ๑๙๓๑)

๓. เรปบลิกฟันแลนด์มอบสัตยาบัน วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๔
(ค.ศ. ๑๙๓๑)

๔. ประเทศเนเดอร์แลนด์มอบสัตยาบัน วันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๔
(ค.ศ. ๑๙๓๑)

ประกาศ

กรมวัง

โดยที่ทบพันญัตติแห่งอนุสัญญานี้มีมาให้ใช้แก่รัฐภาคี ๓ เดือน ภายหลังจากวันที่
รัฐภาคีนั้น ๆ ได้มอบสัตยาบันสารหรือแจ้งความการใช้ภาคยานุวัติแก่เลขาธิการ
และโดยที่กรุง สยามได้ประกาศให้ใช้ อนุสัญญานี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

ฉะนั้นอนุสัญญาที่ว่านี้ จึงเป็นอันใช้ระหว่าง กรุงสยาม กับ ประเทศรומเนีย
ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ กับอาณาเขตคัมมอร์ริสและ โรดีเซียเหนือ
ตั้งแต่วันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ กับ เปรูลิกพันลันด์ ตั้งแต่วันที่ ๓๐
ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ และกับประเทศเนเดอร์แลนด์ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน
พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

อนึ่งในเวลาลงนามในอนุสัญญาฉบับที่ว่านี้ ฝ่ายรומเนียได้ทำข้อสงวนไว้
ด้วยดังต่อไปนี้

“ตามความในข้อ ๑ แห่งอนุสัญญาให้เป็น อันใช้แต่ สำหรับข้อตกลงซึ่งตาม
กฎหมายพื้นเมืองนับว่า เป็นข้อตกลงทางพาณิชย์”

วังสราญรมย์

ประกาศมาณวันที่ ๓๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เทววงศวโรทัย

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๗ ตอนที่ ๓๕)

ประกาศ

ให้ใช้พระราชกฤษฎีกากำหนดการแบ่งที่ดิน
ในอำเภอบางบ่อ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
และบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้แก่ราษฎร พ. ศ. ๒๔๗๓
บังคับถึงอำเภอเมืองสมุทรปราการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มี
พระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า

ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดการ
แบ่งที่ดินในอำเภอบางบ่อ บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และบางปะกง จังหวัด
ฉะเชิงเทรา ให้แก่ราษฎร เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๓ และ
ข้าหลวงพิเศษปฏิบัติการตามหน้าที่อยู่แล้วนั้น

บัดนี้ ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ที่ดินบางตำบลในเขตต์อำเภอ
เมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการมีราษฎรแก่งแย่งขอจองซบซ้อนกันมาก
สมควรจะจัดแบ่งที่ดินที่อยู่ในเขตต์อำเภอนั้น ดังที่จัดทำอยู่แล้วในอำเภอบางบ่อ
บางพลี และบางปะกง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายการใช้พระราชกฤษฎีกาซึ่งกล่าวนาม
มาข้างบนนั้น ไปถึงอำเภอเมืองสมุทรปราการตามแผนที่ซึ่งอยู่ต่อท้ายประกาศ
นี้ และให้จัดแบ่งที่ดินในอำเภอเมืองสมุทรปราการให้แก่ราษฎร โดยวิธี
และหลักการอันเดียวกัน ทั้งนี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗
ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

รวมกระทรวงทหารเรือเข้ากับกระทรวงกลาโหม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า บัดนี้ทรงพระราชดำริเห็นเป็นเวลาอันสมควรจะรวมราชการทหารบกทหารเรือเข้าเป็นกระทรวงเดียวกัน เพื่อให้กิจการป้องกันพระราชอาณาจักรประสานกันดีขึ้นตามสมควรแก่กาลสมัย จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รวมราชการกระทรวงทหารเรือเข้ากับกระทรวงกลาโหม ให้เสนาบดีกระทรวงกลาโหมมีอำนาจบังคับบัญชาราชการได้ตลอดทั้งทหารบกทหารเรือทั่วไป ทั้งนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

ตั้งเสนาบดี และรองเสนาบดี กระทรวงกลาโหม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมราชการกระทรวงทหารเรือเข้ากับกระทรวงกลาโหม ความแจ้งอยู่ในประกาศแล้วนั้น

พ.ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายพลเรือเอก พระเจ้าฟ้าเธอ กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร ดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงกลาโหม และให้ นายพลโท พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอลองคณี เป็นรองเสนาบดี กระทรวงกลาโหม มีอำนาจบังคับบัญชาราชการทั่วไปถัดจากเสนาบดี และให้พระองค์เจ้าอลองคณี ตำแหน่งนั่งในที่ประชุมเสนาบดีสภาด้วย ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

ประกาศกระทรวงเกษตรธิการ

ด้วยตามโครงการจำกัดดื่บูกซึ่งรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ร่วมมือเป็นภาคีด้วยแล้วนั้น ประเทศสยามจะขุดหาแร่ดื่บูกและสังแร่ดื่บูก จำหน่ายออกนอกพระราชอาณาเขตได้ ในปีหนึ่ง มีน้ำหนักรวม ดื่บูก ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ ตัน

อาศัยอำนาจตาม ความใน มาตรา ๑ แห่ง พระราชบัญญัติ จำกัด แร่ดื่บูก พุทธศักราช ๒๔๗๔ ซึ่งให้เสนาบดีกรมอำนาจประกาศกำหนดโควตาและระยะเวลาโควตาเป็นคราว ๆ และในการกำหนดโควตาให้ผู้ขุดหาแร่ เสนาบดีมีอำนาจสงวนส่วนโควตาของประเทศสยามไว้ตามแต่จะเห็นสมควร เพื่อกันไว้สำหรับจำนวนแร่ในครอบครองของผู้ซื้อแร่ในวันใช้พระราชบัญญัตินี้ และจำนวนแร่ซึ่งผู้ถือใบอนุญาตขุดหาแร่ได้ร่อนหามาได้ เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ จึงประกาศให้ทราบทั่วกันดังต่อไปนี้ คือ

ประกาศ

ฉะบับ กุฎิก

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดระยะเวลาไว้ ๖ เดือน นับแต่วันที่ ๑
กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

สงวนกันให้สำหรับแร่ในครอบครอง ๕๕๒.๘ ตัน

สงวนกันให้สำหรับแร่ของผู้ถือใบอนุญาตร่อนหาแร่ ๕๐๐.๐ ตัน

รวม ๑,๐๕๒.๘ ตัน

เมื่อหักจำนวน ๑,๐๕๒.๘ ตัน ออกจาก ๑๐,๐๐๐ ตันแล้ว คงเหลือ
จำนวนแร่ดิบ ๘,๙๔๗.๒ ตัน ซึ่งจะเฉลี่ยให้แก่ผู้ขุดหาแร่ทำการขุดหาได้ทั้งปี
นับแต่วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

กรรมการประเมินได้ประเมินจำนวนแร่ขุดได้ให้แก่ผู้ยื่นเรื่องราว ขอบสิทธิ
แร่เสร็จแล้ว ปรากฏยอดจำนวนน้ำหนักรวมเป็นเนื้อดิบ ๑๒,๘๖๘.๒ ตัน สูง
กว่าจำนวนคงเหลือที่จะเฉลี่ยให้ขุดหาได้ ๓,๙๑๑ ตัน

เพราะฉะนั้น จึงกำหนดโควตาให้ผู้ขุดหาแร่ขุดหาได้เฉพาะในระยะเวลา
โควตาครั้งแรกเป็นจำนวน ๖๕.๕ เปอร์เซ็นต์ของจำนวนแร่ขุดได้ ๑๒,๘๖๘.๒
ตัน หรือเท่ากับจำกัด ๓๐.๕ เปอร์เซ็นต์

กระทรวงเกษตรธิการ

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เจ้าพระยาพิชัยญาติ

เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๗๖)

หอสมุดแห่งชาติ

ประกาศเลื่อนกรมและตั้งเจ้าพระยา

ศุภมัสตฺ พระพุทธศาสนกาลเป็น
อดีตกาล ๒๔๗๔ พรรษา ปัจจุบัน
สมัย อัสสัมปัตตสว พุทธจักขณมาส
อัญมฺสฺรทินสุริยวาร โดยกาลบริจเฉท
พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหา
ประชาธิปก มหันทเดชนดิถกรมมา
ชิปดี เทพยปรียมหาธารววิงศ อสมภิน
พงศพิระกษัตริ บรมรัตนราชนิกรโธม
จาตรันตบรม มหาจักรพรรดิราชสังกาศ
อุกโตสุชาติล้ำคุณเทวราณี จักรีบรม
นาถ จุฬาลงกรณ์ราชวรางกูร มหามกุฎ
วงศวิสุตราชันฐ ราชธรรมทศพิธออกฤณ
นิบุณ อุดุลยภักตยภักตินิหาร บรมพา
ธิการสุสาธิต รัชนัยลักษณะวิจิตรเสภาภค
สรพวงค์ มหาชนโนตมางคมานท สนธิ
มตสมันตสมมาคม บรมราชสมภาร ทิพย
เทพาวตาร ไพศาลเกียรติคุณ อุดุลย
ศักดิ์เดช สรรพเทเวศปรีชานุรักษ์ มงคล
เลิศคนเนมาหวั สุโขทัยธรรมราชา อภิ
นาวศิลปศึกษาเดชนาวัช วิชัยยุทธ
ศาสตรโกศล วิมลนรยพินิต สุจริต

สมาจาร ภัทรภิกษุณานประติมานสุนทร
ประวรศาสโนปสตมภก มูลมุขมาตย
วรนายกมหาเสนานี สวราชนาวิพยุห
โยธโทยมจร บรมเชษฐโสทรสมมต
เอกราชยศสธิดมบรมราชสมบัติ นพ
ปฎูลเสวตฉัตรตติฉัตร ศรีรัตโนปลักษณ
มหาบรมราชากิเษกาภินิกร สรรพทศ
ทิกวิจิตเดโชไชย สกลมไหศวรยมหา
สวามินทร์ มเหศวรมหินทรมหารามา
ธิราชวโรดม บรมนาถชาติอาษันยาสรย
พุทธานิไตรรัตนสรณารักษ์ วิเศษญศักดิ์
อักรนเรศวราชิบดี เมตดาภรณ์าศีตล
หฤทัย โอนโปไมยบุญการ สกลไพศาล
มหาวัณฐราชิบดีนทร ปรมินทรธรรมิก
มหาราชาธิราช บรมนาถบพิตร พระ
ปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า เจ้าฟ้าเธอ
กรมขุนลึงหวิกรมเกรียงไกร มีวุฒิปรีชา
ในราชการทหารเรือ ทรงปฏิบัติราชการ
ในหน้าที่ตำแหน่งต่าง ๆ ตั้งแต่เสด็จ
กลับจากการศึกษาต่างประเทศยุโรป เข้า

ประกาศ

กุ่มภัก

สำรองราชการในกรมบัญชาการ บังคับ
การเรือ บัญชาการกรมทหารชายทะเล
บัญชาการกรมยุทธศึกษาโดย เรียบร้อย
ด้วยพระอุตสาหะเป็นอันดี ดังปรากฏ
ในประกาศตั้ง กรม เมื่อ พ. ศ. ๒๔๕๕
แต่นั้นทรงดำรงตำแหน่ง เป็นจเรทหาร
เรือ ดำเนินราชการเจริญตลอดมา แม้
มีเหตุการณ์สำคัญ พิเศษ ประการใด ใน
หน้าที่ กิจการนั้น ๆ ก็ได้สำเร็จเป็นผล
อย่างดียิ่ง ซึ่งสมเด็จพระบรมเชษฐา
ธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ทรงยกย่องไว้ในประกาศ
เลื่อนกรมเมื่อ พ. ศ. ๒๔๖๓ แล้ว เบื้อง
หน้าแต่นั้น ราชการทหารเรือในหน้าที่
พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมขุนสิงหวิกรม
เกรียงไกร ดำเนินเทียมทันกาลสมัยอัน
ควร บรรลุความเจริญกฤษฎาพสมพระ
บรมราชาธิบาย จึงทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ฯ พระราชทาน เกียรติยศ ให้เป็น
นายพลเรือเอก ดำรงตำแหน่ง เสนาบดี
กระทรวงทหารเรือ ทั้งนี้ เพราะพระเจ้า
พี่ยาเธอ กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร
ทรงประกอบ ด้วย พระอุตสาหะ วิริยสม-
บัติ มิได้ปรามภักส่วนพระองค์เป็นที่

ตั้ง แม้จะเป็นการตราครุฑพระอนามัย
ก็มิได้ทรงย่อท้อต่อราชการ ด้วยเหตุที่
มีความภักดีมั่นคงในราชการ และข้อ
สำคัญอีกประการหนึ่ง ทรงประกอบ
ด้วยพระนิสสัยสมบัติหนักแน่น ปก-
ครองนายทหารทั้งผู้ใหญ่ผู้น้อยได้บังคับ
บัญชาได้เรียบร้อย ให้จอศจใจรัก
และร่วมมือดำเนินการโดยเอื้อเฟื้อกลม
เกลียวกัน อันเป็นปัจจัยเกื้อกูลความ
เจริญในราชการอย่างประเสริฐ ราชการ
กองทัพอาวจึงดำรง ความเป็น ปึกแผ่น
ถาวรมาจนปัจจุบันนี้ ส่วนราชการใน
พระองค์สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน พระ
เจ้าพี่ยาเธอ กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร
ก็เคยได้สนองพระเดชพระคุณเป็น องค์
มนตรี เป็นราชองครักษ์พิเศษ และ
กำลัง เป็นที่ ปรีกษา สำหรับ เครื่องราช
อิสริยาภรณ์อัน มีศักดิ์ รามาธิบดี อยู่
บัดนี้ ก็ได้โปรดเกล้า ฯ ให้รวมกระทรวง
ทหารเรือเข้ากับกระทรวงกลาโหม เป็น
ทบวงการ บัอง กัน พระ ราชอาณาจักร
และรักษาความสงบราบคาบภายใน ทรง
พระราชดำริเห็นว่า พระเจ้าพี่ยาเธอ
กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร จะปฏิบัติ

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

ราชการสนองพระเดชพระคุณให้สม
พระบรมราชประสงค์ได้ จึงทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่ง
เสนาบดีกระทรวงกลาโหม ว่าการ
ทหารทั่วไปทั้งบกเรือ อันนับว่าได้ทรง
มอบพระราชภาระสำคัญ ประการหนึ่ง
แห่งสยามาธิปไตย ด้วยทรงประจักษ์
พระราชหฤทัยว่า พระเจ้าฟ้าเธอ
กรมสังฆวิกรมเกรียงไกร ทรงพระ
ปรีชาชำนาญในราชกิจน้อยใหญ่ เข้า
พระหฤทัยในพระบรมราชาบาย และ
ราชประสงค์เป็นอันดี บิวิบุรณด้วย
พระคุณสมบัติดังกล่าวแล้ว บัดนี้ทรง
พระเจริญวัยวุฒิ สมควรจะเลื่อนขึ้น
เป็นพระองค์เจ้าต่างกรมผู้ใหญ่ อันเป็น
ที่ไว้วางพระราชหฤทัยได้

จึงมีพระบรมราชโองการมา ณ พระ
บัณฑูรสูงสิงหนาทดารัสสั่ง ให้เลื่อน
กรมพระเจ้าฟ้าเธอ กรมขุนสังฆวิกรม
เกรียงไกร ขึ้นเป็นกรมหลวง มีพระ
นามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า พระ
เจ้าฟ้าเธอ กรมหลวงสังฆวิกรมเกรียง
ไกร อังนาม ทรงศักดินา ๑๕๐๐๐ ตาม
พระราชกำหนดอย่าง พระองค์เจ้าต่าง

กรมในพระบรมมหาราชวัง จงทรงเจริญ
พระชนมายุ พรรณ สุข พล ประดิधान
คุณสารสมบัติ สรรพสวัสดิพิพัฒน์
มงคล วิบุลศุภผลสกลเกียรติยศ เสดหา
นุภาพ มโหฬารทุกประการ

ให้ทรงเลื่อนเจ้ากรม เป็นหลวง
สังฆวิกรมเกรียงไกร ถือศักดินา ๘๐๐
ให้ทรงเลื่อนปลัดกรม เป็นขุน
พรหมไพฑูรณกร ถือศักดินา ๖๐๐
สมุหบัญชี คง เป็น หมื่นอินทรนคร
คณานุบาล ถือศักดินา ๔๐๐
ให้ผู้ซึ่งได้เลื่อน และคง บรรดาศักดิ์
ทั้งสามนี้ ทำราชการในหลวงและใน
กรมตามอย่างธรรมเนียมเจ้ากรม ปลัด
กรม สมุหบัญชี ในพระองค์เจ้าต่างกรม
ทั้งปวงสืบไป ให้มีสุขสวัสดิเจริญ เทอญ

อนึ่ง ทรงพระราชดำริว่า พระยาจินดา
ภิรมย์ราชสถาปติ มีพื้นพวงศัสมมาจาก
เจ้าพระยาวิชิตครี เมิน ณ สงขลา ซึ่ง
เป็นสกุลเก่า ได้รับราชการมาทุกชั้น
บรรพบุรุษ ส่วนพระยาจินดาภิรมย์ เมื่อ
สำเร็จการศึกษาแล้ว ก็ถือตามประเพณี
ในวงศ์สกุล เข้ารับราชการในกระทรวง

ประกาศ

๖๓๖๓ กุมภ

ยุคติธรรม พยายามศึกษาวิชากฎหมาย จนสำเร็จภูมิเนติบัณฑิตสยาม ได้โอกาส เป็นนักเรียน หลวง ของ กระทรวงยุติธรรม ส่งไป ศึกษาวิชา ต่อไปใน ยุโรป และพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน พระบรมราชานุญาต ให้ ไป ใน พวก ตาม เสด็จประพาสยุโรปครั้งหลัง ได้ไป อยู่ศึกษาวิชากฎหมายอังกฤษจนสำเร็จ ได้ปริญญาเบริสเตอร์แอตลอ แล้ว กลับเข้ามา รับ ราชการใน รัชกาลที่ ๖ ได้เป็น ผู้พิพากษา ศาลแพ่ง สนามสถิต ยุติธรรม พระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็นที่หลวงจินดาภิรมย์ ต่อมาได้เป็น ผู้พิพากษาศาลคดีต่างประเทศ และ ได้รั้งตำแหน่งอธิบดีกองหมาย กองล้ม ละลาย และหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท อยู่คราวหนึ่ง แล้วโปรดเกล้า ฯ เลื่อน ฐานันดร เป็น พระ จินดาภิรมย์ราชสา บดี เป็นตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษา ศาลแพ่งสนามสถิตยุติธรรม ต่อมา ได้เลื่อน บรรดาศักดิ์ เป็น พระยาจินดาภิรมย์ราชสาบดี รับพระราชทานพานทองเป็นเกียรติยศ ถึง พ. ศ. ๒๔๖๕

ทรง พระ กรุณา โปรดเกล้า ฯ ให้ เป็น กรรมการ ศาลฎีกา มียศ เป็น มหาอำมาตย์โท

ถึงรัชกาลปัจจุบัน เมื่อตำแหน่ง อธิบดีศาลฎีกาว่างลง ทรงพระราชดำริ เห็นว่า พระยาจินดาภิรมย์สามารถและ ประกอบ ด้วย เกียรติคุณ สมควร จะ รับ ราชการในตำแหน่ง สำคัญอัน สูงสุด ใน ฝ่ายตุลาการได้ จึงโปรดเกล้า ฯ ให้ เป็นอธิบดีศาลฎีกาอยู่หนึ่งปี แล้วทรง สถาปนา เป็น เสนาบดี กระทรวงยุติธรรม มียศเป็นมหาอำมาตย์เอก เต็มตามตำแหน่ง

ตลอดเวลาที่รับราชการมา พระยา จินดาภิรมย์ได้ แกะใจจัดวางระเบียบ ราชการ ศาลยุติธรรม บางอย่าง บาง ประการให้ได้ผลดี เรียบร้อยเป็น แบบ อย่างมาจนบัดนี้ และได้ปฏิบัติราชการ พิเศษอีกหลายประการ เช่น เป็น กรรมการในเนติบัณฑิตยสภา สภาว่าง กฎหมาย และสภาองคมนตรี้ มีคุณ วุฒิปรากฏเป็นอันมาก จึงได้รับเลือก เป็นอุปนายกบ้าง เป็นประธานบ้าง และรัฐบาลสยามได้เสนอนามยกย่องว่า

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

สมควร รับเลือก เป็น ตุลาการ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ของ สันนิบาตชาติ ที่กรุงเฮก ซึ่งถือกันว่าเป็นตำแหน่งสำคัญ

ความไม่ตรีสามัคคี ให้เป็นไปในเพื่อนข้าราชการตลอดถึงประชาชนด้วย จริยาวัตรอันสม่ำเสมอ และตั้งตนไว้ในฐานอันสมควรแก่เกียรติยศฐานันดรศักดิ์ที่

ในราชการส่วนพระองค์ พระยาจินดาภิรมย์ก็เคยสนองพระเดชพระคุณตามโอกาส เช่นในคราวเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงศึกษาวิชาการณยุโรป จึงเป็นที่ทรงรู้จักอัธยาศัยแต่นั้นมา

ทรงพระมหากรุณาชุบเลี้ยงตั้งแต่งไว้ในเวลานี้ได้รับราชการในหน้าที่ เสนาบดีอันมีตำแหน่งสูงสุดอยู่แล้ว สมควรจะทรงพระ กรุณาโปรดเกล้า ฯ ยกย่องให้มีเกียรติยศใหญ่ยิ่งขึ้น

เมื่อได้ระลึกรถึงราชการ ที่พระยาจินดาภิรมย์กระทำมาทั้งปวงนั้น ก็เป็นพระยานให้เห็นชัดว่า พระยาจินดาภิรมย์เป็นผู้มีสติปัญญาวิจารณ์ญาณสุขุม มีความสามารถในราชกิจน้อยใหญ่ ได้กระทำความดีไว้ในราชการเป็นอันมาก ด้วยเป็นผู้มีนิสัยสยบเขือกเขินมั่นคง ตั้งใจปฏิบัติราชกิจสนอง พระเดชพระคุณต้องตามธรรมเนียมไทยมา ทั้งมีความสามารถในการปกครองยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อยู่ในบังคับบัญชา ให้ มีความ สมัคสมานจงรักภักดีในหน้าที่ มีอัธยาศัยโอบอ้อมอารี เป็นที่ นับถือ ของ คนเป็นอันมาก เพราะเป็นผู้เอาใจใส่ที่จะแผ่

จึงมีพระบรมราชโองการ มา ณ พระบัณฑูรสุรสิงหนาทดำรัสสั่ง ให้สถาปนาพระยาจินดาภิรมย์ราชสภบดี ขึ้น เป็นเจ้าพระยา มีสมญาจารึกในหิรัณยบัฏว่า เจ้าพระยาศรีธรรมมาธิเบศ สมันตเนตรพิศุทธยุดติธรรมธรร วิสตรนัตติศาสตรราชประเพณี วิเชียรศรีสัตถังศวิชัยพัฒน์ บรมกษัตริสุนทรมหาสวามิภักดิ์ สุขุมลักษณะสุจริตารชาวาศรัย ศรีรัตนตรัยสรณภักดี อภัยพิริยปรการมพาหุ อังนาม ดำรงศักดิ์นา ๑๐๐๐๐ จงเจริญที่รชนมายุ พรรณ สุขสวัสดิพิพัฒนามงคล ธนสารสมบัติบวรวิวาร สมบูรณ์ทุกประการ เทอญ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓๓)

ประกาศ

งดการใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

กฎหมายลักษณะฉ้อโกง พุทธศักราช ๒๔๗๓ ไว้พลางก่อน

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า ตามความในมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะฉ้อโกง พุทธศักราช ๒๔๗๓ ให้ใช้พระราชบัญญัติฉบับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ นั้น บัดนี้ ทรงพระราชดำริว่า ไม่ เป็นเวลาที่ จะพึงให้ เกิด รอยยับ ใหม่ ขึ้น เนื่องจาก การ จด ทะเบียนตามพระราชบัญญัตินั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้งดการใช้พระราชบัญญัตินั้นไว้พลางก่อน จนกว่าจะประกาศให้ทราบต่อไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๓๗)

พระราชกฤษฎีกา

ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น เพื่อตัดถนนจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่บางขวางขึ้นไปถึงวัดลานวั

งจังหวัดนนทบุรี

พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหา ให้ประกาศจงดทราบทั่วกันว่า ทรงพระ ประชาริปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ราชดำริเห็นสมควรให้ตัดถนนในจังหวัด มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ นนทบุรี เพื่อให้ การจราจร ทางบก

พ.ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

สะดวกและรวดเร็วขึ้น

จึงทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศพระราชกฤษฎีกาไว้ มีข้อความ
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ ให้กระทรวงมหาดไทยเป็น
เจ้าหน้าที่จัดการตัดถนน ๑ สาย มีเขตต์
แนวทาง ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ตั้งต้นแต่แม่น้ำเจ้าพระยาตำบลบาง
ขวาง อันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด
นนทบุรีไปถึงวัดลานวัว เป็นถนนขนาด
กว้าง ๒๐ เมตร ยาวประมาณ ๑,๘๐๐
เมตร

มาตรา ๒ เมื่อได้ ประกาศ พระราช
กฤษฎีกานี้แล้ว ให้เจ้าพนักงานผู้มี
หน้าที่ทำถนนจัดการปักกฤษฎี ถนนสายนี้
ตาม เขตต์ แนว ทาง ซึ่ง กำหนด ไว้ ใน

มาตรา ๑ และตามแนวประเพณี ดังได้
หมายไว้ในแผนที่ต่อท้ายพระราชกฤษฎีกา
นี้ และห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดปลูกสร้าง
โรงเรือน หรือ ทำการ อย่างหนึ่ง อย่างใด
ลงในที่ดินภายในเขตต์นั้น นอกจากจะ
ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจาก
เจ้าพนักงาน

เมื่อเจ้าพนักงานผู้มี หน้าที่ได้ ลงมือ

จัดการปักกฤษฎีแล้ว ให้กรรมสิทธิใน
ที่ดินภายใน เขตต์ ที่ได้ปักกฤษฎีไว้ แล้ว
กลับคืนมาเป็นของรัฐบาล และเจ้า
พนักงาน มีอำนาจ ที่จะเข้า บังคับ ถือ ครอง
ครองจัดการทำถนนได้ทันที

มาตรา ๓ บุคคล ผู้ชอบที่จะขอร้อง
ให้เจ้าพนักงานพิจารณา กำหนดราคา
หรือค่าทดแทนให้ เนื่องแต่การที่รัฐบาล
ตัดถนน ไปใน ที่ดิน ดังที่กล่าวไว้ นั้น คือ
เจ้าของที่ดินกับผู้ถือ กรรมสิทธิ ในสิ่ง
ก่อสร้างในที่ดินและผู้เช่า แต่ห้ามมิให้
ยกเอาข้อใด ข้อหนึ่ง ในเรื่อง กำหนดราคา
หรือค่าทดแทน มาเป็นเหตุขัดขวาง ต่อ
การทำถนนนั้น ส่วนผู้ใดควรจะได้รับ
ราคาหรือค่าทดแทนเพียงไร หรือไม่นั้น
ให้เป็นไปตามลัทธิและดังนี้ คือ

(๑) ถ้า ที่ดิน ของ ผู้ใด ที่ต้องถูก
ถนนนั้น ยังมีเนื้อที่ เหลืออยู่ไม่น้อยกว่า
ถึงจำนวน ของ เนื้อที่ติดต่อยู่ กับถนน
ทั้ง ๒ ข้าง หรือแต่ข้างใดข้างหนึ่ง และ
เนื้อที่ที่เหลือ นั้น ไม่ เป็น ที่ซึ่งยาว ตาม
ถนนต่ำกว่า ๘ เมตร กว้างยื่นแต่ถนน
เข้าไปต่ำกว่า ๑๐ เมตร หรือรวมเนื้อ
ที่ดินทั้งสนามกว่า ๘๐ ตารางเมตร แล้ว

พระราชกฤษฎีกา

กมร

รัฐบาลจะไม่ต้องใช้ราคาหรือค่าทดแทน ให้สำหรับที่ดินแปลงนั้น เพราะเหตุว่าการ ทำถนน เข้าไปใน เนื้อ ของ ผู้ใด เจ้าของ ที่ดิน อาจได้รับ ผล จาก การ ทำ ถนนอยู่ด้วย เช่นกระทำให้ ที่ดินมี ราคายิ่งขึ้นโดยทำการก่อสร้างตึก บ้าน โรง เรือน ที่อยู่หรือให้พัก ให้เช่าเก็บ ผลประโยชน์ได้มากเป็นต้น ซึ่งเป็นการ ทดแทนกันอยู่แล้ว

(๒) ที่ดินของผู้ใดถูกทำถนนเสีย หายหมดจำนวนเนื้อที่อย่างหนึ่ง หรือ ที่ดินเหลือน้อยกว่ากึ่งจำนวนเนื้อที่ที่ถูก ทำถนนอย่างหนึ่ง หรือที่ดินชั้นใดที่ เหลือติดต่อกันยาวตามถนนต่ำกว่า ๘ เมตร กว้างขึ้นแต่ถนนเข้าไปต่ำกว่า ๑๐ เมตร หรือรวมเนื้อที่ทั้งสันต่ำกว่า ๘๐ ตารางเมตรอย่างหนึ่ง ให้เจ้าพนักงาน รับซื้อที่ดินที่ต้องถูกทำถนน รวมทั้ง ที่ดินที่เหลืออยู่นั้น ตามราคาธรรมดา ที่ซื้อขาย กันใน ที่ใกล้เคียงในครั้ง ที่ สุก ก่อนวัน ประกาศ พระราชกฤษฎีกาจะ บังคับ เว้นไว้แต่ถ้าเจ้าของเห็นว่าจะยึด ถือ กรรมสิทธิ ที่ดิน ที่เหลือ อยู่ไว้ จะได้ ประโยชน์ ค้ำประกัน ที่ ต้อง เสียหายไป

ในการทำถนนแล้ว จะไม่ขายที่ดินที่ เหลือนั้นให้เจ้าพนักงานก็ได้ เมื่อเจ้า ของได้ เลือก เอาทางที่ไม่ขายแทน ที่จะ ได้รับราคาหรือค่าทดแทน สำหรับที่ดิน ที่เจ้าพนักงานจะซื้อเช่นนั้นแล้ว รัฐบาล ก็ไม่ต้องจ่ายราคาหรือค่าทดแทนให้สำหรับที่ดินแปลงนั้น

(๓) ที่ดินที่ต้องถูกทำถนนนั้นจะ แยกเป็นกี่โฉนดก็แปลงได้ตาม ถ้า เนื้อ ที่นั้นติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันไปรวมอยู่ใน กรรมสิทธิของเจ้าของเดียว ห้ามมิให้ แยกวินิจฉัยเป็นรายแปลง เว้นแต่ที่ ที่ ไม่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันได้ จึงให้วินิจฉัยเฉพาะแปลง ที่ต้องถูก ทำถนนเสีย หายเท่านั้น ให้เสนาคณะ กระทรวง มหาไทย์ เป็นผู้วินิจฉัย เติ้ดขาด ในข้อ โต้เถียงทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง นี้ และ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะบัญญัติในข้อ(๑)-(๒) ข้างต้นบรรดาที่มิได้กำหนดลงไว้ชัดแจ้ง ด้วย

(๔) สิ่งก่อสร้างลงในแนวเขตที่ ที่จะ ทำถนน ก่อน วัน ประกาศ พระราช กฤษฎีกานี้ หรือสิ่งที่ก่อสร้างลงภายหลังวันประกาศ แต่ได้รับ อนุญาต

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

เป็นลายลักษณ์อักษร จากเจ้าพนักงาน
โดยปราศจากเงื่อนไขนั้น ถ้าเป็นสั
ถาวรซึ่งหากจะรื้อลงจะเสียหายเกินควร
และไม่อาจทำให้คืนคงสภาพเดิมได้
แล้ว ให้เจ้าพนักงานคิดค่าทดแทนให้
แก่เจ้าของพอสมควร แก่ราคาตามอายุ
ของสิ่งที่ก่อสร้าง ซึ่งปรากฏอยู่ในเวลานั้น
เจ้าของต้องออกจากที่ไปภายในกำหนด
ซึ่ง เจ้าพนักงาน จะได้ บอก ล่วง หน้าให้
ทราบอย่างน้อยหกสิบวัน

ส่วนสิ่งที่ก่อสร้างไม่เป็นสิ่ง ถาวรดัง
กล่าวไว้ในวรรคก่อนนั้น เจ้าของต้อง
รื้อถอนไป ให้ เสร็จ ภายใน กำหนดเวลา
ซึ่ง เจ้า พนักงาน จะได้ บอก ล่วง หน้าให้
ทราบอย่างเดียวกัน ให้เจ้าพนักงาน
คิดค่า ทดแทนให้ เฉพาะ การรื้อ ถอน
และค่าที่จะต้องก่อสร้างขึ้นใหม่พอสมควร

การกำหนดราคาหรือค่าทดแทนให้
เป็น หน้า ที่ นายช่าง กรม นคราทร เป็นผู้
ตรวจตราและกำหนด

แต่สิ่งที่ก่อสร้างลงภายหลังวันประ
กาศพระราชกฤษฎีกานี้ โดยมิได้รับ
อนุญาต เป็น ลาย ลักษณ์ อักษร จาก เจ้า

พนักงาน เจ้าของจะเรียกร้องราคาหรือ
ค่าทดแทนอย่างใด อย่างหนึ่งไม่ได้ เลย
เจ้าพนักงานจะสั่งให้ย้ายถอนไปให้เสร็จ
ในเวลาอันสมควรได้

(๕) ผู้เช่า ต้องนำ หนังสือสัญญา
เช่าที่ได้ ทำไว้ โดยชอบ ด้วยกฎหมายมา
แสดงเป็นหลักฐาน สัญญาเช่านั้น
ต้องปรากฏว่า ได้ทำไว้ ก่อนวัน ประกาศ
พระราชกฤษฎีกานี้ หรือได้ทำขึ้นภาย
หลัง แต่ได้ รับ อนุญาต เป็นลาย ลักษณ์

อักษร จาก เจ้า พนักงาน โดย ปราศจาก
เงื่อนไข ค่าทดแทนนั้น พึงกำหนดให้
เฉพาะเท่าที่ผู้เช่าได้ เสียหายไป จริง ๆ
เนื่องแต่ เหตุ ที่ ต้องออก จาก ที่เช่าก่อน
ครบกำหนดตามสัญญาเช่านั้น

(๖) การกำหนด ราคา หรือค่าทด
แทนนั้น ให้เจ้าพนักงาน แจ้งความ
เป็น ลายลักษณ์อักษร แก่เจ้าของ ที่ดิน
หรือผู้ถือกรรมสิทธิในสิ่งที่ก่อสร้าง หรือ
ผู้เช่าโดยชอบ ด้วยกฎหมาย อันจะ ต้อง
เสียหายเพราะการกำหนดนั้น ให้ไปทำ

ความตกลง กับเจ้า พนักงาน โดย มีเวลา
อัน แน่นนอน ณ ที่ใด ที่หนึ่ง แล้ว แต่ เจ้า
พนักงานจะกำหนดตามสมควร และ

พระราชกฤษฎีกา

กุ่มภ

เพื่อกำหนด จะแต่งตั้งผู้แทนโดยมั่งหนึ่ง
ส้อมอบฉันทะ เป็นหลักฐำน ไปทำควม
ตกลงแทนก็ได้

ถ้าเจ้าพนักงานได้แจ้งควมไปแล้ว
อีกฝ่ายหนึ่งไม่มาตามกำหนดนัด ก็ให้
เจ้าพนักงาน แจ้ง ควม บอก กำหนดไป
อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่สุด ให้ทราบล่วงหน้า
ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้บอกไป
ด้วยว่าถ้าไม่มาเองหรือตั้งผู้แทนมาเพื่อ
ทำควมตกลงดังกล่าวข้างต้นแล้ว เจ้า
พนักงาน จะเป็น ผู้กำหนด ราคาหรือค่า
ทดแทนแต่ฝ่ายเดียว

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งละเลยไม่มา หรือ
ไม่ตั้งผู้ใด มาแทน ตามกำหนด ครึ่งหลัง
แล้ว ก็ให้เจ้าพนักงานกำหนดราคา
หรือค่า ทดแทน ตามที่ เห็น สม ควร ได้
เมื่อเจ้าพนักงานได้ กำหนดเป็น จำนวน
เงินเท่าใดให้ ถือเป็น ยุติติ เพียง เท่านั้น
แล้วให้เจ้าพนักงานแจ้งควมให้อีกฝ่าย
หนึ่งมารับเงินนั้น ๆ ไป

ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งมาตามกำหนด ก็ให้
เจ้าพนักงานไกล่เกลี่ยให้ ตกลงราคากัน
เมื่อปรองดองตกลงกันได้ก็ให้จัดบันทึก
ข้อตกลงไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้

ทั้งสองฝ่ายลงลายมือ ชื่อมพระยานรู้เห็น
เป็นสำคัญ ถ้าไม่ตกลงกันก็ให้ตัดสิน
โดยวิธีอนุญาโตตุลาการ คือให้เจ้าพนักงาน

งานกับอีกฝ่ายหนึ่ง ตั้งอนุญาโตตุลาการ
ฝ่ายละคน ถ้าและอนุญาโตตุลาการ
ไม่ตกลง กัน ก็ให้อนุญาโต ตุลาการ นั้น
เลือกตั้งผู้ช้ขาดคนหนึ่ง ถ้าฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่งไม่ตั้งอนุญาโตตุลาการก็ได้ หรือ

อนุญาโตตุลาการไม่ตกลงกันตั้ง ผู้ช้ขาด
ก็ได้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมี
สิทธิขอให้ศาลตั้ง อนุญาโตตุลาการ หรือ
ผู้ช้ขาดได้ ถ้าหากว่าจะมีการใช้จ่าย
หรือ เสีย ค่า ชรรถนเียม เนื่อง ในการ
ฝ่ายใด ที่กำหนด ราคา หรือค่า ทดแทน
ไกล่จากคำ ช้ขาด ของอนุญาโต ตุลาการ
แล้ว ก็ให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้เสีย ถ้าถ้ถ้ง
กันให้เสียฝ่ายละกึ่ง

มาตรา ๔ บรรดาที่ดิน และอสังหา
ริมทรัพย์อย่างอื่นที่รับซื้อไว้ตามพระราช
กฤษฎีกานี้ ถ้าเหลือจากที่ได้ทำถนน
แล้วให้เจ้าพนักงาน จัดการจำหน่ายขาย
เสีย เมื่อได้เงินมาไม่น้อยเท่าใดให้นำ
ส่ง กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติหักให้
รายจ่ายในการทำถนนหรือจะส่งที่ดินนั้น

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชกฤษฎีกา

ต่อ กระทรวง พระคลัง มหาสมบัติ อย่าง หมาย ลงไว้ เป็น หลักฐาน ใน แผนที่ ๒
หนึ่ง อย่างใด ก็ได้ สุดแล้ว แต่ เสนาบดี ละดับ ซึ่งจะได้ เก็บไว้ ณ กรมนคราทร
กระทรวงมหาดไทย กับ เสนาบดีกระทรวงหนึ่ง และ กรมทะเบียนที่ดินอีก
ทรงพระคลังมหาสมบัติจะเห็นสมควร ละดับหนึ่ง

มาตรา ๕ ให้ ถือว่า แผนที่ ต่อท้าย ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๒ ธันวาคม
พระราชกฤษฎีกานี้ เป็น แต่เขตต์แนว พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ใน
ทางถนนโดยประเมินเท่านั้น เมื่อเจ้า รัชกาลปัจจุบัน
พนักงานได้ บักรุย แน่นอน แล้วจะได้ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๔๑)

ประกาศถอนและย้ายอัครราชทูต

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ สั่งว่า บัดนี้ เป็นเวลาสมควรที่
จะถอนและย้ายอัครราชทูตประจำกรุงต่าง ๆ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ถอนและย้ายดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ถอนนายพลโท พระยาวิชิตวงศวุฒิไกร จากตำแหน่งอัครราชทูต
พิเศษผู้สำเร็จราชการประจำกรุงปารีส กรุงเฮกและกรุงบรัสเซลส์ กลับเข้ามารับ
ราชการในกรุงเทพมหานคร

(๒) ย้ายนายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต กฤดากร อัครราชทูตพิเศษผู้
สำเร็จราชการประจำกรุงวอชิงตัน ไปเป็นอัครราชทูตพิเศษผู้สำเร็จ
ราชการประจำ กรุงเฮกและกรุงบรัสเซลส์ สืบแทนนายพลโท พระยาวิชิตวงศวุฒิไกร

ประกาศ

กุ่มภ

(๓) ย้ายมหาอำมาตย์ตรี พระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูตพิเศษ
ผู้มีอำนาจเต็มประจำกรุงโตเกียว ไปเป็นอัครราชทูตพิเศษผู้มีอำนาจเต็มประจำ
กรุงวอชิงตัน สืบแทนนายพลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต กฤดากร

(๔) ย้ายมหาอำมาตย์ตรี พระยาอภิบาลราชไมตรี อัครราชทูตพิเศษ
ผู้มีอำนาจเต็มประจำกรุงโรม กรุงมะดริดและกรุงลิสบอน ไปเป็นอัครราชทูต
พิเศษผู้มีอำนาจเต็มประจำกรุงโตเกียว สืบแทนพระยาสุพรรณสมบัติ รับ
ราชการทดลองพระเดชพระคุณสืบไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ใน
รัชกาลปัจจุบัน

ประกาศ

เปลี่ยนนามกระทรวงกลาโหม ในพากย์ อังกฤษ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มี
พระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตามที่ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รวมราชการกระทรวงทหารเรือเข้ากับกระทรวงกลาโหม
แล้วนั้น สมควรจะเปลี่ยนนามกระทรวงกลาโหม ซึ่งเคยเรียกในพากย์ อังกฤษ
ว่า Ministry of War เป็น Ministry of Defence และเปลี่ยนนามตำแหน่งเสนา
บดี ซึ่งเคยเรียกว่า Minister of War เป็น Minister of Defence ให้นิยมใช้ดังนี้
ตั้งแต่นั้นไป

ประกาศมาณวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ใน
รัชกาลปัจจุบัน

กฎเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

ออกตามความในมาตรา ๕๖

แห่ง

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง

พุทธศักราช ๒๔๗๔

(ฉบับที่ ๑)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง พุทธศักราช ๒๔๗๔ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยออกกฎไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การเก็บ และการจำหน่าย ขายน้ำมัน เชื้อเพลิงชนิดธรรมดา และชนิดนำกลั่นอันตรายเป็นหมวด ๓ และ ๔ แห่งพระราชบัญญัตินั้น ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อจะเปิดปั๊มน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องรองรับขึ้นด้วยภาชนะซึ่งทำด้วยเหล็ก หรือโลหะอย่างอื่น ภาชนะสำหรับใช้รองรับบนต้องมีขนาดใหญ่กว่าตัวปั๊มไม่น้อยกว่า ๑.๕ เซนติเมตรโดยรอบ มีขอบสูงไม่ต่ำกว่า ๑๐ เซนติเมตรและต้องไม่รั่ว

(ข) การถ่ายหรือสูบน้ำมันเชื้อเพลิง ต้องใช้ภาชนะตามที่กล่าวในข้อ

(ก) เป็นเครื่องรองรับ และถ้าน้ำมันเชื้อเพลิงรั่วไหลหรือหกกลงในภาชนะที่รองรับนั้น ต้องรีบเทคืนเข้าปั๊มทันที

(ค) ในขณะหนึ่ง ๆ ห้ามมิให้เปิดปั๊มน้ำมันเชื้อเพลิงไว้เกินกว่า ชนิดละ

๑ บับ

กฎเสนาบดี

กรมวัง

(ข) บีบหรือภาชนะบรรจุน้ำมันเชื้อเพลิงที่เบ็ดแล้ว ถ้ายังมีน้ำมันเชื้อเพลิงเหลืออยู่ ต้องบีบได้ให้สนิท

(ง) ห้ามมิให้วางสินค้าอย่างใด ๆ ไว้บนบัพที่มีน้ำมันเชื้อเพลิง

(จ) ห้ามมิให้วางหรือนำสิ่ง ซึ่งมีไฟติด หรือสิ่งใด ๆ ที่เป็นวัตถุมีลักษณะอาจระเบิดได้ หรือมีลักษณะติดไฟได้ง่ายเข้าไปหรือไว้ ใกล้ชิดกับที่เก็บน้ำมันเชื้อเพลิง

ข้อ ๒ ห้ามมิให้ กระทำการ บัดกรีบิบ หรือสิ่งใด ๆ ที่บรรจุ น้ำมัน เชื้อเพลิง หรือทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยต้องใช้เพลิง หรือความร้อนในสถานที่ซึ่งรับอนุญาตเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง

ข้อ ๓ การทดลองขึ้นเกิดไฟของน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดมีขึ้นเกิดไฟไม่สูงกว่า ๕๐ องศาเซลเซียส ใช้เครื่อง “อาเบล-เพนสกี” (Abel-Penskey) ถ้าสูงกว่า ๕๐ องศาเซลเซียสใช้เครื่อง “เพนสกี-มาร์เทินส์” (Penskey - Martens)

บุคคลหรือบริษัทใด ประสงค์ จะตรวจ เทียบเคียง เครื่อง ทดลองของตนกับ เครื่องของรัฐบาลตามที่กำหนดไว้ในวรรคต้นนี้ ก็ให้ทดลองได้ ณ ศาลาแยกธาตุของรัฐบาล

ข้อ ๔ ให้นายอำเภอประจำท้องที่ หรือผู้ว่าราชการ จังหวัดเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ออกใบอนุญาตตามความในพระราชบัญญัติ

ข้อ ๕ ให้กรรมการ อำเภอ ประจำท้องที่ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ ตรวจตรา สถานที่ เก็บ และจำหน่าย น้ำมัน เชื้อเพลิง และกระทำการ อย่างอื่น ตาม พระราชบัญญัติ

ข้อ ๖ ให้นายช่าง กรมนคราทร เป็น นาย ช่าง มี หน้าที่ ทำการ ตาม พระราชบัญญัติ

ข้อ ๗ คำร้องขออนุญาตเก็บหรือใช้สถานที่ เก็บ หรือ ตั้ง ถัง เก็บน้ำมันเชื้อเพลิง ให้ทำตามแบบ ๑ ก. ท้ายกฎนี้

พ. ศ. ๒๔๗๔

กฎเสนาบดี

ใบอนุญาตให้เก็บหรือให้ใช้สถานที่เก็บหรือให้ตั้งถังเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง ให้
ทำตามแบบ ๒ ก. ท้ายกฎนี้

ข้อ ๔ ให้เรียกค่าธรรมเนียมดังนี้

(๑) ใบอนุญาตสำหรับเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดไม่กลั่นอันตราย ที่มี
ปริมาณเกินกว่า ๑๐,๐๐๐ ลิตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส ๕ บาท

(๒) ใบอนุญาตสำหรับเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดธรรมดา

(ก) ที่มีปริมาณไม่เกินกว่า ๕,๐๐๐ ลิตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส
๕ บาท

(ข) ที่มีปริมาณเกินกว่า ๕,๐๐๐ ลิตร แต่ไม่เกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร
ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส ๑๐ บาท

(ค) ที่มีปริมาณเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส
๑๐ บาทต่อ ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร หรือเศษของ ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร

(๓) ใบอนุญาตสำหรับเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดกลั่นอันตราย

(ก) ที่มีปริมาณไม่เกินกว่า ๕,๐๐๐ ลิตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส
๑๐ บาท

(ข) ที่มีปริมาณเกินกว่า ๕,๐๐๐ ลิตร แต่ไม่เกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร
ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส ๒๐ บาท

(ค) ที่มีปริมาณเกินกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร ให้เก็บค่าธรรมเนียมบัส
๒๐ บาทต่อ ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร หรือเศษของ ๑๐๐,๐๐๐ ลิตร

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

จอมพล ปรีพัตร

เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๕๒)

ประกาศ

เรื่องเรปูบลิกเซโกสโลวัก เข้าเป็นภาคีแห่ง
โปรโตคอลระหว่างประเทศ ว่าด้วยข้อตกลงการมอบ
ให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ร่วมกับกรุงสยาม

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า
เลขาธิการสันนิบาตชาติ ได้มีจดหมายลงวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔
(ก.ศ. ๑๕๓๑) แจ้งว่าได้รับมอบสัตยาบันสารของท่านประธานาธิบดีเรปูบลิก
เซโกสโลวัก สำหรับโปรโตคอล ว่าด้วยข้อตกลงการมอบให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด
ฉบับเมืองเยเนวา ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๖ (ก.ศ. ๑๕๒๓) ไว้
ณสำนักเลขาธิการสันนิบาตชาติ แต่เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔
(ก.ศ. ๑๕๓๑) แล้ว

โดยที่บทบัญญัติแห่งโปรโตคอลนี้ มีว่าให้ใช้แก่ประเทศที่ได้มอบสัตยาบัน
สารแก่อนักเลขาธิการสันนิบาตชาติแล้ว ๑ เดือน ภายหลังวันที่เลขาธิการ
สันนิบาตชาติได้แจ้งความการรับมอบสัตยาบันสารนั้น

และโดยที่กรุงสยามได้ประกาศให้ใช้โปรโตคอลนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นต้นไปแล้ว

ฉะนั้นโปรโตคอลที่มานี้ จึงเป็นอันให้ระหวางกรุงสยามกับเรปูบลิกเซโกสโลวัก
ตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

วังสราญรมย์

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เทววงศวโรทัย

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

ประกาศ

เรื่องระเบียบลิกเซโกสโลวัก เข้าเป็นภาคีแห่ง

อนุสัญญาะวางประเทศ ว่าด้วยการปฏิบัติการตามคำ
ชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศร่วมกับกรุงสยาม

ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

เลขาธิการสันนิบาตชาติ ได้มีจดหมายลงวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๔
(ก.ศ. ๑๕๓๑) แจ้งว่าให้รับมอบสัตยาบันสารของท่านประธานาธิบดีเรปูบลิก
เซโกสโลวัก สำหรับอนุสัญญาว่าด้วยการปฏิบัติการตามคำชี้ขาดของอนุญาโต
ตุลาการต่างประเทศ ลงมาถึงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๐ (ก.ศ. ๑๕๒๓)
ไว้ ณ สำนักเลขาธิการสันนิบาตชาติ แต่เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๔
(ก.ศ. ๑๕๓๑) แล้ว

โดยที่บทบัญญัติแห่งอนุสัญญานี้ มีว่าให้ใช้แก่รัฐภาคี ๓ เดือนภายหลัง
วันที่รัฐภาคีนั้น ๆ ได้มอบสัตยาบันสารแก่เลขาธิการ
และโดยที่กรุงสยามได้ประกาศให้ใช้อนุสัญญานี้ ตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม
พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไปแล้ว

ฉะนั้นอนุสัญญาที่ว่านี้ จึงเป็นอันใช้ระวางกรุงสยามกับเรปูบลิกเซโกสโลวัก
ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

วังสราญรมย์

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เทววงศวโรทัย

เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ

ประกาศกรมศุลกากร

ขอประกาศให้ทราบว่า สิ่งของดังแจ้งต่อไปนี้ เป็นอันต้องด้วยพิกัดอัตรา
ภาษีขาเข้า หมวด ๗ หมายเลข ๓ ในใบแนบ ต่อกำกับ พระราชบัญญัติพิกัดอัตรา
ภาษีศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๗๔ คือ

เครื่องใช้ (รวมทั้งเสื้อ) สำหรับสวมกาย ทำเฉพาะสำหรับตัดแก้ส่วน
ผิตรงแห่งร่างกายมนุษย์ หรือสำหรับพะยุง ค้ำส่วนพิการ แห่งร่างกายมนุษย์
หรือสำหรับทำให้ลักษณะพิการนั้นทุเลาลง หรือสำหรับใช้แทนส่วนหนึ่งส่วน
ใดของร่างกายที่กล่าวมานั้น ถูสวมขึ้นต่อแขนขาตัวน ไม่ยื่นปากแตร หลอด
และเครื่องรับเสียงต่าง ๆ สำหรับคนหูตึงใช้

เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับสลับแพทย์ และทันตแพทย์ ใช้ชุดเครื่องทดลอง
สำหรับผู้ที่ผู้ขายแว่นตา กรอบแว่น แว่นตา ของแว่นตาอย่างเกลี้ยงสามัญ
บัตรและภาพสำหรับลองสายตา

วัตถุของใช้สำหรับสลับแพทย์ อายรแพทย์ และทันตแพทย์กล่าวคือ
วัตถุที่ทำให้ปราศจากเชื้อโรคแล้วสำหรับพันหรือปิดแผล ผ้าโปร่ง ผ้าสาลี่ หมัน
สาลี่ สักหลาด ปอโรพลาสติก ผ้ายัดติดผิวหนัง แต่ไม่รวมทั้งผ้ายัดที่มียา
สำหรับรักษาโรคสะสมอยู่ ผ้าโปร่งชนิดใหญ่สำหรับใช้ห่อประคบ ผ้าพัน
เอ็นแมว และวัตถุที่ได้ทำให้ปราศจากเชื้อโรคแล้ว หรือวัตถุอื่น ๆ ที่ใช้สำหรับ
เย็บแผล พันปลอม ครอบฟัน แผ่นเคลือบฟัน แผ่นฐานพิมพ์ แกนแผ่นฐาน
แท่งและเม็ดขงกัตตเปอร์ชา อามาคูแอบสอร์เบนต์ ผงปูน กะเบอง ปูนเคลือบ
แท่งทำรูปสำหรับอุดฟัน วัตถุสำหรับทำพิมพ์อ่อน ปูนสำหรับทำพิมพ์แข็ง
ซิเมนต์ และกระดาขยับดูด

ประกาศมาณวันที่ ๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

มหาอำมาตย์ตรี พระยาวิชัยสุนทร

อธิบดีกรมศุลกากร

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

ขอประกาศให้ทราบว่า สิ่งของดังแจ้งต่อไปนี้ เป็นอันต้องด้วยพิกัตตรา
ภาษีเข้าหมวด ๘ หมายเลข ๔ ในใบแนบต่อท้ายพระราชบัญญัติพิกัตตราภาษี
ศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ. ศ. ๒๔๗๔ คือ

เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในทางวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ ตราชู
สำหรับการโลหวิเคราะห์ ตราชูสำหรับการทดลองเคมีซึ่งใช้ได้ถึง ๒ มิลลิกรัม
หรือต่ำกว่านั้น หม้อต้มกลั่น ขวดและเครื่องมือ และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ทำให้
เหมาะสมเฉพาะสำหรับการใช้ในการแยกธาตุทางเคมี และการโลหวิเคราะห์ เตาโลหะ
วิเคราะห์ หม้อกลั่น ชาม และเครื่องมืออื่น ๆ ที่ทำด้วยสลิคาหลอม หรือแพล
ตินัม สำหรับใช้ทำเคมีวัตถุ หรือใช้ในการทดลอง กล้องจุลทรรศน์

ประกาศมาณวันที่ ๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

มหาอำมาตย์ตรี พระยาชัยสุนทร

อธิบดีกรมศุลกากร

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๔๔)

ประกาศ

ใช้หนังสือสัญญาทางพระราชไมตรี

และการค้าขายระหว่างสยามกับสหรัฐวิสส์

มีพระบรมราชโองการ ใน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก
พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ สั่งว่า

ประกาศ

กรมวัง

โดยที่หนังสือสัญญา ว่าด้วยทางพระราชไมตรี และการค้าขาย ระหว่างสยาม กับสหรัฐวิสส์ ฉบับ ๑ กับโปรดเกล้าฯ ด้วยให้หนังสือสัญญานี้แก่รัฐเลช-เตนสไตน์ ฉบับ ๑ ซึ่ง พระยาสุพรรณสมบัติ เมื่อยังเป็นอัครราชทูตสยาม ประจำกรุงโตเกียว ผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายสยาม และท่าน เอมีล ทราแวร์สัน อัครราชทูตวิสส์ ประจำกรุงโตเกียว ผู้มีอำนาจเต็มฝ่ายวิสส์ ได้ลงนามกัน ณ กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ ตรงกับคริสต์ศักราช ๑๙๓๑ นั้น มีข้อสัญญากันว่า จะได้ให้หนังสือสัญญากับโปรดเกล้าฯ ตั้งแต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกันเป็นต้นสืบไป

และโดยที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชสัตยาบัน และประธานาธิบดีแห่งวิสส์ ได้ให้สัตยาบัน หนังสือสัญญา และโปรดเกล้าฯ แล้ว และพระราชสัตยาบันและสัตยาบันทั้งสองฝ่ายนี้ อัครราชทูตสยาม ประจำกรุงลอนดอน และเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศแห่งวิสส์ ผู้มีอำนาจเต็มในการนี้ได้แลกเปลี่ยนต่อกัน เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ แล้ว หนังสือสัญญากับโปรดเกล้าฯ จึงเป็นอันใช้ได้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สั่งให้เจ้าพนักงานทุกกระทรวงทบวงการ และบรรดาผู้ซึ่งมีการเกี่ยวข้องกับข้อความที่กล่าวไว้ในหนังสือสัญญาและโปรดเกล้าฯ ให้ถือตามกระทำตามความในหนังสือสัญญาและโปรดเกล้าฯ จังทุกข้อทุกประการ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

หนังสือสัญญา

ว่าด้วยทางพระราชไมตรี และการค้าขาย

ระหว่างสยาม กับ สหรัฐวิสส

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ สภา
แห่งสหรัฐวิสส มีพระราชประสงค์
และความประสงค์ที่จะทำให้ทางสานติ-
ภาพอันมีอยู่แล้วโดยผาสก ระวางรัฐ
ทั้งสองนั้นมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น จึงได้ทรง

ตกลง และ ตกลง ทำหนังสือสัญญาทาง
พระราชไมตรี และการค้าขาย ขึ้นฉบับ
หนึ่ง และเพื่อการนี้ได้ทรงแต่งตั้ง
และ แต่งตั้ง ผู้มีอำนาจเต็ม ทั้ง สองฝ่าย
คือ

ฝ่าย สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม นั้น
พระยาสุพรรณสมบัติ อัครราชทูต ผู้มี
อำนาจเต็มของประเทศสยาม ประจำ
ประเทศญูนัน

ฝ่ายสภาแห่งสหรัฐวิสสนั้น มอง-
ซิเออร์ เอมีล ทราแวร์ซีน อัครราชทูต
ผู้มีอำนาจเต็มของประเทศวิสเซอร์-
แลนด์ ประจำประเทศญูนัน

ผู้ซึ่ง เมื่อได้ส่งหนังสือมอบอำนาจ
ให้ตรวจดูซึ่งกันและกัน และเห็นถูก
ต้องตามแบบอย่างดีแล้ว ได้ตกลงกัน
ทำสัญญาเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑.

คนสัญกิตชาติของภาคี่แห่งสัญญานี้
แต่ละฝ่าย จะต้องมีสิทธิที่จะเข้าไป
และเคิรทาง และอาศัยอยู่ ในอาณา
เขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งได้ หากแต่ต้อง
อนุวรรณตามข้อบังคับและข้อไขที่มีอยู่
ในกฎหมาย ของบ้านเมือง ซึ่งเกี่ยวแก่
คนต่างด้าวทั่วไป และจะต้องมีสิทธิ
ในนั้นโดยมีกำหนดอย่างเดียวกันกับคน
สัญกิต ของ ชาติ ที่โปรดให้ได้ ประโยชน์
อย่างขิง ในอันจะประกอบการในทาง
ศาสนา ทางศึกษา และทางทาน การ
กุศล และค่านิการการค้า การพาณิชย์
อุตสาหกรรม การทำมาหากิน การใช้

หนังสือสัญญา

กมก

วิชาชีพ การเล่าเรียน และการเสาะหาความรู้ เหล่าอันชอบด้วยกฎหมายได้ และเป็นเจ้าของ หรือเช่า หรือครอบครอง บ้านเรือน โรงงานหัตถกรรม คลังสินค้า และร้าน และใช้ผู้นับพระ เป็น ตัวแทน ตาม ที่ ตน จะเลือกตั้ง และพึงกระทำการอย่างใด ๆ อันเกี่ยวข้องหรือจำเป็นในทางค้าขายได้โดยทั่วไปด้วย หากต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่มีใช้อยู่ที่นั้น

ข้อ ๒๓.

คนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญาแต่ละฝ่าย พึงจำหน่ายในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง ทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งตนมีสิทธิ เป็นเจ้าของ ตาม กฎหมายท้องถิ่น โดยทางขาย ทางแลกเปลี่ยน ทางให้ ทางพินัยกรรม หรือ โดยทางใด ๆ อันได้ โดยมีกำหนดและข้อใช้อย่างเดียวกันกับคนพื้นเมือง และคนเหล่านี้ จะต้องมิเสีรภาพที่จะย้ายผลอันได้จากการขายทรัพย์สินของตน หรือบรรดาสิ่งใด ๆ อันเป็นของ ๆ ตนไปจากบ้านเมืองได้ โดยไม่ต้องปฏิบัติตามข้อใช้อย่างใด ๆ นอกจากหรือต้องเสีย

ค่าภาระ ยิ่งกว่าที่บังคับไว้ในกรณีอย่างเดียวกันสำหรับคนพื้นเมือง หรือ คนสังกัดของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๓.

คนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญาแต่ละฝ่าย จะไม่ต้องถูกบังคับในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง ให้เสียค่าภาระหรือภาษีอากรอย่างใด ๆ นอกจาก หรือยิ่งกว่าที่คนสังกัดของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่งต้องเสียขึ้น

ข้อ ๔.

คนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญาแต่ละฝ่าย จะต้องได้รับในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งความคุ้มครองมั่นคง เป็นเนืองนิจ สำหรับกายตัวและทรัพย์สินของตน และในกระบวนนี้ เมื่อยอมตนอยู่ได้ข้อใช้ อันใช้บังคับ แก่คนพื้นเมือง จะต้องได้เสียสิทธิและเอกสิทธิอย่างเดียวกันที่ได้อยู่แล้ว หรือจะให้ได้ต่อไปแก่คนพื้นเมือง

คนเหล่านี้จะต้องมิเสีรภาพที่จะเข้าไปยัง บรรดา ศาสนวัตถุธรรม ของอีกฝ่าย

พ. ศ. ๒๔๗๔

หนังสือสัญญา

หนึ่ง เพื่อเรียกร้อง และป้องกันสิทธิของตน และจะต้องมีเสรีภาพเท่าเทียมกับคนพื้นเมือง ในอันที่จะเลือกและใช้เสรีกฎหมาย ทนายความ และผู้แทนให้ทำการเรียกร้อง หรือป้องกันสิทธิของตนต่อหน้าศาลนั้น ๆ และในการที่คนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญานี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะเข้าไปยังศาลยุติธรรมของอีกฝ่ายหนึ่งดังว่า จะไม่ต้องถูกบังคับให้ปฏิบัติตามข้อไข หรือความบังคับอย่างใด ๆ ซึ่งมีได้ขึ้นบังคับแก่คนพื้นเมือง หรือแก่คนสังกัดของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๕.

บรรดาเคหะสถาน คลังสินค้า โรงงาน หัตถกรรม และร้าน และทรัพย์สินอันทั้งหมด ของคนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญานี้ แต่ละฝ่ายซึ่งอยู่ในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งบรรดาสถานก่อนเกี่ยวเนื่อง ซึ่งใช้สำหรับเป็นที่อาศัย หรือสำหรับการค้าขายนั้น จะต้องเป็นที่ข้ายแรง และจะต้องเป็นอันไม่อนุญาตให้เข้าตรวจ หรือค้น โรงเรือน และสถานที่เหล่านั้น หรือสอบดู หรือ

ตรวจ สมุด หรือ เอกสาร หรือ บัญชี เว้นแต่จะกระทำตามข้อไข และตามแบบระเบียบการที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายและกฎ และ ข้อบังคับ ที่ใช้ แก่ คน พื้นเมือง

ข้อ ๖.

คนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญานี้แต่ละฝ่าย จะต้องได้รับความยกเว้นในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง จากการเกณฑ์เป็นทหารไม่ว่าทางบก หรือทางน้ำ หรือทางอากาศ หรือในกองทหารประจำการสามัญ หรือในกองทหารรักษากิจการประจำชาติ หรือในเหล่าทหารมิลิเซีย และจากการต้องเสียเงินพลีโดยประการทั้งปวง อันบังคับให้เสีย

ต่างการเกณฑ์ตัวเป็นทหาร และจากบรรดาการกักขังทุกอย่างที่เป็นการบังคับ

ข้อ ๗.

ในการที่เกี่ยวข้องแก่เปิดเตนท์ เครื่องหมายการค้า ยี่ห้อการค้า แบบอย่างต่าง ๆ ตัวอย่างสินค้า ตัวอย่างจำลองต่าง ๆ สิทธิในสำเนาทั้งปวง และการจัดการแข่งขันอันไม่ยุติธรรมนั้น

หนังสือสัญญา

กุ่มภัก

คนสังกัดชาติของภาคีแห่งสัญญานั้นแต่ ละฝ่าย เมื่อได้กระทำตามแบบพิธีการ ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะต้อง ได้รับ ความคุ้มครองใน อาณาเขตต์ของ อีกฝ่ายหนึ่ง เสมอเหมือนกับคนพื้น เมือง หรือคนสังกัดของชาติที่โปรดให้ ได้ประโยชน์อย่างยิ่งในการนั้น ๆ

ข้อ ๘.

ภาคีแห่งสัญญาฉบับนี้ ตกลงกัน ว่าจะไม่ให้มีการห้าม หรือการจำกัดการ ส่งสินค้าใด ๆ เข้าไปในเมือง หรือออก จากเมือง ในระหว่างสองประเทศนี้ เว้น ไว้แต่การห้าม หรือการจำกัดดังต่อไปนี้ ซึ่ง จะต้อง เป็นอันใช้ได้แก่ประเทศทั้ง หลายเหมือนกันทุกประเทศ หรือแก่ บรรดาประเทศที่อยู่ในลักษณะการ อย่าง เดียวกัน คือ

(๑) การห้ามหรือจำกัดเครื่องอา- วุธยุทธภัณฑ์ และในพฤติการณ์พิเศษ วัตถุอย่างอื่น ๆ อันต้องการใช้ในการ สงครามด้วย

(๒) การห้ามหรือจำกัด เพื่อเหตุ แห่งความปลอดภัยของชาติ หรือของ มหาชน หรือเพื่อเหตุแห่งการสาธารณสุข

สุข (๓) การห้ามหรือจำกัดสิ่งใด ๆ อันเป็นของผูกขาดของรัฐบาลอยู่แล้ว ในเวลานี้ หรือจะได้เป็นเช่นนั้นต่อไป ในภายหน้า

(๔) การห้ามหรือจำกัด เพื่อ บังคับสัตว์ หรือ พืชพันธุ์ ให้ปราศ- จากโรค หรือเหตุร้าย หรือเพื่อบังคับ พืชพันธุ์มิให้เสื่อมทรามลง หรือ อนุรักษ์พันธุ์

(๕) การห้ามหรือจำกัดสิ่งของที่ คล้ายคลึงกับสิ่งของในบ้านเมือง หาก ว่าการบังเกิด หรือการบริโภค หรือ การขาย หรือการส่งสิ่งของ เช่นว่าน เป็นอันต้องห้าม หรือจำกัดโดยทำนอง เดียวกัน ตามกฎหมายพื้นเมือง

ข้อ ๙.

ในการส่งสิ่งของอันเป็นสินค้าจาก หรือไปยังอาณาเขตต์ของภาคีแห่งสัญญา หนึ่งฝ่ายหนึ่ง โดยผ่านแดนของอีกฝ่าย หนึ่งนั้น ภาคีแห่งสัญญานั้นจะต้องให้ การ เป็นไป ตาม บทบัญญัติ แห่ง สัญญา และกฎว่าด้วยเสรีภาพแห่งการส่งสิน- ค่าผ่านแดน ซึ่งได้ทำขึ้นที่เมืองบาร์เซ-

พ. ศ. ๒๔๗๔

หนังสือสัญญา

ไลนา เมื่อวันที่ ยี่สิบ เดือนเมษายน
คริสต์ศักราช พันเก้าร้อยยี่สิบเจ็ด

ปีที่ ๑๐.

บริษัทจำกัดสินไห้ และบริษัท และ
สมาคมอื่นๆ ซึ่งได้ตั้งขึ้น หรือจะได้ตั้ง
ขึ้นต่อไป ภายหน้าโดยถูกต้องตามกฎหมาย
ของภาคีแห่งสัญญานี้ ฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่ง และมีภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขต
ของฝ่ายนั้น จะมีนิติฐานะเป็นที่ยอมรับ
นับถือของภาคีอีกฝ่ายหนึ่ง แต่บริษัท
และสมาคมเหล่านี้ จะต้องไม่ดำเนิน
กิจการอย่างใดอันผิดกฎหมาย หรือขัด
กับ ศีลธรรมอันดีของมหาชน และ
เมื่อได้อนุญาตตามกฎหมายซึ่งว่าด้วย
การนั้นๆ บริษัทและสมาคมเหล่านี้
จะต้องมีเสรีภาพ ในการ ที่จะเข้าไป ยัง
บรรดาศาลยุติธรรม เพื่อการฟ้องร้อง
และป้องกันสิทธิของตนได้ทุกชั้น อำ
นาจศาล ที่กฎหมายกำหนดไว้

อันสิทธิของบริษัทและสมาคมของ
ภาคีแห่งสัญญานี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่ง
เป็นที่รับนับถือของอีกฝ่ายหนึ่ง ดังว่า
แล้ว ที่จะเข้าไปตั้งสำนักหลักแหล่งใน
อาณาเขตของฝ่ายนั้น และตั้งสำนัก

สาขา และดำเนินกิจการในอาณาเขต
นั้น จะต้องอาศัยและเป็นไปตามความ
ยินยอมอนุญาตของภาคีฝ่ายนั้น ดังบ่ง
ไว้ในกฎหมายของบ้านเมืองนั้น เท่านั้น
ในส่วนสิทธิที่จะตั้งสาขาหรือตัวแทน
และดำเนินกิจการของตนนั้น บริษัท
และสมาคมเหล่านี้ จะต้องได้รับผลภู
มิบัตรซึ่งให้ได้ ประโยชน์ไม่น้อยไปกว่าที่
ได้ให้ หรือจะพึงให้แก่ บริษัท และ
สมาคม เช่นเดียวกัน ของชาติที่โปรคให้
ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

บริษัทและสมาคมเหล่านี้ จะต้องไม่
ถูกบังคับให้เสียค่าภาษีอากร หรือค่า
ภาระใดๆ นอกจาก หรือยิ่งกว่าที่บริษัท
และสมาคมของชาติที่โปรคให้ได้ประ
โยชน์อย่างยิ่งเสียอยู่ หรือจะได้เสียต่
ไปนั้น และจะต้องได้รับความยกเว้น
จาก บรรดาการกีดกัน ทุกอย่าง ที่ เป็นการ
บังคับนั้นด้วย

ปีที่ ๑๑.

สิ่งของอันได้เกิดขึ้น หรือได้ทำขึ้น
ในประเทศของภาคีแห่งสัญญานี้ ฝ่าย
ใด ฝ่ายหนึ่ง เมื่อนำส่งออกไปยัง หรือ
นำเข้าไปในอาณาเขตของอีกฝ่ายหนึ่ง

หนังสือสัญญา

เรื่อง กัมภี

จะต้องได้รับผลประโยชน์ในส่วนจำนวนเงินที่เรียกเก็บ และการเรียกเก็บ และการประกันค่าภาษี และค่าการศุลกากร ตลอดจนแบบพิธีการศุลกากรทั้งปวง ตามหลักที่ได้แก่ชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๒.

ค่าการอันเรียกเก็บเพื่อประโยชน์แห่งรัฐา หรือเทศภิบาล หรือประชาบาล หรือองค์คณะ ก็ตาม จากการทำให้บังเกิด หรือการทำ หรือการบริโภคสิ่งของใด ๆ ในอาณาเขตต์ของภาคีแห่งสัญญา ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งนั้น เมื่อใช้เรียก แก่ สิ่งของ ๆ อีก ฝ่ายหนึ่ง จะต้องไม่สูงหรือหนักหนาไปกว่าที่เรียกเก็บแก่สิ่งของอย่างเดียวกัน อันเป็นของที่ได้เกิดหรือทำขึ้นในพินเมือง หรือในประเทศ ของชาติที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง

ข้อ ๑๓.

ภาคีแห่งสัญญา แต่ละฝ่าย พึงตั้งกงสุลเยนเรล กงสุล รองกงสุล หรือพนักงานกงสุล ให้ไปอยู่ ณ บรรดาเมือง

และเมืองท่า ของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นอันยอมให้ เจ้าพนักงาน อย่างเดียวกันของประเทศอื่น ๆ ไปอยู่นั้นได้

เจ้าพนักงานเหล่านั้น จะเข้าทำการตามหน้าที่ไม่ได้ จนกว่าจะได้รับอนุมัติบัตร หรืออนุญาตที่จำเป็นอย่างอื่น

เจ้าพนักงาน และ พนักงาน กงสุลของภาคีแห่งสัญญา ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ในอาณาเขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่งนั้น จะต้องได้รับผลแห่งเกียรติยศ เอกสิทธิ ความยกเว้น และความคุ้มกันทุกอย่าง ซึ่งประสาทให้ หรือจะได้ประสาทให้ต่อไปในภายหน้า แก่เจ้าพนักงานและพนักงาน กงสุล ของ ชาติ ที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง แต่อย่างไรก็ดี ภาคีแห่งสัญญา ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะอาศัยบทว่าด้วย ชาติ ที่โปรดให้ได้ประโยชน์อย่างยิ่ง เรียกร้องเอาเกียรติยศ เอกสิทธิ ความยกเว้น และความคุ้มกันให้แก่เจ้าพนักงาน และพนักงานกงสุลของตน ยิ่งกว่าที่ตนประสาทให้แก่เจ้าพนักงานและพนักงานกงสุลของอีกฝ่ายหนึ่งหาได้ไม่

พ. ศ. ๒๔๗๔

หนังสือสัญญา

ข้อ ๑๔.

ถ้าคนพื้นเมือง คนใด ของภาคใดแห่ง
สัญญา ฝ่ายใดวายชนม์ลงในอาณา
เขตต์ของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่มีผู้ใดใน
อาณาเขตต์ที่ตนได้วายชนม์นั้น ปรา
กฏทราบกันว่าเป็นทายาท หรือเป็น
ผู้จัดการตามพันธักรรม ซึ่งผู้วายชนม์
ได้แต่งตั้งไว้แล้ว เจ้าพนักงานฝ่าย
ท้องถิ่นที่ผู้ทรงอำนาจ จะต้องแจ้งความแก่
เจ้าพนักงานกงสุล ที่อยู่ใกล้เคียง ที่สุด
ของรัฐซึ่งผู้วายชนม์เป็นคนพื้นเมืองนั้น
ให้ทราบโดยพลัน เพื่อจะได้แจ้งความ
ที่จำเป็นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบต่อไป

ถ้าคนพื้นเมืองของภาคใดแห่งสัญญา
ฝ่ายใดวายชนม์ลงในอาณาเขตต์ของอีก
ฝ่ายหนึ่ง โดยมีได้ทำพันธักรรม หรือ
คำสั่งไว้ อย่างไรก็ดี จะต้องนับว่าเจ้า
พนักงานกงสุลของรัฐซึ่งผู้วายชนม์เป็น
คนพื้นเมือง และเมื่อวายชนม์ได้มี
บ้านเรือน อยู่ในแขวง ของ เจ้าพนักงาน
กงสุลนั้น เป็นผู้สมควรที่จะเข้าพิทักษ์
ทรัพย์สินของผู้วายชนม์ที่มีอยู่ เพื่อ
ปกป้องรักษาและป้องกันทรัพย์สินนั้นไว้
ทั้งนี้เท่าที่กฎหมายของบ้านเมืองจะยอม

ให้เป็นไปได้เพียงใด และจนกว่าจะ
ได้ตั้งผู้จัดการทรัพย์สินมรดก และได้
ออกหนังสือให้อำนาจจัดการทรัพย์สินมรดก
และเจ้าพนักงานกงสุลเห็นว่า
จะต้องมีสิทธิ ที่จะได้รับแต่งตั้งให้เป็น
ผู้จัดการทรัพย์สินมรดก ตามแต่ศาลหรือ
บุคคลอื่น ซึ่งควบคุมการจัดการทรัพย์สิน
มรดกจะเห็นเป็นการสมควร หากว่า
กฎหมายของดินที่ทำการจัดการทรัพย์สิน
มรดกนั้น อนุญาตให้เป็นเช่นนั้นได้

ข้อ ๑๕.

ภาคใดแห่งสัญญานี้ตกลงกันว่า ถ้ามี
ข้อพิพาทอย่างใดเกิดขึ้นในระหว่าง สอง
ฝ่ายนี้ ซึ่งจะระงับโดยทางทูตไม่ได้แล้ว
ทั้ง สอง ฝ่าย จะเสนอ ข้อพิพาท นั้น แก่
อนุญาโตตุลาการ จะเป็นคนเดียวหรือ
หลายคนก็ตาม ซึ่งทั้งสองฝ่ายจักได้
เลือกสรรขึ้น หรือจะเสนอข้อพิพาทนั้น
ต่อศาลยุติธรรม ประจําารวางประเทศ
นครุ่กเฮก ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งชอบให้
เป็นเช่นนั้น

ศาลที่กล่าวนี้ จะมีอำนาจพิจารณา
คดีโดยความตกลงพร้อมกันของภาคีทั้ง
สองฝ่าย หรือเมื่อไม่ตกลงพร้อมกัน

หนังสือสัญญา

ภูมิ

ได้ ก็โดยฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ร้องขอไป
ฝ่ายเดียว

ข้อ ๑๖.

บทบัญญัติต่าง ๆ แห่งหนังสือสัญญา
ฉบับนี้ ซึ่งว่าด้วยผลปฏิบัติอย่างที่ได้
แก้ไขที่โปรดให้ไว้ ประโยชน์อย่าง
นั้นไม่เป็นอันใช้แก่

(๑) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้
อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้
ประสาทให้ต่อไปในภายหน้า แก่รัฐที่ติด
ต่อ เพื่อความสะดวกแก่การไปมาค้า
ขายตามชายแดน

(๒) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้
อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้
ประสาทให้ต่อไปในภายหน้า แก่รัฐอื่น
โดยเหตุที่มีสหศุลกากรต่อกัน

(๓) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้
อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้
ประสาทให้ต่อไปในภายหน้า แก่ รัฐอื่น
ตามสัญญาต่อกัน เพื่อกันมิให้มีการเสีย
ค่าภาษีอากรเป็นสองซ้ำ หรือเพื่อบริ
กันผลประโยชน์รายได้ของกันและกัน

(๔) บรรดาประโยชน์ที่โปรดให้
อันได้ประสาทให้อยู่แล้ว หรือจะได้ประ

สาทให้ต่อไปในภายหน้า แก่รัฐอื่นที่ติด
ต่อ ในเรื่องการเดินเรือ หรือการใช้
ลำนํ้า อันเป็น พรหมแดน ซึ่ง เดินเรือ เข้า
ออกจากทะเลไม่ได้

ข้อ ๑๗.

บทบัญญัติแห่งหนังสือสัญญาฉบับ
นี้ ไม่เป็นอันใช้แก่การอาชั้พเว่ การ
ค้าขายเร่ และการเที่ยวขอรับค่าส่งชื่อ
ของจากบุคคลที่มีได้ประกอบในกิจการ
ทางอุตสาหกรรม หรือทางพาณิชย์-
กรรมใด ๆ ทั้งไม่เป็นอันใช้แก่สิทธิ
การจับปลา หรือแก่สิทธิที่ภาคแห่ง
สัญญาฉบับนี้ ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง จะ
จำกัดคนเข้ามาในเมืองของตน โดย
บทบังคับเป็นการทั่วไป หรือเป็นการ
โดยเฉพาะนั้นเลย ในส่วนที่เกี่ยวกับ
ค่าภาษีอากร หรือค่าภาระสำหรับการ
เข้าเมือง หรือการเข้ามาอาศัยชั่วคราว
นั้น คนสังกัดชาติของภาคแห่งสัญญา
นั้น จะต้องได้ รับผลประโยชน์ ซึ่งให้ไว้ ประ-
โยชน์ไม่น้อยกว่าที่ได้ประสาทให้ หรือ
จะได้ประสาทให้ต่อไปในภายหน้า แก่
คนสังกัดของชาติที่โปรดให้ไว้ประโยชน์
อย่างอื่น

พ. ศ. ๒๔๗๔

หนังสือสัญญา

ข้อ ๑๘.

หนังสือสัญญาระดับนี้ต้องมีผลเป็นอันใช้ได้แต่วันที่ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันสารกันแล้วเป็นต้นไป และจะต้องเป็นอันใช้ได้ อยู่ชั่ว กำหนดเวลาหนึ่งปี ถ้าภาคแห่งสัญญานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้แจ้งความจำนงค์จะเลิกสัญญาล่วงหน้าหกเดือน ก่อนสิ้นกำหนดหนึ่งปี ที่กล่าวมาแล้วนั้น สัญญาจะคงเป็นอันใช้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นกำหนดหกเดือน นับแต่วันที่ภาคแห่งสัญญานฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้บอกเลิกสัญญาน

หมายในหนังสือสัญญานี้ ด้วยบทสัญญาฉบับภาษาอังกฤษ

เพื่อเป็นพยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจเต็ม แต่ละฝ่าย ได้ลงนามและประทับตราไว้ในหนังสือสัญญานี้เป็นสำคัญ

ทำกันเป็นสองฉบับ ณ กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ยี่สิบแปด เดือน พฤษภาคม คริสต์ศักราช พันเก้าร้อยสามสิบเอ็ด ตรงกับวันที่ ยี่สิบแปด เดือนที่สอง พุทธศักราช สองพัน สี่ร้อยเจ็ดสิบสี่

(ลงนามและประทับตรา)

พระยาสุพรรณสมบัติ

(ลงนามและประทับตรา)

เอมิล ทราเวอร์ซีน

ข้อ ๑๙.

หนังสือสัญญาระดับนี้ จะต้องได้รับสัตยาบัน และสัตยาบันทั้งสองฝ่ายนั้น จะต้องแลกเปลี่ยนกัน ณ กรุงเบอร์ลินโดยเร็วที่สุด ที่ จะพึงเป็นไปได้ หนังสือสัญญาระดับนี้ได้ทำไว้เป็นภาษาอังกฤษ และภาษาฝรั่งเศส และเป็นอันตกลงกันในที่นี้ว่า ถ้าแม้มีข้อพิพาทเกิดขึ้นในเรื่อง ความหมาย อย่าง แน่นนอน ในหนังสือสัญญาระดับนี้ อย่างไร ๆ จะต้องวินิจฉัย ความหมาย และ ความมุ่ง

โปรโตคอลติดท้าย

ในขณะเมื่อลงนามในหนังสือสัญญาว่าด้วยทางพระราชไมตรี และการค้าขาย ซึ่งทำขึ้นในวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๑๙๑๕ กับ ประเทศสวีเดนและแลนด์ ผู้มีนามข้างท้าย ซึ่งได้รับอำนาจเพื่อการนี้ ตามแบบอย่างแล้ว ได้ยินยอมตกลงกัน เนื่องด้วยความในมาตรา ๘ แห่งหนังสือสัญญา ว่าด้วยการ สหศุทธการ ระหว่าง

หนังสือสัญญา

กุ่ม

ประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ กับ รัฐ เลช-
เตนสไตน์ ละดับลงวันที่ ๒๕ มีนาคม

ค. ศ. ๑๙๒๓ นั้น ว่าบทบัญญัติแห่ง
หนังสือสัญญาที่กล่าวข้างต้นนี้ เป็นอัน
ใช้แก่รัฐเลชเตนสไตน์ด้วยอย่างบริบูรณ์
ตั้งแต่เวลาที่ หนังสือสัญญา เป็นอันใช้
บังคับเป็นต้นไป ตราบเท่าที่รัฐ เลช-

เตนสไตน์ จะยังรวมอยู่กับประเทศ
สวิตเซอร์แลนด์ ตามความในหนังสือ
สัญญาว่าด้วยสหศุลกากรที่ว่านั้น

เพื่อเป็นพะยานแก่การนี้ ผู้มีอำนาจ

เต็ม แต่ละฝ่ายได้ลงนาม และประทับ
ตราไว้ในหนังสือสัญญานี้เป็นสำคัญ

ทำกันเป็นสองฉบับ ณ กรุงโตเกียว
เมื่อวันที่ ยี่สิบแปด เดือน พฤษภาคม
คริสตศักราช พันเก้าร้อย สามสิบเอ็ด
ตรงกับวันที่ ยี่สิบแปด เดือนที่สอง
พุทธศักราช สองพันยี่ร้อยเจ็ดสิบสี่

(ลงนามและประทับตรา)

พระยาสุพรรณสมบัติ

(ลงนามและประทับตรา)

เอมิล ทราเวอร์ซีน

ประกาศ

ใช้พระราชบัญญัติการแพทย์ ในมณฑลราชบุรี

มณฑลนครชัยศรี และมณฑลปราจีน

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่า ตาม
ความในพระราชบัญญัติการแพทย์ พ. ศ. ๒๔๖๖ มาตรา ๒ มีความว่า เมื่อจะ
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ในหัวเมืองมณฑลใด จะได้
ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษาต่อไปนี้

บัดนี้ ทรงพระราชมารับเห็นสมควรให้ จดทะเบียนผู้ประกอบโรคศิลป์ในหัว
เมือง ๓ มณฑล คือ ๑. ราชบุรี ๒. นครชัยศรี และ ๓. ปราจีน

พ. ศ. ๒๔๗๔

ประกาศ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการแพทย พ.ศ. ๒๔๖๖ และพระราชบัญญัติการแพทย์เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๒ ในมณฑลราชบุรี มณฑลนครชัยศรี และมณฑลปราจีน ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

กฎเสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

ออกตามความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติจำกัดแร่ดิบ

พุทธศักราช ๒๔๗๔

(ฉบับที่ ๒)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติจำกัดแร่ดิบ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ ออกกฎไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้เพิ่มด้านท้ายต่อไปนี้ เข้าในบัญชีด้านท้ายซึ่งระบุไว้ในข้อ ๕ แห่งกฎเสนาบดี ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

๘. ด้านท้ายบัตตานี จังหวัดบัตตานี

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

เจ้าพระยาพิชัยญาติ

เสนาบดีกระทรวงเกษตรธิการ

กฎเสนาบดี

แก้ไขพิกัตอัตราค่าอาชญาบัตรคุมเครื่องมือ

อวน (น้ำเค็ม) อันมีขนาดกว้างเกิน ๑๒ วา

อาศัยอำนาจอันได้โปรดเกล้าฯ พระราชทานไว้ในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติอากรค่าน้ำ รตนโกสินทรศก ๑๒๐ เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

บัดนี้ เห็นเป็นการสมควร จะแก้ไข พิกัตอัตราค่าอาชญาบัตร คุมเครื่องมือ อวน (น้ำเค็ม) อันมีขนาดกว้างเกิน ๑๒ วา

เพราะฉะนั้น ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ สืบไป ให้เก็บค่าอาชญาบัตรคุมเครื่องมืออวน (น้ำเค็ม) อันมีขนาดกว้างเกินกว่า ๑๒ วา โดยอัตรายาววาละ ๖ บาท ทั่วทุกมณฑลซึ่งมีการเก็บเงินอากรค่าน้ำ

หอรัษฎากรพิพัฒน์

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๗ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๕

พระยาโกมารกุลมนตรี

เสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๙ ตอนที่ ๔๕)

พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์ และสัตว์พาหนะ

พุทธศักราช ๒๔๗๔

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา-
ประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มี
พระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ
สั่งว่า

โดยเหตุที่ปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ
เป็นโรคระบาดและตายด้วยโรคนั้นเป็น
อันมากทุกปี จึงทรงพระราชดำริเห็น
สมควรจัดการโดยวิธีป้องกันและวิธีอื่น
เพื่อมิให้โรคติดต่อและเกิดใหม่ต่อไป

จึงทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยหมามาตรา
ต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียก
ว่า พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์
และสัตว์พาหนะ พุทธศักราช ๒๔๗๔

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้
เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่ได้ประกาศเป็น
ต้นไป แต่ให้ใช้เฉพาะในท้องที่ซึ่ง

เสนาบดี จะได้ประกาศในราชกิจจานุ-
เบกษาเป็นคราว ๆ

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เสนาบดี” หมายความว่า เสนา-
บดีผู้หนึ่งที่รักษาการ ให้ เป็น ไป ตาม
พระราชบัญญัตินี้

“เจ้าพนักงานสัตว์แพทย์” หมาย
ความว่า บุคคลซึ่งเสนาบดีตั้งเป็นเจ้า-
หน้าที่ใน เรื่อง แพทย์สัตว์ ตาม พระราช
บัญญัตินี้ โดยเลือกจากบรรดา ผู้มี
วุฒิทางเทคนิคซึ่งเสนาบดีกำหนดเป็น
เกณฑ์ไว้เป็นคราว ๆ

“นายตรวจ” หมายความว่า เจ้า
พนักงานใด ๆ หรือเจ้าพนักงานปกครอง
ท้องที่ซึ่งแต่กันขึ้นขึ้นไป ซึ่งเสนาบดี
ตั้งไว้ เป็น ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ชะระการ ตาม
พระราชบัญญัตินี้

“โรคระบาด” หมายความว่า โรค

พระราชบัญญัติ

กมร

ซึ่งเสนาคี จะได้ประกาศให้ทราบ เป็น
คราว ๆ ว่า เป็นโรคระบาดตามความ
หมายแห่งพระราชบัญญัติ

“สัตว์” หมายความว่า ปศุสัตว์
และสัตว์พาหนะ ได้แก่ ช้าง ม้า โค
กระบือ ลา ล่อ แกะ แพะ สุนัข
และสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น ๆ ซึ่งเสนาคี
จะได้ประกาศให้ทราบ เป็น ครั้งคราวว่า
รวมอยู่ในความหมายนี้ด้วย

“เจ้าของ” หมายความว่า เจ้าของ
หรือผู้เลี้ยงรักษา หรือผู้ที่มีสัตว์ตาม
วิเคราะหส์พหังข้างต้นอยู่ใน ครอบครอง

“ตำบลที่มีโรคระบาด” หมายความว่า
ท้องที่ซึ่งเกิดโรคระบาดขึ้นแก่สัตว์
และ ผู้ว่าราชการ จังหวัด ประกาศ ขอบ
เขตท้องที่ตามคำแนะนำของเจ้าพนักงาน
สัตวแพทย์

“ตำบล ที่ สงสัย ว่า มี โรค ระบาด”
หมายความว่า ท้องที่ซึ่งเจ้าพนักงาน
สัตวแพทย์ เห็นว่าจะเกิด โรคระบาดขึ้น
แก่สัตว์ และ ผู้ว่าราชการ จังหวัด ประ
กาศขอบเขตท้องที่ตามคำแนะนำของ
เจ้าพนักงานสัตวแพทย์

“ทำเข้า” หมายความว่า ที่ซึ่งเสนาคี
ได้ประกาศให้ใช้เป็น ที่ สำหรับ พาสัตว์
เข้ามาในพระราชอาณาจักร

“ทำออก” หมายความว่า ที่ซึ่ง
เสนาคีประกาศให้ใช้เป็น ที่ สำหรับพา
สัตว์ออกไปจากพระราชอาณาจักร

“ด่านกักสัตว์” หมายความว่า ที่
ซึ่งเสนาคีประกาศว่าเป็นที่ สำหรับกัก
และตรวจอาการสัตว์

มาตรา ๔ (๑) ภายในหมู่บ้าน
เดียวกันหรือหมู่บ้านติดต่อกัน และภายใน
เวลาไม่เกินเจ็ดวัน ถ้ามีสัตว์ตั้งแต่
สองตัวขึ้นไปป่วยหรือตายด้วยโรคอันมี
อาการคล้ายกัน ให้เจ้าของรีบไปรายงาน
ต่อนายตรวจที่ อยู่ใกล้ที่สุดโดย เร็ว
ที่สุด

(๒) ถ้ามีสัตว์ตัวเดียวตายลงโดย
ปัจจุบัน และไม่มีอาการจะคิดเห็นได้ว่า
ตายด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเหตุเนื่องมา
จากโรค ฉะนั้น แล้วตามความประสงค์
แห่งมาตรานี้ ท่านให้สันนิษฐานไว้
ก่อนว่า สัตว์นั้นตายด้วยโรคระบาด
ให้เจ้าของรีบไป รายงาน ต่อนายตรวจที่
อยู่ใกล้ที่สุดโดยเร็วที่สุด

พ.ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

(๓) ในระหว่างรอรับคำสั่งจากนาย
ตรวจ เจ้าของจะต้องควบคุมสัตว์ป่วย
ทั้งหมดไว้ หรือเมื่อสัตว์ป่วยนั้นล้ม
ตายลง เจ้าของจะต้องระวังและควบคุม
ให้ซากสัตว์นั้นคงอยู่ที่ที่สัตว์นั้นล้ม
ตาย ถ้ามิได้มีคำสั่งจากนายตรวจ หรือ
นายตรวจมิได้มา ถึงที่ที่สัตว์ตาย ภายใน
๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่เวลาที่สัตว์นั้น
ล้มตายเป็นต้นไป เจ้าของจะต้องฝัง
ซากสัตว์นั้นเสีย แต่ถ้านายตรวจเห็น
สมควรจะ ขุดซากสัตว์ นั้นขึ้น มาตรวจก็
ได้

มาตรา ๕ เมื่อ นายตรวจ ได้รับราย
งานจากเจ้าของสัตว์ หรือสงสัยว่าสัตว์
ในเขตซึ่งอยู่ในอำนาจของตน เป็น
โรคระบาด ให้รีบไปสอบสวนอาการ
โรค ณ ที่ซึ่ง ถ้าสงสัยว่าเป็นโรคระบาด
ให้รีบไปส่งมอบให้เจ้าของสัตว์ ซึ่งอยู่ ภายใน เขต ๘
กิโลเมตร คนใดคนหนึ่งหรือทุกคน
ให้จัดการ ประการใด ประการหนึ่งหรือ
ทุกประการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) บรรจุสัตว์ ที่อยู่ร่วมฝูง หรือ
เลี้ยงอยู่แห่งเดียวกัน หรือกินน้ำในที่
เดียวกันกับสัตว์ที่ป่วย หรือ ตาย ลง นั้น

ให้กัก ไว้ ภายใน เขตที่ นายตรวจจะได้
กำหนดจนกว่าจะได้เพิกถอน คำสั่งตาม
คำแนะนำของเจ้าพนักงานสัตวแพทย์

(๒) ให้แยกสัตว์ ที่ป่วยไว้ต่างหาก
จนกว่าจะส่งต่อไป ตามคำแนะนำของ
เจ้าพนักงานสัตวแพทย์

(๓) ให้ฝัง หรือเผาซากสัตว์ของ
ตน หรือถ้าในท้องที่ใด การฝังหรือ
เผาไม่สะดวก ก็ให้ทำลายซากสัตว์นั้น
เสีย วิธีทำลายซากสัตว์นั้น ถ้าเจ้า
พนักงานสัตวแพทย์ได้ให้คำ แนะนำ ไว้
ประการใด ก็ให้ทำตามวิธีนั้น

มาตรา ๖ เมื่อ นายตรวจ ได้ออกคำ
สั่งแล้ว ให้รีบรายงานต่อผู้ว่าราชการ
จังหวัด เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับ
รายงานแล้ว ให้รีบสั่งเจ้าพนักงาน
สัตวแพทย์ให้ไป ณ ที่นั้นโดยเร็ว

มาตรา ๗ เมื่อ เจ้าพนักงาน สัตว
แพทย์ตรวจและเห็นว่าโรคระบาดเกิด
ขึ้นก็ให้รีบรายงานต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
บอก ขอบเขตที่ท้องที่ซึ่งมี โรคระบาด
และสงสัยว่าจะมีโรคระบาด

เมื่อยังไม่มีการสั่งมาจากผู้ว่าราชการ
จังหวัด ให้กรมการอำเภอหรือนายตรวจ
มีอำนาจจัดการ ประการใด ประการหนึ่ง

พระราชบัญญัติ

กมก

หรือทุกประการ ดัง ระบุไว้ใน มาตรา ๘ ได้ตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสัตวแพทย

มาตรา ๘ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับรายงาน ของ เจ้าพนักงาน สัตวแพทย แล้ว ให้ประกาศแก่ประชาชนและแจ้งความ ไปยัง ผู้ว่าราชการจังหวัดใกล้เคียงให้ทราบขอบเขตที่ ท้องที่ ซึ่งมีโรคระบาด และซึ่งสงสัยว่าจะมีโรคระบาด และทั้งให้ มีอำนาจออกคำสั่งประการใด ประการหนึ่ง หรือทุกประการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สั่งให้ กักสัตว์ ในขอบ เขตที่ ท้องที่ซึ่งมีโรคระบาด หรือซึ่งสงสัยว่าจะมีโรคระบาด หรือในที่ใด ๆ ซึ่งประกาศขอบเขตให้ทราบ ถ้าเห็นว่าควร ห้ามไม่ให้พาสัตว์เข้าไปในเขตนั้น หรือไม่ให้ย้ายสัตว์ออกจากเขตนั้น โดยมิได้รับ อนุญาต จาก เจ้าพนักงาน สัตวแพทย ก็ห้ามได้

(๒) สั่งให้เจ้าของ สัตว์คนใดคนหนึ่งหรือทุกคนใน ขอบเขตที่ท้องที่ซึ่งมีโรคระบาด หรือซึ่งสงสัยว่าจะมีโรคระบาด ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสัตวแพทยดังต่อไปนี้

(ก) ทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคในที่ของตน ตามวิธี ซึ่งเจ้าพนักงานสัตวแพทยบอกให้ทำ

(ข) ผัง เฝา หรือทำลายโดยวิธีอื่น ซึ่งชากหรือส่วนแห่งชากและทำในที่ซึ่ง เจ้าพนักงานสัตวแพทย บอกให้ทำ

(ค) กัก สัตว์ ของ ตน ไว้ใน ที่ซึ่ง เจ้าพนักงานสัตวแพทยบอก

(๓) ห้าม ไม่ให้ พาสัตว์ ไป เลี้ยงหรือไปกินหญ้า ในที่ซึ่ง เจ้าพนักงานสัตวแพทยแสดงว่ามี หรือสงสัยว่ามีโรคระบาด

(๔) สั่งให้เจ้าของสัตว์ คนใดคนหนึ่งหรือทุกคนในจังหวัดนั้นนำสัตว์ของตนมาให้เจ้าพนักงานสัตวแพทยจัดการป้องกันโรค

(๕) อนุญาตให้ เจ้าของ ชากสัตว์ ขาย หรือ จำหน่ายโดยวิธีอื่น ทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งชาก ตามซึ่งเจ้าพนักงานสัตวแพทยกำหนดให้

(๖) ถ้าโรคระบาดที่เกิดขึ้นนั้น มีสภาพเป็นสาธารณภัย สั่งราชฎรให้ช่วยเหลือ ทุกประการ ที่ สามารถ ทำได้ และพึงทำในเมื่อมีเหตุการณ์พิเศษ เช่น

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

ณ

สัตว์

มาตรา ๕ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นจำเป็นที่จะต้องจัดการอย่างใดอันเป็นการนอกอำนาจของตน ก็ให้รับรายงานต่อเสนาบดี

มาตรา ๑๐ ให้เสนาบดีมีอำนาจออกคำสั่ง ประการใด ประการหนึ่ง หรือ ทุกประการดังต่อไปนี้ คือ

(๑) สั่งให้ย้ายสัตว์จากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่งซึ่งกำหนดให้ หรือห้ามมิให้ย้ายหรือยอมให้ย้ายโดยมิชอบด้วย

(๒) ให้อำนาจเจ้าพนักงานสัตวแพทย์เป็นผู้ออกใบอนุญาตย้ายสัตว์

(๓) กำหนดทางให้พาสัตว์ไปมา

(๔) ห้ามหรือกำหนดเงื่อนไขในการที่จะพาสัตว์เข้ามาหรือออกไป หรือผ่านพระราชอาณาจักร

(๕) สั่งตรวจอาการแห่งสัตว์ที่มิให้ผู้พาเข้ามา หรือพาออกไปจากพระราชอาณาจักร

(๖) ประกาศกำหนด ทำเข้า ทำออก ด่านกักสัตว์และสถานรถไฟสำหรับบรรทุกสัตว์และพาสัตว์ลง

(๗) สั่งให้จัดการเพื่อให้สัตว์ได้รับการป้องกันโรคระบาด หรือ ให้สัตว์

(๘) สั่งให้แยกสัตว์ไว้ในที่ซึ่งกำหนดให้

(๙) สั่งให้เจ้าของขายสัตว์ให้แก่เจ้าพนักงานสัตวแพทย์ ถ้าเจ้าพนักงานสัตวแพทย์เห็นสมควรฆ่าทำลายเพื่อป้องกันมิให้โรคสัตว์ระบาดต่อไป และให้คิดราคา ให้ตามที่กำหนดไว้ในกฎเสนาบดีอันออกตามพระราชบัญญัตินั้น แต่ราคานั้นมิให้กำหนดต่ำกว่าหนึ่งในสามแห่งราคา ซึ่งอาจขายสัตว์นั้นได้ในตลาดก่อนเกิดโรคระบาด และราคานี้จะลดลงหรือไม่จ่ายให้เลยก็ได้ เมื่อเจ้าของ กระทำ ความผิด ตาม พระราชบัญญัติ หรือเมื่อสัตว์ที่ขายนั้น เจ้าของได้นำเข้ามาจากต่างประเทศ ยังไม่ถึงสามเดือนก่อนเป็นโรค หรือเมื่อผู้ใดมาทราบแล้วว่าสัตว์นั้นมีโรค ในเวลาที่ได้นำ

(๑๐) สั่งให้ฆ่าเชื้อโรค ณ บางส่วนแห่งซาก ซึ่งไม่บังคับให้เจ้าของทำลายตามพระราชบัญญัติ

(๑๑) สั่งจดทะเบียนสัตว์ในขอบเขตที่ท้องที่ซึ่งมีโรคระบาด หรือ ซึ่งสงสัยว่าจะมีโรคระบาด

พระราชบัญญัติ

กมก

(๑๒) สัตว์หรือส่วนของสัตว์ ในตำบลและตามกำหนดเวลา ซึ่ง เห็นว่า จำเป็น เพื่อปฏิบัติตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑ ท่านห้ามมิให้ผู้ใด

(๑) ใช้ ขाय ช้อ หรือจัดการอย่างอื่น ๆ ใน เรือง ซาก หรือ ส่วน แห่ง ซาก สัตว์ ซึ่งตนรู้หรือว่าตายด้วยโรคระบาด เว้นแต่เจ้าของ ได้รับ อนุญาตแล้วว่า ไม่ ต้องทำลาย และทั้งได้ปฏิบัติตามคำแนะนำที่ให้นั้นด้วย

(๒) ละทิ้งซาก หรือส่วนแห่งซากไว้บนพื้นดิน หรือทิ้งลงในน้ำไหล หรือน่าน

มาตรา ๑๒ ถ้าเจ้าของไม่ จัดการ ผัง เผา หรือทำลายซากโดยวิธีอื่นหรือไม่ ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้การ รักษา บัง-กันโรคให้แก่สัตว์ หรือให้แยกสัตว์ไว้ต่างหาก หรือให้ฆ่าเชื้อโรคในที่ใด หรือให้ฆ่าเชื้อโรค ณ บางส่วน แห่งซาก ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้ นายตรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมี อำนาจ จัดการตามคำสั่ง นั้น ๆ ได้โดย ให้เจ้าของเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย

มาตรา ๑๓ ถ้าพบสัตว์ซึ่งไม่มีผู้จัก

เจ้าของ บ้วยหรือตายอยู่ในเขตตำบล ซึ่งสงสัยว่าจะเกิดมีโรคระบาด หรือได้เกิดแล้ว หรือซึ่งอยู่ในขอบเขตที่ท้องที่ ซึ่งมีโรคระบาดหรือซึ่งสงสัยว่า จะมีโรคระบาดไซ้ร ให้ผู้พบสัตว์บ้วยหรือตายนั้นรีบรายงาน ต่อ นายตรวจ ที่อยู่ ใกล้ ที่ สุดโดยเร็วที่สุด นายตรวจมีหน้าที่ สั่งให้จัดการไป ตาม ซึ่ง ตน กำหนดเอง หรือซึ่งผู้มาแจ้ง อันจะ กำหนด ไว้ สำ-หรับจัดการเรื่องสัตว์นั้น

การปฏิบัติคำสั่งของนายตรวจในเรื่อง กักสัตว์ แยกสัตว์ ๆ ละ ๆ หรือการฝัง เผา หรือทำลายซากสัตว์นั้น ให้นำ มาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่มาใช้บังคับ

ถ้าสัตว์ ที่พบนั้นเป็นสัตว์บ้วย ถ้า หายขึ้น ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินเกี่ยว แก่การกระทำผิดกฎหมาย ท่านให้ นำ มาตรา ๑๓๒๗ แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับ

ถ้าภายหลังปรากฏเจ้าของขึ้น เจ้า ของต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหลาย อันเจ้าพนักงานปกครองท้องที่ ต้องจ่าย ไปในเรื่อง สัตว์นั้น หรือถ้า ขाय สัตว์ นั้น ได้ยังไม่ทวงค่าใช้จ่าย ก็ให้เจ้าของรับ

พ. ศ. ๒๔๗๔

พระราชบัญญัติ

ผิด ละเพาะเงินที่ยังขาดอยู่นั้น

ทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ถ้า มี เหตุ ฉุกเฉิน และ นายตรวจ หรือ เจ้าพนักงาน สัตวแพทย์ ประจำท้องที่^๕ ไม่อยู่ในที่นั้น^๕ นายตรวจหรือเจ้าพนักงานสัตวแพทย์ประจำจังหวัดใกล้เคียง อาจเข้า จัดการ ได้ทุกอย่าง ภายใน เขตต์ อำนาจ ที่มี พระราชบัญญัติ^๕ แต่ต้องแจ้งเหตุการณ^๕ ไปยัง นายตรวจ หรือ เจ้าพนักงาน สัตวแพทย์ ประจำท้องที่^๕ ที่เกิดเหตุ^๕ นั้นทันที

มาตรา ๑๕ ผู้ใด ไม่ ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๔ (๑) และ (๒) ว่าด้วยให้เจ้า ของสัตว์ รายงานเมื่อ สัตว์ป่วยเป็นโรคหรือตายลง ด้วยโรคซึ่งสงสัยว่าเป็นโรคระบาด มาตรา ๑๑ ว่าด้วยการจำหน่าย ละทิ้ง หรือจัดการอย่างอื่นในเรื่องซากสัตว์ หรือไม่ ปฏิบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๔ (๓) หรือคำสั่งซึ่งออกตามมาตรา ๕ (๓) มาตรา ๘ (๒ ข) และ (๕) และมาตรา ๑๐ (๑๐) ว่าด้วย การทำลาย หรือ จัดการอย่างอื่นในเรื่องซากสัตว์หรือฆ่าเชื้อโรคในซากสัตว์ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำคุก ไม่เกิน หนึ่ง เดือน หรือปรับไม่เกินร้อยบาท หรือทั้งจำ

มาตรา ๑๖ ผู้ใดไม่ ปฏิบัติ ตามบท มาตรา ๔ (๓) หรือคำสั่งซึ่งออกตาม มาตรา ๕ (๑) และ (๒) มาตรา ๘ (๑) (๒ ก) และ (๓) และมาตรา ๑๐ (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) และ (๘) แห่งพระราชบัญญัติ^๕ นี้ ว่าด้วยการกักสัตว์หรือย้ายสัตว์ จากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ภายในขอบเขตต์ท้องที่ซึ่งมีโรคระบาดและซึ่งสงสัยว่าจะมีโรคระบาด หรือจากขอบเขตต์นั้นไปยังที่อื่นหรือกลับกัน หรือว่าด้วยการพาสัตว์เข้ามา การพาออกไป หรือ การนำผ่านเขตต์ ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษ จำคุก ไม่เกิน สาม เดือน หรือปรับไม่เกินยี่สิบบาทต่อหนึ่งตัวสัตว์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๗ ผู้ใดไม่ ปฏิบัติ คำสั่งซึ่งออกตามมาตรา ๘ (๒ ก) ว่าด้วยการฆ่าเชื้อโรคในที่ของตน มาตรา ๘ (๔) และมาตรา ๑๐ (๗) ว่าด้วยจัดการป้องกันมิให้สัตว์เป็นโรคระบาด และให้สัตว์ตาย มาตรา ๘ (๖) ว่าด้วยการช่วยเหลือ (ในกรณี^๕ ที่โรคระบาดเกิดขึ้นเป็นสาธารณภัย) มาตรา ๑๐ (๑๑)

พระราชบัญญัติ

กบฏ

และ (๑๒) ว่า ด้วย การ จดทะเบียน
สัตว์และผู้ค้าขายสัตว์ และมาตรา ๑๐
(๘) ว่าด้วยซื้อขายสัตว์ ท่านว่าผู้
มีความผิด ต้อง ระวังโทษ จำคุก ไม่เกิน
สิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าสิบบาท หรือ
ทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๘ ให้ นำ บทบัญญัติ แห่ง
มาตรา ๑๕, ๑๖ และ ๑๗ มา ใช้ บังคับ
เมื่อ มีการ ผ่า ผัน คำสั่ง อัน ระบุ ไว้ ใน
มาตรานั้น ๆ บรรดาที่ได้ ออก โดย
เจ้าพนักงาน ผู้ มี อำนาจ ตาม มาตรา ๗
วรรคสุดท้ายหรือมาตรา ๑๔ ด้วย

มาตรา ๑๕ สัตว์ซึ่งจดทะเบียนไว้ว่า
เป็น สัตว์ ใน ราชการ กระทรวงกลาโหม
ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ของ กระทรวง นั้น หรือ
เป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล หรือเป็นสัตว์
ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร อนุญาตให้อยู่ใน
บริเวณกรมกองทหาร หรือสัตว์ซึ่ง
เป็นทรัพย์สินของโรงเรียนสัตวแพทย์ หรือ
สำนักก่อนซึ่งทำการสืบวิชาในเรื่อง โรค
ระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ หรือ
เป็นสัตว์อยู่ในปกครองของโรงเรียนหรือ
สำนักเช่นนั้นไซ้ ท่านว่าวิธีที่จะป้องกัน
โรคมิให้ระบาดต่อไป หรือมิให้เกิดขึ้น

อีกอัน ได้บัญญัติไว้ ใน พระราชบัญญัติ
ให้ทำตามข้อบังคับพิเศษ ซึ่งเสนาบ
จะได้ ออกพร้อมด้วยความเห็นชอบของ
เสนาบตีกระทรวงกลาโหม หรือเสนา
บดีผู้ปกครองโรงเรียนหรือสำนักที่กล่าว
นั้น

มาตรา ๒๐ ให้เสนาบตี กระทรวง
พาณิชย์และคมนาคมมีหน้าที่รักษาการ
ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ และ
เพื่อการนั้น ให้มีอำนาจตั้งนายตรวจ
และเจ้าพนักงานสัตวแพทย์ และออก
กฎเสนาบตีได้

และเพาะที่เกี่ยวกับการค้า ให้เสนา
บดีมีอำนาจกำหนดค่าธรรมเนียมสำหรับ
การรักษาป้องกันโรคสัตว์ การตัดตรา
หรือการ ทดลอง ใด ๆ การ ทำลาย เชื้อ
โรค และการออกหนังสือสำคัญ

มาตรา ๒๑ ประกาศ และ กฎ ซึ่ง
เสนาบตีออกตามความใน พระราชบัญญัติ
เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๕ มกราคม
พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นปีที่ ๗ ใน
รัชกาลปัจจุบัน

ประกาศเปลี่ยนอัตราไปรษณียากร

ภายในพระราชอาณาจักรสยาม

เสนาบดีกระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เปลี่ยนอัตราไปรษณียากรภายในพระราชอาณาจักรสยามดังต่อไปนี้

- (๑) จดหมายทุกน้ำหนัก ๒๐ กรัม หรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๑๐ สตางค์
- (๒) ไปรษณียบัตรธรรมดา ฉบับละ ๕ สตางค์
- (๓) ของตีพิมพ์ ทุกน้ำหนัก ๕๐ กรัม หรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๓ สตางค์

(๔) หนังสือกิตติคดี ทุกน้ำหนัก ๕๐ กรัม หรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๓ สตางค์ กำหนดอัตราอย่างต่ำ ๑๒ สตางค์

(๕) ตัวอย่างสินค้า ทุกน้ำหนัก ๕๐ กรัม หรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๓ สตางค์ กำหนดอัตราอย่างต่ำ ๖ สตางค์

(๖) หนังสือพิมพ์ตราสี นาน้ำหนัก ๒๐๐ กรัมแรก หรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๕ สตางค์ ทุกน้ำหนัก ๑๐๐ กรัมหลัง หรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๕ สตางค์

(๗) ของต่างชนิดรวมห่อเดียวกัน ทุกน้ำหนัก ๕๐ กรัมหรือเศษ ค่าไปรษณียากร ๓ สตางค์ ถ้ามีหนังสือกิตติคดีรวมอยู่ด้วย กำหนดอัตราอย่างต่ำ ๑๒ สตางค์

ถ้ามีตัวอย่างสินค้ารวมอยู่ด้วย กำหนดอัตราอย่างต่ำ ๖ สตางค์

(๘) พัสดุไปรษณีย์ ทุกน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม หรือเศษ ภายในน้ำหนัก ๕ กิโลกรัมแรก ค่าไปรษณียากร ๒๕ สตางค์ ทุกน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม หรือเศษ ในรวงน้ำหนัก ๕ กิโลกรัมหลัง ถึง ๑๐ กิโลกรัม ค่าไปรษณียากร ๑๕ สตางค์

ถ้าฝากถึงหรือส่งจากแม่ฮ่องสอนและแม่สอต ภายในน้ำหนัก ๕ กิโลกรัม ค่าไปรษณียากร ๕๐ สตางค์ ทุกน้ำหนัก ๕๐๐ กรัม หรือเศษ

(๙) พัสดุไปรษณีย์เก็บเงิน ค่าไปรษณียากรเก็บตามน้ำหนักเช่นเดียวกันกับพัสดุไปรษณีย์

ประกาศ

กุมภาพันธ์

ค่าฝากส่งหีบหรือห่อละ
ค่าเก็บเงินบาทละ

๓๐ สตางค์
๑ สตางค์

ให้ใช้อัตราใหม่นี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นไป นอกจากนั้นให้คงเป็นไปตามประกาศเดิม

กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

นายพลเอก บุรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

ประกาศเปลี่ยนอัตราค่าคำโทรเลข

ภายในพระราชอาณาจักรสยาม

เสนาบดี กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม ได้รับ พระราชทาน พระบรมราชานุญาตให้เปลี่ยนอัตราค่าคำโทรเลขภายในพระราชอาณาจักรสยาม ดังต่อไปนี้

(๑) โทรเลขธรรมดา ใน ๑๐ คำแรก ค่าธรรมเนียม ๑ บาท คำต่อ ๆ ไป คำละ ๑๐ สตางค์

(๒) โทรเลขข่าว ใน ๒๐ คำแรก ค่าธรรมเนียม ๑ บาท คำต่อ ๆ ไป คำละ ๕ สตางค์

(๓) โทรเลขด่วน เรียกค่าธรรมเนียมสองเท่า อัตราค่าคำของโทรเลขธรรมดา

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๗๔ เป็นต้นไป

กระทรวงพาณิชย์และคมนาคม

ประกาศมาณวันที่ ๑๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

นายพลเอก บุรฉัตรไชยากร

เสนาบดี

(ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๔๘ ตอนที่ ๔๖)